Załącznik do uchwały nr …./2023
z dn. ……...2023 r.
Zarządu Stowarzyszenia Dolina Karpia

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020 dla obszaru Doliny Karpia

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie".
Dokument współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania „Wsparcie przygotowawcze"; działanie Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

grudzień 2015

Spis treści

I CHARAKTERYSTYKA LGD 5
1.1 Obszar LGD 5
1.2 Proces tworzenia partnerstwa 6
1.3 Struktura i zasady funkcjonowania LGD 11
1.3.1 Organ decyzyjny - skład i proces decyzyjny 12
1.3.2 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD 13
1.3.3 Potencjał ludzki LGD 15
II PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR 16
2.1 Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR wykorzystane do opracowania LSR 16
2.2 Metody konsultacji społecznych 16
2.2.1 Etap przygotowania LSR 17
2.2.2 Etap wdrażania LSR 22
2.3 Analiza wniosków z konsultacji 23
III DIAGNOZA - OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI 24
3.1 Ludność 24
3.1.1 Liczba ludności 24
3.1.2 Gęstość zaludnienia 25
3.1.3 Struktura ludności 26
3.2 Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR 26
3.3 Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości 29
3.3.1 Ogólna charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości na obszarze Doliny Karpia 29
3.3.2 Branże gospodarki mające kluczowe znaczenie dla rozwoju regionu 31
3.4 Rynek pracy 31
3.5 Działalność sektora społecznego oraz integracja i rozwój społeczeństwa obywatelskiego 33
3.6 Problemy społeczne obszaru 34
3.7 Spójność wewnętrzna obszaru LSR 35
3.7.1 Wspólna przestrzeń 35
3.7.2 Wspólna historia i tożsamość 36
3.7.3 Wspólne zasoby lokalne 36
3.7.4 Wspólne tradycje 36
3.7.5 Wspólne potrzeby 37
3.8 Charakterystyka rybactwa i rynku rybnego 37
3.9 Dziedzictwo kulturowo-historyczne oraz przyrodnicze, atrakcje turystyczne 40
3.10 Produkty lokalne 42
3.11 Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego 43
3.12 Wnioski - grupy i problemy szczególnie istotne dla realizacji LSR 44
IV ANALIZA SWOT 45

4.1 Wyniki ... 45
4.2 Wnioski ... 49
V CELE I WSKAŹNIKI ... 50
5.1 Specyfikacja i opis celów ... 50
5.1.1 Logika interwencji LSR ... 50
5.1.2 Cele ogólne ... 51
5.1.3 Cele szczegółowe ... 52
5.1.4 Przedsięwzięcia ... 54
5.2 Specyfikacja wskaźników ... 67
5.3 Zgodność celów LSR z celami PROW i PO RiM ... 75
5.3.1 Zgodność z celem przekrojowym A ... 75
5.3.2 Zgodność z celem przekrojowym B ... 75
5.3.3 Zgodność z celem przekrojowym C ... 75
5.3.4 Zgodność z celem przekrojowym D ... 76
5.3.5 Zgodność z celami „Ochrona środowiska" i „Przeciwdziałanie zmianom klimatu" ... 76
5.3.6 Zgodność z celem „Innowacyjność" ... 76
VI SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU ... 77
6.1 Ogólna charakterystyka ... 77
6.2 Sposób ustanawiania i aktualizacji kryteriów ... 78
6.3 Innowacyjność ... 84
6.4 Projekty grantowe i operacje własne ... 84
6.5 Intensywność i wysokość wsparcia ... 85
VII PLAN DZIAŁANIA ... 85
VIII BUDŻET LSR ... 86
8.1 Ogólna charakterystyka budżetu ... 86
8.2 Powiązanie budżetu z celami LSR ... 87
IX PLAN KOMUNIKACJI ... 88
9.1 Cele działań komunikacyjnych ... 88
9.2 Metody działań i grupy docelowe ... 89
9.3 Działania korygujące ... 89
X ZINTEGROWANIE ... 90
10.1 Opis sposobu integrowania ... 90
10.1.1 Zintegrowanie na przykładzie celu 2.1 ... 90
10.1.2 Zintegrowanie LSR na przykładzie celu 2.2 ... 91
10.2 Zgodność z innymi dokumentami planistycznymi ... 92
XI MONITORING I EWALUACJA ... 96
11.1 Zasady monitorowania i ewaluacji ... 96
11.2 Kryteria ewaluacyjne ... 97

11.3 Wykorzystanie wyników monitoringu i ewaluacji 97
XII STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 97
WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY 98
ZAŁĄCZNIKI 99
Załącznik nr 1: Procedura aktualizacji LSR 99
Załącznik nr 2: Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu 100
Załącznik nr 3: Plan działania 104
Załącznik nr 4: Budżet LSR 113
Załącznik nr 5: Plan komunikacji 114

I CHARAKTERYSTYKA LGD

Nazwa: ***Stowarzyszenie Dolina Karpia***
Numer KRS: **0000257705**
Data wpisu w KRS: **25.05.2006 r.**

Stowarzyszenie Dolina Karpia jest stowarzyszeniem „specjalnym" posiadającym osobowość prawną, nad którym nadzór sprawuje Marszałek Województwa Małopolskiego. Stowarzyszenie prowadzi swą działalność na podstawie aktualnych wspólnotowych i krajowych regulacji prawnych określających warunki oraz sposób realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR), a także funkcjonowanie lokalnych grup działania (LGD).

1.1 Obszar LGD

Obszar LGD, zwany Doliną Karpia, stanowi obszar siedmiu gmin położonych w Małopolsce w powiecie oświęcimskim (Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów i Zator) oraz wadowickim (Brzeźnica, Spytkowice i Tomice). Zajmuje on powierzchnię 310 km² i stanowi 37,44% terytorium powiatu oświęcimskiego oraz 24,53% powiatu wadowickiego. Największą gminą pod względem terytorialnym jest gmina Brzeźnica (66 km²), następnie gmina Zator (52 km²) oraz gmina Spytkowice (50 km²). Z kolei najmniejszymi gminami są gmina Polanka Wielka (24 km²) oraz gmina Przeciszów (35 km²).

Tabela 1. *Powierzchnia gmin Doliny Karpia*[1]

Gmina	Powierzchnia (km²)
Brzeźnica	66
Osiek	41
Polanka Wielka	24
Przeciszów	35
Spytkowice	50
Tomice	42
Zator	52
RAZEM	**310**

Dolinę Karpia zamieszkuje 56501 osób, w tym 3683 mieszkańców miasta Zator oraz 52818 ludności wiejskiej. Liczby te odnoszą się do faktycznego miejsca zamieszkania ludności, według stanu na dzień 31.12.2013 r. W tabeli poniżej przedstawiono dodatkowo porównanie obecnej, wg najnowszych danych GUS, liczby mieszkańców poszczególnych gmin Doliny Karpia w stosunku do danych GUS na dzień 31.12.2012 r.

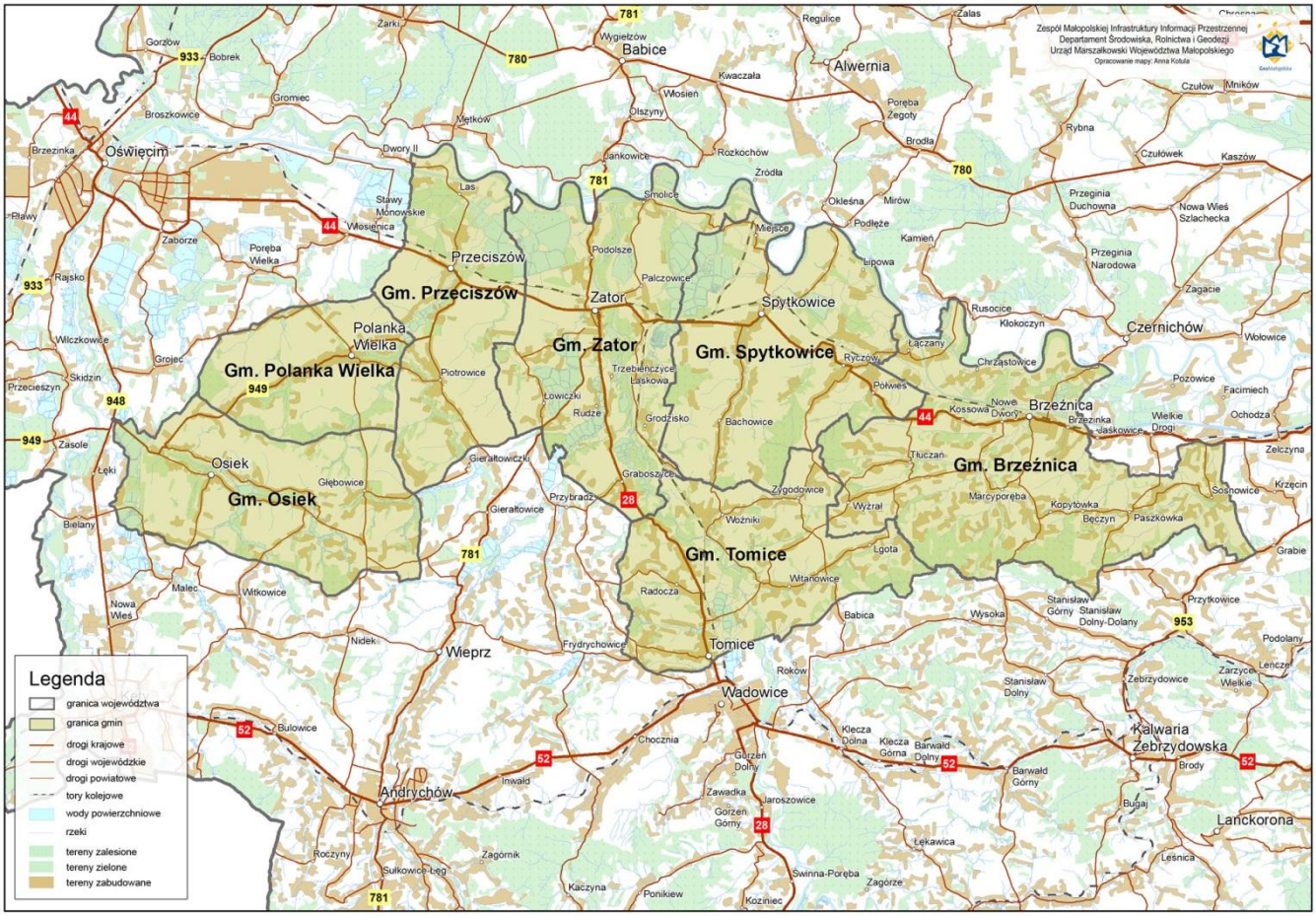
Tabela 2. *Liczba ludności gmin Doliny Karpia*[2]

Obszar	Liczba ludności	
	na dzień 31.12.2012	na dzień 31.12.2013
Zator - miasto	3694	3683
Liczba ludności miejskiej	3694	3683
Zator – obszar wiejski	5594	5616
Brzeźnica	10038	10093
Osiek	8064	8099
Polanka Wielka	4248	4268
Przeciszów	6776	6757
Spytkowice	10135	10187
Tomice	7742	7798
Liczba ludności wiejskiej	52547	52818
Liczba ludności ogółem	56291	56501

Jak ilustruje to poniższa mapa, obszar objęty LSR jest spójny ponieważ wszystkie siedem gmin pozostaje w bezpośrednim lub przynajmniej w dalszym sąsiedztwie, tworząc tym samym zwarty geograficznie obszar.

Mapa 1. *Obszar objęty LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin*

[1] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[2] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.

Wszystkie gminy Doliny Karpia korzystać będą ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz, ze względu na swój charakter rybacki, ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego na lata 2014-2020. W rezultacie realizacja operacji w ramach obu tych funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR.

1.2 Proces tworzenia partnerstwa

Proces rozwoju Stowarzyszenia Dolina Karpia oraz nabierania doświadczenia można podzielić na cztery etapy, których efektem były dokumenty określające kierunki rozwoju Doliny Karpia:

- **Etap I** – powstanie Stowarzyszenia Dolina Karpia i Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- **Etap II** – utworzenie Lokalnej Grupy Działania w ramach PROW na lata 2007-2013 i powstanie Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- **Etap III** – utworzenie Lokalnej Grupy Rybackiej w ramach PO RYBY 2007-2013 i powstanie Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich,
- **Etap IV** – utworzenie Lokalnej Grupy Działania w ramach PROW 2014-2020 i PO RiM 2014-2020 oraz powstanie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020 dla obszaru Doliny Karpia (wielofunduszowej).

I etap:
Z inicjatywą powstania Lokalnej Grupy Działania wyszli przedstawiciele lokalnych władz samorządowych, w szczególności gminy Spytkowice, Przeciszów i Zator. Pomysł utworzenia Stowarzyszenia powstał podczas szkoleń realizowanych przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich, w których uczestniczyli przedstawiciele ww. gmin zdobywając doświadczenie w zakresie pozyskiwania środków z Unii Europejskiej i skutecznego zarządzania nimi. Na przełomie lat 2005/2006 zainicjowali oni kontakty z sąsiadującymi gminami (Osiek, Polanka Wielka, Brzeźnica) oraz zorganizowali pierwsze spotkania informacyjne dla społeczności lokalnej poświęcone utworzeniu partnerstwa. Spotkanie założycielskie miało miejsce w dniu 21.03.2006 r. w Osieku, wzięło w nim udział 46 osób – przedstawicieli organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, samorządowców. W wyniku spotkania powołano stowarzyszenie, którego głównym celem stało się działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju Doliny Karpia obejmującego swym zasięgiem wówczas 6 gmin: Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów, Spytkowice i Zator. Stowarzyszenie Dolina Karpia zostało zarejestrowane w KRS 25 maja 2006 r. W międzyczasie Zarząd Stowarzyszenia przystąpił z wnioskiem do Programu Leader+, jednak pomimo zaangażowania Członków Zarządu i społeczności lokalnej, nie udało się uzyskać wsparcia finansowego na realizację opracowanej Zintegrowanej

Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich, ze względu na przekroczenie jednego z kryteriów, a mianowicie gęstości zaludnienia (liczby 150 osób/km^2). Pomimo braku dofinansowania Członkowie Zarządu wraz z członkami stowarzyszenia popularyzowali obszar Doliny Karpia i promowali jego produkty lokalne, w szczególności karpia, uzyskując szereg zaszczytnych nagród. W 2008 r. nastąpiło rozszerzenie obszaru Doliny Karpia o siódmą gminę – Tomice, której historia jest nierozerwalnie związana z dziejami pozostałych gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia. W ten sposób obszar Doliny Karpia, zgodnie z zasadami podejścia Leader, zachował swą spójność przestrzenną, historyczną, kulturową, przyrodniczą i społeczno-gospodarczą.

II etap:
W ciągu roku 2008 wszystkie siedem gmin z obszaru Doliny Karpia podjęły uchwały o przystąpieniu do Stowarzyszenia stając się jego członkami zwyczajnymi. W tym czasie dostosowano również struktury Stowarzyszenia i dokumenty wewnętrzne do nowych wymagań wynikających z możliwości otrzymania dofinansowania w ramach środków osi 4 Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Rolę wiodącą w procesie moderowania prac nad strategią oraz akcją informacyjno-promocyjną przyjęła gmina Spytkowice. W listopadzie 2008 r. ostatecznie zaakceptowano LSR i tym samym przygotowana do jej realizacji LGD rozpoczęła działania mające na celu uzyskanie współfinansowania w ramach PROW 2007-2013. Stowarzyszenie podpisało umowę na realizację LSR w czerwcu 2009 r. na kwotę 8 114 544 zł.

III etap:
W lipcu 2009 r., po spotkaniu informacyjnym w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego, rozpoczęły się rozmowy w sprawie pozyskania środków z PO RYBY 2007-2013 i utworzenia Lokalnej Grupy Rybackiej. Uczestniczyli w nim przedstawiciele Stowarzyszenia, gmin Doliny Karpia oraz sąsiednich – Brzeszcz i Oświęcimia, również rybackich. Spośród różnych wariantów dotyczących obszaru LGR zdecydowano ostatecznie o realizacji lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich na obszarze 7 gmin Doliny Karpia (decyzja WZC z dnia 10 września 2009 r.). Pomimo intensywnych prac związanych z aktywizacją społeczności lokalnej w tworzeniu strategii nie udało się pozyskać środków na jej realizację w I naborze zorganizowanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Szansa na rozwój obszaru pojawiła się na początku roku 2010 kiedy Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi ogłosiło II nabór wniosków o wybór LGR, który dla Stowarzyszenia Dolina Karpia zakończył się pozytywnie. Od sierpnia 2011 r. Stowarzyszenie rozpoczęło realizację lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich mając do dyspozycji środki w wysokości 17 726 961,41 zł. Należy zaznaczyć, że Stowarzyszenie Dolina Karpia, jako jedno z czterech stowarzyszeń na terenie Polski, realizowało równolegle na tym samym terenie wdrażanie dwóch komplementarnych strategii pozyskując w ten sposób cenne doświadczenie w zakresie wielofunduszowości.

IV etap:
Od stycznia 2015 r., w trakcie analizowania informacji na temat warunków otrzymania wsparcia w ramach PO „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020, rozpoczęły się rozmowy gmin obszaru Doliny Karpia z Włodarzami gmin sąsiednich tworzących obszar zależny od rybactwa w Stowarzyszeniu Lokalnej Grupie Rybackiej „Dorzecze Soły i Wieprzówki" (Brzeszcze, Kęty, Oświęcim). Toczyły się one w kierunku rozszerzenia obszaru zależnego od rybactwa i stworzenia większej Rybackiej Lokalnej Grupy Działania w związku z ograniczeniem liczby środków na Priorytet 4 PO „Rybactwo i Morze" w kolejnej perspektywie finansowej. Pomimo podpisanego dnia 20 kwietnia 2015 r. wstępnego porozumienia pomiędzy przedstawicielami Stowarzyszenia Dolina Karpia, Stowarzyszenia LGR „Dorzecza Soły i Wieprzówki", gmin: Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów, Spytkowice, Tomice i Zator oraz gmin sąsiednich: Brzeszcze, Kęty i Oświęcim rozszerzenie obszaru nie doszło do skutku. Zdecydowano o kontynuacji dotychczasowych kierunków rozwoju związanych z budowaniem marki lokalnej Doliny Karpia i tożsamości regionu przy obecnym składzie 7 gmin. Od stycznia 2015 r. Stowarzyszenie Dolina Karpia rozpoczęło cykl działań z udziałem społeczności lokalnej zmierzających do powstania wielofunduszowej Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020 dla obszaru Doliny Karpia, których efekty przedstawione zostały w rozdziale 2. Jednym z ważniejszych działań było powstanie Grupy Roboczej ds. LSR, w której skład weszli przedstawiciele sektora publicznego, społecznego i gospodarczego (w tym rybackiego) z każdej gminy Doliny Karpia, Zarząd, przedstawiciel powiatu oświęcimskiego i wadowickiego oraz pracownicy Biura LGD. Głównym zadaniem grupy było moderowanie prac nad tworzeniem LSR, w tym przede wszystkim opiniowanie przygotowanych dokumentów, wsparcie doradcze w zakresie planowanych działań, wprowadzenie rozwiązań w zakresie szerokiego rozpowszechnienia informacji dotyczących spotkań konsultacyjnych.

Swoje doświadczenie Stowarzyszenie Dolina Karpia zyskało poprzez równoczesne funkcjonowanie LGD i LGR oraz wdrażanie dwóch strategii na tym samym obszarze. Umowę na realizację lokalnej strategii rozwoju ze środków PROW 2007-2013 Stowarzyszenie podpisało w czerwcu 2009 r. na kwotę 8 114 544 zł. W I połowie 2012 r. przeprowadzono ewaluację i szerokie konsultacje społeczne, których efektem było poszerzenie zakresu strategii o jeden dodatkowy cel szczegółowy i trzy przedsięwzięcia. W ten sposób uzyskano dodatkowe środki na rozwój obszaru Doliny Karpia w wysokości 2 761 923,50 zł uzyskując zaszczytne pierwsze miejsce a Małopolsce (czwarte w Polsce na 154 LGD) podczas naboru zorganizowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi we współpracy z samorządami województw. W dniu 4 sierpnia 2011 r. Stowarzyszenie podpisało umowę o warunkach i sposobie realizacji lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich na kwotę 17 726 961,41 zł. W ten sposób Stowarzyszenie Dolina Karpia miało do dyspozycji środki w łącznej wysokości ok. 28 mln złotych. Przeznaczono je na realizację celów:
1. Rozwój gospodarczy i związanego z nim rynku pracy w oparciu o lokalne zasoby.
2. Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowo-historycznych.

W okresie swojej działalności Stowarzyszenie Dolina Karpia zorganizowało 20 naborów wniosków (12 LGD i 8 LGR), w trakcie których do biur wpłynęło i zostało ocenionych 438 wniosków (209 LGD, 229 LGR). Organy decyzyjne Stowarzyszenia (Rada i Komitet) uznały 389 projekty (185 LGD, 204 LGR) jako zgodne z realizacją lokalnych strategii rozwoju, z których 246 (138 LGD, 108 LGR) zostało zrealizowanych poprzez podpisanie umowy o dofinansowanie z samorządem województwa małopolskiego/ Agencją Restrukturyzacji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (poziom kontraktacji środków wyniósł 92,5% (86% LGD, 99% LGR). Projekty te zrealizowały zaplanowane w strategiach wskaźniki produktu i rezultatu.

Podczas swojej działalności jako LGD i LGR Stowarzyszenie Dolina Karpia przeprowadziło szereg działań o charakterze informacyjno-promocyjnym oraz aktywizacyjnym zgodnie z celami zawartymi w strategiach. Ważne, z punktu widzenia rozwoju obszaru i kontynuacji działań w przyszłym okresie programowania, są korzyści i wartość dodana wynikająca z realizacji zadań i współpracy ze społecznością lokalną. Wśród najważniejszych należy wymienić następujące działania:

- **Rozwój przedsiębiorczości:**
  - Podpisanie 55 umów w wysokości 6 134 722,82 zł dedykowanych na rozpoczęcie lub rozwój działalności gospodarczej. Środki przeznaczone zostały na działalność turystyczną lub okołoturystyczną (wypożyczalnie rowerów i sprzętu wodnego, zagospodarowanie łowisk wędkarskich, budowę, remont lub wyposażenie obiektów gastronomicznych oraz miejsc noclegowych, w tym gospodarstw agroturystycznych, campingów i pól namiotowych, utworzenie lub rozwój parków rozrywki, wyposażenie firm świadczących usługi rękodzielnicze itp.), a także usługową (firmy bankowe, księgowe, sklepy, salony kosmetyczne i fryzjerskie, cukiernie, myjnie samochodowe, warsztaty samochodowe itp.). Beneficjenci, którzy otrzymali dofinansowanie na szereg różnorodnych działań są dobrym przykładem dla innych mieszkańców Doliny Karpia, którzy do tej pory nie korzystali ze środków zewnętrznych ani nie współpracowali ze Stowarzyszeniem.
  - Stworzenie bądź utrzymanie ponad 50 miejsc prac na terenie Doliny Karpia, z czego ok. 1/3 dla osób z sektora rybackiego, co gwarantuje na co najmniej 5 lat okresu trwałości projektu pozostanie osób na terenie Doliny Karpia i pracę na rzecz jej rozwoju. Zaktywizowani przedsiębiorcy, w tym rybacy - wyszkoleni, posiadający wiedzę i doświadczenie w zakresie realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE, stanowią bazę beneficjentów w przyszłym okresie programowania.
- **Rozwój rybactwa śródlądowego:**
  - Rozwój systemów sprzedaży bezpośrednich ryb, co pozwoliło na podniesienie jakości sprzedawanych ryb i produktów rybnych z Doliny Karpia. Systemy te stanowią znakomitą podstawę do rozszerzenia działalności w zakresie komercjalizacji produktów rybnych i przetworów na większą skalę i pod wspólną marką produktów Doliny Karpia.
  - Wsparcie osób z sektora rybackiego na rzecz restrukturyzacji, reorientacji i dywersyfikacji działalności rybackiej, co pozwoliło rybakom uzyskać dodatkowe źródło dochodu w okresach poza sezonem rybackim oraz wesprzeć finansowo działalność rybacką. Stanowią oni pozytywny przykład dla pozostałych rybaków z Doliny Karpia, którzy do tej pory nie korzystali ze środków zewnętrznych, a także nie współpracowali ze Stowarzyszeniem.
  - Opracowanie, wspólnie z innymi 11 Lokalnymi Grupami Rybackimi, Strategii Karp 2020, podejmującej analizę gospodarki karpiowej na terenie Polski Południowej wraz z diagnozą i wytyczeniem kierunków rozwoju tej dziedziny gospodarki. Projekt "Strategia Karp 2020" zyskał najwyższą ocenę spośród wszystkich działań realizowanych w ramach Osi 4 Europejskiego Funduszu Rybackiego w całej UE. Stanowi kompendium wiedzy dla rybaków i osób z nimi współpracujących w zakresie prowadzenia działań wspierających rozwój gospodarki karpiowej w kolejnym okresie programowania.
  - Aktywizacja i zaciśnięcie współpracy Stowarzyszenia z osobami z sektora rybackiego z terenu Doliny Karpia, realizacja wspólnych działań na rzecz rozwoju Doliny Karpia (imprez o charakterze promocyjnym, Szlaku Karpia), otrzymanie dofinansowania ze środków PO RYBY 2007-2013, pomoc rybakom w uporządkowaniu dokumentacji rybackiej (pozwoleń wodno-prawnych, wypisów z ewidencji gruntów, decyzji powiatowych lekarzy weterynarii, sprawozdań RRW-22), organizacja szkoleń dla rybaków - co przyczyniło się do integracji społeczności rybackich, otwarcia się rybaków na innowacyjne rozwiązanie i nowe systemy sprzedaży, a także promocję swoich produktów. Dobra współpraca i zaufanie środowiska rybackiego do działań Stowarzyszenia Dolina Karpia, wypracowane w okresie działalności LGR, stanowi fundament do realizacji wspólnych działań w przyszłym okresie programowania mających na celu rozwój i promocję zrównoważonej gospodarki karpiowej.
- **Rozwój turystki i produktów lokalnych:**
  - Zarejestrowanie 7 produktów lokalnych (karp zatorski, karp zatorski wędzony, sernik królewski, kaszana – kiszka z kapustą zasmażaną, prażone – prażonki polańskie, karp w zalewie octowej, karp osiecki) na Liście Produktów Tradycyjnych prowadzonej przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz złożenie wniosków o wpis kolejnych 4 produktów (fileciki karpiowe w pomidorach, kładzionki ziemniaczane witanowickie, obwarzanek pobiedrski, pulpeciki z karpia w zalewie octowej), które brały udział w realizowanym przez LGD projekcie współpracy pt: „Komercjalizacja Produktu Lokalnego". Daje to możliwość kontynuacji działań w zakresie wspólnej promocji produktów lokalnych oraz rejestracji innych produktów. Zarejestrowanie karpia osieckiego na liście produktów tradycyjnych, który po karpiu zatorskim jest drugą w Polsce żywą rybą na liście, świadczy o wysokiej jakości prowadzenia gospodarki rybackiej na terenie Doliny Karpia. Daje to możliwość kontynuacji działań w zakresie wspólnej promocji ryb z terenu Doliny Karpia i komercjalizacji ich sprzedaży pod wspólną marką.

- Nadawanie certyfikatów Doliny Karpia dla produktów kulinarnych oraz rękodzielników Doliny Karpia. Nagrodzone produkty lokalne oraz rękodzielnicy poprzez udział w różnych wydarzeniach kulturalno-promocyjnych stali się znakomitą formą promocji obszaru Doliny Karpia. Produkty kulinarne wygrywając organizowany corocznie Przegląd Produktów Lokalnych KULINARIA, mogły ubiegać się o nadanie certyfikatu Doliny Karpia, a następnie przy udziale Stowarzyszenia starać się o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych.
- Opatentowanie znaku marki lokalnej Doliny Karpia wraz z opracowaniem zasad przyznawania znaku lokalnym producentom i usługodawcom na wzór europejskich marek, której stosowanie wzmocni świadomość lokalnej społeczności, przyciągnie klientów do zakupu lub korzystania z usług wysokiej jakości oraz przyniesie bezpośrednie korzyści dla producentów i usługodawców. Działania Stowarzyszenia skoncentrują się na zwiększeniu intensywności działań związanych z wprowadzeniem i promocją marki lokalnej (otwarcie sklepiku produktów, wspólny marketing).
- Aktywizacja pojedynczych podmiotów posiadających obiekty lub atrakcje turystyczne na rzecz opracowania wspólnych pakietów turystycznych, dających możliwość aktywnego wypoczynku w Dolinie Karpia (jednodniowych, weekendowych, tygodniowych). Pakiety dostępne są na stronie www.dolinakarpiaturystyka.pl, którą stworzył jeden z beneficjentów PROW 2007-2013. Ze względu na dotychczasowy brak organizacji/podmiotu sprzedającego gotowe pakiety turystyczne działanie to realizowane było za pośrednictwem Stowarzyszenia Dolina Karpia poprzez realizacje wizyt studyjnych po Dolinie Karpia w ramach odpłatnej działalności statutowej. W sezonie wiosenno-letnio-jesiennym Stowarzyszenie organizuje kilkadziesiąt wizyt promując w ten sposób obszar Doliny Karpia, rękodzielników oraz produkty lokalne. Istniejące pakiety stanowią bazę do rozwoju kompleksowej usługi turystycznej w przyszłym okresie programowania.
- Powstanie Ekomuzeum Doliny Karpia jako przykład współpracy osób i podmiotów z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego na rzec zrównoważonego rozwoju Doliny Karpia z uwzględnieniem potencjału przyrodniczego i kulturowego regionu. Członkami Ekomuzeum (42) są zarówno instytucje kultury, jak i rybacy, rękodzielnicy, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne, które mają do zaoferowania bogaty wybór atrakcji do zwiedzania: izby regionalne, pasieki, gospodarstwa rybackie, łowiska wędkarskie, ogród sensoryczny, galerie sztuki, wycieczki edukacyjne, spływy galarem i szereg innych.
- Aktywizacja i zaciśnięcie współpracy z gminami, instytucjami kultury, podmiotami z branży turystycznej, wytwórcami produktów lokalnych z terenu Doliny Karpia oraz realizacja wspólnych imprez promujących dziedzictwo kulturowo-historyczne oraz przyrodnicze Doliny Karpia (Festiwal Doliny Karpia, w tym Targi Turystyczne). Działania gmin Doliny Karpia rozwijające infrastrukturę turystyczną obszaru wraz z zagospodarowaniem terenów (tablice informacyjne, centra informacji turystycznej, centra edukacyjno-konferencyjne, wystawiennicze i turystyczne, ścieżki edukacyjne, podesty, odbudowa lub remont budynków wpisanych do rejestru zabytków, place zabaw, galerie produktu lokalnego, izby i muzea regionalne, parki rekreacyjne itp.) stanowi podstawę do dalszego rozwijania potencjału turystycznego Doliny Karpia.

- **Rozwój działań prospołecznych:**

- Pomoc Stowarzyszenia Dolina Karpia w rejestrowaniu organizacji pozarządowych, w tym KGW oraz rękodzielników. Dobrze ukazuje to przykład Stowarzyszenia ArtDoKa – Artyści Doliny Karpia, które powstało w wyniku animacji przeprowadzanej przez Stowarzyszenie po konkursach na Rękodzielnika Doliny Karpia rozpoczętych w 2010 r. Artyści Doliny Karpia prowadzą warsztaty manualne, kursy, szkolenia, a także inne działania w ramach odpłatnej działalności statutowej, co pozwala zrzeszonym w stowarzyszeniu mieszkańcom Doliny Karpia rozwijać przedsiębiorczość.
- Działania Stowarzyszenia Dolina Karpia na rzecz aktywności społecznej (realizacja szkoleń, spotkań, kursów), a także gmin, instytucji oraz organizacji pozarządowych na rzecz rozwijania świetlic wiejskich, pracowni komputerowych, budowy lub remontu obiektów pełniących funkcje sportowe, rekreacyjne i kulturalne, działania w zakresie integracji społecznej.

- **Rozwój działań prośrodowiskowych:**

- Współdziałanie osób i podmiotów z sektora rybackiego z przyrodnikami poprzez realizację projektów w celu zabezpieczenia obszarów Natura 2000 i gatunków chronionych na terenie prowadzonej gospodarki rybackiej rozpoczęło działania na rzecz zrównoważonej gospodarki rybackiej, których kontynuacja w kolejnych latach musi zostać zachowana celem zachowania obszarów cennych przyrodniczo.
- Edukacja społeczeństwa lokalnego w zakresie dziedzictwa przyrodniczego prowadzona przez Stowarzyszenie Dolina Karpia we współpracy ze szkołami, a także prowadzona przez instytucje kultury (organizacja szkoleń, spotkań i wydarzeń edukacyjnych) oraz organizacje pozarządowe (koła zainteresowań) stała się początkiem ekologicznej edukacji nieformalnej, która powinna być kontynuowana od najmłodszych lat w przedszkolach i szkołach.

Stowarzyszenie Dolina Karpia zrealizowało 7 projektów współpracy, w tym 2 międzynarodowe, które pozwoliły na nawiązanie szerokiej współpracy z innymi stowarzyszeniami z terenu Małopolski, Polski i z zagranicy.

Projekty współpracy zrealizowane przez LGD:

1. **Projekt międzynarodowy** w okresie 27.07-31.10.2012 z 7 partnerskimi LGD: Podhalańska LGD, Stowarzyszenie LGD „Nad Białą Przemszą", Stowarzyszenie Białych Górali i Lachów Sądeckich, Stowarzyszenie Rozwoju Orawy, Zielony Pierścień Tarnowa, LGD Dunajec – Biała, **LGD Regionalna Wspólnota na rzecz Rozwoju regionu Villach-Hermagor, którego głównym celem był rozwój regionu oparty o produkt lokalny. Głównymi działaniami w projekcie były:**

- Organizacja targów na terenie każdego z partnerów.
- Wydanie publikacji poprojektowej nt. realizacji projektu współpracy pt. Smak na Produkt.
- Utworzenie strony internetowej www.smaknaprodukt.pl prezentującej poszczególnych partnerów projektu, ich produkty lokalne itp.
- Certyfikacja produktów biorących udział w projekcie oraz ich przygotowanie do rejestracji na Liście Produktów Tradycyjnych.

2. Projekt krajowy w okresie 26.09.2013-30.09.2014 z 7 partnerskimi LGD: LGD Blisko Krakowa, Stowarzyszenie LGD Jurajska Kraina, Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa, Stowarzyszenie LGD „Nad Białą-Przemszą", Stowarzyszenie „LGD Dla Obszarów Wiejskich Gminy Olkusz, którego głównym celem było rozpowszechnienie informacji o walorach turystyczno – krajobrazowych obszaru północno – zachodniej Małopolski. **Głównymi działaniami w projekcie były:**

- Stworzenie multimedialnego narzędzia promującego atrakcje/szlaki obszaru, działania partnerów projektu (strona www oraz aplikacja mobilna).
- Przeprowadzenie kampanii promującej, w tym m.in. wydanie gadżetów, ulotek, tabliczek informujących o projekcie.

3. Projekt krajowy w okresie 04.11.2014-31.05.2015 z 5 partnerskimi LGD: Stowarzyszenie LGD „Nad Białą Przemszą", Zielony Pierścień Tarnowa, **Stowarzyszenie Na Śliwkowym Szlaku, Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu",** Stowarzyszenie „LGD Dla Obszarów Wiejskich Gminy Olkusz", którego celem było stworzenie ścieżki wprowadzenia na rynek produktów lokalnych poprzez zbudowanie i upowszechnienie jednego modelu komercjalizacji produktów lokalnych w celu pobudzenia przedsiębiorczości lokalnej. Głównymi działania w projekcie były:

- Testowanie produktów lokalnych na obszarze każdego z Partnerów podczas wydarzeń informacyjno – promocyjnych i kulturalnych.
- Zakup narzędzi i sprzętów służących testowaniu produktów lokalnych.
- Opracowanie modelu komercjalizacji produktów lokalnych.
- Opracowanie wydawnictwa poprojektowego.
- Wyjazd studyjny do Karpacza w celu zdobycia dobrych praktyk w zakresie komercjalizacji produktu lokalnego.

Projekty współpracy zrealizowane przez LGR:

1. Projekt krajowy w okresie 01.01.2012-30.06.2013 z 11 partnerskimi LGRami: LGR Żabi Kraj, LGR Dorzecze Soły i Wieprzówki, LGR Bielska Kraina, LGR Opolszczyzna, LGR Świętokrzyski Karp, LGR Puszczy Sandomierskiej, LGR Jędrzejowska Ryba, LGR Starzawa Krośnieńsko-Gubińska Grupa Rybacka, LGR Między Nidą a Pilicą, LGR Dolnośląska Dolina Karpia, którego celem było nawiązanie i utrzymanie współpracy między LGR-ami z terenu Polski Południowej, wymiana wiedzy i doświadczeń, promocja rybactwa śródlądowego i jego produktów, promocja i rozwój obszarów zależnych od rybactwa. Głównymi działaniami w projekcie były:

- Wizyty studyjne do Węgier i Niemiec celem wykorzystania dobrych praktyk i rozwiązań technologicznych wykorzystywanych w tamtejszych gospodarstwach rybackich.
- Cykl szkoleń dla pracowników i Członków Zarządu w celu zdobycia wiedzy i umiejętności wykorzystywanych podczas pracy w LGR.
- Szkolenia dla osób z sektora rybactwa mających na celu pogłębienie wiedzy przydatnej na terenach rybactwa śródlądowego.
- Opracowanie i wydanie „Strategii Karp 2020" podejmującej analizę problemów rybactwa śródlądowego.
- Imprezy promocyjne popularyzujące rybactwo śródlądowe, turystykę, przedsiębiorczość oraz ochronę środowiska.
- Film promujący rolę gospodarki stawowej w istnieniu obszarów NATURA 2000.
- Cykl działań w ramach tzw. „Szlaku Karpia" identyfikującego miejsca związane z chowem i hodowlą oraz przetwórstwem
  tej ryby (oznakowanie szlaku, wydanie map.

2. **Projekt międzynarodowy** w okresie 01.08-31.10.2012 z 1 partnerską LGR: Górnołużycka Lokalna Grupa Rybacka – „Karpfenteichregion Oberlausitz, którego celem było zdobycie wiedzy oraz wymiana doświadczeń w zakresie stosowania dobrych praktyk w procesie hodowli ryb karpiowatych oraz promocji produktu lokalnego. Głównymi działaniem w projekcie była wizyta studyjna w Górnołużyckiej Krainie Wrzosowisk i Stawów – bliźniaczym pod względem gospodarki karpiowej obszarze w Niemczech.
3. Projekt krajowy w okresie 01.01-31.12.2013 z 10 partnerskimi LGRami: LGR Żabi Kraj, LGR Dorzecze Soły i Wieprzówki, LGR Bielska Kraina, LGR Opolszczyzna, Łowicka Grupa Rybacka, LGR Puszczy Sandomierskiej, LGR Jędrzejowska Ryba, LGR Starzawa, Krośnieńsko-Gubińska Grupa Rybacka, LGR Między Nidą a Pilicą, którego celem było nawiązanie i utrzymanie współpracy między LGR-ami z terenu Polski Południowej, wymiana wiedzy i doświadczeń, promocja rybactwa śródlądowego i jego produktów, promocja i rozwój obszarów zależnych od rybactwa. Głównymi działaniami w projekcie były:

- Wizyta studyjna na Litwę celem wykorzystania dobrych praktyk i poznania uwarunkowań dotyczących tamtejszej gospodarki karpiowej.
- Szkolenia dla osób z sektora rybactwa mających na celu pogłębienie wiedzy przydatnej na terenach rybactwa śródlądowego.

- Imprezy promocyjne popularyzujące rybactwo śródlądowe, turystykę, przedsiębiorczość oraz ochronę środowiska.
- Stworzenie Parków Nordic Walking na terenie Doliny Karpia promujących obszar i zdrowy styl życia.

4. Projekt krajowy realizowany w okresie 01.01-31.12.2014 z 2 partnerskimi LGRmi: LGR Żabi Kraj, LGR Dorzecze Soły i Wieprzówki, którego celem było nawiązanie i utrzymanie współpracy pomiędzy lokalną społecznością, członkami i pracownikami 3 LGR z terenu Polski Południowej, promocja i rozwój obszarów zależnych od rybactwa. Głównymi działania w projekcie były:

- Stworzenie Ekomuzeum Doliny Karpia.
- Wdrożenie mobilnego systemu informacji turystycznej Ekomuzeum Doliny Karpia.

Poprzez realizację projektów współpracy krajowych i międzynarodowych Stowarzyszenie zdobyło wiedzę i doświadczenie, które mają znaczenie dla realizacji LSR na lata 2014-2020, do których należy wymienić:

- Doświadczeni, rzetelni i godni zaufani partnerzy do realizacji wspólnych przedsięwzięć.
- Nawiązana współpraca z partnerem zagranicznym - Lokalną Grupą Działania Regionalna Wspólnota na rzecz Rozwoju regionu Villach-Hermagor oraz Górnołużycką Lokalną Grupą Rybacką – „Karpfenteichregion Oberlausitz.
- Wypromowane imprezy promujące obszary o dużym znaczeniu produktów lokalnym dla rozwoju obszaru.
- Wypromowane produkty lokalne oraz wzrost ich znaczenia w rozwoju obszaru.
- Zinwentaryzowane atrakcje turystyczne, zabytki, szlaki turystyczne, trasy nordic walking, miejsca noclegowe i gastronomiczne.
- Stworzenie aplikacji na smartfony ułatwiającej dostęp do atrakcji obszaru.
- Model komercjalizacji produktu lokalnego opisujący ścieżkę wprowadzania produktów lokalnych na rynek.
- Nawiązana współpraca z podmiotami z sektora rybackiego i organizacjami wspierającymi rozwój obszarów zależnych od rybactwa z Niemiec, Węgier i Litwy.
- Doświadczeni w zakresie rybactwa śródlądowego pracownicy i Członkowie Zarządu.
- Wykwalifikowane osoby z sektora rybactwa śródlądowego.
- Szlak Karpia – stworzenie bazy obiektów związanych z rybactwem śródlądowym i jego oznakowanie potencjałem do przyszłych działań na rzecz rozwoju rybactwa
- Strategia Karp 2020 – planistyczny dokument dotyczący gospodarki karpiowej.
- Poszerzenie rynku zbytów dla produktów z terenu Doliny Karpia.
- Zdobycie dobrych praktyk w zakresie wdrażania wspólnej marki i promocji produktów lokalnych.
- Parki Nordic Walking – baza turystyczna – potencjał do kontynuowania działań.
- Nawiązana współpraca pomiędzy obiektami z 3 sąsiadujących ekomuzeów.
- Wypromowane obiekty Ekomuzeum Doliny Karpia.
- Wdrożony system aplikacji mobilnej i baza turystyczna ekomuzeum - potencjał do kontynuowania działań.

1.3 Struktura i zasady funkcjonowania LGD

Stowarzyszenie Dolina Karpia działa na zasadzie partnerstwa trójsektorowego złożonego z przedstawicieli sektorów: społecznego, publicznego oraz gospodarczego działających na obszarze 7 gmin Doliny Karpia. Członkami Stowarzyszenia jest 177 osób/ podmiotów.

Tabela 3. *Członkowie Stowarzyszenia Dolina Karpia w podziale na sektory*[3]

Sektor	Liczba członków	% członków
Społeczny	130	73,45%
Gospodarczy	36	20,34%
Publiczny	11	6,21%
w tym mieszkańcy	153	86,44%
Razem	**177**	
w tym rybacki	59	33,33%
w tym kobiety	57	32,20%

Sektor społeczny w znakomitej części reprezentowany jest przez osoby fizyczne działające na rzecz rozwoju obszaru Doliny Karpia poprzez uczestnictwo w życiu społecznym w ramach Kół Gospodyń Wiejskich i niepublicznych instytucji kultury. Pozostałymi członkami z sektora społecznego są organizacje pozarządowe, takie jak: OSP w Polance Wielkiej, Towarzystwo Hokejowe Unia Oświęcim, Zatorskie Towarzystwo Wędkarskie. Dużą część członków (ok. 31,5%) z sektora społecznego stanowią osoby zatrudnione w sektorze rybackim m.in. w Rybackim Zakładzie Doświadczalnym w Zatorze czy Ośrodku Hodowli Zarodowej sp. z o.o. w Osieku. Członkowie sektora społecznego mają największy wkład w rozwijanie działalności

[3] Stan na 29.12.2015 r., opracowanie własne

Stowarzyszenia Dolina Karpia, inicjowanie zadań prospołecznych, animowanie społeczności lokalnej oraz rozwijanie rybactwa. Uczestniczą oni w szkoleniach i spotkaniach organizowanych przez Stowarzyszenie poszerzając swoją wiedzę i umiejętności związane z rozwojem obszaru, takich jak: zakładaniei rozwijanie organizacji pozarządowych, zakładanie i rozwijanie działalności gospodarczych, prowadzenie gospodarstw agroturystycznych, promocja produktów lokalnych, sprzedaż bezpośrednia czy rozwijanie zdolności animacyjnych. Angażując się w działalność Stowarzyszenia, próbują te problemy rozwiązać lub nakłaniać do ich rozwiązania. Zajmują się aktywizacją mieszkańców oraz działaniem na rzecz grup defaworyzowanych, w szczególności młodzieży do 35 roku życia, z którą w dużej mierze współpracują na co dzień. Wolontarystycznie uczestniczą w wydarzeniach promocyjnych organizowanych przez Stowarzyszenie oraz instytucje kultury z obszaru Doliny Karpia przyczyniając się do promocji dziedzictwa kulturowo-historycznego oraz przyrodniczego obszaru. Mieszkańcy stanowią 84,61% sektora społecznego.

Sektor gospodarczy reprezentowany jest głównie przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Są to zazwyczaj firmy jednoosobowe lub mikroprzedsiębiorstwa tzw. firmy rodzinne, zajmujące się świadczeniem usług turystycznych, gastronomicznych i noclegowych, księgowych czy budowlanych oraz produkcją. Znaczna część osób z sektora gospodarczego ma powiązania z rybactwem (50%). Należą do nich rolnicy wraz z domownikami posiadający ponad 1 ha gruntów pod wodami oraz duże podmioty gospodarujące na setkach ha gruntów pod wodami. Do największych z nich należy Rybacki Zakład Doświadczalny w Zatorze oraz Ośrodek Hodowli Zarodowej sp. z o.o. w Osieku gospodarujący łącznie na ponad 1700 ha stawów hodowlanych. Nieznaczna część firm wpisana jest do Krajowego Rejestru Sądowego jako przedsiębiorcy. Są to: ABM S.A, Dinozatorland sp. z o.o. czy Ośrodek Hodowli Zarodowej sp. z o.o. Osoby z sektora gospodarczego uczestniczą w życiu społecznym Stowarzyszenia poprzez udział w dedykowanych szkoleniach z zakresu rozwijania przedsiębiorczości czy rybactwa, promocji własnych produktów lokalnych na różnego rodzaju wydarzeniach organizowanych na obszarze Doliny Karpia i poza nią, a także poprzez uczestnictwo w naborach wniosków na zakładanie lub rozwój działalności gospodarczej lub jej różnicowanie. Mieszkańcy stanowią 66,66% sektora gospodarczego.

Sektor publiczny reprezentowany jest przez przedstawicieli siedmiu gmin obszaru, dwóch instytucji kultury działających na obszarze oraz dwa starostwa powiatowe:
- Gminy: Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów, Spytkowice, Tomice, Zator
- Powiaty: Powiat oświęcimski, Powiat wadowicki
- Instytucje Kultury: Ośrodek Kultury Gminy Tomice im. Wincentego Bałysa w Tomicach, Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźnicy.

Sektor ten, podobnie jak pozostałe dwa sektory, ma duży wpływ na działalność Stowarzyszenia Dolina Karpia nie tylko poprzez korzystanie ze środków Stowarzyszenia przeznaczanych na rozwój obszaru, jak również poprzez zachęcanie przedsiębiorców, osób fizycznych, organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich i innych podmiotów do czerpania z tych środków. Sektor publiczny angażuje się w działalność informacyjną Stowarzyszenia, przekazując najistotniejsze informacje mieszkańcom i podmiotom na swoich stronach internetowych, tablicach ogłoszeń, zebraniach wiejskich i innych spotkaniach. Gminy i instytucje kultury wspólnie ze Stowarzyszeniem organizują wydarzenia promujące obszar, produkty lokalne Doliny Karpia, obiekty turystyczne, Ekomuzeum Doliny Karpia oraz często współfinansują materiały promocyjne dotyczące Doliny Karpia. Spośród reprezentantów sektora publicznego 6,84% stanowią mieszkańcy Doliny Karpia.

Osoby i podmioty z trzech sektorów aktywnie działali jako członkowie Rady i Komitetu. W okresie programowania na lata 2007-2013 przyczynili się do efektywnego wykorzystania dostępnych środków. Dzięki ich pracy poziom kontraktacji środków w obydwu strategiach wyniósł 92,5% (86% LGD, 99% LGR).

Ważne miejsce w zakresie dotychczasowych (2007-2013) i przyszłych (2014-2020) działań stowarzyszenia zajmują kwestie dotyczące **grup defaworyzowanych**. Przeprowadzone w trakcie przygotowania LSR konsultacje społeczne oraz analiza danych statystycznych wskazały, że do grup tych należą osoby młode (poniżej 35 lat), osoby starsze (powyżej 50 lat), kobiety oraz rybacy. Wśród członków Stowarzyszenia znajduje się 7,34% osób poniżej 35 lat, 59,88% osób powyżej 50 lat, 32,20% kobiet oraz 33,33% rybaków.

Wyłączając wspólnotę interesów definiowaną przez przynależność do poszczególnych sektorów, najliczniejszą grupą interesów wśród członków Stowarzyszenia są rybacy. Stanowią on 33,33% wszystkich członków, zapewniając tym samym odpowiednią reprezentację tej szczególnie istotnej z punktu widzenia realizacji LSR grupy zawodowej, a jednocześnie nie dominując prac LGD.

1.3.1 Organ decyzyjny - skład i proces decyzyjny

Organem decyzyjnym, uprawnionym do wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach LSR, jest Rada. Członkowie Rady powoływani są spośród członków zwyczajnych Stowarzyszenia przez Walne Zebranie Członków: osób fizycznych oraz osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego. Skład Rady oparty został na zasadzie trójsektorowości, a więc w składzie Rady obecny jest przedstawiciel każdego z sektorów: **publicznego (4 osoby/podmioty), społecznego (5 osób/podmiotów) i gospodarczego, w tym rybackiego (6 osób/podmiotów),** a także mieszkańcy obszaru działania LGD,

przy czym ani władze publiczne, ani żadna z grup interesów nie posiada więcej niż 49% praw głosu. Można zatem powiedzieć, że członkowie organu decyzyjnego odzwierciedlają skład całego partnerstwa. Dodatkowo co najmniej jeden Członek Rady jest kobietą i co najmniej jeden Członek Rady jest osobą poniżej 35 roku życia.

W celu zapewnienia wyboru operacji bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu oraz prawidłowej pracy Rady przyjęto poniższe reguły dotyczące składu organu decyzyjnego oraz procedury wyboru operacji:

- W skład Rady wchodzi co najmniej jeden przedstawiciel każdego z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego.
- Przedstawiciele sektora publicznego stanowią mniej niż 30% składu Rady.
- Przedstawiciele sektora rybackiego stanowią co najmniej 40% składu Rady.
- Członkiem Rady reprezentującym sektor społeczny lub gospodarczy nie może być osoba powiązana służbowo z członkami Stowarzyszenia reprezentującymi sektor publiczny.
- Członkowie Rady będący osobami fizycznymi biorą udział w jej pracach osobiście.
- Członkowie Rady będący osobami prawnymi biorą udział w jej pracach przez organ uprawniony do reprezentowania tej osoby prawnej albo przez pełnomocnika umocowanego do uczestniczenia w pracach Rady. Udzielanie dalszego pełnomocnictwa do uczestniczenia w pracach Rady jest niedopuszczalne.
- Członkiem Rady nie może być członek Zarządu ani członek Komisji Rewizyjnej. Członek Rady nie może być zatrudniony w Stowarzyszeniu.
- Członkowie Rady obowiązani są zachować bezstronność w procesie oceny i wyboru operacji.
- Członek Rady lub jego reprezentant, który jest wnioskodawcą wybieranej przez Radę operacji, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę jest wyłączony z oceny i wyboru operacji.
- Członek Rady ma obowiązek wyłączyć się z procesu oceny i wyboru operacji także wówczas, gdy powiązany jest w inny sposób z daną operacją.
- Na poziomie podejmowania decyzji w Radzie należy zagwarantować przedstawicielstwo każdego z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego.
- Na poziomie podejmowania decyzji w Radzie należy zagwarantować, aby ani władza publiczna, ani żadna grupa interesów nie posiadała więcej niż 49% praw głosu.
- Podczas głosowania w sprawach związanych z wyborem operacji należy każdorazowo zagwarantować, aby co najmniej 50% głosów pochodziło od partnerów nie będących instytucjami publicznymi.
- Prowadzenie Rejestru interesów członków Rady przez Zarząd. Rejestr interesów to dokument zawierający informacje na temat zajmowanych stanowisk, pełnionych funkcji, prowadzonej działalności zawodowej /gospodarczej/społecznej/ naukowej i innej przez poszczególnych członków Rady, pozwalające na identyfikację faktu i charakteru ich powiązań z Wnioskodawcami poszczególnymi operacjami. Każdy członek Rady zobowiązany jest do udzielenia Zarządowi informacji o dotyczących go aktywnościach i – jeśli dotyczy – podmiotach/instytucjach, z którymi aktywności te są związane, a także – na żądanie Zarządu – do przedłożenia odpowiednich dokumentów na tą okoliczność. Każdy członek Rady, po podjęciu dodatkowej aktywności, zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia Przewodniczącego Rady lub któregokolwiek z członków Zarządu o tym fakcie podając jednocześnie rodzaj aktywności i – jeśli dotyczy – podmiot/instytucję, z którą aktywność ta jest związana.
- Utraty członkostwa w przypadku gdy członek Rady systematycznie nie bierze udziału w pracach Rady, powtarzającego się dokonywania oceny przez Członka Rady w sposób niezgodny z obowiązującymi kryteriami wyboru operacji, uzyskania negatywnego wyniku tekstu wiedzy z zakresu przepisów powszechnie obowiązujących regulujących problematykę PROW 2014-2020 / PO RiM 2014-2020 oraz z zakresu LSR, obowiązujących procedur wyboru i kryteriów wyboru organizowanych przez Zarząd lub innych powtarzających się naruszeń przez członka Rady Regulaminu Rady lub obowiązujących procedur wyboru, w tym skutkujących koniecznością dokonywania powtórnej oceny operacji.

1.3.2 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Podstawowe dokumenty regulujące zasady działania LGD przedstawia poniższa tabela. Dokumenty te dodatkowo uzupełnione są załącznikami do wniosku o wybór LSR - opisami stanowisk, regulaminem pracy biura, planem szkoleń.

Tabela 4. *Podstawowe dokumenty regulujące zasady działania LGD*

Lp.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie	Sposób przyjmowania i aktualizacji
1.	Statut	– wskazuje organ nadzoru – Marszałka Województwa Małopolskiego – wskazuje siedzibę LGD – wskazuje obszar działalności LGD – wskazuje cele działalności LGD – reguluje kompetencje WZC odpowiedzialnego m.in. za uchwalenie LSR i kryteriów wyboru operacji – reguluje kompetencje Zarządu odpowiedzialnego m.in. uchwalanie aktualizacji LSR i kryteriów wyboru operacji – reguluje kompetencje Komisji Rewizyjnej – reguluje kompetencje Rady - organu decyzyjnego odpowiedzialnego za wybór operacji do dofinansowania oraz zasady jej reprezentatywności – reguluje zasady zachowania bezstronności Rady przy wyborze operacji – reguluje zasady nabywania i utraty członkowstwa w LGD – reguluje zasady wyboru i odwołania członków organów LGD – wskazuje majątek LGD – reguluje zasady rozwiązania LGD – reguluje zasady wynagradzania organów LGD	Uchwała Walnego Zebrania Członków
2.	Regulamin Walnego Zebrania Członków	– szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC – określa organy WZC, ich skład i kompetencje – określa szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie powołania organów LGD (sposób zgłaszania kandydatów, oddawania głosów, ograniczenia dotyczące możliwości łączenia różnych funkcji w LGD) – określa władze Stowarzyszenia poza Walnym Zebraniem Członków – reguluje zasady dotyczące głosowań i podejmowania uchwał – reguluje zasady sporządzania dokumentacji – określa prawa wyborcze członków LGD	Uchwała Walnego Zebrania Członków
3.	Regulamin Rady	– reguluje skład Rady i zasady reprezentatywności Rady – określa kompetencje Rady – określa zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady – reguluje zasady postępowania w przypadku niemożności Członka Rady wzięcia udziału w posiedzeniach – reguluje zasady odwoływania Członków Rady – reguluje rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji – reguluje kompetencje Przewodniczącego Rady, Zastępcy Przewodniczącego i Sekretarza – określa procedurę podejmowania decyzji ws. wyboru operacji do dofinansowania – reguluje prowadzenie rejestru Interesów Członków Rady – reguluje zasady dokumentowania posiedzeń Rady	Uchwała Walnego Zebrania Członków
4.	Regulamin Komisji Rewizyjnej	– reguluje skład Komisji Rewizyjnej – reguluje kompetencje Komisji Rewizyjnej – określa zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji Rewizyjnej – reguluje zasady protokołowania posiedzeń	Uchwała Walnego Zebrania Członków
5.	Regulamin Zarządu	– reguluje skład Zarządu – reguluje sposób reprezentowania – określa kompetencje Zarządu, w tym podział kompetencji pomiędzy poszczególnych jego członków – określa zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu – reguluje zasady protokołowania posiedzeń	Uchwała Walnego Zebrania Członków
6.	Regulamin Biura	– określa procedurę naboru pracowników oraz ich zatrudniania – określa strukturę organizacyjną Biura – reguluje uprawnienia Dyrektora Biura – określa rozkład czasu pracy Biura – określa opisy stanowisk, ich cele, zakresy obowiązków oraz zakresy	Uchwała Zarządu

		uprawnień pracowników na poszczególnych stanowiskach, konieczne wymagania, kwalifikacje i umiejętności na danym stanowisku – określa procedurę oceny efektywności pracy pracowników, w tym zadań w zakresie animacji lokalnej i współpracy oraz doradztwa – określa zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, – określa zasady ustalania wysokości wynagrodzeń, przyznawania premii i nagród	

Źródło: opracowanie własne

1.3.3 Potencjał ludzki LGD

Stowarzyszenie Dolina Karpia posiada Członków Zarządu, Członków Rady, pracowników oraz partnerów posiadających wiedzą, kompetencję i doświadczenie w zakresie tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym oraz wykonania i koordynacji prac nad przygotowaniem dokumentacji strategicznej dla obszaru w latach 2008-2009 z programu Leader oraz 2009-2010 z PO RYBY.

Zgodnie ze statutem Członkowie Zarządu wybierani i odwoływani są przez Walne Zebranie Członków. Zakłada się, że Członkowie Zarządu wybierani będą spośród osób posiadających doświadczenie w koordynowaniu działań na rzecz społeczności lokalnej i realizacji dokumentów planistycznych związanych z rozwojem lokalnym. Ze względu na planowaną realizację LSR ze środków EFMiR co najmniej jeden członek Zarządu jest przedstawicielem sektora rybackiego. W trakcie realizacji LSR na lata 2014-2020 Zarząd uczestniczył będzie w szkoleniach mających na celu podniesienie kwalifikacji w zakresie wdrażania LSR oraz umiejętności w zarządzaniu zespołem pracowników, zgodnie z przygotowanym planem szkoleń.

Zgodnie ze statutem Członkowie Rady wybierani i odwoływani są przez Walne Zebranie Członków spośród członków zwyczajnych Stowarzyszenia, przy czym:

- W skład Rady wchodzi co najmniej jeden przedstawiciel każdego z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego.
- Przedstawiciele sektora publicznego stanowią mniej niż 30% składu Rady.
- Przedstawiciele sektora rybackiego stanowią co najmniej 40% składu Rady.
- Co najmniej 1 Członek Rady jest kobietą.
- Co najmniej 1 Członek Rady jest osobą poniżej 35 roku życia.

Zakłada się, że Członkowie Rady wybierani będą spośród osób posiadających wiedzę i doświadczenie we wdrażaniu dokumentów planistycznych, wyborze projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej lub środków krajowych czy realizacji projektów wykorzystujących lokalne zasoby historyczno-kulturowe i przyrodnicze. Każdy z członków Rady, przed przystąpieniem do prac w Radzie oraz w trakcie wdrażania LSR, zobowiązany jest poddać się testowi wiedzy z zakresu przepisów powszechnie obowiązujących regulujących problematykę PROW 2014-2020 / PO RiM 2014-2020 oraz z zakresu LSR, obowiązujących procedur wyboru i kryteriów wyboru organizowanych przez Zarząd.

W celu zapewnienia sprawnej i rzetelnej realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem LGD działa Biuro LGD, w którym:

- Powierzono zadania związane z merytoryczną i finansową działalnością Stowarzyszenia i wdrażania LSR Dyrektorowi biura,
- Powierzono zadania związane z prowadzeniem spraw finansowych Stowarzyszenia Specjaliście ds. finansowych,
- Powierzono zadania związane z prowadzeniem księgowości i Kadr Stowarzyszenia Księgowemu/Biuru Rachunkowemu,
- Powierzono zadania związane z realizacją merytoryczną działań związanych Funkcjonowaniem LGD i koordynacji innych projektów Specjaliście ds. projektów,
- Powierzono zadania związane z wdrażaniem LSR, organizacją doradztwa, informowaniem i monitoringiem LSR Specjaliście ds. wdrażania i monitoringu,
- Planuje się powierzyć realizację zadań związanych z informowaniem i promowaniem działalności Stowarzyszenia Specjaliście ds. promocji i informacji.

Liczba pracowników na poszczególnych stanowiskach wynikać będzie z potrzeb i możliwości finansowych Stowarzyszenia. Osoby zatrudnione w Biurze LGD i zaangażowane w pracę na rzecz rozwoju obszaru Doliny Karpia muszą posiadać odpowiednie kompetencje, umiejętności i zasoby do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym. Dlatego opis niezbędnych wymagań, kwalifikacji i umiejętności na poszczególnych stanowiskach został zawarty w Regulaminie Biura LGD. Zostały one zróżnicowane w zależności od rodzaju stanowiska i zawierają elementy odpowiadające zakresowi merytorycznemu LSR, takie jak: znajomość specyfiki obszaru Doliny Karpia czy umiejętność w prowadzeniu spotkań, szkoleń i warsztatów w zakresie animacji lokalnej i współpracy. Dodatkowo w przypadku opisu każdego stanowiska zawarty został cel stworzenia stanowiska, zakres obowiązków oraz zakres uprawnień. Co najmniej 50% pracowników zatrudnionych w Biurze LGD musi posiadać doświadczenie i wiedzę do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu regionalnym/lokalnym.

Ze względu na planowaną realizację LSR ze środków EFMiR co najmniej jeden pracownik musi posiadać wiedzę i doświadczenie w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie, wniosków o płatność w ramach PO RYBY 2007-2013. Na stanowisku Specjalisty ds. wdrażania i monitoringu, odpowiedzialnego m.in. za udzielanie doradztwa beneficjentom i grantobiorcom podczas wdrażania LSR, oraz Specjalisty ds. finansowych, odpowiedzialnego m.in. za doradztwo beneficjentom i grantobiorcom w ramach wniosków o płatność, określono wskaźniki oraz metodę pomiaru jakości i efektywności udzielonego doradztwa. Wskaźniki pomiaru określono również w przypadku zadań związanych z animacją lokalną i współpracą. Regulamin Biura określa również procedurę naboru pracowników. W trakcie realizacji LSR na lata 2014-2020 pracownicy Biura uczestniczyć będą w szkoleniach, zgodnie z przygotowanym planem szkoleń.

Wiedza i doświadczenie osób zaangażowanych do pełnienia wybranych funkcji w Zarządzie, Radzie oraz w biurze LGD odpowiada zakresowi merytorycznemu LSR.

Członkowie Zarządu wraz z pracownikami Biura i członkami Grupy Roboczej ds. LSR przygotowali treść LSR oraz prowadzili nadzór nad przebiegiem konsultacji społecznych. Jedynie część szkoleń/spotkań prowadzona była przez eksperta zewnętrznego.

II PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

2.1 Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR wykorzystane do opracowania LSR

W wyniku konsultacji społecznych uzyskano zarówno dane ilościowe jak i jakościowe, które zostały następnie wykorzystane do opracowania LSR. Podstawowe **dane ilościowe**[4] uwzględnione w strategii wynikają z badań ankietowych przeprowadzonych za pomocą internetu oraz podczas bezpośrednich spotkań z mieszkańcami. Największe znaczenie dla treści LSR miały następujące dane ilościowe:

- Ponad 60% osób z sektora rybackiego ankietowanych/ uczestniczących w spotkaniach twierdzi, że należy wzmocnić konkurencyjność sektora rybackiego i warunki sprzedaży bezpośredniej ryb.
- Ponad 70% ankietowanych/uczestniczących w spotkaniach zawnioskowało twierdzi, że należy przeznaczyć środki na tworzenie nowych firm bądź rozwojem już istniejących.
- Ponad 50% ankietowanych/uczestniczących w spotkaniach twierdzi, że należałoby wzmocnić aktywność społeczną mieszkańców poprzez budowę miejsc do wspólnych spotkań, organizacje atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu i integrujących mieszkańców.
- Ponad 50% ankietowanych/uczestniczących w spotkaniach twierdzi, że należałoby stworzyć spójną i zintegrowaną ofertę turystyczną Doliny Karpia.
- Ponad 70% osób z sektora rybackiego ankietowanych/uczestniczących w spotkaniach twierdzi, że należy przeznaczyć środki na przeciwdziałanie kłusownictwu bądź ochronę gospodarstw rybackich przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych lub działalności zwierząt.

Kluczowe znaczenie dla LSR miały również wyniki badań jakościowych, które wykorzystywane były w bardzo dużym zakresie podczas konsultacji społecznych. Choć wyników badań jakościowych nie można sprowadzić do jednoznacznych danych liczbowych, to do opracowania LSR wykorzystano następujące **dane jakościowe**:

- podczas wszystkich (100%) spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami zwracano uwagę na następujące problemy:
  - niski poziom przedsiębiorczości na terenie Doliny Karpia.
  - niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR.
  - niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny Doliny Karpia.
- podczas wszystkich (100%) spotkań konsultacyjnych z sektorem rybackim zwracano uwagę na następujące problemy:
  - nieprzygotowanie przedsiębiorstw rybackich do funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.
  - negatywny wpływ przyrody (zwierzęta, zjawiska atmosferyczne) oraz ludzi na potencjał produkcyjny.

2.2 Metody konsultacji społecznych

Podstawowym założeniem przyjętym podczas opracowania LSR było maksymalne zaangażowanie lokalnej społeczności na każdym kluczowym etapie prac. W rezultacie, mieszkańcy wszystkich gmin członkowskich, a także przedstawiciele wszystkich istotnych sektorów oraz grup społecznych (w tym defaworyzowanych) skorzystali z możliwości wypowiedzenia się na temat strategii. Ogółem w całym procesie konsultacji społecznych uczestniczyło bezpośrednio (spotkania) lub pośrednio (internet) ponad 700 osób. Warto jednocześnie podkreślić bardzo duży udział grup defaworyzowanych w konsultacjach. Należy także podkreślić, że udział społeczności lokalnej w przygotowaniu LSR nie oznacza końca procesu konsultacji. LGD zakłada, że również etap wdrażania strategii będzie miał charakter partycypacyjny.

[4] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015

2.2.1 Etap przygotowania LSR

Proces konsultacji społecznych w ramach przygotowania LSR podzielono na pięć etapów:

1. Diagnoza i analiza SWOT,
2. Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania,
3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru,
4. Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji,
5. Przygotowanie planu komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR.

Podczas każdego z tych pięciu etapów wykorzystane zostały metody partycypacyjne zgodnie z informacjami podanymi w poniższych tabelach. Sam wybór danej metody partycypacyjnej uzależniony był z jednej strony od możliwości technicznych, a z drugiej od specyfiki danej grupy odbiorców.

Tabela 5. *Konsultacje społeczne - etap I: „Diagnoza i analiza SWOT"*

Lp.	Metoda partycypacji	Data, miejsce	Liczba osób
1.	**Warsztaty konsultacyjne** - otwarta dyskusja mieszkańców na temat aktualnej sytuacji podczas spotkań w gminach. Struktura uczestników: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	24.08.2015, Spytkowice	27
		25.08.2015, Osiek	21
		27.08.2015, Przeciszów	25
		31.08.2015, Polanka Wielka	16
		01.09.2015, Zator	16
		03.09.2015, Brzeźnica	29
		07.09.2015, Tomice	14
2.	**„Otwarta przestrzeń" - spotkania konsultacyjne podczas Festiwalu Doliny Karpia** - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje dotyczące kształtu nowego LSR, w tym SWOT.	28.06.2015, Osiek	37
		05.07.2015, Zator	33
		12.07.2015, Przeciszów	12
		26.07.2015, Polanka Wielka	6
		30.08.2015, Spytkowice	23
		20.09.2015, Brzeźnica	18
3.	**Technika analizy dysocjacyjnej** - proces moderowany przez eksperta, podczas którego uczestnicy dokonują diagnozy sytuacji z perspektywy innej postaci (turysty, nowego mieszkańca). Struktura uczestników jednego spotkania: osoby <35.	13.07.2015, Zator	18
		13.07.2015, Zator	12
4.	**Fokus grupowy** - prowadzona w oparciu o scenariusz moderowana dyskusja grupowa na temat diagnozy rynku pracy i przedsiębiorczości. Uczestnikami spotkania byli przede wszystkim reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	18.08.2015, Zator	5
		19.08.2015, Zator	8
5.	**Spotkanie konsultacyjne mieszkańców** – diagnoza wszystkich elementów SWOT z perspektywy mieszkańców	12.06.2015, Brzeźnica	24
		17.07.2015, Osiek	16
6.	**Badanie jakościowe KGW** - prowadzona w oparciu o zestaw pytań dyskusja grupowa na temat SWOT.	18.08.2015, Zator	5
7.	**Spotkanie konsultacyjne rybaków** - diagnoza wszystkich elementów SWOT z perspektywy rybaków.	06.02.2015, Zator	17
		14.05.2015, Zator	7
		19.08.2015, Zator	8
8.	**Bezpośrednie badanie ankietowe mieszkańców** - badanie ankietowe przeprowadzone podczas wszystkich spotkań konsultacyjnych w gminach. Struktura badanych: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	24.08.2015, Spytkowice	27
		25.08.2015, Osiek	21
		27.08.2015, Przeciszów	25
		31.08.2015, Polanka Wielka	16
		01.09.2015, Zator	16
		03.09.2015, Brzeźnica	29
		07.09.2015, Tomice	14
9.	**Internetowe badanie ankietowe mieszkańców** - badanie ankietowe przeprowadzone za pomocą portalu www.wspoldecydujemy.pl. Celem badania było umożliwienie wyrażenia opinii na temat diagnozy w formie elektronicznej. Struktura badanych: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	05-07.2015, Dolina Karpia	109

10.	**Internetowe badanie ankietowe młodzieży** - badanie ankietowe przeprowadzone za pomocą portalu www.wspoldecydujemy.pl. Celem badania było umożliwienie wyrażenia opinii na temat diagnozy sytuacji młodzieży w formie elektronicznej. Struktura badanych: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	05-07.2015, Dolina Karpia	70
11.	**Narada obywatelska** (Grupa Robocza ds. LSR) - dyskusja mieszkańców na temat wstępnej wersji SWOT po wysłuchaniu prezentacji 2 ekspertów nt.: inkubatorów przetwórstwa, turystyki. Uczestnicy spotkania to przedstawiciele wszystkich gmin, sektorów oraz grup społecznych zgłoszeni przez lokalne organizacje lub samodzielnie w otwartym naborze.	02.09.2015, Zator	23
12.	**Panel ekspertów** - grupa lokalnych ekspertów i liderów opinii w zakresie turystyki, rynku pracy, funduszy UE, NGO, MŚP.	02.09.2015, Zator	23
13.	**Wywiady indywidualne w ramach punktu konsultacyjnego LGD** - określenie przez potencjalnych beneficjentów problemów wymagających interwencji.	od lipca do grudnia 2015, Zator	66
14.	**Konsultacje elektroniczne** - składanie uwag do wstępnej wersji SWOT umieszczonej na stronie internetowej LGD i rozesłanej przez e-mail.	08-18.09.2015, Dolina Karpia	2

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 6. *Konsultacje społeczne - etap II: „Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania"*

Lp.	Metoda partycypacji	Data, miejsce	Liczba osób
1.	**Warsztaty przyszłościowe** - uczestnicy w grupach formułowali idealną i realną wizję przyszłości na podstawie pytań moderatora podczas spotkań w gminach.	24.08.2015, Spytkowice	27
		25.08.2015, Osiek	21
		27.08.2015, Przeciszów	25
		31.08.2015, Polanka Wielka	16
		01.09.2015, Zator	16
		03.09.2015, Brzeźnica	29
		07.09.2015, Tomice	14
2.	**„Otwarta przestrzeń" - spotkania konsultacyjne podczas Festiwalu Doliny Karpia** - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje dotyczące kształtu nowego LSR, w tym kierunków interwencji (cele).	28.06.2015, Osiek	37
		05.07.2015, Zator	33
		12.07.2015, Przeciszów	12
		26.07.2015, Polanka Wielka	6
		30.08.2015, Spytkowice	23
		20.09.2015, Brzeźnica	18
3.	**Spotkanie konsultacyjne rybaków -** analiza celów nowego LSR.	29.10.2015, Zator	9
4.	**Badanie jakościowe KGW** - prowadzona w oparciu o zestaw pytań dyskusja grupowa na temat celów nowego LSR z perspektywy KGW.	18.08.2015, Zator	5
5.	**Narada obywatelska (Grupa Robocza ds. LSR) -** dyskusja mieszkańców na temat nowych kierunków działań po wysłuchaniu prezentacji 2 ekspertów nt.: inkubatorów przetwórstwa, turystyki. Uczestnicy spotkania to przedstawiciele wszystkich gmin, sektorów oraz grup społecznych zgłoszeni przez lokalne organizacje lub samodzielnie w otwartym naborze.	02.09.2015, Zator	23
6.	**Technika coachingu grupowego** - prowadzona w oparciu o pytania certyfikowanego coacha dyskusja grupowa na temat celów nowej LSR z perspektywy lokalnych deficytów, zwłaszcza tych dotyczących sektora rybackiego.	29.09.2015, Zator	13
7.	**Panel ekspertów** - grupa lokalnych ekspertów i liderów opinii w zakresie turystyki, rynku pracy, funduszy UE, NGO, MŚP.	02.09.2015, Zator	23
8.	**„Idealny scenariusz": spotkanie konsultacyjne rybaków** - przedstawienie przez rybaków wizji idealnego LSR z perspektywy rybaków.	19.08.2015, Zator	8

9.	**Badanie ankietowe techniką fiszki projektowej** - określenie przez potencjalnych beneficjentów propozycji celów projektowych.	13-18.08.2015, Dolina Karpia	154
10.	**Wywiady indywidualne w ramach punktu konsultacyjnego LGD** - określenie przez potencjalnych beneficjentów propozycji celów projektowych.	od lipca do grudnia 2015, Zator	66
11.	**Bezpośrednie badanie ankietowe mieszkańców** - badanie ankietowe przeprowadzone podczas wszystkich spotkań konsultacyjnych we wszystkich gminach. Część ankiety dotyczyła wizji 2020 r. i celów LSR.	24.08.2015, Spytkowice	27
		25.08.2015, Osiek	21
		27.08.2015, Przeciszów	25
		31.08.2015, Polanka Wielka	16
		01.09.2015, Zator	16
		03.09.2015, Brzeźnica	29
		07.09.2015, Tomice	14
12.	**Internetowe badanie ankietowe mieszkańców** - badanie ankietowe przeprowadzone za pomocą portalu www.wspoldecydujemy.pl. Badanie umożliwiło wyrażenia opinii na temat celów nowej LSR w formie elektronicznej. Struktura badanych: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	05-07.2015, Dolina Karpia	109
13.	**Rada mieszkańców** (Grupa Robocza ds. LSR) - dyskusja mieszkańców na temat wstępnej wersji celów i wskaźników po wysłuchaniu prezentacji przedstawiciela LGD. Uczestnicy spotkania to przedstawiciele wszystkich gmin, sektorów oraz grup społecznych zgłoszeni przez lokalne organizacje lub samodzielnie.	02.09.2015, Zator	23
		29.09.2015, Zator	13
15.	**Wywiady indywidualne w ramach mobilnych punktów konsultacyjnych w gminach** - określenie przez potencjalnych beneficjentów propozycji celów projektowych.	25.11-22.12.2015, Brzeźnica	5
		25.11-22.12.2015, Osiek	4
		25.11-22.12.2015, Polanka-Wielka	5
		25.11-22.12.2015, Przeciszów	6
		25.11-22.12.2015, Spytkowice	8
		25.11-22.12.2015, Tomice	6
16.	**Konsultacje elektroniczne** - składanie uwag do wstępnej wersji celów umieszczonej na stronie internetowej LGD .	09-13.11.2015	3
17.	**Wywiady indywidualne w ramach punktu konsultacyjnego LGD** - określenie przez potencjalnych beneficjentów oczekiwań dotyczących nowych kierunków interwencji.	od lipca do grudnia 2015, Zator	66
18.	**Warsztaty konsultacyjne** - dyskusja na temat zasadności realizacji na terenie Doliny Karpia operacji w zakresie inkubatorów przetwórczych.	09.12.2015, Zator	5

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7. *Konsultacje społeczne - etap III: „Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru"*

Lp.	Metoda partycypacji	Data, miejsce	Liczba osób
1.	**Warsztaty konsultacyjne** - otwarta dyskusja mieszkańców na temat zasad i kryteriów wyboru operacji podczas spotkań w gminach. Struktura uczestników: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	24.08.2015, Spytkowice	27
		25.08.2015, Osiek	21
		27.08.2015, Przeciszów	25
		31.08.2015, Polanka Wielka	16
		01.09.2015, Zator	16
		03.09.2015, Brzeźnica	29
		07.09.2015, Tomice	14
2.	**„Otwarta przestrzeń" - spotkania konsultacyjne podczas Festiwalu Doliny Karpia** - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje dotyczące kształtu nowego LSR, w tym postulowane kryteria wyboru operacji.	28.06.2015, Osiek	37
		05.07.2015, Zator	33
		12.07.2015, Przeciszów	12
		26.07.2015, Polanka Wielka	6
		30.08.2015, Spytkowice	23
		20.09.2015, Brzeźnica	18
3.	**Fokus grupowy (Grupa Robocza ds. LSR)** - prowadzona w oparciu	06.11.2015, Zator	12

	o scenariusz moderowana dyskusja grupowa na temat zasad i kryteriów wyboru operacji z perspektywy osób wchodzących na rynek pracy.		
4.	**Spotkanie konsultacyjne rybaków i mieszkańców** - opinia na temat zasad i kryteriów wyboru operacji z perspektywy rybaków i mieszkańców.	03.12.2015, Zator	9
		03.12.2015, Zator	12
5.	**Wywiady indywidualne w ramach punktu konsultacyjnego LGD** - określenie przez potencjalnych beneficjentów barier i oczekiwań związanych z zasadami wyboru projektów.	od lipca do grudnia 2015, Zator	66
6.	**Bezpośrednie badanie ankietowe mieszkańców** - badanie ankietowe przeprowadzone podczas wszystkich spotkań konsultacyjnych we wszystkich gminach. Zdiagnozowane priorytety mieszkańców wpłynęły na kryteria wyboru operacji. Struktura badanych: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	24.08.2015, Spytkowice	27
		25.08.2015, Osiek	21
		27.08.2015, Przeciszów	25
		31.08.2015, Polanka Wielka	16
		01.09.2015, Zator	16
		03.09.2015, Brzeźnica	29
		07.09.2015, Tomice	14
7.	**Internetowe badanie ankietowe mieszkańców** - badanie ankietowe przeprowadzone za pomocą portalu www.wspoldecydujemy.pl. Celem badania było poznanie priorytetów w formie elektronicznej. Zdiagnozowane priorytety mieszkańców wpłynęły na kryteria wyboru operacji.	05-07.2015, Dolina Karpia	109
8.	**Internetowe badanie ankietowe młodzieży** - badanie ankietowe przeprowadzone za pomocą portalu www.wspoldecydujemy.pl. Celem badania było zebranie opinii na temat priorytetów młodzieży. Zdiagnozowane priorytety wpłynęły na kryteria wyboru operacji. Struktura badanych: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	05-07.2015, Dolina Karpia	70
9.	**Forum lokalne** (Grupa Robocza ds. LSR) - dyskusja mieszkańców na temat kryteriów i zasad wyboru po wysłuchaniu prezentacji przedstawiciela LGD. Uczestnicy spotkania to przedstawiciele wszystkich gmin, sektorów oraz grup społecznych zgłoszeni przez lokalne organizacje lub samodzielnie w otwartym naborze.	10.12.2015, Zator	16
10.	**Panel ekspertów I** - grupa lokalnych ekspertów i liderów opinii w zakresie turystyki, rynku pracy, funduszy UE, NGO, MŚP.	10.12.2015, Zator	16
11.	**Panel ekspertów II** - Zarząd LGD oraz przewodniczący Rady i Komitetu, pracownicy Biura LGD	03.12.2015, Zator	10
12.	**Wywiady indywidualne w ramach punktów konsultacyjnych w gminach** - określenie przez potencjalnych beneficjentów propozycji kryreriów oceny.	25.11-22.12.2015, Brzeźnica	5
		25.11-22.12.2015, Osiek	4
		25.11-22.12.2015, Polanka-Wielka	5
		25.11-22.12.2015, Przeciszów	6
		25.11-22.12.2015, Spytkowice	8
		25.11-22.12.2015, Tomice	6
13.	**Konsultacje elektroniczne** - składanie uwag do wstępnej wersji kryteriów i zasad wyboru umieszczonej na stronie internetowej LGD i rozesłanej pocztą elektroniczną.	14-18.12.2015, Dolina Karpia	3

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8. *Konsultacje społeczne - etap IV: „Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji"*

Lp.	Metoda partycypacji	Data, miejsce	Liczba osób
1.	**Warsztaty konsultacyjne** - otwarta dyskusja mieszkańców na temat kryteriów ewaluacji LGD oraz LSR. Struktura uczestników: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	24.08.2015, Spytkowice	27
		25.08.2015, Osiek	21
		27.08.2015, Przeciszów	25
		31.08.2015, Polanka Wielka	16
		01.09.2015, Zator	16
		03.09.2015, Brzeźnica	29
		07.09.2015, Tomice	14

2.	**Spotkanie konsultacyjne rybaków** - dyskusja między innymi na temat kryteriów ewaluacji LGD oraz efektów wydatkowania środków UE z perspektywy rybaków.	29.10.2015, Zator	9
3.	**Fokus grupowy (Grupa Robocza ds. LSR)** - prowadzona w oparciu o scenariusz moderowana dyskusja grupowa między innymi na temat kryteriów ewaluacji LGD oraz efektów wydatkowania środków UE.	06.11.2015, Zator	12
4.	**Internetowe badanie ankietowe mieszkańców** - badanie ankietowe przeprowadzone za pomocą portalu www.wspoldecydujemy.pl. Celem badania było zebranie opinii na temat priorytetów mieszkańców. Wynikiem było określenie głównych elementów badań ewaluacyjnych. Struktura badanych: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	05-07.2015, Dolina Karpia	109
5.	**Forum lokalne** (Grupa Robocza ds. LSR) - dyskusja mieszkańców na temat zaprezentowanych wskaźników (monitoring). Uczestnicy spotkania to przedstawiciele wszystkich gmin, sektorów oraz grup społecznych zgłoszeni przez lokalne organizacje lub samodzielnie.	10.12.2015, Zator	16
6.	**Panel ekspertów** - grupa lokalnych ekspertów i liderów opinii w zakresie turystyki, rynku pracy, funduszy UE, NGO, MŚP. Wyrażenie opinii na temat głównych elementów podlegających monitoringowi i badaniom ewaluacyjnym.	10.12.2015, Zator	16
7.	**Konsultacje elektroniczne** - składanie uwag do wstępnej wersji systemu ewaluacji LSR umieszczonej na stronie internetowej LGD i rozesłanej pocztą elektroniczną.	11-18.12.2015, Dolina Karpia	1

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9. *Konsultacje społeczne - etap V: „Przygotowanie planu komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR"*

Lp.	Metoda partycypacji	Data, miejsce	Liczba osób
1.	**Warsztaty konsultacyjne** - otwarta dyskusja mieszkańców na temat kanałów komunikacyjnych między LGD, a mieszkańcami podczas spotkań w gminach. Struktura uczestników: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	24.08.2015, Spytkowice	27
		25.08.2015, Osiek	21
		27.08.2015, Przeciszów	25
		31.08.2015, Polanka Wielka	16
		01.09.2015, Zator	16
		03.09.2015, Brzeźnica	29
		07.09.2015, Tomice	14
2.	**„Otwarta przestrzeń" - spotkania konsultacyjne podczas Festiwalu Doliny Karpia** - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje dotyczące kształtu nowego LSR, w tym mechanizmów skutecznej komunikacji z mieszkańcami.	28.06.2015, Osiek	37
		05.07.2015, Zator	33
		12.07.2015, Przeciszów	12
		26.07.2015, Polanka Wielka	6
		30.08.2015, Spytkowice	23
		20.09.2015, Brzeźnica	18
3.	**Fokus grupowy (Grupa Robocza ds. LSR)** - prowadzona w oparciu o scenariusz moderowana dyskusja grupowa m.in. na temat sposobów komunikacji z ludźmi młodymi.	06.11.2015, Zator	12
4.	**Spotkanie konsultacyjne rybaków** - dyskusja między innymi na temat efektywności komunikacji między LGD, a przedsiębiorcami.	19.08.2015, Zator	8
5.	**Bezpośrednie badanie ankietowe mieszkańców** - badanie ankietowe przeprowadzone podczas wszystkich spotkań konsultacyjnych we wszystkich gminach. Istotna część badania dotyczyła skutecznych mechanizmów przekazywania informacji przez LGD.	24.08.2015, Spytkowice	27
		25.08.2015, Osiek	21
		27.08.2015, Przeciszów	25
		31.08.2015, Polanka Wielka	16
		01.09.2015, Zator	16
		03.09.2015, Brzeźnica	29
		07.09.2015, Tomice	14
6.	**Internetowe badanie ankietowe młodzieży** - badanie ankietowe przeprowadzone za pomocą portalu www.wspoldecydujemy.pl. Istotna część badania dotyczyła grup docelowych, które powinny być uwzględnione w działaniach LGD, w tym komunikacyjnych. Struktura badanych: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup	05-07.2015, Dolina Karpia	70

	defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).		
7.	**Internetowe badanie ankietowe mieszkańców** - badanie ankietowe przeprowadzone za pomocą portalu www.wspoldecydujemy.pl. Istotna część badania dotyczyła grup docelowych, które powinny być uwzględnione w działaniach LGD, w tym komunikacyjnych. Struktura badanych: mieszkańcy obszaru, w tym reprezentanci grup defaworyzowanych (<35, >50, kobiety, rybacy).	05-07.2015, Dolina Karpia	109
8.	**Rada mieszkańców** (Grupa Robocza ds. LSR) - debata na temat wyników badań ankietowych dotyczących między innymi oczekiwań komunikacyjnych różnych grup mieszkańców. Uczestnicy spotkania to przedstawiciele wszystkich gmin, sektorów oraz grup społecznych zgłoszeni przez lokalne organizacje lub samodzielnie.	02.09.2015, Zator	23
9.	**Forum lokalne** (Grupa Robocza ds. LSR) - dyskusja mieszkańców na temat planowanych przez LGD mechanizmów komunikacji. Uczestnicy spotkania to przedstawiciele wszystkich gmin, sektorów oraz grup społecznych zgłoszeni przez lokalne organizacje lub samodzielnie w otwartym naborze.	10.12.2015, Zator	16
10.	**Panel ekspertów** - grupa lokalnych ekspertów i liderów opinii w zakresie turystyki, rynku pracy, funduszy UE, NGO, MŚP. Wyrażenie opinii na temat planowanych przez LGD mechanizmów komunikacji.	10.12.2015, Zator	16
11.	**Wywiady indywidualne w ramach punktów konsultacyjnych w gminach** - określenie przez potencjalnych beneficjentów propozycji metod komunikacji z mieszkańcami.	25.11-22.12.2015, Brzeźnica	5
		25.11-22.12.2015, Osiek	4
		25.11-22.12.2015, Polanka-Wielka	5
		25.11-22.12.2015, Przeciszów	6
		25.11-22.12.2015, Spytkowice	8
		25.11-22.12.2015, Tomice	6
12.	**Wywiady indywidualne w ramach punktu konsultacyjnego LGD** - określenie oczekiwań dotyczących sposobów i częstotliwości komunikacji.	od lipca do grudnia 2015, Zator	66
13.	**Konsultacje elektroniczne** - składanie uwag do wstępnej wersji planu komunikacji umieszczonej na stronie internetowej LGD i rozesłanej pocztą elektroniczną.	11-18.12.2015, Dolina Karpia	1

Źródło: Opracowanie własne

2.2.2 Etap wdrażania LSR

Aby zapewnić społeczności lokalnej wpływ na te decyzje zaplanowano następujące mechanizmy partycypacyjne i aktywizujące na etapie wdrażania LSR.

Tabela 10. *Konsultacje społeczne - etap wdrażania LSR*

Lp.	Zadanie	Metoda partycypacyjna
1.	**Monitorowanie i ocena realizacji LSR**	Realizacja zgodnie z procedurą ewaluacji & monitoringu oraz Planem komunikacji, w tym m.in.: 1. **Konsultacje internetowe** - umieszczanie co najmniej raz w roku informacji o wynikach monitoringu i ewaluacji na stronie internetowej LGD. 2. **Badania ankietowe** - realizacja badań na potrzeby ewaluacji okresowej i ex post. 3. **Warsztaty moderowane** - badanie fokusowe na potrzeby ewaluacji okresowej i ex post. 4. **Wywiady indywidualne -** wywiady z liderami opinii i przedstawicielami poszczególnych grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych na potrzeby ewaluacji okresowej i ex post. 5. **Konferencja prezentująca wyniki ewaluacji.**

2.	**Aktualizacja LSR**	Realizacja zgodnie z procedurą aktualizacji LSR. 1. **Konsultacje elektroniczne** - obligatoryjne opublikowaniu na stronie internetowej LGD projektu aktualizacji LSR wraz z uzasadnieniem wprowadzanych zmian, z możliwością zgłaszania przez zainteresowane osoby drogą elektroniczną uwag do projektu. 2. **Otwarta skrzynka** - obligatoryjna dystrybucja (tradycyjnie lub e-mail) informacji o planowanej aktualizacji LSR wśród członków Stowarzyszenia Dolina Karpia oraz członków Grupy Roboczej ds. LSR uczestniczących w przygotowaniu strategii. Aktualizacja LSR dopiero po upływie co najmniej tygodniowego terminu na składanie uwag. 3. **Wywiady indywidualne** - wywiady z liderami opinii i przedstawicielami poszczególnych grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych na temat planowanej aktualizacji LSR. 4. **Spotkanie konsultacyjne** - przeprowadzeniu co najmniej jednego otwartego spotkania informacyjno - konsultacyjnego dotyczącego aktualizacji LSR – Zarząd podejmuje starania, by informacja o spotkaniu dotarła do przedstawicieli grup defaworyzowanych wskazanych w LSR.
3.	**Ustalanie lokalnych kryteriów wyboru**	Realizacja zgodnie z procedurą ustalania lub aktualizacji kryteriów wyboru operacj**i.** 1. **Konsultacje elektroniczne** – obligatoryjne opublikowanie projektu kryteriów na stronie internetowej LGD wraz z możliwością zgłaszania do niego uwag drogą elektroniczną. 2. **Spptkanie konsultacyjne** - przeprowadzenie co najmniej jednego otwartego spotkania konsultacyjnego w celu wysłuchania opinii mieszkańców obszaru objętego LSR (w szczególności rybaków) na temat projektowanych kryteriów.
4.	**Aktualizacja lokalnych kryteriów wyboru**	Realizacja zgodnie z procedurą ustalania lub aktualizacji kryteriów wyboru operacj**i.** 1. **Konsultacje elektroniczne** - obligatoryjne opublikowaniu na stronie internetowej LGD projektu aktualizacji kryteriów wraz z uzasadnieniem wprowadzanych zmian, z możliwością zgłaszania przez zainteresowane osoby drogą elektroniczną uwag do projektu. 2. **Otwarta skrzynka** - obligatoryjna dystrybucja (tradycyjnie lub e-mail) informacji o planowanej aktualizacji kryteriów wśród członków Stowarzyszenia Dolina Karpia oraz członków Grupy Roboczej ds. LSR uczestniczących w przygotowaniu strategii. Aktualizacja kryteriów dopiero po upływie co najmniej tygodniowego terminu na składanie uwag. 3. **Wywiady indywidualne** - wywiady z liderami opinii i przedstawicielami poszczególnych grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych (w tym rybaków) na temat planowanej aktualizacji kryteriów. 4. **Spotkanie konsultacyjne** - przeprowadzeniu co najmniej jednego otwartego spotkania informacyjno - konsultacyjnego dotyczącego aktualizacji kryteriów – Zarząd podejmuje starania, by informacja o spotkaniu dotarła do przedstawicieli grup defaworyzowanych wskazanych w LSR (w tym rybaków).

Źródło: Opracowanie własne

2.3 Analiza wniosków z konsultacji

Wyniki konsultacji społecznych stanowiły istotne uzupełnienie przeprowadzonych przez LGD badań własnych i miały decydujące znaczenie dla ostatecznej treści LSR. Wszystkie wnioski z konsultacji można podzielić na dwie podstawowe grupy – wnioski przyjęte i wnioski odrzucone:

1. Wnioski przyjęte:

Większość wniosków składanych w procesie konsultowania LSR ze społecznością lokalną, w tym z przedstawicielami sektora rybackiego, została przyjęta i stanowi odzwierciedlenie zapisów w poszczególnych rozdziałach LSR. Szczególną uwagę stanowiły wnioski w zakresie analizy SWOT obszaru, które składane były podczas spotkań konsultacyjnych organizowanych w każdej gminie Doliny Karpia, spotkaniach z Grupą Roboczą ds. LSR, ankiety internetowej oraz konsultacji roboczej wersji analizy SWOT na stronie internetowej www.dolinakarpia.org. Wszystkie zgłoszone uwagi zostały uwzględnione.

Kolejną ważną kwestią konsultowaną w szerokim wymiarze był zakres przewidywanych do wparcia przedsięwzięć w ramach poszczególnych celów szczegółowych. Pomimo ograniczeń budżetowych (w szczególności z PROW 2014-2020), po przeprowadzonym procesie konsultacji społecznych, w tym konsultacji prowadzonych z rybakami, zdecydowano o wprowadzeniu przedsięwzięć dotyczących:

- zachowania materialnego dziedzictwa kulturowego (m.in. małej architektury: pomników, kapliczek),
- ochrony akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi (m.in. prowadzenia działań przeciwdziałających kłusownictwu na stawach oraz odtworzenia

produktywności gospodarstw rybackich w wyniku ich zniszczenia na skutek zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych),
- poprawy potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji produktów lokalnych (m.in. utworzenia inkubatorów przetwórstwa lokalnego, współpracy pomiędzy przedsiębiorcami w zakresie dystrybucji produktów lokalnych oraz tworzenia infrastruktury związanej z dystrybucją tych produktów).

Szerokim konsultacjom społecznym poddano również kryteria wyboru operacji i grantobiorców. Podczas spotkań zdecydowano o realizacji kryteriów na trzech poziomach:
- kryteriów zgodności z LSR,
- kryteriów podstawowych – stosowanych we wszystkich naborach, takich samych dla wszystkich celów szczegółowych zaplanowanych w LSR,
- kryteriów premiujących – stosowanych dla każdego celu szczegółowego, których spełnienie ma spowodować wybór operacji i grantobiorców najbardziej istotnych do realizacji LSR.

Szczególną rolą w kryteriach podstawowych i premiujących odgrywają te, które zgłoszone zostały w konsultacja na rzecz grup defaworyzowanych (praca dla grupy defaworyzowanej czy wsparcie dla grupy defaworyzowanej). Podobnie, kryteria premiujące, zaproponowane zostały na konsultacja, również ze społecznością rybacką. Do najważniejszych kryteriów premiujących zgłaszanych lub zaakceptowanych przez społeczność lokalną należy wymienić:
- tworzenie miejsc pracy (w ramach podstawowej działalności rybackiej w celu 1.1, w zakresie animacji lokalnej w celu 2.1),
- wspólną promocję obszaru i produktów (dysponowanie znakiem marki lokalnej Doliny Karpia w celu 1.1, 1.2 oraz spójna wizualizacja w celu 2.1 oraz 2.2).

2. Wnioski odrzucone:

Wnioski odrzucone dotyczą w szczególności przedsięwzięć planowanych do realizacji ze środków LSR. Można je podzielić na trzy kategorie:
- odrzucone względu na ograniczenia programowe (zakres działań PROW i PO RiM na lata 2014-2020): poprawa sposobu ogrzewania budynków mieszkalnych, likwidacja dzikich wysypisk śmieci, niedostateczna infrastruktura przeciwpowodziowa,
- odrzucone ze względu na ograniczenia budżetowe: poprawa jakości lokalnej infrastruktury drogowej,
- odrzucone ze względu na legislacyjny charakter działań nie zależny od LGD: wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie funkcjonowania animatorów kultury i sportu, zmiana regulacji prawnych w zakresie gatunków chronionych utrudniających prowadzenie efektywnej gospodarki rybackiej.

Mechanizm odrzucania wniosków z konsultacji oparty był również w metodę partycypacyjną. Ostateczna decyzja bowiem uzależniona była od opinii Grupy Roboczej ds. LSR

III DIAGNOZA - OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

3.1 Ludność

3.1.1 Liczba ludności

Dolinę Karpia zamieszkuje 56501 osób, w tym 3683 mieszkańców miasta Zator oraz 52818 ludności wiejskiej. Liczby te odnoszą się do faktycznego miejsca zamieszkania ludności, według stanu na dzień 31.12.2013 r. W tabeli poniżej przedstawiono dodatkowo porównanie obecnej, wg najnowszych danych GUS, liczby mieszkańców poszczególnych gmin Doliny Karpia w stosunku do danych GUS na dzień 31.12.2012 r. Obszar realizacji LSR obejmuje liczbę mieszkańców większą niż średnia liczba mieszkańców objętych LSR/LSROR w latach 2007-2013 w województwie małopolskim.

Tabela 11. *Liczba ludności gmin Doliny Karpia*[5]

Obszar	Liczba ludności	
	na dzień 31.12.2012	na dzień 31.12.2013
Zator - miasto	3694	3683
Liczba ludności miejskiej	3694	3683
Zator – obszar wiejski	5594	5616
Brzeźnica	10038	10093
Osiek	8064	8099
Polanka Wielka	4248	4268
Przeciszów	6776	6757
Spytkowice	10135	10187
Tomice	7742	7798
Liczba ludności wiejskiej	52547	52818
Liczba ludności ogółem	56291	56501

Liczba ludności w gminach tworzących Dolinę Karpia w ciągu ostatnich lat systematycznie wzrastała. W latach 2007-2013 nastąpił przyrost liczby ludności w Dolinie Karpia o 1655 osób[6]. Mimo, iż przyrost liczby ludności w poszczególnych gminach nie jest duży, należy podkreślić, że tendencja obserwowana w Dolinie Karpia jest przeciwna do tendencji ogólnokrajowej. W ciągu ostatnich 7 lat liczba ludności Polski zmniejszyła się o ponad 380 tys. Pozytywnie na tym tle wypada sytuacja woj. małopolskiego, w którym liczba ludności w latach 2007-2013 systematycznie się zwiększała (wzrost o ponad 81 tys.). Również liczba ludności w powiecie wadowickimi w powiecie oświęcimskim zwiększyła się w omawianym okresie i wynosi odpowiednio 158 983 osób oraz 155 040 osób. Woj. małopolskie w 2013 r. zamieszkiwało 3 360 581 osób, ludność zamieszkująca Dolinę Karpia stanowi zatem 1,68% ludności województwa. Ludność gmin: Zator, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów stanowi 18,3% ludności powiatu oświęcimskiego; ludność gmin Brzeźnica, Spytkowice i Tomice stanowi 17,66% ludności powiatu wadowickiego[7]. Największy procentowy udział w liczbie ludności Doliny Karpia mają gminy: Spytkowice (18,0%), Brzeźnica (17,9%) i Zator (16,5%). Najmniejszą gminą – zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak i liczby ludności jest gmina Polanka Wielka (7,6% ludności Doliny Karpia).

Wskaźnik przyrostu naturalnego, mierzony różnicą liczby urodzeń i zgonów na 1000 osób przyjął wartość dodatnią i wynosił w 2013 r. 2,1 co oznacza, że sytuacja demograficzna na obszarze objętym LSR jest dziesięciokrotnie lepsza niż obszarów wiejskich w Polsce, gdzie wskaźnik wyniósł 0,2 (w stosunku do 0,78 w 2007 roku)[8].

Wyżej opisane dane oraz opinie mieszkańców Doliny Karpia[9] dowodzą, iż są oni zadowoleni z jakości życia na obszarze Doliny Karpia - 68% wypełniających ankietę uważa, że jakość życia na terenie Doliny Karpia wzrosła w ciągu ostatnich 5 lat, chcą mieszkać na terenie Doliny Karpia oraz są świadomi potencjału obszaru, w którym żyją. Dla prawie 60% ankietowanych duże lub bardzo duże znaczenie ma fakt zamieszkiwania na terenie Doliny Karpia, tyle samo osób uważa też, że ich wiedza na temat dziedzictwa kulturowo-historycznego i przyrodniczego wzrosła w ciągu ostatnich 5 lat. Dużą rolę w tym zakresie odegrała działalność Stowarzyszenia Dolina Karpia w ciągu ostatnich kilku lat, w tym przede wszystkim realizacja przedsięwzięć na rzecz poprawy jakości życia, aktywizacji społeczności lokalnej, rozwoju gospodarczego oraz zachowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowo-historycznego.

3.1.2 Gęstość zaludnienia

Gęstość zaludnienia na obszarze LSR wynosi 184 os./km^2, średnia gęstość zaludnienia dla terenów wiejskich w Polsce wynosi 52 os./km^2. Najgęściej zaludnione są gminy Spytkowice (204 os./km^2), Osiek (199 os./km^2) i Przeciszów (191 os./km^2), zaś najmniejszą gęstość zaludnienia ma gmina Brzeźnica – 152 osób na 1 km^2.

Saldo migracji w 2013 r. dla obszaru było dodatnie i wynosiło 97. Wskaźnik salda migracji w 2013 r. wynosił 1,11 na 1000 mieszkańców, co świadczy o stabilności sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze[10].

[5] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[6] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12 każdego roku
[7] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[8] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[9] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015
[10] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.

3.1.3 Struktura ludności

Na obszarze Doliny Karpia mieszka 27 773 mężczyzn i 28 728 kobiet, co daje nam wskaźnik liczby kobiet na 100 mężczyzn w wysokości 103, który jest minimalnie większy niż wartość średniej dla polskiej wsi tj. 101. Przewaga liczby kobiet nie jest jednak tak widoczna jak w całej Polsce, dla której wskaźnik ten wynosi 107 kobiet na 100 mężczyzn[11].

Struktura ludności na obszarze Doliny Karpia jest dosyć podobna jak w innych polskich gminach wiejskich. Obecnie jest więcej osób będących przeważnie w środku kariery zawodowej niż tych, którzy niedługo będą przechodzić na emeryturę.

Tabela 12. *Tabela Struktura ludności Doliny Karpia wg wieku produkcyjnego*[12]

Grupa wiekowa	Liczba	%	Polska - gminy wiejskie
w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat)	11 416	**20,2**	20,4
w wieku produkcyjnym	36 000	**63,7**	63,3
w wieku poprodukcyjnym	9 085	**16,1**	16,3

Struktura ludności w gminach Doliny Karpia ze względu na wiek wypada korzystnie na tle kraju. Wskaźnik ludności w wieku przedprodukcyjnym w tych gminach wynosi najniżej 18,7% w gminie Zator, jednak wartość tego wskaźnika przekracza średnią krajową (18,2%). Najwyższy udział ludności w tym wieku występuje w gminie Tomice i wynosi 22,4%. Społeczeństwo Doliny Karpia jest więc społeczeństwem młodym. Wskaźniki liczby osób w wieku produkcyjnym są nieco wyższe niż średnia krajowa, która wynosi 63,3%. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi w Polsce 18,4% - w każdej z gmin Doliny Karpia wartość ta jest niższa[13].

Innym istotnym wymiarem przy określaniu potencjału ludzkiego danego obszaru jest wykształcenie ludności. Ostatnie kompleksowe badanie wykształcenia ludności, z którego dane zostały zagregowane na poziomie gmin, zostało przeprowadzone w ramach Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 r. Wśród mieszkańców Doliny Karpia dominują osoby z niskim poziomem wykształcenia – najliczniejsze są grupy osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (35,8%) i podstawowym (35%). Jednak w porównaniu z wykształceniem ludności w całym kraju na obszarach wiejskich można zauważyć, że na terenie gmin Doliny Karpia więcej osób legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (od 33,6% w Zatorze do 38,7% w Polance Wielkiej), a mniej wykształceniem podstawowym (od 32,9% w Zatorze do 37,5% w Brzeźnicy). Osoby z wykształceniem wyższym na obszarze Doliny Karpia stanowią 4% [14]. Bardziej aktualne wyniki badania wykształcenia ludności pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r., jednak nie mając danych na poziomie gmin, można analizować sytuację jedynie na poziomie powiatów i województwa. W porównaniu do roku 2002, w 2011 r. w obu powiatach zwiększył się odsetek osób posiadających wykształcenie wyższe (14% w powiecie oświęcimskim oraz 11% w powiecie wadowickim), policealne oraz średnie (32% oraz 28%), a mniej jest osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (16% oraz 19%), podstawowym nieukończonym oraz bez wykształcenia (0,9% w każdym z powiatów)[15]. Najwięcej osób legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (27% w powiecie oświęcimskim oraz 32% w powiecie wadowickim) i wśród tej grupy dominują osoby bezrobotne. Działaniami zwiększającymi atrakcyjność tych osób na rynku pracy mogą być adresowane do nich dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, szkolenia, kursy lub tworzenie miejsc pracy nie wymagających wykształcenia.

Zasadniczo można stwierdzić, że struktura ludności Doliny Karpia pod względem wykształcenia nie odbiega zasadniczo od struktury wykształcenia charakterystycznej dla polskich obszarów wiejskich. Co jednak istotne, procentowe wskaźniki dotyczące poziomu wykształcenia w poszczególnych gminach Doliny Karpia nie różnią się zbytnio między sobą, co świadczy o spójności obszaru pod tym względem.

3.2 Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Z przeprowadzonych konsultacji społecznych z mieszkańcami Doliny Karpia wynika, że grupami szczególnie istotnymi z punktu widzenia realizacji LSR, które wymagają wsparcia w ramach przyszłej LSR są:

- rybacy, mikro i małe przedsiębiorstwa, rolnicy
- organizacje pozarządowe, KGW, OSP, LKS
- mieszkańcy, w szczególności kobiety, osoby powyżej 50 roku życia, młodzież do 35 roku życia
- turyści, komercyjne i niekomercyjne podmioty organizujące ruch turystyczny.

W związku z powyższym LGD zaplanowała szereg działań mających na celu poprawę ich sytuacji na obszarze Doliny Karpia niwelując w ten sposób zgłaszane problemy tych grup.

[11] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[12] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[13] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[14] GUS, Narodowy Spis Powszechny 2002, www.stat.gov.pl
[15] GUS, Narodowy Spis Powszechny 2011, www.stat.gov.pl

Tabela 13. *Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR*

Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR	Problemy	Obszary interwencji
rybacy, mikro i małe przedsiębiorstwa, rolnicy	- niski wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w porównaniu to reszty kraju i regionu - słaba integracja środowiska biznesu - słabo rozwinięte rynki zbytu dla produktów rolnych, ryb i produktów przetworzonych - niedostateczny poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego lokalnych przedsiębiorstw (w tym rybackich) - niewystarczające liczba miejsc oraz sprzętu do sprzedaży bezpośredniej ryb - niedostateczna oferta bazy noclegowej - negatywne dla potencjału produkcyjnego skutki zjawisk atmosferycznych - akceptacja społeczna dla kłusownictwa rybackiego	- wsparcie dla rozpoczynających lub rozwijających działalność gospodarczą - wsparcie na przetwórstwo i dystrybucję lokalnych produktów - wsparcie na różnicowanie działalności rybackiej - wsparcie w zakresie poprawy warunków sprzedaży bezpośredniej ryb - zabezpieczenie gospodarstw rybackich przed szkodliwą działalnością zwierząt i ludzi oraz negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych
organizacje pozarządowe, w tym KGW, OSP, LKS	- niska aktywność społeczna ogółu mieszkańców - niewystarczające potencjał organizacyjny dużej części lokalnych NGOs w zakresie samodzielnego finansowania i organizacji inicjatyw lokalnych - niedostateczna podaż, dystrybucja i promocja produktów lokalnych - brak odpowiednio przygotowanej infrastruktury dla nowych dyscyplin sportowych - niedostateczna infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na rzekach, nadbrzeżach i zbiornikach wodnych	- wsparcie na organizację atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu - wsparcie na integrację społeczną mieszkańców z wykorzystaniem produktów lokalnych - wsparcie w zakresie spójnych materiałów informacyjno-promocyjnych - wsparcie na stworzenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej - wsparcie w postaci małych grantów
mieszkańcy, w szczególności kobiety, osoby powyżej 50 roku życia, młodzież do 35 roku życia	- niska aktywność społeczna ogółu mieszkańców, - słaba współpraca międzypokoleniowa (młodzi *versus* starsi) - brak aktywnych inicjatyw na rzecz osób wykluczonych tj. <35, >50 , a zwłaszcza kobiet - niedostateczna infrastruktura pozwalająca na spotkania i aktywizację mieszkańców - niewystarczająca oferta w zakresie kultury wolnego czasu dla seniorów - emerytów oraz młodzieży - braki w infrastrukturze sportowej i rekreacyjnej	- wsparcie w postaci przestrzeni do wspólnych spotkań - wsparcie w postaci oferty atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu - wsparcie w postaci działań integrujących mieszkańców - wsparcie w postaci małych grantów
turyści, komercyjne i niekomercyjne podmioty organizujące ruch turystyczny	- niewystarczająca podaż oraz niski poziom komercyjnego wykorzystania lokalnych produktów turystycznych, - brak dostępu dla turystów do obiektów zabytkowych, w tym sakralnych - niedostateczna, niezintegrowana oraz niewystarczająco wypromowana infrastruktura ścieżek rowerowych, Nordic Walking, narciarstwa biegowego oraz ścieżek przyrodniczych - niewystarczające zasoby wykwalifikowanej kadry obsługującej ruch turystyczny - niedostateczna podaż, dystrybucja i komercjalizacja produktów lokalnych - brak spójności i koordynacji w realizacji działań promocyjnych przez podmioty z terenu Doliny Karpia	- wsparcie na stworzenie spójnej i widocznej oferty turystycznej Doliny Karpia - wsparcie na rozwinięcie marki lokalnej Doliny Karpia - wsparcie na stworzenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach wiejskich - wsparcie na zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego

Spośród grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR według mieszkańców Doliny Karpia do najważniejszych czterech grup defaworyzowanych należą:

- młodzież do 35 roku życia – 59,63% ankietowanych

- osoby powyżej 50 roku życia – 38,53% ankietowanych
- kobiety – 26,61% ankietowanych
- rybacy – 23,85% ankietowanych[16].

W dalszej kolejności wymieniane były grupy takie jak: osoby niepełnosprawne – 22,94%, osoby chore psychicznie – 14,68%, bezdomni – 12,84%, osoby opuszczające zakłady karne 5,5%, imigranci i mniejszości narodowe 6,42% oraz inne – 5,5%. Przyjęta w ankiecie definicja grup defaworyzowanych dotyczyła grup będących w trudnej sytuacji/położeniu na rynku pracy", czy też „grup problemowych na rynku pracy". Są to grupy osób związanych z tzw. „wtórnym" (drugorzędnym, pobocznym) rynkiem pracy, gdzie fluktuacja zatrudnienia jest bardzo wysoka, warunki pracy (wynagrodzenie, podnoszenie kwalifikacji itd.) zdecydowanie gorsze, a okresy bezrobocia częstsze (wielokrotne bezrobocie) i/lub dłużej trwające (długotrwałe bezrobocie)[17]. Konsultacje społeczne przeprowadzone w ramach analizy SWOT również wskazały osoby powyżej 50 roku życia, poniżej 35 roku życia oraz kobiety wśród osób borykających się z problemami bezrobocia (vide SWOT W1).

Analiza poziomu bezrobocia na koniec 2013 r. na terenie Doliny Karpia i wynik ankiet wskazuje kobiety jako jedną z grup defaworyzowanych. Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne na terenie LSR w 2013 r. wyniosła 2641, z czego większość stanowiła kobiet (1446) – 54,75%. Poziom bezrobocia kobiet na terenie Doliny Karpia jest większy niż w kraju, który wynosił w roku 2013 - 50,95%[18].

Po przeanalizowaniu poziomu bezrobocia wśród grupy osób bezrobotnych w każdej gminie przeważają osoby młode w wieku do 35 lat. Na terenie Doliny Karpia jest to 1473 osób – co stanowi 55,77% wszystkich bezrobotnych[19]. Sytuację tę potwierdzają również wyniki przeprowadzonej ankiety - 59,26% ankietowanych[20]. W powiecie wadowickim osoby młode do 35 roku życia stanowią 51,06% wszystkich bezrobotnych, a w powiecie oświęcimskim - 47,60%[21]. Jak widać taka sama tendencja występuje zarówno w powiecie oświęcimskim, jak i w powiecie wadowickim oraz w Polsce gdzie odsetek bezrobotnych do 35 roku życia stanowi 47,02%[22].

Kolejna grupą defaworyzowaną jest grupa osób pozostających bez pracy powyżej 50 roku życia, – 37,96% ankietowanych. Jednak z danych GUS wynika, iż osoby powyżej 55 roku życia na terenie LSR nie stanowią wysokiego odsetku osób bezrobotnych, stanowią oni 10,82% wszystkich bezrobotnych (dane GUS obejmują przedział powyżej 55 roku życia jednak za grupę defaworyzowaną, zgodnie z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi[23], przyjęto osoby powyżej 50 roku życia. Podobnie jest w powiecie wadowickim – 12,54%, w powiecie oświęcimskim – 12,61% oraz w Polsce, gdzie odsetek ten to 14,13% wszystkich bezrobotnych[24]. Można przypuszczać, iż rozbieżność ta wynika z faktu postrzegania przez społeczeństwo tej grupy osób jako faktycznie mało aktywnych zawodowo, a mogących aktywnie pracować. W tej grupie również mogą znajdować się osoby już na emeryturach oraz pracujący na podstawie różnego rodzaju tzw. „umów śmieciowych".

Wśród osób do 35 roku życia uznających się za grupę defaworyzowaną największą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym 62,86%, z wykształceniem średnim - 31,43% oraz z podstawowym/gimnazjalnym - 5,71%. Poziom wykształcenia osób powyżej 55 roku życia kształtuje się następująco: 61,11% - wyższe, średnie - 33,33%, zasadnicze zawodowe - 5,56%. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia kobiet kształtuje się następująco: 75% - wyższe, średnie – 19,64%, podstawowe/gimnazjalne – 3,57% oraz zasadnicze zawodowe – 1,79%. Wyniki ankiety pokazują, iż poziom wykształcenia najważniejszych grup defaworyzowanych jest wysoki. Świadczyć to może o chęci i zaangażowaniu tych osób w podnoszenie swoich kwalifikacji, co zatem może gwarantować dobrą współpracę z tymi grupami na rzecz rozwoju Doliny Karpia.

Osoby młode do 35 roku życia, kobiety oraz osoby powyżej 50 roku życia pozytywnie oceniają zmiany jakości życia na terenie Doliny Karpia na przestrzeni ostatnich 5 lat uważając, że jakość życia zdecydowanie wzrosła (64,29% - osoby do 35 roku życia, 55,56% osób powyżej 50 roku życia oraz 73,21% - kobiety) [25]. Obszar Doliny Karpia jest atrakcyjny dla tych grup i chcą wiązać z nim swoją przyszłość, wobec czego przyszłe działania Stowarzyszenia Doliny Karpia na rzecz tych właśnie grup nie są obarczone ryzykiem. Analiza stopnia zaangażowania powyższych grup defaworyzowanych w działania lokalne na bazie wyników ankiety pokazała, iż 54,29% ankietowanych osób do 35 roku życia, 66,67% ankietowanych powyżej 50 roku życia oraz 53,57% ankietowanych kobiet angażuje się w działania lokalne (głównie poprzez działania w organizacjach pozarządowych i instytucjach

[16] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015
[17] www.rynekpracy.org
[18] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[19] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[20] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015
[21] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[22] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[23] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015
[24] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[25] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015

zajmujących się działaniami lokalnymi). Świadczyć to może o pozytywnym nastawieniu tych osób do chęci wprowadzenia rozwoju siebie i swojego otoczenia, wprowadzania zmian na lepsze.

Warto również podkreślić duży potencjał przedsiębiorczości w grupie osób do 35 roku życia. Fiszki złożone na założenie lub rozwój działalności gospodarczej przez powyższe osoby stanowią 30% wszystkich złożonych.

Ważną spośród wskazanych grup defaworyzowanych jest grupa osób z sektora rybackiego oraz rolnicy – 23,85 % ankietowanych. Na podstawie składanych w roku 2015 sprawozdań RRW-22 oraz RRW-23 za rok 2014 grupę osób z sektora rybackiego stanowi 177 osób, w tym rolników i domowników. Największa część osób z sektora zatrudniona jest w dużych podmiotach zajmujących się gospodarką rybacką (Rybacki Zakład Doświadczalny w Zatorze, Ośrodek Hodowli Zarodowej sp. z o.o. w Osieku, Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna im. 1-go Maja w Przeciszowie), a pozostałe osoby pracują w przedsiębiorstwach, w których jedną z gałęzi jest hodowla i chów ryb a pozostałe to: handel, gastronomia, turystyka (w tym agroturystyka) i rolnictwo. Zdecydowana większość społeczeństwa rybackiego to osoby posiadające gospodarstwa rolne na własność lub dzierżawiące grunty pod wodami. Analiza stopnia zaangażowania powyższej grupy defaworyzowanej w działania lokalne na bazie wyników ankiety pokazała, iż 54,29% ankietowanych rybaków angażuje się w działania lokalne (głównie poprzez działania w Stowarzyszeniu Dolina Karpia i Ekomuzeum Doliny Karpia, a także Szlaku Karpia). Osoby te mają duży wkład w rozwijanie działalności Stowarzyszenia Dolina Karpia, inicjowanie zadań prospołecznych, animowanie społeczności lokalnej oraz rozwijanie rybactwa. Z chęcią uczestniczą w szkoleniach i spotkaniach organizowanych przez Stowarzyszenie, uczestniczą w wydarzeniach promocyjnych organizowanych przez Stowarzyszenie oraz instytucje kultury z obszaru Doliny Karpia przyczyniając się do promocji dziedzictwa kulturowo-historycznego oraz przyrodniczego obszaru.

Dla w/w grup deafworyzowanych wprowadzono w LSR kilka mechanizmów wspierających, takich jak np:
- bezpośrednie wsparcie poprzez preferencyjne warunki otrzymania wsparcia na realizację operacji,
- maksymalna intensywność pomocy
- pośrednie wsparcie poprzez realizację projektów przez innych wnioskodawców, w tym: dodatkowe punkty za stworzenie miejsca pracy dla grupy defaworyzowanej czy wskazanie, że w/w grupy będą korzystały z efektów realizacji operacji,
- korzystanie z efektów zrealizowanych projektów współpracy (m.in. projekty szkoleniowy integrujący środowisko rybaków).

3.3 Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości

3.3.1 Ogólna charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości na obszarze Doliny Karpia

Wskaźnik poziomu przedsiębiorczości, oznaczający liczbę zarejestrowanych podmiotów przypadających na 10 tyś. mieszkańców w wieku produkcyjnym, w poszczególnych gminach Doliny Karpia, wynoszący 1161, jest niższy niż w Polsce (o 30,34%), Małopolsce (o 29,88%), powiecie oświęcimskim (o 19,52%) i wadowickim (o 27,03%). Potwierdzają to również wyniki konsultacji społecznych przedstawionych w analizie SWOT (W2). Pozytywnie jednak należy ocenić wzrost liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich 7 lat (2007-2013) w gminach Doliny Karpia (za wyjątkiem gminy Tomice, gdzie sytuacja jest stała od 2013 r.: Brzeźnica o 10%, Osiek o 23%, Polanka Wielka o 15%, Przeciszów o 13%, Spytkowice o 19%, Zator – wzrost o 8%) . Dodatkowo należy zauważyć, iż na terenie Doliny Karpia działają i inwestują duże firmy takie jak m.in.: Energylandia, Dinozatorland oraz wiele firm zlokalizowanych w specjalnej Strefie Inwestycyjnej w Zatorze, które swoją działalność mają zarejestrowaną poza obszarem Doliny Karpia.

Według Rejestru Gospodarki Narodowej, najwięcej podmiotów na koniec 2013 r. na terenie gmin Doliny Karpia zarejestrowanych było w grupie sekcji PKD „pozostała działalność niesklasyfikowana" (łącznie we wszystkich gminach - 2718) . Pod względem proporcji rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, gminy Doliny Karpia są do siebie bardzo zbliżone.

Tabela 14. *Podmioty zarejestrowane w gminach Doliny Karpia wg grupy sekcji PKD*[26]

Gmina	Liczba podmiotów gospodarczych wg grupy sekcji PKD		
	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność
Zator	11	184	509
Brzeźnica	22	269	487
Osiek	12	140	301
Polanka W.	10	106	197
Przeciszów	9	122	301
Spytkowice	15	268	460
Tomice	28	275	463
Razem	**107**	**1364**	**2718**

[26]GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.

Najczęściej rejestrowanymi działalnościami są branże z zakresu handlu, budownictwa, przetwórstwa i wydobywania – łącznie 1612 wpisów.

Analizując odsetek pracujących na terenie Doliny Karpia w poszczególnych sektorach gospodarki można stwierdzić, że olbrzymia większość pracujących znalazła zatrudnienie w sektorze usług – 60,9 % (najwięcej w gminie Brzeźnica – 72,5%, najmniej w gminie Tomice – 47,5%). Większość osób zatrudnionych w sferze usługowej pracuje w sektorze usług nierynkowych – 40,2% (administracja publiczna, obrona narodowa, edukacja oraz ochrona zdrowia i opieka socjalna). W sektorze rolniczym zatrudnionych jest 3,9% pracujących. Obszar Doliny Karpia wykazuje w ostatnim czasie wzrostową tendencję zatrudnienia w sektorze przemysłu - to właśnie w tej branży pracuje już ponad 1 500 tysiąca osób, co daje nam odsetek zatrudnionych w wysokości 35,2%[27].

Większość przedsiębiorstw działających na terenie Doliny Karpia to firmy małe, jednoosobowe bądź zatrudniające najwyżej kilka osób (w tym firmy rodzinne, zatrudniające domowników) z niskim udziałem sektora leśnego, łowieckiego, rybackiego i rolniczego – łącznie we wszystkich gminach 107, co wynika z faktu, iż zdecydowanie przeważają tu rolnicy indywidualni. Niewielki udział tego sektora obnaża słabość lokalnego rolnictwa - jest ono rozdrobnione i produkuje głównie na własne potrzeby.

Według mieszkańców Doliny Karpia[28] rybacy stanowią jedną z grup defaworyzowanych (uważa tak 23,85% badanych). Nie wszyscy rybacy mogą liczyć na wsparcie finansowe w postaci dopłat wodno-środowiskowych rekompensujących wykorzystanie tradycyjnych metod produkcji wspomagających ochronę i poprawę stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności. Gospodarstwa rybackie z obszaru Doliny Karpia są to zazwyczaj gospodarstwa rodzinne, przekazywane z pokolenia na pokolenie, a rybacy oprócz prowadzenia gospodarstw rybackich mają także inne źródła dochodów wspomagające utrzymanie rodziny. Rybacy borykają się z problemami związanymi z niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi oraz kłusownictwem (vide SWOT W1 i W4). W LSR powinny się znaleźć działania zmierzające do poprawy warunków życia i pracy rybaków, poszerzenia wiedzy z zakresu zarządzania gospodarką rybacką, działania mające na celu rozwój, modernizację lub restrukturyzację gospodarstw rybackich, walkę z kłusownictwem i stratami spowodowanymi działalnością chronionych gatunków zwierząt oraz niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi, a także promocje rybactwa i jego produktów.

Rozwój gospodarczy na przestrzeni ostatnich 7 lat związany był z działaniami Stowarzyszenia Dolina Karpia, głównie dotacjami z PO RYBY 2007-2013, PROW 2007-2013, działaniami aktywizującymi przedsiębiorców m.in.: szkoleniami, promocją produktów i Doliny Karpia. Za pośrednictwem Stowarzyszenia Dolina Karpia, na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej dofinansowanie otrzymało 55 beneficjentów m.in. w branżach takich jak: usługi noclegowe (ok. 11%), usługi gastronomiczne (ok. 5,5 %). W ramach tych działalności powstało lub zostało utrzymanych ponad 50 miejsc pracy.

Wzrost liczby przedsiębiorstw jest również zasługą realizowanego na terenie Doliny Karpia Programu Szwajcarskiego pn. „Dolina Karpia – szansa na przyszłość" - Partnerskiego Programu Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej i Promocji Przedsiębiorczości realizowanego poprzez zastosowanie komplementarnych instrumentów pobudzających rynek pracy, wzmocnienie podmiotów gospodarczych oraz wykorzystanie lokalnych produktów w celu poprawy jakości życia na obszarach wiejskich. Dotacje z programu szwajcarskiego skierowane są dla mieszkańców 5 gmin: Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów i Zator. Projekt, który rozpoczął się w 2011 r. daje szansę wszystkim tym, którym nie udało się otrzymać dofinansowania z funduszy pozyskanych przez Stowarzyszenie Dolina Karpia. Do tej pory z programu szwajcarskiego dofinansowanie otrzymało ponad 40 przedsiębiorców na rozwój lub założenie działalności gospodarczej na ponad 100 złożonych wniosków[29].

Na obszarze Doliny Karpia nie ma jeszcze zarejestrowanych podmiotów działających w sferze przedsiębiorczości społecznej (np. spółdzielni socjalnych) mającej na celu przyniesienie pozytywnych zmian społecznych przy użyciu narzędzi właściwych dla biznesu. Przedsiębiorczość społeczna może być uzupełnieniem dla organizacji pozarządowych borykających się z problemami płynności finansowych związanymi z uzależnieniem od sponsorów i grantodawców. Działalność Stowarzyszenia Dolina Karpia zatem powinna być ukierunkowana również na promocję tego rodzaju przedsiębiorczości, które generują miejsca pracy (zwłaszcza dla osób wykluczonych społecznie, integrują osoby z problemami społecznymi i innymi mieszkańcami, produkują towary i świadczą usługi zgodne z potrzebami społeczności lokalnej).

Prowadzone przez LGD nabory wniosków w ramach PROW na lata 2014-2020 związane z przedsiębiorczością wskazują na stale rosnące zapotrzebowanie związane głównie z tworzeniem nowych oraz rozwojem istniejących firm. W każdym z dotychczas przeprowadzonych naborów brakowało środków dla osób/podmiotów, które spełniały minimum punktowe wskazane w ogłoszeniach o naborze i zostawały wybrane do finansowania. W dotychczas przeprowadzonych naborach do LGD wpłynęło więcej wniosków na operacje z zakresu podejmowania niż rozwijania działalności gospodarczej. Ponadto na podstawie wyników

[27] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[28] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015
[29] Zatorska Agencja Rozwoju (grudzień 2015)

z przeprowadzonej na stronie Stowarzyszenia ankiety wynika, iż zdecydowana większość chciałaby przeznaczyć dodatkowe środki właśnie na operacje z zakresu podejmowania działalności gospodarczej (tzw. premii).

3.3.2 Branże gospodarki mające kluczowe znaczenie dla rozwoju regionu

Ważnym z punktu widzenia charakteru obszaru Doliny Karpia jest wzrost, jednak dalej nie w stopniu wystarczającym, liczby branż gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju regionu. Do najważniejszych z nich należy wymienić branże związane z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Rosnąca liczba turystów, do której przyczynia się działalność rodzinnych parków rozrywki (Dinozatorland, Energylandia), wzmaga zapotrzebowanie na rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej oraz kulturalnej oraz bazy noclegowo-gastronomicznej. Potwierdzają to również wyniki konsultacji społecznych przedstawionych w analizie SWOT (W5 i 6). Rozwój infrastruktury turystycznej z jednej strony powinien przełożyć się na wzrost zainteresowania obszarem wśród potencjalnych odwiedzających, przede wszystkim mieszkańców aglomeracji krakowskiej i górnośląskiej, turystów zagranicznych oraz tzw. turystów kwalifikowanych, a z drugiej strony - do wzrostu zamożności mieszkańców i w konsekwencji wykreować wewnętrzny popyt na rynku. Ten zaś ma szanse stanowić podstawowe uzasadnienie dla podejmowania różnych działalności gospodarczych, zorientowanych na ponadlokalnych nabywców, w tym świadczących usługi rynkowe w ramach rekreacji czasu wolnego (usługi hotelowe, gastronomiczne, okołoturystyczne, itp.). Możliwość współpracy z rodzinnymi parkami rozrywki, które odwiedza kilkaset tysięcy osób rocznie, zwiększa szansę na rozwój działalności turystycznych.

Na obszarze Doliny Karpia w gminie Zator z sukcesem działa i niezwykle szybko zagospodarowuje się Zatorska Strefa Aktywności Gospodarczej oraz specjalna strefa ekonomiczna – Podstrefa Krakowskiego Parku Technologicznego. W latach 2009 – 2012 do dyspozycji inwestorów oddanych zostało blisko 40 ha uzbrojonych infrastrukturalnie terenów, w tym 30 ha na działalność przemysłową i 8 ha na działalność usługową. Docelowo planuje się, że Strefa Aktywności Gospodarczej w Zatorze obejmie ponad 100 ha terenów inwestycyjnych. Umiejscowienie strefy w niedalekiej odległości od największych aglomeracji (Kraków – ok. 50 km, Katowice – ok. 50 km) sprawia, iż jest ona doskonałą szansą dla wszystkich, a przede wszystkim młodych mieszkańców obszaru[30]. Prawie 5 ha Zatorskiej strefy włączone zostało w Specjalną Strefą Ekonomiczną, która jest podstrefą Krakowskiego Parku Technologicznego Sp. z o.o. – jednej z czerech Specjalnych Stref Ekonomicznych znajdujących się na terenie województwa małopolskiego. Istnienie zatorskiej strefy oraz ciągły jej rozwój pozwala z nadzieją spoglądać w przyszłość. To właśnie firmy tam się znajdujące będą mogły korzystać z funduszy pozyskanych przez Stowarzyszenie Dolina Karpia na swój dalszy rozwój. Co więcej, poprzez korzystanie z funduszy unijnych będą mogły tworzyć nowe miejsca pracy, poprawiając tym samym sytuacje osób bezrobotnych na rynku pracy. To wszystko powoduje, iż Zatorska Strefa Aktywności Gospodarczej staje się ważnym elementem na obszarze Doliny Karpia. Potwierdzeniem tego są również wyniki konsultacji społecznych przedstawionych w analizie SWOT (S2).

Jednym z działań na rzecz rozwoju przemysłu na terenie Doliny Karpia ma być powstanie kopalni węgla kamiennego w Przeciszowie, która swoje złoża o powierzchni 42 km² ma na terenie 3 gmin: Przeciszów, Polanka Wielka oraz Oświęcim, a według wstępnych założeń będzie wydobywać nawet od 3 do 4 milionów ton węgla rocznie[31]. Na terenie Doliny Karpia mieszka sporo osób z wykształceniem zawodowym, nie mogących znaleźć pracy. Powstanie kopalni w Przeciszowie może stworzyć szansę właśnie dla tej grupy ludzi. Jednak kopalnia w Przeciszowie to również negatywny wpływ na środowisko oraz prowadzoną tu od XIII w. gospodarkę rybacką. Eksploatacja złóż węgla kamiennego może źle wpłynąć na wody zasilające stawy rybne znajdujące się na obszarze Natura 2000, a emisja pyłów węglowych może spowodować skażenie pól uprawnych. Obawy i nadzieje związane z tą inwestycją zostały również bardzo mocno wyartykułowane podczas konsultacji społecznych przy przygotowaniu analizy SWOT (O2 i T4).

3.4 Rynek pracy

Stopa bezrobocia, czyli procentowy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób aktywnych zawodowo w Polsce, wyniosła na koniec 2013 r. 8,8%[32]. W woj. małopolskim bezrobocie jest nieco niższe – 7,8%. Stopy bezrobocia na terenie powiatu oświęcimskiego i wadowickiego wyniosły odpowiednio 7,3%[33] i 7,7%[34]. Biorąc pod uwagę te wskaźniki widać, że w powiatach do których należą gminy Doliny Karpia problem bezrobocia jest mniejszy niż w całym kraju oraz średnio w województwie. Na obszarze LSR liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na dzień 31.12.2013 r. wynosiła 0,0699 **(stopa bezrobocia wynosi 6,99%)** i była niższa od liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na dzień 31.12.2013 r. w województwie małopolskim, która wynosiła 0,0775.

Tabela 15. *Liczba osób bezrobotnych w Dolinie Karpia w latach 2007-2013 (dane na dzień 31.12 każdego roku)*

[30] http://www.strefa.zator.pl (grudzień 2015), Urząd Miejski w Zatorze
[31] http://www.kopalniaprzeciszow.pl (grudzień 2015)
[32] Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, www.wup-krakow.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[33] Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu, www.pup.oswiecim.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[34] Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach, www.up.wadowice.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.

Gmina	Liczba bezrobotnych	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Brzeźnica	ogółem	244	216	296	337	333	409	454
	w tym kobiety	156	128	148	165	198	224	241
Osiek	ogółem	243	215	265	309	294	325	349
	w tym kobiety	163	162	160	188	179	193	208
Polanka Wielka	ogółem	87	99	93	126	129	153	139
	w tym kobiety	61	66	61	82	87	100	88
Przeciszów	ogółem	259	204	220	274	292	313	294
	w tym kobiety	189	146	137	174	187	188	158
Spytkowice	ogółem	298	263	342	362	376	418	439
	w tym kobiety	210	169	192	214	224	229	221
Tomice	ogółem	191	196	298	305	339	369	374
	w tym kobiety	122	125	170	180	192	203	209
Zator	ogółem	396	309	374	484	502	565	592
	w tym kobiety	273	202	197	288	291	324	321
Powiat oświęcimski	ogółem	5603	4751	5728	6531	6673	7117	7153
	w tym kobiety	3816	3111	3264	3841	4053	4148	3986
Powiat wadowicki	ogółem	5120	4689	6664	6897	7148	7901	7731
	w tym kobiety	3294	2800	3583	3702	3952	4175	3976

Niestety w ciągu ostatnich lat liczba osób bezrobotnych w każdej z gmin Doliny Karpia uległa zwiększeniu. W ciągu ostatnich 7 lat (od 2007 do 2013 roku) liczba ta zwiększyła się o 13% w gminie Przeciszów i prawie dwukrotnie w gminie Tomice[35]. Poziom bezrobocia w poszczególnych gminach na koniec 2013 r. kształtował się następująco: Zator – 592 osób, Brzeźnica – 454 osób, Osiek – 349 osób, Polanka Wielka – 139 osób, Przeciszów – 294 osoby, Spytkowice – 439 osób, Tomice – 374 osoby. Sytuacja ta nie odbiega od ogólnej sytuacji w powiatach. W powiecie oświęcimskim na koniec 2013 r. było 7153 osób bezrobotnych (wzrost o 27% w stosunku do 2007 r.) a w powiecie wadowickim 7731 osób bezrobotnych (wzrost o 51% w stosunku do 2007 r.).[36]

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne na terenie LSR w 2013 r. wyniosła 2641 z czego większość (54,8%) stanowiły kobiety (1446). Potwierdzają to wyniki analizy SWOT (W1). W całym kraju jest to bardziej wyrównane – 49,05% stanowią mężczyźni a 50,95% kobiety, podobnie jest również biorąc pod uwagę jedynie obszary wiejskie (49,2% mężczyźni i 50,8% kobiety). Można powiedzieć, że więcej jest bezrobotnych kobiet niż mężczyzn oraz, że nieznacznie odbiega to od normy.

Tabela 16. *Charakterystyka osób bezrobotnych w gminach Doliny Karpia*

Gminy	Wiek						Wykształcenie				
	18 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 59	60 - 64	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe i niepełne podstawowe
Brzeźnica	108	150	63	74	48	11	36	95	42	171	110
Osiek	95	93	54	65	28	14	39	65	43	127	75
Polanka Wielka	34	48	22	21	12	2	19	29	12	55	24
Przeciszów	70	84	57	60	19	4	30	59	29	117	59
Spytkowice	139	113	65	83	29	10	35	115	38	158	93
Tomice	119	103	54	58	27	13	39	98	25	140	72
Zator	161	156	104	102	49	20	57	146	56	205	128

W grupie osób bezrobotnych w każdej gminie przeważają osoby młode w wieku 18-24 lat oraz 25-34 lat (52%) co jest odzwierciedleniem analizy SWOT (W1), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (37%). Taka sama tendencja występuje zarówno w powiecie oświęcimskim, jak i wadowickim. Według mieszkańców Doliny Karpia[37] ludzie młodzi (osoby do 35 roku

[35] Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach, www.up.wadowice.pl, Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu, www.pup.oswiecim.pl, dane na dzień 31.12. każdego roku

[36] Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach, www.up.wadowice.pl, Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu, www.pup.oswiecim.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.

[37] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015

życia) stanowią grupę defaworyzowaną ze względu na dostęp do rynku pracy. Uważa tak 59% wypełniających ankietę. Inną dużą grupą społeczną, którą według mieszkańców (27%) można uznać za defaworyzowaną są kobiety. W związku z powyższym należy podjąć wyraźne działania zmierzające do poprawy warunków życia tej grupy ludności. W przeciwnym razie istnieje obawa, że młodzi ludzie zaczną wyprowadzać się poza obszar LSR a tym samym liczba ludności zacznie się obniżać. Formą aktywizacji dla nich mogą być kursy, szkolenia uzupełniające kwalifikacje i zwiększające umiejętności, nowe miejsca pracy dla tych osób lub pomoc w zakładaniu własnych firm. Zbliżoną formę pomocy należy skierować do osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Wg stanu na dzień 31.12.2018 roku (dane na podstawie PUP w Wadowicach oraz PUP w Oświęcimiu) na terenie Doliny Karpia zarejestrowanych było blisko 900 osób bezrobotnych. Taka liczba osób pokazuje, że istnieje dalsza potrzeba w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, głównie poprzez podejmowanie działalności gospodarczej.

Sytuacja epidemiologiczna w kraju i na świecie związana z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-COV-2 zapoczątkowana w 2020 roku wpłynęła negatywnie na rynek pracy na obszarze Doliny Karpia. W kwietniu 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Oświęcimiu zarejestrowanych było łącznie 3 542 osób, o 10% więcej niż w kwietniu ubiegłego roku oraz o prawie 23% więcej niż w styczniu 2020 r., a więc w stosunku do okresu sprzed pandemii. Analogicznie sytuacja związana z rynkiem pracy kształtuje się w gminach powiatu wadowickiego. W marcu 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach zarejestrowanych było łącznie 4 079 osób, o 17% więcej niż w marcu ubiegłego roku oraz o ponad 28% więcej niż w styczniu 2020 r., a więc w stosunku do okresu sprzed pandemii. O znacznym pogorszeniu świadczy również wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego, która w marcu 2021 r. dla powiatu oświęcimskiego wynosiła 6,9 i jest wyższa od średniej dla województwa małopolskiego oraz obszaru całego kraju. W analogicznym okresie w 2020 r. wynosiła 5,6. Na terenie powiatu wadowickiego w marcu b.r. stopa wynosiła 6,7 i również była wyższa od średniej dla województwa małopolskiego oraz obszaru całego kraju. W analogicznym okresie w 2020 r. wynosiła 5,7.Powyższe dane, jak również konsultacje społeczne przeprowadzone w maju 2021 r. wskazują, iż istnieje wyraźna potrzeba dofinansowania działań w zakresie przedsiębiorczości dla osób chcących założyć działalność gospodarczą.

3.5 Działalność sektora społecznego oraz integracja i rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Obszar LGD cechuje dosyć wysoka aktywność społeczna – co odzwierciedlają wyniki przeprowadzonej ankiety[38] - 61% społeczeństwa angażuje się w działania lokalne lub są członkami różnych organizacji pozarządowych jak: Stowarzyszenia Dolina Karpia, LKS, KGW, OSP, orkiestry dęte i in.) przyczyniając się w ten sposób do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Ogółem na obszarze Doliny Karpia działa 93 zarejestrowanych organizacji pozarządowych[39].

Tabela 17. *Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na obszarze gmin Doliny Karpia*

Liczba stowarzyszeń zarejestrowanych na obszarze Doliny Karpia		
Powiat	**wadowicki – 3 gminy**	**46**
Gmina	Brzeźnica	20
Gmina	Spytkowice	16
Gmina	Tomice	10
Powiat	**oświęcimski - 4 gminy**	**47**
Gmina	Osiek	10
Gmina	Polanka Wielka	4
Gmina	Przeciszów	7
Gmina	Zator	26
	Razem	**93**

Źródło: opracowanie własne

Działalność powyższych organizacji wspierają te, które nie posiadają osobowości prawnej, jak koła gospodyń wiejskich, zespoły śpiewacze, koła zainteresowań, których aktywność w ostatnich latach znacznie wzrosła.

W związku z tym, iż w większości członkami KGW oraz innych organizacji pozarządowych działających na obszarze Doliny Karpia są osoby powyżej 50 roku życia (często emeryci) równie mocno akcentują oni problem niewystarczającej oferty kulturalnej oraz miejsc do spotkań (vide SWOT W1). Problem ten dotyczy również osób młodych, które coraz częściej angażują się

[38] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015

[39] Starostwo Powiatowe w Wadowicach, www.powiat.wadowice.pl, Starostwo Powiatowe w Oświęcimiu, www.powiat.oswiecim.pl, na dzień 30.06.2015 r.

w działania prospołeczne. To właśnie te grupy w procesie konsultacji społecznych uwydatniali słabości oferty kulturalnej jako mało atrakcyjnej, słabo zróżnicowanej dla różnych grup odbiorców oraz niskiej merytorycznie jakości. Na obszarze Doliny Karpia działa 7 instytucji kultury, 22 biblioteki, 3 galerie sztuki – jednak ich potencjał nie jest w pełni wykorzystany.

Dzięki działalności Stowarzyszenia Dolina Karpia nastąpił wzrost liczby działających na terenie Doliny Karpia organizacji pozarządowych, szczególnie działających w obszarze dziedzictwa kulturowego i inicjatyw społecznych. Związane było to z prowadzoną aktywizacją mieszkańców, ale także możliwością pozyskania dotacji wyłącznie przez organizacje sformalizowane, które często wcześniej działały na zasadzie zrzeszeń nieformalnych. Szczególnie intensywnie, w okresie programowania 2007-2013, działały OSP, związki KGW, emerytów i organizacje sportowe (jak ludowe kluby sportowe, uczniowskie kluby sportowe). Nastąpił również rozkwit działalności KGW, których działanie zaczęło znacznie wykraczać poza stereotypowe gotowanie i śpiewanie. Jednak wciąż większość organizacji pozarządowych z terenu Doliny Karpia charakteryzuje się niewystarczającym potencjałem organizacyjnym oraz finansowym (vide SWOT W1), którego efektem był dosyć niski stopień wykorzystania środków Stowarzyszenia w okresie programowania 2007-2013.

W ramach wdrażania LSR w okresie poprzedniego programowania Stowarzyszenie współpracowało na różnych polach z liczną grupą organizacji pozarządowych działających na terenie siedmiu gmin Doliny Karpia. Współpraca dotyczyła m.in. pozyskania środków na realizację projektów, z której skorzystało łącznie 40 organizacji. Poza wskazanymi powyżej - liczne organizacje pozarządowe brały udział w doradztwie, planowały pozyskać środki, jednak szczególnie ze względu na konieczność zabezpieczenia własnych środków ze względu na refundację kosztów wniosku w ramach realizacji *Małych Projektów* PROW 2007-2013 ostatecznie nie decydowały się na realizację wniosku lub rezygnowały po wybraniu projektu do realizacji przez Radę (vide SWOT W1).

Na przestrzeni lat wdrażania LSR zmieniało się podejście organizacji pozarządowych do możliwości pozyskania środków za pośrednictwem LGD/LGR. Na początku wdrażania LSR beneficjenci najczęściej nie posiadali żadnej wiedzy dotyczącej korzystania ze środków unijnych. W dalszych etapach wdrażania LSR organizacje, które pozyskały pierwsze środki lub chociaż napisały pierwszy wniosek, nawet jeżeli nie został on wybrany, z większym przekonaniem sięgały po środki w kolejnych naborach. Tak jak wskazano wiele z organizacji pozarządowych było nieprzygotowane finansowo do założenia własnych środków na czas realizacji projektu, jednak z czasem organizacje te gromadziły środki, by w odpowiednim momencie skorzystać z dotacji. Ze względu na zakończenie wdrażania LSR 2007-2013 organizacje te obecnie oczekują na pojawienie się nowych możliwości pozyskania środków i realizacji projektów za pośrednictwem LGD.

Współpraca Stowarzyszenia w ramach promocji i budowania wspólnoty obszaru Doliny Karpia odbywała się wielowątkowo, m. in. poprzez zaproszenie organizacji pozarządowych do konsultacji społecznych, do udziału w szkoleniach, warsztatach, wizytach studyjnych, Festiwalu Doliny Karpia, Przeglądzie Produktów Lokalnych KULINARIA, Certyfikacji Produktów Lokalnych, Ekomuzeum Doliny Karpia, Szlaku Karpia i wszelkich innych imprezach, targach, które organizowała lub w których brało udział Stowarzyszenie. Stowarzyszenie Dolina Karpia angażowało do współpracy przedstawicieli organizacji we wszelkich możliwych działaniach. Dzięki powyższemu wiele z organizacji jeszcze podczas wdrażania poprzedniej strategii tworzyło pomysły do wykorzystania w kolejnych latach, co zostało wykorzystane w tworzeniu obecnej strategii.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych w tym z przedstawicielami organizacji pozarządowych (vide SWOT W1) stwierdzono, że obszar LSR wymaga interwencji w zakresie:
- wzmocnieniu potencjału instytucjonalnego i finansowego organizacji poprzez udzielone doradztwo i możliwość skorzystania ze wsparcia finansowego za pośrednictwem środków Stowarzyszenia
- współpracy międzysektorowej tj. organizacji pozarządowych z sektorem gospodarczym i publicznym w zakresie tworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej regionu i wykorzystania potencjału turystycznego regionu.

3.6 Problemy społeczne obszaru

Społeczeństwo Doliny Karpia jest społeczeństwem średnio zamożnym – dochód na 1 mieszkańca w roku 2013 wyniósł 2828,26, przy czym najwyższe dochody mają mieszkańcy gminy Zator (3538,85 zł) a najniższe – Tomice (2549,39 zł)[40]. Odzwierciedleniem dochodów mieszkańców jest dosyć niskie zapotrzebowanie na środki pomocy społecznej[41] udzielanej w przypadku bezrobocia, ubóstwa, długotrwałej, ciężkiej choroby i niepełenosprawności bądź wszystkich tych czynników naraz.

[40] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[41] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.

Tabela 18. *Gospodarstwa domowe i osoby objęte pomocą społeczną*

Obszar	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego
Osiek	136	350
Polanka Wielka	52	163
Przeciszów	118	389
Zator	209	487
Brzeźnica	286	908
Spytkowice	194	599
Tomice	146	538
Ogółem	1141	3436

Wsparciem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym wśród różnych grup społecznych na obszarze Doliny Karpia zajmuje się wiele instytucji i organizacji takich jak m.in.: Powiatowe Urzędy Pracy, Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, Caritas Polska w Zatorze i Spytkowicach oferujące pomoc w różnych zakresach. Pomoc udzielana przez te instytucje jest oceniania dobrze (71%) należy zatem stwierdzić iż LGD w ramach realizacji LSR winno się skupić w głównej mierze na pomocy osobom chcącym pozyskać środki na rozpoczęcie lub rozwinięcie działalności gospodarczej i zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, w szczególności grup defaworyzowanych tj: młodzieży do 35 roku życia, osób powyżej 50 roku życia, kobiet i rybaków. Potwierdzają to wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych wśród mieszkańców wskazujące za najważniejsze problemy społeczne:
- brak miejsc do wspólnych spotkań, w szczególności dla osób starszych i młodzieży
- niewystarczająca oferta spędzenia wolnego czasu
- niewystarczająca oferta kulturalna regionu zróżnicowana dla różnych przedziałów wiekowych (najbliższe
- niewystarczający potencjał finansowy organizacji pozarządowych, działających w szczególności na rzecz osób starszych i młodzieży
- niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych, Nordic Walking i innych poprawiająca aktywność rekreacyjną mieszkańców.

3.7 Spójność wewnętrzna obszaru LSR

3.7.1 Wspólna przestrzeń

Gminy Doliny Karpia zajmują powierzchnię 310 km² stanowiącą 2,04% województwa małopolskiego, 37,44% powiatu oświęcimskiego oraz 24,53% powiatu wadowickiego. Największą gminą pod względem terytorialnym jest gmina Brzeźnica (66 km²), następnie gmina Zator (52 km²) oraz gmina Spytkowice (50 km²). Z kolei najmniejszymi gminami są gmina Polanka Wielka (24 km²) oraz gmina Przeciszów (35 km²)[42]. Obszar LSR należy do dwóch powiatów, zachodnia część do oświęcimskiego, a wschodnia do wadowickiego. Do pierwszego z nich należą gminy: Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów i Zator, a do drugiego: Tomice, Spytkowice i Brzeźnica. Obydwa powiaty znajdują się na terenie województwa małopolskiego. Gminy tworzą spójny geograficznie obszar, o czym świadczą także opinie mieszkańców, z których 86% uważa obszar Doliny Karpia za spójny pod względem terytorialnym, historycznym i kulturowym[43].

Istotnym uwarunkowaniem dla charakterystyki obszaru jest bliskość trzech dużych ośrodków miejskich: Krakowa (52 km), Bielska-Białej (39 km) i Katowic (55 km), a także miejscowości chętnie odwiedzanych przez turystów: Oświęcim (19 km), Wadowice (15 km), Kalwaria Zebrzydowska (28 km) – licząc od siedziby Stowarzyszenia Dolina Karpia w Zatorze. Bardzo dobrze rozwinięta sieć połączeń autobusowych oraz PKP sprzyja turystyce. Każda z gmin tworzących Dolinę Karpia posiada bezpośrednie połączenie z Oświęcimiem lub Kętami skąd można dostać się do Krakowa, Katowic lub Bielska-Białej. Dodatkowo po długiej przerwie wznowione zostało połączenie kolejowe z Oświęcimia do Krakowa przez Przeciszów-Zator-Spytkowice-Brzeźnicę.

Największą powierzchnię Doliny Karpia zajmują użytki rolne – 242 km² (78%). Dość duży odsetek obszaru to stawy – 7% wszystkich użytków rolnych (17 km²). Pozostała powierzchnia to grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 36 km², grunty pod wodami – 10 km², grunty zabudowane i zurbanizowane – 19 km², nieużytki – 1 km², tereny różne – 2 km² [44].

[42] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.
[43] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie Diagnozy obszaru, 2015
[44] GUS, Powszechny Spis Rolny 2002, www.stat.gov.pl

Charakterystyczną cechą Doliny Karpia jest bogata i ciekawa sieć hydrograficzna, a jej głównym elementem są duże kompleksy stawów rybnych. Główne rzeki na terenie na terenie Doliny Karpia to Wisła, Skawa oraz Wieprzówka. Ponadto znajdują się tu również inne rzeki takie jak Łowiczanka oraz Czarczówka (dopływy Skawy), Bachórz oraz dopływy Włosienicy (zlewnia Wisły), Osieczanka i Macocha (zlewnia rzeki Soły) a ponadto są tu liczne inne lokalne cieki wodne będące zlewniami m.in. Wisły czy Skawy.

3.7.2 Wspólna historia i tożsamość

Gminy Doliny Karpia posiadają bogate wielowiekowe tradycje, w szczególności te związane z hodowlą i chowem karpia, których początki sięgają XII w. Częściowo udokumentowane informacje na temat przeszłości tych ziem pochodzą z okresu średniowiecza, kiedy to tereny te jako zachodnia część Małopolski zostały włączone pod panowanie pierwszych Piastów. Około 1179 r. w wyniku darowizny Kazimierza Sprawiedliwego na rzecz Mieszka Plątonogiego - księcia opolskiego i Pana na Raciborzu, rozległa kasztelania oświęcimska została oderwana od Polski i przyłączona do Śląska pod panowanie Piastów Śląskich. Okres ich dominacji trwał prawie 300 lat. W 1281 r. powstało księstwo cieszyńsko-oświęcimskie, którym władał książę Mieszko cieszyński. Z rąk Mieszka 10 listopada 1292 r. otrzymał prawa miejskie Zator. W XIV w. z podziału księstwa cieszyńskiego powstało księstwo oświęcimskie, zaś w XV w. wyodrębniło się z niego księstwo zatorskie. Część terenów Doliny Karpia pozostała w granicach księstwa oświęcimskiego, część weszła do utworzonego w 1445 r. księstwa zatorskiego. W 1513 r. tereny Zatorszczyzny zostały włączone do ziem krakowskich, prawnej inkorporacji księstwa do Polski dokonał Sejm Walny w 1564 r. Od czasów średniowiecza przez tereny Doliny Karpia przechodził ważny szlak handlowy z Krakowa na Śląsk, umożliwiający długotrwały rozwój gospodarczy aż do okresu wojen szwedzkich. W wyniku I rozbioru Polski ziemia zatorska znalazła się w granicach zaboru austriackiego jako część Galicji. Do czasów II wojny światowej miejscowości Doliny Karpia pozostawały w rękach rodów: Duninów, Poniatowskich, Potockich, Tyszkiewiczów czy Larishów. W 1884 r. uruchomiono linię kolejową Skawina-Oświęcim, która przyczyniła się do ożywienia gospodarczego leżących przy niej terenów. Po okresie II wojny światowej (w czasie której Zatorszczyzna została włączona do Rzeszy Niemieckiej) nastąpiła odbudowa zniszczeń i rozwój gospodarczy. Szczególnie dotkliwe były duże zniszczenia stawów hodowlanych poczynione przez hitlerowców, którzy np. celowo niszczyli hodowle wrzucając granaty do stawów. Świadectwem bogatej przeszłości regionu są liczne zamki, pałace i dwory oraz zabytki architektury sakralnej.

3.7.3 Wspólne zasoby lokalne

Podstawowymi zasobami lokalnymi, który determinują spójność obszaru objętego LSR są zasoby przyrodnicze, a zwłaszcza:

- obszary Natura 2000 zajmujące ponad 50% obszaru Doliny Karpia, w tym obszar „Wiśliska" obejmujący system trzech starorzeczy rzeki Wisły (tzw. wiślisk) na obszarze gminy Spytkowice, obszar „Dolina Dolnej Skawy" na terenie gminy Przeciszów, Spytkowice, Tomice i Zator oraz obszar „Dolina Dolnej Soły" na obszarze gminy Osiek - obejmujące największe kompleksy stawów hodowlanych na Ziemi Oświęcimsko-Zatorskiej,
- stawy, których łączna powierzchnia przekracza 1700 ha (7% wszystkich użytków rolnych). Główne kompleksy stawowe to Przeręb, Bugaj oraz kompleksy spytkowickie, zatorskie, rudzkie i osieckie, należące do dwóch największych podmiotów zajmujących się hodowlą i chowem ryb: Rybackiego Zakładu Doświadczalnego w Zatorze Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie oraz Ośrodka Hodowli Zarodowej sp. z o. o. w Osieku,
- bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne: pałace, dwory, zamki, kapliczki, kościoły, obiekty znajdujące się na Szlaku Architektury Drewnianej, Izby Regionalne oraz wspólne inicjatywy wzmacniające poczucie tożsamości z regionem oraz zwiększające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego i historycznego, jak Ekomuzeum Doliny Karpia,
- ponad 40 szlaków rowerowych o łącznej długości około 600 km, mających charakter lokalnych ale również ogólnopolski i międzynarodowy (Wiślana Trasa Rowerowa, EuroVelo EV4, Greenways),
- zasoby ludzkie i współpraca między podmiotami z sektora publicznego i społecznego na rzecz rozwoju Doliny Karpia, zachowania dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego oraz promocji produktów lokalnych Doliny Karpia (organizacja Festiwalu Doliny Karpia, Ekomuzeum Doliny Karpia).

Potwierdzeniem znaczenia tych zasobów dla spójności terenu są również wyniki konsultacji społecznych. Na zadawane podczas warsztatów partycypacyjnych pytanie „Zniknięcie czego spowoduje, że Dolina Karpa straci swoją tożsamość?" - zdecydowanie najczęstszą odpowiedzią było „stawy" i „przyroda związana z wodą".

3.7.4 Wspólne tradycje

Od czasów średniowiecza prowadzona była na tym terenie hodowla ryb i gospodarka stawowa. W 1291 r. w Bachowicach odnowiono zamulone wylewem Wisły jezioro i rozpoczęto w nim gospodarkę rybacką. W 1493 r. książę zatorski Janusz IV zezwolił mieszczanom na wykopanie i napełnienie wodą z rzeki Wieprzówki dwóch sadzawek. Wówczas też utworzono pierwsze „odrostaliszcza" – miejsca do pielęgnowania młodego narybku. Usytuowanie przestrzenne stawów (w dużym stopniu zachowane do dziś) ukształtowało się w XVI w. Stawy wybudowano za kasztelanii Myszkowskiego i Seweryna Bonara, wykorzystując siłę niewolników tatarskich. Wiele z nich do dziś nosi nazwy swych założycieli: Bonar, Kasztelan, Starosta, Leliwa itp. Hodowany

w stawach na terenie Doliny Karpia karp nazywany był „karpiem królewskim" - często gościł na stołach króla na Wawelu. W 1508 r. Księstwo Oświęcimskie i Księstwo Zatorskie dostarczały na dwór Zygmunta I Starego kilkadziesiąt ton tej ryby.

Po wcześniejszym okresie stopniowej utraty znaczenia, w XIX w. nastąpił gwałtowny rozwój hodowli ryb na terenie Doliny Karpia, a gospodarstwa zatorskie i osieckie zajmowały pod tym względem pierwsze miejsca w kraju. W całym XX w. hodowle karpia na tym terenie zdobywały różne wyróżnienia takie jak np. „Wielki Medal Złoty za karpie selekcjonowane". Gatunki karpia pochodzące z tego rejonu były sprzedawane w Europie i USA np. pod nazwami handlowymi „Karp Polski" lub „Karp Niemiecki". Długa historia rybactwa w Dolinie Karpia może być bezsprzecznie powodem do dumy, a hodowlę ryb można bez wątpienia uznać za ważną, jak nie najważniejszą część dziedzictwa kulturowego tego obszaru.

3.7.5 Wspólne potrzeby

O spójności Doliny Karpia świadczy nie tylko wspólna historia, tożsamość, zasoby lokalne i tradycje, ale również wspólne potrzeby dnia dzisiejszego i jutrzejszego. Znakomitą ilustracją tej spójności są wyniki konsultacji społecznych w zakresie analizy SWOT oraz określenia potrzeb i celów. Praktycznie wszyscy mieszkańcy biorący udział w konsultacjach wskazywali na następujące wspólne potrzeby:

a) zanikająca aktywność społeczna mieszkańców (vide SWOT W1) - paradoksalnie rozwój gospodarczy i techniczny powoduje, że obszar Doliny Karpia może stać się jedynie „sypialnią" dla pracowników okolicznych miast. Naglącą potrzebą jest więc podejmowanie przez LDG działań w zakresie aktywizacji społecznej (zwłaszcza osób młodych i seniorów),

b) niski poziom rozwoju oraz mała podaż usług przetwórstwa produktów rolnych i rybnych (vide SWOT W2) - utrzymanie tradycji związanej z hodowlą ryb i rolnictwem wymaga rozwijania działalności przetwórczej, zapewniającej wzbogacenie i różnicowanie produkcji. Przy braku tego typu działań istnieje duże ryzyko marginalizacji tradycyjnej i krytycznej dla tożsamości mieszkańców Doliny Karpia hodowli ryb.

c) niedostateczna infrastruktura turystyczna i rekreacyjna, w tym zwłaszcza zbiorników wodnych (vide SWOT W5) - zarówno lokalizacja w pobliżu dużych aglomeracji oraz dotychczasowe inwestycje (np. parki rozrywki) predestynują Dolinę Karpia do pełnienia roli ośrodka turystyczno-rekreacyjnego. Aby tak się stało jednak potrzebna jest poprawa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. To kolejna ważna potrzeba, która łączy mieszkańców Doliny Karpia. Obecna sytuacja epidemiczna sprawiła, iż zjawisko zanikającej aktywności społecznej mieszkańców uległo pogłębieniu. Stowarzyszenie Dolina Karpia musi podjąć działania zmierzające do przywrócenia integracji i aktywizacji mieszkańców. Należy zachęcić mieszkańców, aby wyszli z izolacji i włączyli się do życia lokalnego, tak aby chęć izolacji nie pozostała na stałe. Narzędziem ku temu będzie stworzenie nowych lub modernizacja już istniejących przestrzeni do wspólnych spotkań, tak aby zachęcały one mieszkańców i dawały im warunki do integracji, w szczególności (ze względu na sytuację epidemiczną) miejsc spotkań na świeżym powietrzu. Powyższe informacje, jak również konsultacje społeczne przeprowadzone w maju 2021 r. wskazują, iż istnieje wyraźna potrzeba dofinansowania działań w zakresie tworzenia przestrzeni do wspólnych spotkań.

3.8 Charakterystyka rybactwa i rynku rybnego

Ogromne znaczenie dla zachowania potencjału przyrodniczego Doliny Karpia ma ochrona istniejących zbiorników wodnych i zrównoważona gospodarka hodowlana. Naturalny stan wód na terenie Doliny Karpia uległ daleko idącym przeobrażeniom, szczególnie na skutek przeprowadzonych prac melioracyjnych i drenarskich oraz regulacji cieków. Obecnie największe zagrożenie dla środowiska naturalnego niesie za sobą zanieczyszczenie wód powierzchniowych i płytko zalegających wód podziemnych spowodowane nieuporządkowaną gospodarką ściekową. Z tak bogatą siecią wód powierzchniowych związane jest duże zagrożenie powodziowe, szczególnie istotne dla podmiotów i osób prowadzących gospodarkę rybacką, którzy wymagają wsparcia w przypadku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej – podtopień czy lokalnych powodzi. Sprzyjające warunki geomorfologiczne, geologiczne (trudno przepuszczalne podłoże z gruntów gliniastych), łatwość doprowadzania i odprowadzania wody ze stawów sprawiły, że hodowla ryb na tym terenie prowadzona jest co najmniej od XIII w. Gospodarka rybacka, prowadzona jest najczęściej w sposób tradycyjny – ekstensywnie, z użyciem naturalnych pasz.

Na obszarze Doliny Karpia znajduje się 26 gospodarstw rybackich. Łączna powierzchnia stawów na obszarze Doliny Karpia wynosi ponad 1700 ha, większość z nich jest niewielka (30-40 ha) i niezbyt głęboka (do 2-3 metrów). Główne kompleksy stawowe to Przeręb, Bugaj oraz kompleksy spytkowickie, zatorskie, rudzkie i osieckie, należące do dwóch największych podmiotów zajmujących się hodowlą i chowem ryb: Rybackiego Zakładu Doświadczalnego w Zatorze Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie oraz Ośrodka Hodowli Zarodowej sp. z o. o. w Osieku.

Rybacki Zakład Doświadczalny w Zatorze, zatrudniający w roku 2014 pracowników na 29 etatach, posiada 1047 ha powierzchni ogroblowanej stawów karpiowych, z czego 800 – 850 ha to powierzchnia produkcyjna. Zakład prowadzi hodowlę na terenie trzech gmin Doliny Karpia: Zator, Spytkowice, Przeciszów (obszar Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy"), produkując karpia zatorskiego - zarejestrowanego w UE jako Chroniona nazwa Pochodzenia. Karp zatorski swoją jakość i właściwości zawdzięcza

nie tylko środowisku przyrodniczemu, z którym jest nierozerwalnie związany, ale także tradycji i technice hodowli na tym terenie. Lokalni hodowcy i naukowcy dzięki obserwacjom, pracom badawczym i doświadczeniu wyselekcjonowali karpie najlepiej przystosowane do warunków panujących na tym obszarze. W ten sposób wyhodowano czystą linię „karpia zatorskiego", którą krzyżuje się z czystymi liniami: węgierską, jugosłowiańską, gołyską oraz izraelską (Dor-70). Otrzymane potomstwo charakteryzuje sią wysoką przeżywalnością, odpornością na choroby oraz wysoką wydajnością mięsną. Skrócenie okresu chowu do dwóch lat, pozwala na wyprodukowanie karpia młodego, o wysokich walorach smakowych. Najważniejszymi kompleksami stawowymi RZD w Zatorze są:

- Gospodarstwo Rybackie Bugaj położone w Gminie Zator o powierzchni 186 ha.
- Gospodarstwo Rybackie Przereb o powierzchni 461 ha położone w Gminie Zator i Przeciszów.
- Doświadczalny Obiekt Laskowa składający się z 90 stawów (w tym 56 małych, doświadczalnych) o łącznej powierzchni 40 ha oraz nowoczesnej wylęgarni ryb słodkowodnych.
- Gospodarstwo Spytkowice o powierzchni 444 ha znajdujące się w Gminie Spytkowice.

Oprócz produkcji karpia RZD jest producentem wielu innych gatunków ryb słodkowodnych. Są to przede wszystkim takie gatunki jak: szczupak, sandacz, lin, karaś srebrzysty i pospolity, jaź i sum europejski. Gatunki ryb dodatkowych są sprzedawane na cele zarybieniowe wód otwartych oraz do przetwórstwa.

Ośrodek Hodowli Zarodowej sp. z o.o. w Osieku, tworzący w 2014 r. 17 etatów, posiada 213 ha stawów. Jego kompleksy stawowe to:

- Obiekt Tarniówka - 15 stawów (88 ha),
- Obiekt Włosień - 23 stawy (83 ha),
- Obiekt Żydowskie Miasto - 8 stawów (42 ha).

Największym stawem w Osieku jest Bonar Duży o powierzchni 25 ha. Kompleksy stawów Tarniówka i Włosień leżą w obszarze Natura 2000 „Dolina Dolnej Soły". Ośrodek prowadzi hodowlę w pełnym cyklu produkcyjnym tj. od tarła poprzez wylęg, wycier, narybek i kroczek, aż do uzyskania ryby handlowej. Gospodarstwo posiada własne tarlaki linii osieckiej, węgierskiej, zatorskiej i gołyskiej. Duże znaczenie dla jakości produkcji ma wykorzystywanie paszy z pszenicy, jęczmienia jarego i łubinu z własnych źródeł. Ten ośrodek jest kontynuacją hodowli prowadzonej przez rodzinę Rudzińskich. Po II wojnie światowej dzięki zasobom ośrodka UJ w Mydlnikach udało się odtworzyć linię karpia osieckiego, która została zniszczona przez hitlerowców. Chów karpia osieckiego prowadzi się w 2- lub 3-letnim cyklu produkcji. Do jego produkcji stosuje się krzyżówki Karpia osieckiego z czystymi liniami: węgierską, zatorską i gołyską, dzięki czemu Karp osiecki odznacza się doskonałymi walorami smakowymi i kulinarnymi. Jest to również wynik dobrej kultury stawowej, tradycyjnego żywienia opartego o własne zboża, jakości wody oraz właściwego przygotowania ryb do sprzedaży. Większość stawów osieckich oraz magazyny rybne zasilane są ze zbiornika wody pitnej w Czańcu na rzece Sole. Woda charakteryzuje się wysoką klasą czystości. Nabywcami Karpia osieckiego w ciągu całego roku są koła Polskiego Związku Wędkarskiego posiadające własne wody, właściciele prywatnych łowisk wędkarskich, przetwórnie oraz sklepy wielkopowierzchniowe i mniejsze, ale również indywidualni odbiorcy (zwłaszcza w okresie przedświątecznym). W 2014 r. karp osiecki został wpisany na listę produktów tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

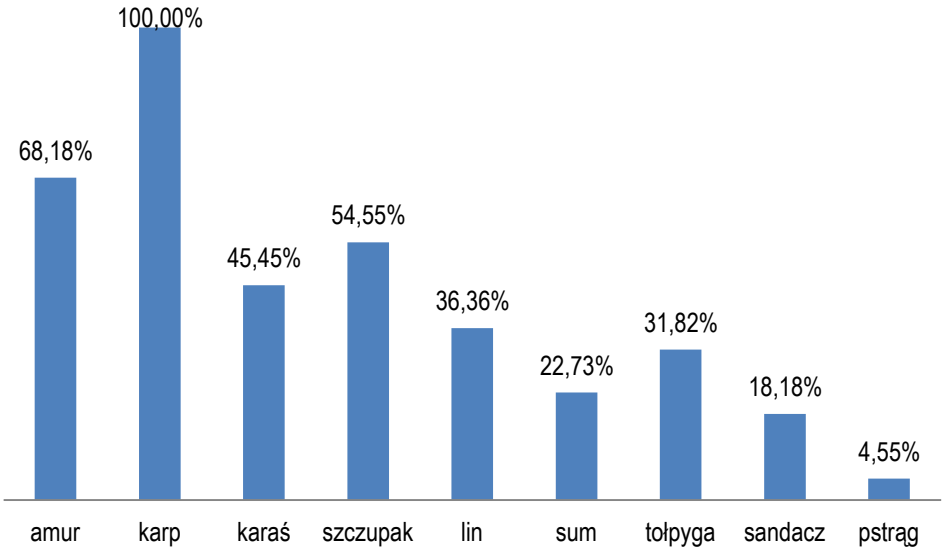
Ważnym wsparciem dla produkcji karpia na tym terenie jest współpraca przedsiębiorców z tej branży w ramach Grupy Producenckiej Karpia Zatorskiego. Niestety potencjał jaki tkwi w tym regionie nie jest do końca wykorzystywany, przede wszystkim dotyczy to przetwórstwa wyrobów rybnych – przy odpowiedniej promocji i organizacji opłacalne stałoby się przetwórstwo ryb na większą skalę. Produkty tutaj wytwarzane mogłyby być w pełni rozpoznawalne jako pochodzące z Doliny Karpia na wszystkich szczeblach sprzedaży co przyczyniłoby się do ogólnego rozwoju regionu a szczególnie tej gałęzi gospodarki.

Liczba osób i podmiotów z obszaru Doliny Karpia, która złożyła sprawozdanie RRW-22 – *zestawienie dotyczące powierzchni stawów rybnych oraz ilości ryb wyprodukowanych w stawach rybnych i innych urządzeniach służących do chowu i hodowli* za rok 2014 wynosi 26. Całkowita wartość produkcji ryb przeznaczonych do konsumpcji pochodzących z chowu lub hodowli w stawach i innych urządzeniach, zgodnie z zadeklarowanymi w sprawozdaniach wartościami, kształtowała się na poziomie 5 798 tys. zł. Liczba osób, które podmioty składające sprawozdania zatrudniają na stałe. to 139. Niektóre ze wskazanych osób lub podmiotów związanych z gospodarką rybacką zajmują się także inną działalnością:

a) rolniczą,
b) handlową,
c) turystyczną – wynajem pokoi w gospodarstwie agroturystycznym i pokojach gościnnych oraz mała gastronomia,
d) są zatrudnieni w innych sektorach gospodarki.

Spośród 26 gospodarstw i podmiotów rybackich z obszaru Doliny Karpia, które złożyły sprawozdanie RRW-22, 22 prowadziły produkcję i sprzedaż ryb. Głównymi gatunkami wyprodukowanych ryb były: karp, amur, szczupak oraz karaś. Poniższy wykres przedstawia procentowy udział gatunków wyprodukowanych ryb w 22 gospodarstwach i podmiotach z obszaru Doliny Karpia.

Wykres 1: *Kierunki produkcji w gospodarstwach rybackich*

Liczba podmiotów prowadzących działalność zarybieniową na obszarze Doliny Karpia i współpracujących ze Stowarzyszeniem Dolina Karpia oraz które złożyły sprawozdania RRW-23 – *zestawienie dotyczące gospodarki rybackiej prowadzonej w publicznych śródlądowych wodach powierzchniowych płynących* za rok 2014 to 3. Są to:

a) PZW Okręg Bielsko-Biała
b) PZW Okręg Kraków
c) PZW Okręg Katowice

Całkowita wartość materiału zarybieniowego wprowadzonego do wód obwodów rybackich, zgodnie z zadeklarowanymi w sprawozdaniach wartościami, kształtowała się na poziomie 1 103 tys. zł. Liczba osób zatrudnionych na stałe przez PZW wynosi 38.

Z informacji otrzymanych podczas spotkań konsultacyjnych od osób z sektora rybackiego wynika, że głównymi problemami z jakimi się borykają jest kłusownictwo, straty wynikające z obecności na terenach gospodarki stawowej gatunków chronionych rybożernych – głównie kormorana czarnego oraz zniszczenie potencjału produkcyjnego w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych (vide SWOT W1 i W4). Problemy te wymagają rozwiązania i powinny być wprowadzane równolegle z możliwością zwiększania konkurencyjności sektora rybackiego (modernizacji czy poprawy potencjału sprzedażowego gospodarstw).

Przyjęte prawne formy ochrony ptaków rybożernych (zwłaszcza kormorana czarnego) spowodowały istotne ograniczenia w działalności rybackiej, przyczyniając się tym samym do konfliktu między użytkownikami wód a zwolennikami ochrony przyrody. Obecnie brak jest skutecznych form kontroli liczebności tego gatunku, uzasadnionych ekologicznie i ekonomicznie oraz akceptowalnych społecznie (np. płoszenie). Stosowane przez użytkowników rybackich rozwiązania, nie dają spodziewanych efektów, ponadto ponoszą oni niemałe koszty związane z realizacją uzyskanych zezwoleń na odstrzały oraz utylizacją zastrzelonych ptaków. Straty spowodowane przez presje gatunków rybożernych na terenie Doliny Karpia nie zostały zbadane, jednak problem ten jest dotkliwy i warty rozwiązania. W rezultacie, konieczna jest pomoc dla podmiotów zajmujących się chowem i hodowlą ryb, z tytułu ponoszonych, wymiernych strat ekonomicznych związanych z żerowaniem kormoranów na ich terenie lub wprowadzić inne rozwiązania organizacyjne w gospodarstwach rybackich, które pozwolą na ochronę akwenów wodnych przed presją gatunków rybożernych. Innym ze zgłaszanych przez osoby z sektora problemów jest kłusownictwo, zwłaszcza w okresie jesiennym i przed Świętami Bożego Narodzenia. Dotyczy ono nie tylko dużych kompleksów stawowych czy rzek, na których trudno wprowadzić rozwiązania monitoringowe, ale także mniejszych gospodarstw rybackich, a także magazynów rybnych. Wynika to głównie z braku możliwości dopilnowania całego terenu gospodarstwa rybackiego czy obwodu rybackiego, zwłaszcza nocą. Kłusownicy czują się bezkarni a rybacy nie są w stanie skutecznie przeciwdziałać temu procederowi. Skutecznym rozwiązaniem byłaby możliwość monitorowania stawów za pośrednictwem nowoczesnych technologii, wprowadzania barier ochronnych czy wyposażenia podmiotów rybackich w sprzęt dla straży rybackich.

Jednak jednym z dotkliwszych problemów powodujących obniżenie bądź całkowite zaprzestanie potencjału produkcyjnego gospodarstw rybackich są niekorzystane zjawiska atmosferyczne związane z anomaliami pogodowymi (susze, powodzie), które nader rzadko klasyfikowane są w kategorii klęsk żywiołowych dając możliwość otrzymania rekompensat. Tak było w przypadku powodzi w roku 2014 niszczącej groble i infrastrukturę wodną oraz suszy w 2015 r. powodującej straty w przyroście ryb. Środowisko rybackie oczekuje wprowadzenia rozwiązań dających możliwość zabezpieczenia (prewencji) lub w najgorszym z możliwych scenariuszy – odtworzenia potencjału produkcyjnego w przypadku jego zniszczenia w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

3.9 Dziedzictwo kulturowo-historyczne oraz przyrodnicze, atrakcje turystyczne

Dolina Karpia jest niezwykle interesującym i bogatym regionem pod względem dziedzictwa kulturowo-historycznego oraz przyrodniczego dzięki czemu liczba odwiedzających ją turystów rośnie z roku na rok. Porównując liczbę osób korzystających z noclegów (tzw. wskaźnik Schneidera) w woj. małopolskim na przełomie lat 2009-2013 to można zauważyć wzrost o 29%[45]. Spowodowane jest to silnym rozwojem gmin Doliny Karpia (i innych gmin Małopolski) pod względem turystycznym – powstały nowe miejsca noclegowe, gastronomiczne, obiekty turystyczne oraz wdrożonych zostało szereg inicjatyw pozwalających pozostać w Dolinie Karpia na dłużej: pakiety turystyczne, Ekomuzeum Doliny Karpia, Szlak Karpia itp.

Tabela 19. *Tabela Korzystający z noclegów na 1000 ludności ogółem*

Wyszczególnienie	Korzystający z noclegów na 1000 ludności (31.12.2009 r.)	Korzystający z noclegów na 1000 ludności (31.12.2013 r.)
Małopolskie	826,23	1062,76
Powiat oświęcimski	185,25	246,32
Powiat wadowicki	267,92	509,70

Na obszarze każdej gminy Doliny Karpia znajdują się obiekty zabytkowe, często wpisane do rejestru zabytków (pałace, dwory, zamki, kapliczki, kościoły). Ponadto wiele miejscowości może poszczycić się zabytkowymi świątyniami, w tym znajdującymi się na Szlaku Architektury Drewnianej. Do najciekawszych zabytkowych obiektów drewnianych zalicza się: Kościół Najświętszej Marii Panny z Góry Karmel w Głębowicach, Kościół pw. św. Andrzeja w Graboszycach, Kościół pw. św. Marcina w Marcyporębie, Kościół pw. św. Andrzeja w Osieku, Kościół pw. św. Mikołaja w Polance Wielkiej, Kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Radoczy, Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Woźnikach.

Zabytki architektury historycznej: zamki, pałace (w tym unikalny pałac w stylu mauretańskim w Osieku), dwory, parki przypałacowe oraz sakralnej: kościoły (drewniane, barokowe i gotyckie), święte figury, krzyże przydrożne i kapliczki, mają ogromny wpływ na atrakcyjność obszaru. Pomimo tego, że większość z wymienionych obiektów potrzebuje renowacji (vide SWOT W3), to dzisiaj tworzą one piękny i unikatowy klimat tego obszaru. Ponadto warto zaznaczyć, że wiele zabytków przeszło renowację dzięki środkom unijnym rozdysponowanym dzięki Stowarzyszeniu Dolina Karpia m.in.: Pałac w Ryczowie, Kościół w Głębowicach, Kościół w Przeciszowie, siedziba byłego Sądu Grodzkiego w Zatorze, spichlerz w Brzeźnicy. Część zabytków została odrestaurowana i wykorzystywana jest jako obiekty restauracyjno-noclegowe, jak np. Pałac w Paszkówce.

Na terenie Doliny Karpia znajduje się również wiele Izb Regionalnych prezentujących lokalne dziedzictwo historyczne i kulturowe. Należą do nich m.in.: Izba Regionalna Doliny Karpia w Brzeźnicy, Izba Regionalna Doliny Karpia w Osieku, Izba Regionalna w Ryczowie, Izba Regionalna w Tomicach, Izba Regionalna przy parafii św. Mikołaja w Witanowicach, Izba Regionalna Ziemi Zatorskiej i Doliny Karpia w Zatorze, Izba Pamięci Generała Zygmunta Piaseckiego powstała przy Pałacu w Ryczowie. Izby te są jednymi z ważniejszych obiektów wchodzących w skład Ekomuzeum Doliny Karpia służącemu zachowaniu i prezentacji lokalnego dziedzictwa w sposób innowacyjny – w terenie i bezpośrednim kontakcie z osobami prezentującymi obiekty. Obiekty te mają również ogromną wartość edukacyjną dla odwiedzających je osób, w szczególności dzieci i młodzieży.

Warte uwagi są obiekty czy inicjatywy zachowujące dziedzictwo kulturowo-historyczne, których trudno szukać w innych częściach Małopolski. Należą do nich m.in. bunkry, okopy i linia obronna oraz obóz pracy Baundienst w Kossowej czy replika galara wykonana przez Stowarzyszenie „Malownicza Gmina" ukazująca flisackie tradycje miejscowości Łączany w gminie Brzeźnica.

Każda z gmin wchodzących w skład Doliny Karpia może pochwalić się bogatą fauną i florą na swoim terenie. Ponad 50% obszaru Doliny Karpia objęte jest siecią Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy", „Dolina Dolnej Soły", „Wiśliska" czy też obejmuje rezerwat przyrody „Przeciszów". Obszar „Dolina Dolnej Skawy" obejmuje największe kompleksy stawów na Ziemi Oświęcimsko-Zatorskiej: Spytkowice, Przereb, Bugaj i Stawy Monowskie oraz dolinę rzeki Skawy. Obecnie prowadzona jest tu intensywna hodowla ryb, ale wiele zbiorników jest mocno zarośniętych roślinnością wodną. W ostoi znajduje się żwirownie z wyspami, chętnie zasiedlanymi przez ptaki. Występuje tu co najmniej 17 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Stawy te to jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych Przegorzałki. Legną się tutaj również inne gatunki zagrożone w Europie: mewa czarnogłowa, rybitwa białowąsa, rybitwa rzeczna, bąk, bączek, kropiatka, zielonka, rybitwa czarna oraz podróżniczek. W zachowanych fragmentach lasów łęgowych w drzewostanie oprócz wierzb, topoli czarnej spotkać można również olchę szarą. W runie na wielu stanowiskach masowo występuje chroniona paproć – pióropusznik strusi. Charakterystyczne dla doliny Skawy są liczne małe zbiorniki rozmieszczone wzdłuż biegu rzeki – pozostałość po wydobyciu żwiru. Obecnie stanowią one środowisko życia płazów, a także bobrów. Samo koryto rzeki zachowało

[45] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2009 r., 31.12.2013 r.

w znacznej części naturalny charakter. Urwiste brzegi wykorzystywane są przez jaskółki brzegówki, które gniazdują tutaj w licznych koloniach. Natomiast żwirowe plaże zasiedlają sieweczki rzeczne i piskliwce. Obszar „Wiśliska" obejmuje system trzech starorzeczy rzeki Wisły (tzw. wiślisk). W skład systemu wchodzą wiślisko Miejsce, Oko i Krajskie. Wszystkie trzy starorzecza są typowo wykształconymi, dojrzałymi ekosystemami wodnymi. W wiśliskach można wyróżnić strefowe pasy roślinności w zależności od głębokości. Dobrze wykształcone są zarówno zbiorowiska roślin bagiennych (pasy szuwarów) jak również typowe zbiorowiska roślin wodnych (pływających i zanurzonych). Z ciekawych gatunków można wymienić: grzybienie białe, grążela żółtego, wywłócznika kłosowego, rdestnicę połyskującą czy rdestnicę stępioną. Obszar grupuje największe i najlepiej zachowane starorzecza w woj. małopolskim. Rezerwat Przeciszów położony jest między miejscowościami Las i Przeciszów. Posiada powierzchnię 85,13 ha i został utworzony w celu zachowania wielogatunkowego lasu grądowego oraz licznych gatunków chronionych fauny i flory.

Obszar Doliny Karpia posiada bogate zaplecze dla wędkarzy. W długim sezonie letnim - od marca do października - stawy i łowiska stają się miejscem wypoczynku dla wędkarzy (miejscowych i przyjezdnych) oraz ich rodzin. Za połów ryb na części zbiorników pobierana jest opłata za każdą godzinę oraz dodatkowa opłata za złowione ryby; inne funkcjonują na zasadzie stałych abonamentów (kart wędkarskich). Często oferowane są tu dodatkowe atrakcje dla rodzin z dziećmi – place zabaw, możliwość grillowania itp. Jednak większość zbiorników, w tym łowisk wędkarskich, wymaga wyposażenia w dodatkową infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną, jak podesty, kładki, mola, pojemniki na odpady, stoły, ławeczki itp. (vide SWOT W5). Obszar ten stanowi bezsprzecznie prawdziwy raj dla wędkarzy, jednak pewnym problemem są również odrębne opłaty obowiązujące na każdym łowisk komercyjnych. Problem ten dotyka przede wszystkim osób przyjezdnych, ale także miejscowych wędkarzy. Wartym namysłu rozwiązaniem byłoby wprowadzenie wspólnej karty wędkarskiej, której wykupienie dawałoby prawo do łowienia ryb na kilku zbiornikach w różnych gminach Doliny.

Przez obszar Doliny Karpia przebiega około 40 szlaków rowerowych o łącznej długości około 600 km. Część z nich ma charakter lokalny i przebiega przez obszar jednej gminy bądź kilku miejscowości („Serce Doliny", „Drabož"), ale są też szlaki przecinające obszar całej Doliny Karpia: „Szlak Doliny Karpia" lub będące częścią szlaku w Małopolsce, jak szlak z Zatora do Lanckorony przez Kalwarię Zebrzydowską („Do dziedzictwa kultury" czy szlak z Osieka do Wadowic („Falowanie do miasta narodzin"). Co ważne, przez obszar Doliny Karpia, przebiegają szlaki mające charakter ogólnopolski lub międzynarodowy, jak:
• Wiślana Trasa Rowerowa biegnący wzdłuż Wisły, łączący Beskidy z Bałtykiem. Na obszarze Doliny Karpia szlak przebiega przez Brzeźnicę, Chrząstowice, Łączany, Spytkowice, Lipową, Miejsce, Smolice, Podolsze i Przeciszów.
• Eurovelo EV4 biegnący z Francji na Ukrainę. Na obszarze Doliny Karpia szlak przebiega przez Brzeźnicę, Chrząstowice, Łączany, Spytkowice, Lipową, Miejsce, Smolice, Podolsze i Przeciszów.
• Greenways – szlak dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego biegnący z Krakowa przez Morawy do Wiednia.
W perspektywie finansowej 2014-2020 Zarząd Województwa Małopolskiego na obszarze Doliny Karpia planuje realizację trasy VeloSkawa (Sucha-Bolesław) o łącznej długości 107,1 km (w Dolinie Karpia na odcinku Spytkowice - Smolice biegnącej wałem przeciwpowodziowym po prawej stronie Wisły, a następnie na południe do granicy Doliny Karpia wzdłuż Skawy po trasie nieczynnej linii kolejowej). W związku z ww. planami istnieje konieczność integracji sieci lokalnych tras rowerowych z siecią tras głównych. Trasy powinny zostać wyposażone w podstawową infrastrukturę turystyczną oraz obiekty małej architektury, w tym tzw. Miejsca Obsługi Rowerzystów (MOR) wyposażonych w wiaty chroniące przed słońcem i deszczem, toalety, ławki, stoły, tablice informacyjne z mapą, kosze na śmieci, stojaki na rowery itp. gdyż obecny stan infrastrukturalny ścieżek pozostawia dużo do życzenia (vide SWOT W6).

Dolina Karpia to również ciekawe, barwne, ale przede wszystkim, ważne osobistości, które zapisały się w karty jej historii. Postaci te albo pochodzą z danego terenu, albo też mieszkały czy przebywały w nim czasowo. Trzeba wspomnieć o księdzu Rudolfie Warzecha z Bachowic, ks. Janowi Piwowarczykowi, ks. Franciszku Gołbie, Janie Matejko, Generale Zygmuncie Piaseckim, który był ostatnim właścicielem Pałacu w Ryczowie, gdzie powstała izba ku jego pamięci, rodzie Potockich, Radwanitach, Paszkowskich, Duninach czy Larischach, a także Julianie Fałacie – twórcy obrazów przedstawiających stawy w Osieku.

Inicjatywą łączącą obiekty turystyczne Doliny Karpia, miejsca i ludzi z pasją oraz wydarzenia promujące lokalne dziedzictwo, jest Ekomuzeum Doliny Karpia. Jest to sieć rozproszonych w terenie „żywych" atrakcji tworzących wspólną eko-ofertę dla turystów. Ekomuzeum tworzą zarówno instytucje kultury, jak i rybacy, rękodzielnicy, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne, które mają do zaoferowania bogaty wybór atrakcji do zwiedzania: izby regionalne, pasieki, gospodarstwa rybackie, łowiska wędkarskie, ogród sensoryczny, galerie sztuki, wycieczki edukacyjne, spływy galarem i szereg innych. Idea ekomuzeum połączyła miejsca, które są wizytówką Doliny Karpia (i Małopolski) i stanowią przykład zrównoważonego rozwoju miejsca. Oddziałują one na innych mieszkańców Doliny Karpia, zachęcając do rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o wartości środowiska przyrodniczego. Dzięki Ekomuzeum powstała oferta dla grup zorganizowanych (w tym szkolnych), rodzin z dziećmi oraz dla turystów indywidualnych. Ekomuzeum pełni rolę edukatora i promotora produktów i usług opartych o naturalne zasoby regionu oraz czyni dostępne dla turystów miejsca wartościowe przyrodniczo w Małopolsce. Turyści odwiedzający Ekmuzeum, jak i sami jego członkowe, narzekają na niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę turystyczną, w szczególności brak tabliczek kierunkowych oraz tablic informacyjnych (vide SWOT W6).

Wspólną wartością Doliny Karpia i współpracujących ze sobą partnerów jest Festiwal Doliny Karpia. Jest to coroczny cykle imprez promujących Dolinę Karpia, jej dziedzictwo kulturowe, historyczne i przyrodnicze, a jego głównym bohaterem jest karp w wielu odsłonach. Festiwal organizowany jest nieprzerwanie od roku 2009, w którym to LGD zaczęło funkcjonować. Składa się z wydarzeń/inicjatyw zgłaszanych przez gminy, instytucje kultury, organizacje pozarządowe i liderów lokalnej społeczności z terenu Doliny Karpia. Corocznie jest to ponad 40 wydarzeń, których początkiem od roku 2012 są Targi Turystyczne Doliny Karpia – dni otwarte Doliny Karpia organizowane przez Stowarzyszenie. Nieodłącznym elementem Targów jest Paszport Doliny Karpia, z którym mieszkańcy i turyści poruszają się po dostępnych w trakcie Targów atrakcjach turystycznych zdobywając zniżki/bilety na przyszłość. W ten sposób każdy kto odwiedził Dolinę Karpia podczas Targów powróci do niej w niedługim czasie. Po Targach odbywają się imprezy w każdej gminie Doliny Karpia, a pomiędzy nimi szereg mniejszych konkursów, wystaw, przeglądów czy rajdów rowerowych aż do imprezy podsumowującej - „Żniw Karpiowych" będącej ukoronowaniem ciężkiej pracy rybaków z terenu Doliny Karpia. Festiwal Doliny Karpia to imprezy plenerowe, którym towarzyszą liczne atrakcje dla dzieci, gry i zabawy sceniczne, koncerty, stoiska degustacyjne lokalnych potraw przygotowane przez Koła Gospodyń Wiejskich, przeglądy kulinarne oraz stoiska z rękodziełem organizowane przez Stowarzyszenie Artystów Doliny Karpia – Art Do Ka. Festiwal Doliny Karpia jest wspólnie promowany, jako zestawienie wielu wartościowych inicjatyw z terenu Doliny Karpia, oddających lokalne dziedzictwo kulturowe, historyczne i kulturowe dzięki czemu na stale wpisał się w kalendarz wydarzeń Małopolski.

3.10 Produkty lokalne

Podłoże działań Stowarzyszenia Dolina Karpia stanowi spójność terytorialna obszaru, jak również spójność dziedzictwa kulturowo-historycznego. Obszar datowany jest jako jeden z najstarszych w Polsce, pod względem gospodarki stawowej i w głównej mierze na rozwoju tej gałęzi gospodarki opiera się współpraca gmin Doliny Karpia. Jej następstwem było zidentyfikowanie głównego produktu lokalnego - karpia, który związany jest z obszarem od średniowiecza. Najbardziej znaną krzyżówką karpia jest:

- karp zatorski hodowany na obszarze gmin: Zator, Przeciszów, Spytkowice (jako żywa ryba wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych oraz zarejestrowany w UE jako Chroniona Nazwa Pochodzenia)
- karp osiecki – hodowany na obszarze gminy Osiek (jako żywa ryba wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych).

Na bazie karpia przyrządza się wiele innych produktów lokalnych, które również zostały zauważone i wielokrotnie odznaczane podczas przeglądów, konkursów, festiwali oraz wprowadzone na szerszą skalę do produkcji w ramach działalności lokalnych przetwórni i lokali gastronomicznych. Najpopularniejszą i najbardziej utytułowaną postacią przetworzonego karpia jest Karp zatorski wędzony, który jako jeden z pierwszych produktów przetworzonych z Doliny Karpia został wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych. Na liście poza karpiem wędzonym znalazł się również karp w zalewie octowej, a oczekują na rejestrację: pulpeciki karpiowe w zalewie octowej, fileciki karpiowe w pomidorach.

Poprzez prowadzone na szeroką skalę przez Stowarzyszenie Dolina Karpia działania aktywizacyjne, w tym imprezy, konkursy gastronomiczne, przeglądy i certyfikacje, na obszarze Doliny Karpia zidentyfikowano co najmniej 40 innych produktów lokalnych, z których część została zarejestrowana na Liście Produktów Tradycyjnych. Wartością dodaną są więzi nie tylko pomiędzy organizacjami z tej samej gminy, ale również pomiędzy odległymi od siebie, bo leżącymi w różnych gminach organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami, wytwarzającymi produkty lokalne. Zachowano tym samym dziedzictwo kulturowe, historyczne i kulinarne obszaru.

Rola Stowarzyszenia Dolina Karpia w rozwoju obszaru za pomocą wykorzystania produktów lokalnych wyrażała się m. in. poprzez organizację lub działania:

- Przeglądy produktów lokalnych KULINARIA,
- Konkursy gastronomiczne np. Hanysko-Gorolski konkurs na grillowanie karpia, mistrzostwa szkół gastronomicznych w grillowaniu karpia,
- Nauka młodzieży szkół gastronomicznych pracy z rybami,
- Współpraca z uczelniami wyższymi - Uniwersytet Rolniczy oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie w zakresie realizacji projektów badawczo – rozwojowych z dziedziny rybactwa śródlądowego, produktów lokalnych, ochrony środowiska, zachowania różnorodności biologicznej oraz innych związanych z rozwojem obszarów wiejskich, miejsko – wiejskich i obszarów zależnych od rybactwa,
- Współpraca ze stowarzyszeniem gastronomicznym - Stowarzyszenie Małopolskich Kucharzy i Cukierników,
- Organizacja lub udział w szkoleniach, konferencjach, imprezach opierających się na dziedzictwie kulturowym, historycznym (np. coroczne Święto Karpia),
- Realizacja projektów współpracy: *Smak na Produkt* oraz *Komercjalizacja produktów lokalnych* – badawczy projekt współpracy, *Ekomuzeum Doliny Karpia,*
- Prowadzenie wizyt studyjnych opartych o degustacje produktów lokalnych,
- Aktywizacja mieszkańców, zachęcanie do rozwoju wytwórców i przetwórców,
- Pobudzanie przedsiębiorczości również za pomocą przekazywania środków na realizację projektów,
- Tworzenie pakietów turystycznych na bazie produktów lokalnych,

- Rozwój turystyki kulinarnej m.in. poprzez stworzenie Szlaku Karpia – oznakowanie obiektów związanych z rybactwem śródlądowym: lokali gastronomicznych, gospodarstw rybackich, łowisk wędkarskich, przetwórni (Szlak Karpia jest członkiem Konsorcjum Polskich Szlaków Kulinarnych POT),
- Opieka nad odkrytym produktem, certyfikacja, rejestracja,
- Wydawnictwa, publikacje dotyczące produktów lokalnych,
- Badanie rozpoznawalności produktów lokalnych.

Pomimo dużej aktywności w zakresie produktów lokalnych w ostatnich latach, wciąż jeszcze dużo pozostaje do zrobienia. Potwierdzają to również wyniki konsultacji społecznych i analizy SWOT (W6). Podczas warsztatów partycypacyjnych wielokrotnie podkreślano konieczność poprawy dystrybucji i komercjalizacji produktów lokalnych.

Wskazane w tabeli powyżej produkty nie wyczerpują puli produktów lokalnych Doliny Karpia, zostały wskazane ze względu na ich popularność. Produkty te stały się wizytówką Doliny Karpia poprzez wykorzystanie ich specyficznego i niepowtarzalnego charakteru oraz angażowanie mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości lokalnej.

Jednak produkty lokalne Doliny Karpia to nie tylko produkty kulinarne ale również szereg produktów rękodzielniczych. Można je podzielić na kilka kategorii: ceramika, koronkarstwo, wikliniarstwo (plecionkarstwo), bibułkarstwo, haft, papieroplastyka, malarstwo czy kowalstwo artystyczne. Osoby zajmujące się rękodziełem w większości należą do Stowarzyszenia Artyści Doliny Karpia ART DoKA. Aktualna lista produktów lokalnych: kulinarnych i rękodzielniczych znajduje się na stronie: www.dolinakarpia.org w zakładce Zasoby Doliny Karpia i jest na bieżąco aktualizowana.

3.11 Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego

Obszar Doliny Karpia jest obszarem o charakterze rolniczym. Cechuje się także sprzyjającymi warunkami do rozwoju rolnictwa. W 2010 r. na terenie Doliny Karpia istniało 5 814 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą, z czego najwięcej gdyż prawie 1600 w gminie Brzeźnica[46]. Gospodarstwa rolne na terenie Doliny Karpia są znacznie mniejsze niż średnio w całym kraju[47]. Znacznie więcej jest gospodarstw do 2 ha, a mniej powyżej 5 ha. Problemem tego regionu jest znaczna fragmentaryzacja rolnictwa, co może negatywnie wpływać na jego rentowność i możliwości inwestycyjne.

Biorąc pod uwagę niewielkie rozmiary gospodarstw, może to być jedynie działalność nastawiona na zaspokojenie własnych potrzeb bądź niewielka produkcja rolna. W większości przypadków dominującą rolę wśród upraw roślinnych zajmują zboża. Zboża, które z punktu widzenia rybaków stanowią niezwykle ważny element jeśli chodzi o produkcję pasz. Warto przy tym podkreślić, że karmione są nimi ryby na terenie Doliny Karpia, w tym Karp Zatorski i Karp Osiecki, które znajdują się na Liście Produktów Tradycyjnych (w przypadku Karpia Zatorskiego co najmniej 70% pasz powinno pochodzić z obszaru gmin Zator, Spytkowice i Przeciszów)[48]. W wielu gminach duże znaczenie ma także chów trzody chlewnej oraz warzyw. To wszystko w zdecydowanej mierze tylko na własny użytek. Oczywiście występują tutaj duże gospodarstwa rolne o powierzchni przekraczającej nawet 10 ha, które w dłuższej perspektywie czasowej mogłyby być bardzo perspektywiczne, ze względu chociażby na możliwość dużej produkcji towarowej. Gospodarstw tych jest jednak bardzo niewiele - tylko 172[49]. Część z nich należy do Rolniczych Spółek Produkcyjnych, znajdujących się na terenie gmin Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów i Spytkowice, skupiających miejscowych rolników. Problemem jest na pewno fakt, iż nie mają oni możliwości przetwarzania swoich produktów w odpowiednio przystosowanych miejscach (32% ankietowanych[50]) co znalazło również odzwierciedlenie w analizie SWOT (W2). Dodatkowo w ankiecie wskazywane są trudności w spełnieniu odpowiednich wymogów sanitarnych (24% ankietowanych), brak odpowiednich urządzeń do przetwórstwa (20% ankietowanych) i wysokie koszty związane z przetwarzaniem produktów (16% ankietowanych). Jednym z rozwiązań byłoby stworzenie inkubatora przetwórstwa lokalnego - obiektu z urządzeniami przeznaczonymi dla drobnych przetwórców produktów rolnych, firm cateringowych czy rolników i rybaków, którzy mogą przygotować i przetwarzać swoje produkty w dobrze wyposażonych i przygotowanych do tego celu, zgodnie z obowiązującymi przepisami sanitarnymi, pomieszczeniach. Aż 57% ankietowanych, w tym rolników, rybaków i członkiń KGW[51] wskazuje, że na terenie Doliny Karpiabrakuje obiektów typu inkubator, a 90% spośród nich wyraża chęć korzystania z inkubatora. Wszyscy ankietowani stwierdzili, że inkubator powinien być udostępniany społeczności lokalnej, przy czym połowa osób – że nieodpłatnie a druga połowa, że odpłatnie na podstawie zużytych w trakcie korzystania z inkubatora mediów. Zdecydowana większość ankietowanych (78%) wyraża chęć uczestniczenia w szkoleniach z zakresu przetwórstwa, sprzedaży i promocji produktów lokalnych, stosowania wspólnego znaku marki Doliny Karpia oraz sprzedażą przetworzonych w inkubatorze produktów w sklepiku produktów lokalnych.

[46] GUS, www.stat.gov.pl, Powszechny spis rolny 2010
[47] GUS, Powszechny Spis Rolny 2002, www.stat.gov.pl
[48] Rozporządzenie Rady (WE) nr 510/2006 „Karp Zatorski"
[49] GUS, www.stat.gov.pl, Powszechny spis rolny 2010
[50] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie inkubatora przetwórstwa lokalnego, 2015
[51] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie inkubatora przetwórstwa lokalnego, 2015

W większości mieszkańcy zamieszkujący obszar Doliny Karpia koncentrują się tylko i wyłącznie na prowadzeniu działalności rolniczej (wg stanu na koniec 2013 r. w sektorze rolniczym pracowało 111 osób[52]) pomimo stwarzanych im możliwości i warunków do prowadzenia nowej działalności pozarolniczej.

Trzeba zauważyć jednak, że to co z jednej strony stanowi barierę w rozwoju rolnictwa – duże rozdrobnienie gospodarstw, może stanowić atut przy podejmowaniu działalności pozarolniczej, nastawionej na chociażby rozwój agroturystyki czy produkcję ekologiczną. Na terenie Doliny Karpia funkcjonuje już 11 gospodarstw agroturystycznych do 5 pokoi[53], w tym powstałych dzięki funduszom unijnym pozyskanym przez Stowarzyszenie Dolina Karpia. Poza wspomnianymi gospodarstwami funkcjonują inne miejsca noclegowe czy gospodarstwa agroturystyczne powyżej 5 pokoi. Zapotrzebowanie na taką formę działalności pozarolniczej stale rośnie, i to właśnie w tym można upatrywać przyszłych kierunków rozwoju rolnictwa na obszarze Doliny Karpia. Tutejsi rolnicy, zdając sobie sprawę z niewielkich zysków czerpanych z rolnictwa i rybactwa, bardzo mocno angażują się we wszelkiego rodzaju inicjatywy (np. Szlak Karpia, Ekomuzeum Doliny Karpia czy tworzenie zintegrowanego produktu turystycznego Doliny Karpia).

To wszystko sprawia, że tutejsi rolnicy (w tym rybacy) mają jeszcze większą szansę na własny rozwój, a przede wszystkim wzmocnienie potencjału gospodarstw jakimi dysponują. Bardzo chętnie angażując się w różnorakie działania prowadzone przez Stowarzyszenie, widząc w nich swoją szansę na zwiększenie dochodu.

3.12 Wnioski - grupy i problemy szczególnie istotne dla realizacji LSR

Wnioski wynikające z diagnozy obszaru i ludności są spójne z informacjami uzyskanymi podczas konsultacji społecznych oraz danymi przedstawionymi w analizie SWOT. Problemy najbardziej istotne dla mieszkańców Doliny Karpia to relatywnie niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, niedostateczne wykorzystanie zasobów lokalnych i wciąż za niska aktywność społeczna mieszkańców. Choć negatywne skutki tych zjawisk odczuwają praktycznie wszyscy mieszkańcy regionu, to są one szczególnie dotkliwe dla ludzi starszych (>50 lat) i młodych (<35 lat), a wśród nich zwłaszcza kobiet. Mają oni szczególne problemy z odnalezieniem się na rynku pracy oraz spełnieniem swoich aspiracji życiowych (również w zakresie zagospodarowania czasu wolnego). Dodatkowymi grupami, które z uwagi na uwarunkowanie rynkowe zasługują na specjalną uwagę są rybacy i kobiety. To właśnie te cztery podstawowe grupy osób określić można mianem grup defaworyzowanych.

Podstawowe obszary interwencji odnoszące się do tych grup są jednak bardzo zbieżne z działaniami, które należy podjąć, aby poprawić sytuację pozostałych mieszkańców. Będą to przede wszystkim działania w zakresie pobudzenia przedsiębiorczości. Rozwój działalności gospodarczej, zwłaszcza innowacyjnej i tej wykorzystujący lokalne zasoby, to krytyczny w kontekście wdrażania LSR obszar interwencji. Rozwój gospodarczy przyniesie bowiem nie tylko pozytywne skutki dla rynku pracy (grupy defaworyzowane!), ale również będzie miał kluczowe znaczenie dla poprawy atrakcyjności obszaru LSR dla mieszkańców (zwłaszcza w kontekście niedostatecznej aktywności społecznej). Dodatkowym elementem poprawiającym atrakcyjność terenu LSR jest zapewnienie atrakcyjnych możliwości zagospodarowania czasu wolnego, zwłaszcza dla seniorów i osób młodych. W tym celu konieczne będzie wyeliminowanie deficytów infrastrukturalnych (przestrzenie do wspólnych spotkań) oraz organizacyjnych.

Dużą bolączką Doliny jest również niedostateczne wykorzystywanie lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych. Choć turystyka jest już zauważalnym czynnikiem rozwoju gospodarczego regionu, to jednak możliwości w tym zakresie są dużo większe. W tym celu konieczna jest poprawa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, wzrost oferty noclegowo-gastronomicznej, w szczególności opartej na lokalnych produktach, a także wspólne działania promocyjne prowadzone przez podmioty działające na obszarze Doliny Karpia z trzech sektorów. Czynnikiem przyciągającym turystów jest również materialna i niematerialna kultura lokalna, przede wszystkim ta związana z rybackim dziedzictwem kulturowym. Potencjał terenu LSR w tym zakresie nie jest odpowiednio wykorzystywany. Jest to nie tylko boleśnie odczuwane w kontekście atrakcyjności turystycznej regionu, ale również w kontekście zachowania dziedzictwa lokalnego oraz integracji mieszkańców.

Ważnym obszarem interwencji powinna być również kwestia ochrony przyrody - podstawowego zasobu Doliny Karpia. Interwencja w tym zakresie byłaby nie tylko spójna z celami przekrojowymi wynikającymi z PROW oraz Rozporządzenia 508/2013, ale także potrzebami rybaków, odczuwających negatywne konsekwencje kłusownictwa, gatunków rybożernych oraz niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

[52] GUS, www.stat.gov.pl, dane na dzień 31.12.2013 r.

[53] Dane wg ewidencji innych obiektów świadczących usługi hotelarskie 7 gmin Doliny Karpia

IV ANALIZA SWOT

4.1 Wyniki

Określenie ambitnych, a jednocześnie realnych celów Doliny Karpia poprzedzone zostało gruntowną analizą czynników mających wpływ na jej rozwój. W ramach tego procesu wykorzystano metodę analizy SWOT[54]:

Tabela 20. *Model SWOT*

SILNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
Aktualnie najważniejsze atuty obszaru LSR. Określić można je także jako cechy, które obecnie stanowią o sile Doliny Karpia. To właśnie te czynniki mają być wykorzystywane i umacnianie w ramach wdrażania strategii.	Aktualnie najważniejsze deficyty i ograniczenia obszaru LSR. Są to cechy, które obecnie stanowią o słabości Doliny Karpia. To właśnie te czynniki mają być wyeliminowane lub ograniczone w wyniku wdrożenia strategii.
SZANSE (O)	**ZAGROŻENIA (T)**
Najbardziej pozytywne czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na rozwój obszaru LSR. Można je również określić jako korzystne zjawiska i tendencje w otoczeniu zewnętrznym, które można wykorzystać w planach rozwojowych Doliny Karpia.	Najbardziej negatywne czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na rozwój obszaru LSR. Są to te wszystkie negatywne zjawiska i tendencje w otoczeniu zewnętrznym, które należy monitorować i w miarę możliwości unikać.

Przystępując do prac nad LSR założono konieczność zapewnienia zgodności celów LSR z celami przekrojowymi określonymi na poziomie UE. Zarówno diagnoza (Rozdział III) jak i analiza SWOT bezpośrednio odwołują się do obszarów tematycznych przywołanych w regulacjach wspólnotowych[55] i krajowych[56]. W rezultacie, wszystkie zdiagnozowane w ramach analizy SWOT czynniki zostały przedstawione w sześciu kluczowych obszarach:

1) Kapitał społeczny,
2) Działalność gospodarcza,
3) Dziedzictwo kulturowe,
4) Środowisko przyrodnicze,
5) Infrastruktura i sprzęt,
6) Turystyka i promocja.

Wyniki przedstawionej poniżej analizy SWOT są rezultatem zarówno pracy analitycznej (vide: Rozdział III: Diagnoza) jak i intensywnych konsultacji społecznych przeprowadzonych w okresie od lipca do października 2015 roku. Wszyscy zainteresowani mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się na ten temat podczas bezpośrednich spotkań w każdej z gmin, a także podczas internetowego badania ankietowego. Dodatkowo, zorganizowano moderowane warsztaty partycypacyjne z udziałem rybaków oraz lokalnych liderów opinii. Zwieńczeniem prac nad analizą SWOT były przeprowadzone w przestrzeni wirtualnych konsultacji oraz tzw. „narady obywatelskiej", podczas której członkowie Grupy Roboczej ds. LSR podjęli ostateczną decyzję co do treści SWOT po wysłuchaniu prezentacji zaproszonych ekspertów[57]. **Ogółem w procesie przygotowania i konsultacji analizy SWOT uczestniczyło ponad 500 osób.**

[54] SWOT to angielski akronim określający: S - strenghts (silne strony), W - weaknesses (słabe strony), O - opportunities (szanse), T - threats (zagrożenia).

[55] Art. 63 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

[56] Art. 2 ust. 1 Rozporządzenia MRiRW z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej...

[57] Warsztaty partycypacyjne odbyły się 13 lipca 2015 r., a narada obywatelska z udziałem ekspertów w zakresie przetwórstwa, produktów i marki lokalnej 2 września 2015 r.

Tabela 21. *SWOT: silne i słabe strony*

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Kapitał społeczny a. Aktywne i doświadczone w zakresie funduszy UE (w tym LEADER i PO RYBY) Stowarzyszenie Doliny Karpia, b. Aktywni samorządowcy współpracujący z LGD na rzecz Doliny Karpia, c. Aktywne organizacje pozarządowe współpracujące z LGD na rzecz Doliny Karpia, d. Świadomi i identyfikujący się z obszarem mieszkańcy Doliny Karpia, e. Aktywne i doświadczone w realizacji wspólnych działań środowisko rybaków, **2. Działalność gospodarcza** a. Zatorska Strefy Aktywności Gospodarczej, b. Centrum Aktywizacji Zawodowej w Zatorze, c. Inicjatywy wspierające lokalnych przedsiębiorców („Łuska karpia"), d. Doświadczenia 5 gmin Doliny Karpia w realizacji projektów grantowych na działalność gospodarczą w ramach Funduszu Szwajcarskiego, e. Lokalizacja w sąsiedztwie dużych aglomeracji (Kraków, Śląsk) i szlaków komunikacyjnych Kraków-Oświęcim-Wadowice, f. Istnienie grupy producenckiej karpia zatorskiego, g. Zasoby przyrodnicze umożliwiające prowadzenie działalności gospodarczej, h. Stosunkowa duża powierzchnia gruntów rolnych, i. Wiedza i kompetencje rybaków, 3. **Dziedzictwo kulturowe** a. Wielowiekowe i udokumentowane tradycje rybackie (m.in. karp królewski), b. Miasto Zator (m.in. pałac), c. Duże i znane wydarzenia kulturalne (Festiwal Doliny Karpia - Święto Karpia, Żniwa Karpiowe, Targi Turystyczne Doliny Karpia), d. Duża liczba obiektów kulturalnych i historycznych; muzea, zabytki, architektura drewniana, izby regionalne, kapliczki przydrożne, e. Lokalne i wciąż rozwijane tradycje artystyczne (m.in. wikliniarstwo), f. Wypromowane produkty lokalne - w tym na bazie karpia, g. Aktywne środowisko artystów i zespołów lokalnych, w tym młodzieżowych, h. Ekomuzeum Doliny Karpia, i. Prężna działalność instytucji kultury oraz KGW, **4. Środowisko przyrodnicze** a. Bardzo duże skupiska naturalnych cieków (rzeki, strumienie) i zbiorników wodnych, b. Siedliska rzadkich ptaków (zasoby bardzo cenione przez ornitologów), c. Ponad 2000 ha stawów rybnych, d. Tereny umożliwiające rozwój rybactwa oraz wędkarstwa komercyjnego i amatorskiego,	**1. Kapitał społeczny** a. Stosunkowo niska aktywność społeczna ogółu mieszkańców, b. Słaba współpraca międzypokoleniowa (młodzi *versus* starsi), c. Brak aktywnych inicjatyw na rzecz osób wykluczonych tj. <35, >50 , a zwłaszcza kobiet, d. Znaczny poziom bezrobocia wśród osób <35, >50, w tym kobiet, e. Akceptacja społeczna dla kłusownictwa rybackiego, f. Brak systemowych rozwiązań w zakresie funkcjonowania animatorów kultury i sportu, g. Niewystarczająca oferta w zakresie kultury wolnego czasu (np.: kultura, rekreacja) dla seniorów - emerytów oraz młodzieży, h. Niewystarczające potencjał organizacyjny dużej części lokalnych NGOs w zakresie samodzielnego finansowania i organizacji inicjatyw lokalnych, **2. Działalność gospodarcza** a. Niski wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w porównaniu to reszty kraju i regionu, b. Niedostateczne wykorzystanie potencjału wodnego w zakresie prowadzania działalności gospodarczej, c. Niska aktywność grupy producenckiej karpia zatorskiego, d. Słaba integracja środowiska biznesu, e. Słabo rozwinięte rynki zbytu dla produktów rolnych, ryb i produktów przetworzonych, f. Niski poziom rozwoju oraz mała podaż usług przetwórstwa produktów rolnych i rybnych, g. Stosunkowo niski potencjał inwestycyjny lokalnych przedsiębiorców, h. Niedostateczny poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego lokalnych przedsiębiorstw (w tym rybackich), **3. Dziedzictwo kulturowe** a. Niedostateczna i słabo zintegrowana informacja na temat obiektów historycznych, kulturalnych i muzealnych (np.: Ekomuzeum), b. Niedostateczne wykorzystanie istniejących obiektów zabytkowych (m.in.: brak stałych ekspozycji), c. Zły stan obiektów zabytkowych, w tym małej architektury (pomniki, kapliczki przydrożne, zamek w Zatorze, park itp.), d. Brak stałego miejsca na imprezy plenerowe (amfiteatry) w większości gmin, **4. Środowisko przyrodnicze** a. Treść oraz sposób wdrażania regulacji dotyczących gatunków chronionych (np.: kormorany, wydry) utrudniają skuteczną ochronę ryb, b. Nieprzyjazny dla środowiska i mieszkańców sposób ogrzewania budynków mieszkalnych (CO^2), c. Dzikie wysypiska śmieci, d. Zagrażająca gospodarce stawowej kopalnia

e. Duże kompleksy leśne,
f. Bogata flora i fauna,
g. Natura 2000 na terenie objętym LSR,
h. Brak zakładów przemysłowych wykorzystujących technologie stanowiące istotne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego,

5. Infrastruktura i sprzęt
a. Rodzinne parki rozrywki,
b. Ośrodki sportowe i rekreacyjno-wypoczynkowe (np.: MOLO),
c. Istnienie zintegrowanej polityki rozwoju gmin Doliny Karpia,
d. Linia kolejowa 94, łącząca Kraków Płaszów z Oświęcimiem.
e. Elektrownie wodne Podolsze i Grodzisko,

6. Turystyka i promocja
a. Sprawdzone i już wypromowane lokalne produkty turystyczne,
b. Położenie w pobliżu atrakcyjnych miejsc turystyki (Kraków, Wadowice) i na trasie przejazdu KL Auschwitz,
c. Dobrze rozwinięta turystyka wędkarska,
d. Wypromowana nazwa „Dolina Karpia",
e. Karp zatorski zarejestrowany w UE,
f. Gotowe materiały promocyjne (foldery, książki, mapy itp.),
g. Tradycje organizowania rajdów pieszych i rowerowych.

w Przeciszowie,
e. Negatywne dla potencjału produkcyjnego skutki zjawisk atmosferycznych,

5. Infrastruktura i sprzęt
a. Zła jakość lokalnej infrastruktury drogowej,
b. Zbyt mało chodników i parkingów,
c. Niedostateczna infrastruktura pozwalająca na spotkania i aktywizację mieszkańców,
d. Słabe wyposażenie społecznej straży rybackiej (m.in. środki transportu),
e. Niedostateczna infrastruktura przeciwpowodziowa (w tym zły stan wałów),
f. Niewystarczające liczba miejsc oraz sprzętu do sprzedaży bezpośredniej ryb,
g. Braki w infrastrukturze sportowej i rekreacyjnej,
h. Niedostateczna infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na rzekach, nadbrzeżach i zbiornikach wodnych (m.in.: kajaki),
i. Brak systemowych rozwiązań zapewniających stałe utrzymanie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej (np.: szlaki, ścieżki rowerowe),
j. Brak żłobków,
k. Brak odpowiedniej infrastruktury przystankowej na linii kolejowej 94, łączącej Kraków Płaszów z Oświęcimiem,
l. Zdewastowany budynek dworca kolejowego w Zatorze,
m. Niewystarczający dostęp do usług medycznych, zwłaszcza specjalistycznych,
n. Niedostateczna infrastruktura w zakresie odnawialnych źródeł energii,

6. Turystyka i promocja
a. Niedostateczne rekreacyjne wykorzystanie cieków (rzeki, strumienie) i zbiorników wodnych, w tym brak odpowiedniej liczby kąpielisk,
b. Niewystarczająca podaż oraz niski poziom komercyjnego wykorzystania lokalnych produktów turystycznych,
c. Brak dostępu dla turystów do obiektów zabytkowych, w tym sakralnych,
d. Niedostateczna, niezintegrowana oraz niewystarczająco wypromowana infrastruktura ścieżek rowerowych, Nordic Walking, narciarstwa biegowego oraz ścieżek przyrodniczych,
e. Niewystarczające zasoby wykwalifikowanej kadry obsługującej ruch turystyczny,
f. Niedostateczna oferta bazy noclegowej (na różnych poziomach cenowych),
g. Niedostateczna podaż, dystrybucja i komercjalizacja produktów lokalnych,
h. Uproszczony wizerunek Doliny Karpia, często ograniczony jedynie do miasta Zator,
i. Brak spójności i koordynacji w realizacji działań promocyjnych przez podmioty z terenu Doliny Karpia,
j. Brak podmiotu odpowiedzialnego za komercjalizację marki lokalnej (Dolina Karpia),
k. Brak odpowiednio przygotowanej lokalizacji i infrastruktury dla nowych dyscyplin sportowych (w tym tzw. ekstremalnych).

Tabela 22. *SWOT: szanse i zagrożenia*

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Kapitał społeczny a. Napływ nowych mieszkańców skuszonych lokalizacją na peryferiach ośrodków miejskich (Kraków, Oświęcim, Wadowice), b. Poprawa aktywności społecznej mieszkańców w wyniku akcji informacyjno-promocyjnych oraz aktywnego wykorzystania społecznościowych portali internetowych, c. Większa integracja mieszkańców, instytucji i organizacji z poszczególnych miejscowości oraz gmin w ramach Doliny Karpia (a także spoza obszaru), d. Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej w wyniku zmian pokoleniowych, **2. Działalność gospodarcza** a. Odformalizowanie procedur umożliwiających sprzedaż produktów lokalnych, b. Aktywizacja działań proinwestycyjnych (np. anioły biznesu), c. Wzrost popularności i możliwości związanych z działalnością przedsiębiorstw społecznych (np.: spółdzielnia socjalna), d. Wzrost popytu na ryby w wyniku ogólnopolskich kampanii promocyjnych, e. Wzrost zainteresowania zdrowym odżywianiem (m.in. produkty lokalne), f. Zmiana zwyczajów żywieniowych Polaków spowoduje zwiększenie popytu na produkty przetworzone, g. Powstanie nowych miejsc pracy w wyniku budowy kopalni w Przeciszowie, h. Wzrost atrakcyjności terenów inwestycyjnych i budownictwa indywidualnego w wyniku budowy kopalni w Przeciszowie, **3. Dziedzictwo kulturowe** a. Zwiększenie przeciętnych dochodów i zmiany w modelu spędzania wolnego czasu spowodują zwiększenie popytu na lokalne wydarzenia kulturalne, **4. Środowisko przyrodnicze** a. Lokalne i regionalne inwestycje w infrastrukturę wodno-ściekową spowodują poprawę czystości środowiska przyrodniczego, b. Programy Ograniczenia Niskiej Emisji w gminach, **5. Infrastruktura i sprzęt** a. Poprawa stanu lokalnej infrastruktury drogowej w wyniku wykorzystania funduszy UE 2014-20, b. Pojawienie się infrastruktury wykorzystującej ciepłe źródła, odnawialne źródła energii, c. Budowa obwodnicy Zatora i Podolsza, d. Powstanie obszerniejszego ośrodka rehabilitacyjnego w Zatorze, e. Poprawa sieci światłowodowej, f. Nowa infrastruktura sportowa i kulturalna (domy kultury, amfiteatry, baseny, OSiR, izby regionalne) umożliwi poszerzenie oferty dla turystów i mieszkańców,	**1. Kapitał społeczny** a. Rosnąca emigracja krajowa i zagraniczna (zwłaszcza ludzi młodych), b. Zmiany stosunków społecznych w wyniku niekontrolowanego napływu emigrantów, c. Duży wzrost liczby osób starszych pozbawionych odpowiedniej opieki i towarzystwa, d. Likwidacja miejsc ułatwiających integrację społeczną w małych miejscowościach (szkoły, świetlice wiejskie, czytelnie itp.), e. Upolitycznienie działań społecznych, f. Postępujące starzenie społeczeństwa w wyniku zmian demograficznych (niż demograficzny), g. Rosnący problem uzależnień wśród dzieci i młodzieży, i. Napływ wielkiego kapitału nieidentyfikującego się z lokalnymi wartościami i zasobami, **2. Działalność gospodarcza** a. Likwidacja lokalnych zakładów pracy w wyniku pogorszenia sytuacji gospodarczej w kraju, b. Likwidacja kopalni w gminach sąsiednich (miejsca pracy) w wyniku decyzji politycznych i prawnych, c. Wzrost podaży i popularności ryb zagranicznych (w tym łososia norweskiego lub karpiowatych z Czech, Węgier), d. Podniesienie cen i osłabienie konkurencyjności przedsiębiorstw w wyniku wprowadzenia EURO, e. Zmiana zwyczajów żywieniowych Polaków (np.: orientacja na *fast food*) spowoduje zmniejszenie popytu na karpia oraz inne produkty, f. Zaostrzenie przepisów sanitarnych ograniczy możliwości prowadzenia działalności przetwórczej, g. Ograniczenie dostępności do finansowania z środków UE w wyniku zmiany formuły finansowania (kredytowanie zamiast pomocy bezzwrotnej), h. Niedostateczna podaż wykwalifikowanych pracowników jako rezultat niżu demograficznego i emigracji, . Oddziaływanie anomalii pogodowych (susze, długotrwałe ulewy, gradobicia) na gospodarkę rolną i rybacką, **3. Dziedzictwo kulturowe** a. Ograniczenie dofinansowania działalności kulturalnej, b. Ograniczenie dostępu do miejsc kultury w wyniku prywatyzacji, c. Dewastacja miejsc zabytkowych, **4. Środowisko przyrodnicze** a. Działania związane z modernizacją infrastruktury wodnej (np.: regulacja cieków wodnych) utrudni zarybianie, b. Zaostrzenie regulacji dotyczących zwierząt rybożernych wpłynie negatywnie na gospodarkę rybacką, c. Choroby ryb spowodują ograniczenie ich populacji, d. Pogorszenie jakości i ilości wody (w tym pitnej), e. Degradacja środowiska, zanieczyszczenie wód i negatywny wpływ na stawy w wyniku budowy kopalni

6. Turystyka i promocja a. Włączenie Doliny Karpia do sieci międzynarodowych szlaków turystycznych, b. Wzrost zainteresowania turystyką niszową (turystyka ornitologiczna, poznawcza, kulinarna, wędkarstwo, etc.), c. Zwiększenie rozpoznawalności Dolny Karpia w wyniku krajowych i regionalnych działań promocyjnych, d. Pojawienie się dodatkowych źródeł finansowania działań promocyjnych,	w Przeciszowie, f. Niekontrolowany, nadmierny napływ turystów wpłynie negatywnie na środowisko (m.in.: śmieci, płoszenie zwierząt), g. Nielegalne, niekontrolowane eksploatowanie wyrobisk żwirowych, h. Dewastacja środowiska w wyniku pogarszającej się czystości powietrza i anomalii pogodowych, **5. Infrastruktura i sprzęt** a. Dewastacja infrastruktury w wyniku klęsk żywiołowych (w tym powodzi), b. Kryzys w UE spowoduje ograniczenie finansowania z funduszy unijnych, **6. Turystyka i promocja** a. Ograniczenie atrakcyjności turystycznej obszaru w wyniku powstania zakładów wykorzystujących technologie szkodliwe dla środowiska (np.: kopalnie węgla), b. Osłabienie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia w wyniku zdynamizowania działań terenów ościennych, c. Obniżenie cen połączeń lotniczych spowoduje ograniczenie weekendowej turystyki krajowej, d. Ograniczenie środków finansowych na cele promocyjne i turystyczne.

4.2 Wnioski

Zdiagnozowane w wyniku analizy SWOT mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia pozwalają na sformułowanie następujących wniosków, opisanych również w poszczególnych podrozdziałach Diagnozy (D):

Kapitał społeczny
Charakterystyczne dla Doliny Karpia problemy społeczne to przede wszystkim zanikanie tradycyjnych funkcji obszarów wiejskich - funkcji mieszkalnej, zawodowej, społecznej i kulturowej (vide: D 3.2, 3.5). Wielu mieszkańców nie znajduje czasu na aktywność społeczną w miejscu zamieszkania ograniczając swoją obecność w miejscu zamieszkania tylko do podstawowych funkcji bytowych (tzw. syndrom „sypialni" - vide: D 3.7.5). Podczas konsultacji społecznych wielokrotnie zwracano uwagę na niską atrakcyjność wsi w stosunku do miasta pod względem dostępu do kultury, pracy, rekreacji (vide: D 3.2, 3.5). Doświadczają tego wszyscy mieszkańcy, ale przede wszystkim ci najmniej mobilni - osoby starsze (>50), młodzi (<35) i kobiety (vide: D 3.4, 3.6). Warto jednak zwrócić również uwagę na istnienie osób i organizacji społecznych nie akceptujących tego stanu rzeczy (vide: D 3.5). Ich doświadczenie i chęć działania mogą być fundamentem przyszłej zmiany.

Działalność gospodarcza
Dolina Karpia to obszar o dużym potencjale rozwoju przedsiębiorczości (vide: D 3.3). Lokalizacja w pobliżu dużych potencjalnych rynków zbytu (Kraków, Śląsk) oraz ciągów komunikacyjnych daje interesujące możliwości w tym zakresie. Wciąż niewykorzystany jest też potencjał przetwórczy związany z lokalnym zapleczem rybackim i rolnym (vide: D 3.2, 3.7.5, 3.11). Niestety ograniczenie kapitałowe przedsiębiorców oraz brak współpracy między nimi to nie jedyne problemy ograniczające rozwój przedsiębiorczości (vide: D 3.6). Istotną barierą rozwojową jest także niski poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego miejscowych firm. Ważnym, o ile nie kluczowym, elementem rozwoju gospodarczego Doliny Karpia jest również sektor rybacki. Funkcjonujące na obszarze LSR gospodarstwa rybackie powinny wykorzystać olbrzymi rynek zbytu jakim jest aglomeracja śląska i krakowska. Choć do wniosków tych dochodzono już wcześniej, to w dalszym ciągu te możliwości rozwojowe nie są wystarczająco wykorzystywane. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim słaby potencjał sprzedażowy gospodarstw rybackich oraz ich niski poziom zaawansowania technologicznego (vide: D 3.2, 3.7.5, 3.8).

Dziedzictwo kulturowe
Wyniki analizy SWOT są bardzo spójne z informacjami przedstawionymi w Rozdziale III - Diagnoza. Z jednej strony Dolina Karpia oferuje stosunkowo dużo obiektów zabytkowych i historycznych (vide: D 3.9, 3.10). Z drugiej zaś strony, w zgodnej opinii mieszkańców i ekspertów od turystyki, dziedzictwo kulturowe nie jest dostatecznie wykorzystywane w rozwoju i promocji regionu. Smutną rzeczywistością jest dewastacja obiektów dziedzictwa kulturalnego (vide: D 3.2). Niematerialne dziedzictwo kulturowe jest również w nienajlepszej kondycji, na co duży wpływ ma między innymi niedostateczna komunikacja i współpraca międzypokoleniowa (młodzi *versus* starsi) (vide: D 3.2). Pomimo wszystkich tych braków, warto jednak podkreślić, że kultura

może być kluczowym dla odbudowania spójności i aktywności społecznej czynnikiem rozwojowym (vide: D 3.5). Dotyczy to zarówno grup defaworyzowanych (np.: młodzi i starsi) jak i pozostałych mieszkańców nie znajdujących czasu na aktywność społeczną w miejscu zamieszkania (vide: D 3.7.5).

Środowisko przyrodnicze
Warunki środowiskowe sprawiają, że Dolina Karpia to teren bardzo atrakcyjny dla turystów jak i mieszkańców (vide: D 3.7.3). Bogactwo zasobów przyrodniczych stanowić może podstawę rozwoju gospodarczego (np.: turystyka, gastronomia). Ta zależność od środowiska stanowi jednak jednocześnie zagrożenie dla obszaru LSR. Zanieczyszczenie środowiska i negatywne skutki zmian klimatu mogą bowiem wyrządzić niepowetowane straty zarówno w wymiarze przyrodniczym jak i gospodarczym oraz społecznym. Wymowną ilustracją tego problemu jest powstająca kopania w Przeciszowie, umieszczona zarówno w pozytywnych jak i negatywnych stronach analizy SWOT (vide: D 3.3). Stan środowiska przyrodniczego ma również krytyczne znaczenie dla funkcjonowania sektora rybackiego. Podstawowe czynniki, które należy uwzględnić w tym zakresie to przede wszystkim negatywne skutki zjawisk atmosferycznych oraz dramatyczna w swoich skutkach działalność człowieka (m.in. kłusownictwo) i zwierząt rybożernych (gatunki chronione) (vide: D 3.8).

Infrastruktura i sprzęt
Korzystne położenie komunikacyjne i realizowane obecnie inwestycje transportowe pozwalają z optymizmem myśleć o rozwoju i różnicowaniu działalności gospodarczej (np.: przetwórstwa i turystyki, vide: D 3.3). Z drugiej jednak strony jakość infrastruktury turystycznej i tej umożliwiającej aktywizowanie lokalnych mieszkańców stanowi zdecydowane ograniczenie dla planów rozwojowych regionu (vide: D 3.2). Dodatkowym czynnikiem wpływającym negatywnie na rozwój Doliny Karpia jest brak systemowych rozwiązań zapewniających efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej.

Turystyka i promocja
Dolina Karpia to teren o dużym potencjale turystycznym (vide: D 3.3, 3.9). Zasoby przyrodnicze i kulturowe dają podstawę do intensywnego rozwoju w tym zakresie (vide: D 3.7.3). Potencjał rozwojowy nie jest jednak dostatecznie uzupełniany przez infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną (vide: D 3.2, 3.7.5). Dotkliwym ograniczeniem rozwoju turystyki jest również niedostateczna koordynacja działań podmiotów z poszczególnych gmin oraz deficyty kompetencyjne w zakresie prowadzenia atrakcyjnej i innowacyjnej działalności turystycznej (zwłaszcza wśród rybaków). Paradoksalnie, na terenie słynącym z dużej liczby zbiorników wodnych, możliwość korzystania z nich przez mieszkańców i turystów jest bardzo ograniczona (vide: D 3.9). Kolejną przeszkodą w rozwoju turystyki jest problem koordynacji działań promocyjnych wszystkich gmin członkowskich (vide: D 3.2). Problem ten przejawia się między innymi w braku spójnego i widocznego oznakowania atrakcji turystycznych na terenie całego obszaru LSR oraz braku spójnej i widocznej oferty turystycznej.

W związku z przeprowadzonym procesem konsultacji społecznych (dotyczących ujęcia w LSR dodatkowych środków w ramach PROW 2014-2020) oraz na podstawie dotychczasowych doświadczeń stwierdzono, iż analiza obszaru oraz SWOT są nadal aktualne.

V CELE I WSKAŹNIKI

5.1 Specyfikacja i opis celów

5.1.1 Logika interwencji LSR

Opisane w poniższym rozdziale kierunki działań składają się na szczegółową zaplanowaną logikę interwencji Lokalnej Strategii Rozwoju. Pojęcie to - logika interwencji - określa ciąg przyczynowo-skutkowy realizowanych w ramach Strategii celów, przedsięwzięć
i wskaźników. Wyróżnić należy trzy poziomy logiki realizacji LSR:

1. Określone na poziomie **celów ogólnych** „oddziaływanie", czyli długotrwałe, pozytywne konsekwencje realizowanych w ramach LSR projektów. Te pozytywne konsekwencje dotyczą zarówno bezpośrednich beneficjentów jak i innych osób (interesariuszy) funkcjonujących na terenie realizacji LSR.
2. Określone na poziomie **celów szczegółowych** „rezultaty", czyli zaobserwowane w trakcie realizacji LSR zmiany w grupie docelowej, a więc tych którzy korzystają z efektów sfinansowanych projektów. Cele szczegółowe stanowią krytyczny element logiki interwencji ponieważ są odpowiedzą na zdiagnozowane w toku przygotowania LSR najważniejsze problemy mieszkańców. Podstawowym celem Strategii jest zatem rozwiązanie lub co najmniej ograniczenie tych problemów.
3. Określone na poziomie **przedsięwzięć** „produkty", czyli konkretne, mierzalne efekty realizowanych projektów. Przedsięwzięcia stanowią zestaw wielu projektów, które choć różne i realizowane przez niezależne od siebie podmioty są jednocześnie komplementarne i stanowią propozycję rozwiązania określonego na poziomie celu szczegółowego problemu.

5.1.2 Cele ogólne

Przy określaniu celów ogólnych strategii przyjęto dwa podstawowe założenia:

1. Cel ogólny musi być odpowiedzią na długookresowe negatywne następstwa sformułowanych w procesie analizy problemów,
2. Cel ogólny powinien być zgodny ze strategią rozwoju województwa.

Ad 1. Choć sytuacja na lokalnym rynku pracy nie jest idealna, to jednak na tle kraju, a nawet województwa, uznać ją można za względnie dobrą[58]. Co więcej, trendy demograficzne (starzenie się społeczeństwa) oraz planowane inwestycje (kopalnia w Przeciszowie) najprawdopodobniej spowodują, że w najbliższych latach poziom bezrobocia będzie spadał. Paradoksalnie jednak, ta stosunkowo dobra sytuacja na rynku pracy może w dłuższym okresie czasu stanowić realne zagrożenie dla utrzymania i dochodowości produkcji rybackiej. Mając bowiem możliwość wyboru zatrudnienia, wielu młodych ludzi nie zdecyduje się na podejmowanie zatrudnienia w branży kojarzonej z ciężką pracą i niezbyt wysokimi zarobkami. Choć obecnie to właśnie określone w LSR grupy defaworyzowane (<35, >50, kobiety, rybacy) najdotkliwiej odczuwają niedostatki rynku pracy, to jednak w dłuższej perspektywie czasowej prawdopodobnie będzie się to zmieniać. Odpowiedzią na taką długookresową zmianę powinny być działania określone w LSR. Jest to jedna z tych kwestii, na którą zwracali uwagę rybacy uczestniczący w spotkaniach konsultacyjnych (SWOT T2). Dodatkowo, sektor rybacki boleśnie odczuwa zmiany zwyczajów żywieniowych Polaków. Do niedawna stała potrawa polskiego stołu - krajowy karp - ustępuje miejsca rybom innych gatunków, produktom przetworzonym, a nawet tańszym karpiom importowanym z zagranicy. W rezultacie, zarówno cena jak i produkcja karpia spada. To wszystko dzieje się na terenach od setek lat związanych z rybactwem i położonych w bezpośredniej bliskości dużych rynków zbytu (aglomeracja krakowska i śląska). Podstawowym negatywnym skutkiem tej sytuacji będzie więc z jednej strony zanikanie przedsiębiorczości rybackiej, a z drugiej niedostateczne wykorzystanie znakomitych lokalnych zasobów przyrodniczych (np.: zbiorniki i cieki wodne), kulturowych (tradycje rybackie) i ludzkich (wiedza i doświadczenia rybaków). Dodatkowym problemem, do którego powinna odnieść się interwencja publiczna określona w LSR jest kwestia niskiego poziomu przedsiębiorczości na terenie obu powiatów. Jak to już opisano w Rozdziale III liczba zarejestrowanych podmiotów na 10 tyś. mieszkańców w wieku produkcyjnym jest niższa niż w Polsce, województwie, a nawet obu powiatach. Odwróceniem tych negatywnych trendów byłby rozwój gospodarczy obszaru LSR, zarówno terenów wiejskich jak i małych miast.

Kolejnym istotnym skutkiem problemów zdiagnozowanych w ramach konsultacji społecznych jest niedostateczna jakość oferty adresowanej do mieszkańców i turystów. Przejawia się to przede wszystkim w niewystarczającym wykorzystywaniu dziedzictwa lokalnego oraz rozwoju tzw. przemysłu czasu wolnego. Kwestia ta jest szczególnie istotna w kontekście dynamicznego rozwoju tego rodzaju oferty na terenach ościennych (np.: Kraków). Brak aktywnych działań w tym zakresie ma bardzo negatywny wpływ dla rozwoju obszaru LSR. Po pierwsze, słaba oferta w zakresie czasu wolnego, powoduje że mieszkańcy zaspokajają swoje potrzeby kulturalne, sportowe i rekreacyjne poza terenem LSR. W rezultacie, miejsce zamieszkania staje się jedynie „sypialnią", a aktywność społeczna i związki z miejscem zamieszkania słabną. Po drugie, turyści decydując się na wybór miejsca spędzania wolnego czasu również porównują ofertę kulturalną różnych regionów oraz jakość infrastruktury turystycznej.

Ostatnia ważna kwestia, którą uznać można za następstwo sformułowanych w procesie analizy problemów to niewystarczający poziom bezpieczeństwa ekologicznego skutkujący niedostatecznym wykorzystaniem ekologii w kontekście szans rozwojowych. Choć podstawowym zasobem Doliny Karpia jest właśnie środowisko przyrodnicze (zbiorniki wodne, tereny przylegające), to jego stan, przede wszystkim właśnie w kontekście bezpieczeństwa, wymaga poprawy. Była to jedna z tych kwestii budzących szczególne emocje podczas konsultacji społecznych z rybakami. Wskazywali oni na negatywne skutki dla rozwoju rybactwa takich zdarzeń jak kłusownictwo, obecność rybożernych gatunków chronionych zwierząt czy też zjawisk atmosferycznych. Ostatecznie, na wyraźny wniosek rybaków, obszar te stał się jednym z priorytetów LSR.
W rezultacie, trzy podstawowe skutki zdiagnozowanych w trakcie konsultacji społecznych problemów to:

1. Niedostateczny rozwój gospodarczy obszaru Doliny Karpia,
2. Niewystarczające wykorzystanie dziedzictwa lokalnego i rozwój oferty czasu wolnego,
3. Niewystarczający poziom bezpieczeństwa ekologicznego skutkujący niedostatecznym wykorzystaniem ekologii w kontekście szans rozwojowych.

Ad 2. Lokalna Strategia Rozwoju jest jednym z wielu strategicznych dokumentów programowych dedykowanych obszarowi Doliny Karpia. Oprócz LSR istnieją również dokumenty strategiczne opracowywane na poziomie poszczególnych gmin oraz powiatu. To co łączy wszystkie te opracowania to spójność z określonymi w strategii rozwoju województwa celami strategicznymi. Wszystkie z celów i przedsięwzięć określonych w LSR są również zgodne ze strategią województwa. Gwarancją tej spójności jest wykorzystanie jako celów ogólnych LSR trzech kierunków polityki rozwoju określonych w *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*:
Kierunek polityki rozwoju 5.2: Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich

[58] W 2013 r. stopa bezrobocia w Polsce wynosiła 8,8%, w województwie małopolskim 7,8%, natomiast w powiecie wadowickim 7,7%, a oświęcimskim 7,3%.

Kierunek polityki rozwoju 2.4: Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego
Kierunek polityki rozwoju 6.1: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski
Uwzględniając zatem te trzy cele województwa małopolskiego, a także opisane powyżej podstawowe negatywne skutki zdiagnozowanych problemów, za cele ogólne LSR Doliny Karpia uznano:
Cel ogólny 1: *Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich*
Cel ogólny 2: *Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego.*
Cel ogólny 3: *Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju.*

5.1.3 Cele szczegółowe

Cele szczegółowe odnoszą się do precyzyjnie zdefiniowanych podczas diagnozy obszaru i konsultacji społecznych problemów. Podstawą określonych w LSR celów i przedsięwzięć są wyniki intensywnych konsultacji społecznych przeprowadzonych w okresie od lipca do listopada 2015 roku. Zarówno wyniki badań ankietowych jak i również bezpośrednie opinie uczestników spotkań jednoznacznie wskazują, że do najważniejszych problemów mieszkańców Doliny Karpia należą[59]:

- Niska dochodowość i konkurencyjność gospodarstw rybackich,
- Niedostateczna aktywność gospodarcza na terenie LSR,
- Brak systemowych rozwiązań w zakresie funkcjonowania animatorów kultury i sportu,
- Niska aktywność społeczna (w tym relacje międzypokoleniowe),
- Słaba infrastruktura drogowa.
- Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny i kulturalny terenu LSR,
- Straty finansowe rybaków w wyniku kłusownictwa, kradzieży ryb i działalności gatunków rybożernych,
- Ryzyko zniszczenia zbiorników wodnych i infrastruktury wodnej w wyniku zjawisk atmosferycznych,
- Niedostateczna infrastruktura przeciwpowodziowa,

Co ciekawe, bardzo podobną diagnozę najważniejszych problemów przedstawili nie tylko zwykli uczestnicy spotkań konsultacyjnych, ale również reprezentanci grup defaworyzowanych - ludzie młodzi (<35 lat), starsi (>50 lat), rybacy i kobiety. Z tak sformułowaną diagnozą zgodzili się również przedstawiciele Grupy Roboczej powołanej w celu przygotowania LSR. Wskazania dotyczące powyższych problemów znalazły się także w analizie SWOT (W1-W6 oraz T1-T6).

Niestety pełna realizacja wszystkich oczekiwań mieszkańców okazała się niemożliwa z uwagi na uwarunkowania programowe[60] i prawne (konieczność przeznaczenia 50% środków finansowych na realizację operacji związanych z utworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy). W rezultacie LGD podjęła decyzję o przeprowadzeniu konsultacji eksperckich w zakresie hierarchizacji problemów zgłaszanych przez mieszkańców. W tym celu wykorzystano jedno ze spotkań Grupy Roboczej ds. LSR[61] składającej się z przedstawicieli grup defaworyzowanych i wszystkich sektorów: gospodarczego (przede wszystkim rybaków), społecznego i publicznego. Członkowie Grupy Roboczej ds. LSR uzgodnili, że z racji ograniczeń budżetowych i prawnych LSR nie powinna przewidywać działań w zakresie dróg i infrastruktury przeciwpowodziowej czy też systemowych rozwiązań w zakresie funkcjonowania animatorów kultury i sportu. Konsekwencją przeprowadzonych diagnoz, konsultacji społecznych i analiz eksperckich było zebranie wszystkich istotnych deficytów w ramach pięciu obszarów problemowych najbardziej odczuwanych przez mieszkańców:

- Nieprzygotowanie przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.
- Niski poziom przedsiębiorczości na terenie Doliny Karpia,
- Niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR,
- Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny Doliny Karpia,
- Negatywny wpływ przyrody (zwierzęta, zjawiska atmosferyczne) oraz ludzi na potencjał produkcyjny Doliny Karpia.

Każdy z tych pięciu problemów stał się podstawą do sformułowania jednego celu szczegółowego:

Tabela 23. *Zdiagnozowane problemy i odpowiadające im cele szczegółowe*

Lp.	Problem	Cel szczegółowy
1.	Nieprzygotowanie podmiotów rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.	1.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego.
2.	Niski poziom przedsiębiorczości na terenie Doliny Karpia.	1.2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości.
3.	Niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR.	2.1. Poprawa aktywności społecznej mieszkańców.
4.	Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny Doliny Karpia.	2.2. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia.

[59] Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono w Rozdziale III „Diagnoza".
[60] Rozporządzenie MRiRW z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, a także projektowane rozwiązania dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach priorytetu 4. Pismo Departamentu Rybołówstwa MRiRW nr RYBoz-AW-077-75/15(5048) z 22 października 2015 r. oraz MGMiŻŚ nr RYBlsr-RKM-034-20/15(5754) z 1 grudnia 2015 r.
[61] Spotkanie w Zatorze w dniu 29 września 2015 r.

Lp.	Problem	Cel szczegółowy
5.	Negatywny wpływ przyrody (zwierzęta, zjawiska atmosferyczne) oraz ludzi na potencjał produkcyjny.	3.1. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia.

Źródło: Opracowanie własne

Cel szczegółowy 1.1: *Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego*
Sformułowanie celu szczegółowego 1.1 jest przede wszystkim bezpośrednim rezultatem konsultacji społecznych wśród społeczności rybaków. Uczestnicy spotkań konsultacyjnych, a także członkowie Grupy Roboczej ds. LSR, wyrażali bardzo silne przekonanie o konieczności poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich. Powodem tego przekonania były zarówno wskaźniki ekonomiczne (wzrost kosztów produkcji przy spadających cenach), jak i świadomość różnic w rozwoju technologicznym i organizacyjnym między polskimi przedsiębiorstwami rybackimi, a ich zagraniczną konkurencją (np.: Litwa, Czechy). Cel 1.1 jest jednym z dwóch zaprojektowanych w LSR środków do realizacji wymogu przeznaczenia 50% budżetu na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. W przeciwieństwie jednak do niżej opisanego celu 1.2 jest on w 100% dedykowany sektorowi rybackiemu. Należy przy tym podkreślić, że realizacja tego celu jest spójna z określonym w art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celem A oraz przedstawionymi przez MRiRW[62] rodzajami operacji, na które przyznawana jest pomoc.

Cel szczegółowy 1.2: *Rozwój lokalnej przedsiębiorczości*
Cel szczegółowy 1.2 jest również konsekwencją konsultacji społecznych przeprowadzonych w terenie (spotkania z mieszkańcami, grupami defaworyzowanymi) i przestrzeni wirtualnej (ankiety internetowe). Problem atrakcyjności rynku pracy (również w kategoriach wysokości wynagrodzeń) był często przywoływany podczas omawiania lokalnych słabości i zagrożeń. Cel ten jest również bardzo spójny z uzyskanymi podczas diagnozy obszaru danymi wskazującymi na relatywnie niski poziom rozwoju przedsiębiorczości w Dolinie Karpia. W odróżnieniu jednak od poprzedniego celu szczegółowego, ten cel dedykowany jest szerszej grupie odbiorców, a nie tylko rybakom. Aby podjęta w ramach LSR interwencja miała realny wpływ na sytuację mieszkańców, podjęto decyzję o zastosowaniu podejścia zintegrowanego. W rezultacie, cel szczegółowy 1.2 finansowany jest zarówno z środków EFRROW jak i EFRM. Oprócz ożywienia lokalnej przedsiębiorczości realizacja tego celu ma również spowodować ograniczenie jednego z kluczowych problemów dotykających branżę rybacką, a mianowicie sezonowości oraz niskiej dochodowości produkcji karpia. Odpowiedzią na ten problem byłoby zapewnienie rybakom możliwości prowadzenia działalności gospodarczej poza podstawową produkcją rybacką. Dodatkowym efektem realizacji tego celu byłoby również rozwiązanie innego ze wskazanych w analizie SWOT problemów - „Niedostatecznego wykorzystania potencjału wodnego w zakresie prowadzania działalności gospodarczej". Realizacja celu jest spójna z określonym w Art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celem B oraz wskazanymi w Rozporządzeniu MRiRW rodzajami operacji, na które przyznawana jest pomoc.

Cel szczegółowy 2.1: *Poprawa aktywności społecznej mieszkańców*
Kwestia aktywności społecznej mieszkańców była bardzo mocno podkreślana podczas bezpośrednich spotkań z mieszkańcami. W sytuacji bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami LGD, a także co nie mniej istotne, również kontaktu z innymi mieszkańcami gminy, uczestnicy spotkań wskazywali na zmiany jakie dokonały się w tym obszarze w ostatnich latach. Z jednej strony pojawiły się narzędzia umożliwiające zagospodarowanie czasu wolnego we własnym zakresie (np.: kino domowe, gry komputerowe), a z drugiej strony dużo prostsze stało się korzystanie z oferty kulturalnej innych miejscowości, nawet relatywnie odległych (np.: Kraków). W rezultacie, mieszkańcy coraz mniej czasu spędzają wspólnie, a ich aktywność społeczna spada lub ma miejsce poza terenem zamieszkania. Wnioski te znalazły również swoje odzwierciedlenie w analizie SWOT (W1, W3, W5). Poprzez realizację celu szczegółowego 1.2 LGD chce wpłynąć na poprawę aktywności społecznej i jakości życia na obszarach wiejskich - gdzie życie rozumiane będzie nie tylko jako bierny odpoczynek po pracy (syndrom „sypialni"), ale przede wszystkim jako atrakcyjne, wspólne spędzanie wolnego czasu. Cel szczegółowy 2.1 adresowany jest zarówno do sektora rybackiego jak i do pozostałych mieszkańców. Dlatego też, przy jego realizacji również zastosowano tzw. podejście zintegrowane, zakładające wykorzystanie zarówno środków EFRROW jak i EFRM. Podkreślenia wymaga również to, że jego realizacja jest spójna z określonym w Art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celem D oraz wskazanymi w Rozporządzeniu MRiRW rodzajami operacji, na które przyznawana jest pomoc[63].

Cel szczegółowy 2.2: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia*
Turystyka to temat, któremu poświęcono dużo czasu podczas spotkań konsultacyjnych. Z jednej strony zwracano uwagę na progres jaki się dokonał w ostatnich latach (parki rozrywki, większa koordynacja działań promocyjnych), a z drugiej bardzo

[62] Projektowane rozwiązania dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach priorytetu 4: a) Pismo Departamentu Rybołówstwa MRiRW nr RYBoz-AW-077-75/15(5048) z 22 października 2015r. oraz b) MGMiŻŚ nr RYBlsr-RKM-034-20/15(5754) z 1 grudnia 2015 r.
[63] Rozporządzenie MRiRW z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

mocno akcentowano niedostateczne wykorzystywanie potencjału rozwojowego jaki wiąże się z turystyką. Jest to potencjalnie ważny obszar aktywności zarówno dla sektora rybackiego jak i pozostałych mieszkańców. Nie mniej jednak, jest to również obszar wymagający dużej konkurencyjności, zwłaszcza w kontekście oferty sąsiednich regionów. Potwierdzeniem znaczenia turystyki dla rozwoju obszaru LSR są również wyniki diagnozy przedstawionej w Rozdziale III. Problem niedostatecznego wykorzystania potencjału turystycznego terenu LSR, w tym powodów tego stanu rzeczy został przedstawiony także w analizie SWOT (W2, W3, W4, W5, W6). Warto przy tym również podkreślić, że w analizie SWOT wskazano również aktualny (mocne strony) i przyszły (szanse) potencjał rozwojowy w zakresie turystyki (S2-S6 oraz O2-O6). Realizacja celu szczegółowego 2.2 będzie przeprowadzona także w sposób zintegrowany - z wykorzystaniem środków EFRROW i EFRM. Opisywany cel jest jednym z dwóch zaprojektowanych w LSR środków do realizacji celu ogólnego nr 2 *Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego*. Należy podkreślić, że realizacja tego celu jest spójna z określonym w Art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celem D oraz przedstawionymi przez MRiRW rodzajami operacji, na które przyznawana jest pomoc.

Cel szczegółowy 3.1*: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia*
Rozwój gospodarczy i społeczny Doliny Karpia jest ściśle związany ze stanem środowiska przyrodniczego. Zarówno podstawowa działalność rybacka jak i ta dodatkowa (np.: turystyczna) bardzo mocno odczuwają negatywne zmiany dokonujące się w obszarze ekologii. Paradoksalnie, rybacy odczuwają również negatywne konsekwencje zasadniczo pozytywnych zmian w przyrodzie, np.: zwiększenia populacji rybożernych gatunków chronionych. Na funkcjonowanie gospodarstw rybackich istotny wpływ ma także działalność kłusowników oraz skutki zjawisk atmosferycznych. Poprzez realizację celu szczegółowego 3.1 LGD chce zapewnić ochronę potencjału produkcyjnego, a także zminimalizować negatywne skutki zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi. Z racji ograniczeń budżetowych, cel szczegółowy 3.1 jest jedynym z zaprojektowanych środków do realizacji celu ogólnego nr 3 - *Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju*. Co ważne, jego realizacja jest spójna z określonym w Art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celem C.

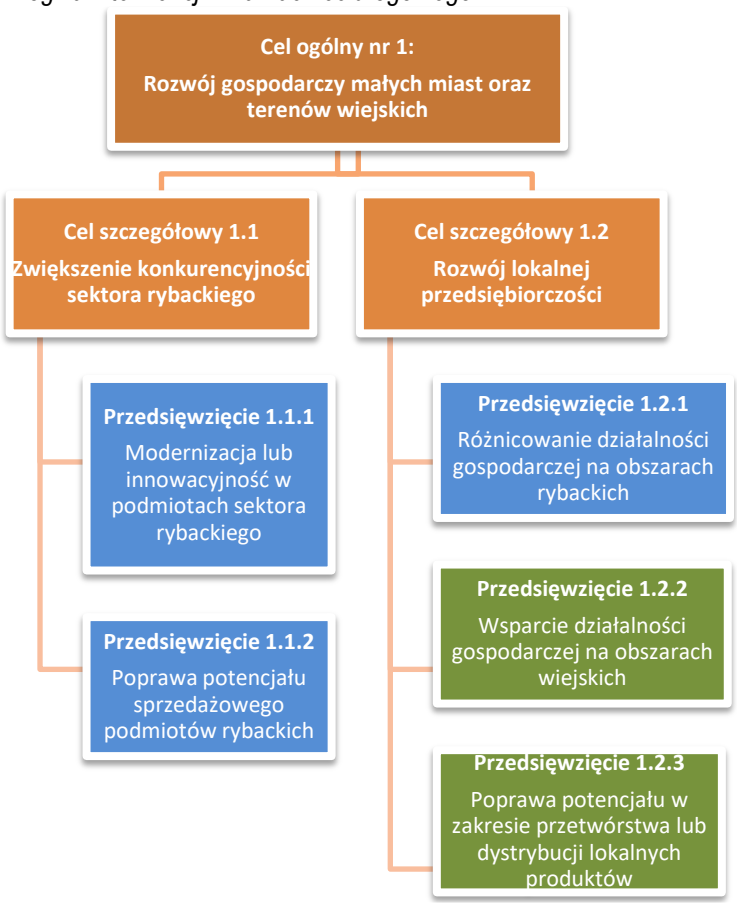
5.1.4 Przedsięwzięcia

Analiza dostępnych danych, badania własne LGD, a przede wszystkim konsultacje społeczne pozwoliły na identyfikację przyczyn składających się na problemy odczuwane przez mieszkańców obszaru objętego LSR. Efekt tej analizy przedstawiony został w Rozdziale IV (SWOT) i Rozdziale III (Diagnoza). W rezultacie wyodrębniono 12 głównych przyczyn zdiagnozowanych problemów, które w toku dalszej pracy zostały przeformułowane na przedsięwzięcia. Tak przygotowana lista potencjalnych przedsięwzięć została następnie poddana konsultacjom społecznym w ramach Grupy Roboczej ds. LSR[64] oraz za pośrednictwem strony internetowej. Rezultatem przeprowadzonych konsultacji było również wprowadzenie do katalogu przedsięwzięć działań związanych z ochroną akwenów i infrastruktury wodnej przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi. Zdecydowane stanowisko przedstawicieli sektora rybackiego zdecydowało o realizacji tego właśnie przedsięwzięcia. Ostatecznie więc wybrano do realizacji 12 przedsięwzięć, które spełniły następujące kryteria:

- Stanowią kluczową przyczynę zdiagnozowanych w toku konsultacji społecznych problemów,
- Wskazują na konkretne braki w zasobach materiałowych, infrastrukturalnych, usługowych w kontekście rozwiązania zdiagnozowanych problemów,
- Są wobec siebie rozłączne (nie krzyżują się ani nie zachodzą na siebie),
- Są przypisane do nie więcej niż jednego celu szczegółowego.

[64] Spotkanie w Zatorze w dniu 29 września 2015 r.

Wykres 2. *Logika interwencji w ramach celu ogólnego nr 1*[65]

Przedsięwzięcie 1.1.1 *Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 1: *Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich*
Cel szczegółowy 1.1: *Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego*
Źródło finansowania: *EFRM*

Uzasadnienie:
Przez dziesięciolecia wiedza i innowacyjność stanowiły o sile rybactwa Doliny Karpia. Zostało to również podkreślone wśród mocnych stron analizy SWOT (S1). Jednak według uczestników konsultacji społecznych aktualny poziom zaawansowania technologicznego przedsiębiorstw rybackich jest nieadekwatny do wymogów coraz bardziej konkurencyjnego rynku (SWOT W2). Skuteczna realizacja przedsięwzięcia pozwoli nie tylko na osiągnięcie celu szczegółowego, ale również stanowić będzie ważny mechanizm realizacji wymogu przeznaczenia 50% środków finansowych na realizację operacji związanych z utworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. Warunkiem otrzymania dofinansowania w ramach tego przedsięwzięcia będzie bowiem stworzenie lub utrzymanie co najmniej 1 miejsca pracy, przy czym kryteria wyboru operacji faworyzują wnioskodawców planujących stworzyć więcej niż 1 miejsce pracy. Dodatkowo, kryteria wyboru operacji będą premiować również projekty innowacyjne. Realizacja przedsięwzięcia ma także wyjść naprzeciw oczekiwaniom młodych ludzi, ma im pomoc w wejściu lub utrzymaniu się na rynku pracy w sektorze rybackim.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w Rozporządzeniu 508/2014 art. 63 ust. 1 pkt a: *Podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury*.
Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez projekty konkursowe. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- zakup sprzętu, maszyn i wyposażenia w ramach podstawowej działalności rybackiej,
- budowa, przebudowa lub remont obiektów służących do prowadzenia działalności rybackiej,
- poprawa warunków pracy w podmiotach rybackich.

[65] Na niebiesko zaznaczono przedsięwzięcia finansowane z środków EFRM, a na zielono przedsięwzięcia z środków EFRROW.

Przedsięwzięcie 1.1.2 *Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 1: *Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich*
Cel szczegółowy 1.1: *Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego*
Źródło finansowania: *EFRM*

Uzasadnienie:
Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego z terenu LSR wymaga nie tylko modernizacji technologicznej, ale również zdecydowanej poprawy potencjału sprzedażowego. Jak pokazują to doświadczenia ostatnich lat, nawet najlepszej jakości produkty mają duże problemy w konkurowaniu z ofertą dużych sieci sprzedażowych. Co ciekawe, o ile uczestniczący w konsultacjach społecznych rybacy zwracali uwagę na problem popytu, to mieszkańcy (konsumenci) narzekali na niedostateczną podaż
i dystrybucję. Skuteczna realizacja przedsięwzięcia pozwoli nie tylko na osiągnięcie celu szczegółowego, ale również stanowić będzie ważny mechanizm tworzenia lub utrzymania miejsc pracy. Warunkiem otrzymania dofinansowania w ramach tego przedsięwzięcia będzie bowiem stworzenie lub utrzymanie co najmniej 1 miejsca pracy, przy czym kryteria wyboru operacji faworyzują wnioskodawców planujących stworzyć więcej niż 1 miejsce pracy.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w Rozporządzeniu 508/2014 w art. 63 ust. 1 pkt a: *Podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury*.
Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- tworzenie i rozwój systemów sprzedaży bezpośredniej produktów rybactwa,
- wprowadzanie rozwiązań organizacyjnych i marketingowych wykorzystywanych w sprzedaży produktów rybackich,
- zakup sprzętu, maszyn, oprogramowania i wyposażenia wykorzystywanych w sprzedaży produktów rybackich,
- budowa, przebudowa, remont obiektów wykorzystywanych w sprzedaży produktów rybackich.

Przedsięwzięcie 1.2.1 *Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 1: *Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich*
Cel szczegółowy 1.2: *Rozwój lokalnej przedsiębiorczości*
Źródło finansowania: *EFRM*

Uzasadnienie:
Potencjał wodny Doliny Karpia stwarza duże możliwości rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie tworzenia miejsc pracy nie związanych z podstawową działalnością rybacką. Przedsięwzięcie 1.2.1 stanowi kluczowy sposób realizacji wymogu przeznaczenia 50% środków finansowych na realizację operacji związanych z utworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. Warunkiem otrzymania dofinansowania w ramach tego przedsięwzięcia będzie bowiem stworzenie lub utrzymanie co najmniej 1 miejsca pracy, przy czym kryteria wyboru operacji faworyzują wnioskodawców planujących stworzyć więcej niż 1 miejsce pracy. Realizacja przedsięwzięcia ma także doprowadzić do ograniczenia problemów związanych z niską dochodowością i sezonowością produkcji (karp). Poza tym, możliwość różnicowania działalności gospodarczej stanowić może ważny argument dla młodych ludzi zastanawiających się nad swoim życiem zawodowym.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w art. 63 ust. 1 pkt b Rozporządzenia 508/2014: *Wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenia miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury*
Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez projekty konkursowe. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- zakup sprzętu i wyposażenia dla działalności produkcyjnej i usługowej,
- tworzenie i modernizacja bazy gastronomicznej i noclegowej,
- obiekty okołoturystyczne (np.: wypożyczalnie sprzętu turystycznego),
- usługi dla ludności,
- rękodzielnictwo i rzemiosło.

Przedsięwzięcie 1.2.2 *Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 1: *Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich*
Cel szczegółowy 1.2: *Rozwój lokalnej przedsiębiorczości.*
Źródło finansowania: *EFRROW*

Uzasadnienie:
Realizacja przedsięwzięcia ma doprowadzić do powstawania oraz rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw na obszarach wiejskich. Zasadność zaplanowania działań LGD w tym zakresie wynika zarówno z przeprowadzonych konsultacji społecznych (ze szczególnym uwzględnieniem opinii przedsiębiorców), diagnozy obszaru, analizy SWOT jak i wymogów programowych wskazujących na konieczność przeznaczenia 50% budżetu poddziałania 19.2 na przedsięwzięcia związane z tworzeniem miejsc pracy. Skuteczna realizacja przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu szczegółowego LSR tj. rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Warunkiem otrzymania dofinansowania w ramach tego przedsięwzięcia jest stworzenie (również przez samozatrudnienie) co najmniej 1 miejsca pracy, przy czym kryteria wyboru operacji faworyzują wnioskodawców planujących stworzyć więcej niż 1 miejsce pracy.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe. Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi przepisami prawa operacje w zakresie:

- podejmowania działalności gospodarczej,
- rozwijania działalności gospodarczej,
- wspierania współpracy między podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą na obszarze wiejskim objętym LSR,
- rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych.

Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- zakup sprzętu i wyposażenia dla działalności produkcyjnej i usługowej,
- tworzenie i modernizacja bazy gastronomicznej i noclegowej,
- obiekty okołoturystyczne (np.: stadniny, wypożyczalnie sprzętu turystycznego),
- usługi dla ludności,
- rękodzielnictwo i rzemiosło.

Przedsięwzięcie 1.2.3 *Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 1: *Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich*
Cel szczegółowy 1.2: *Rozwój lokalnej przedsiębiorczości.*
Źródło finansowania: *EFRROW*

Uzasadnienie:
Dolina Karpia to miejsce kojarzone z dobrą i jakościową żywnością. Bliskie sąsiedztwo dużych aglomeracji (krakowska, śląska) oraz rozwijająca się turystyka mogłyby więc spowodować rozwój zakładów przetwórczych. Niestety związany z tym potencjał rozwojowy nie jest dostatecznie wykorzystywany. Aż 57% ankietowanych, w tym rolników, rybaków i członkiń KGW[66] wskazuje, że na terenie Doliny Karpia brakuje obiektów typu inkubator, a 90% spośród nich wyraża chęć korzystania z inkubatora. Wyniki konsultacji społecznych oraz analizy SWOT (W2) również wskazują na potrzebę zdynamizowania działań w tym zakresie. Skuteczna realizacja przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu szczegółowego LSR tj. rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Warunkiem otrzymania dofinansowania w ramach tego przedsięwzięcia jest stworzenie (również przez samozatrudnienie) co najmniej 1 miejsca pracy, przy czym kryteria wyboru operacji faworyzują wnioskodawców planujących stworzyć więcej niż 1 miejsce pracy.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe. Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi przepisami prawa operacje w zakresie:

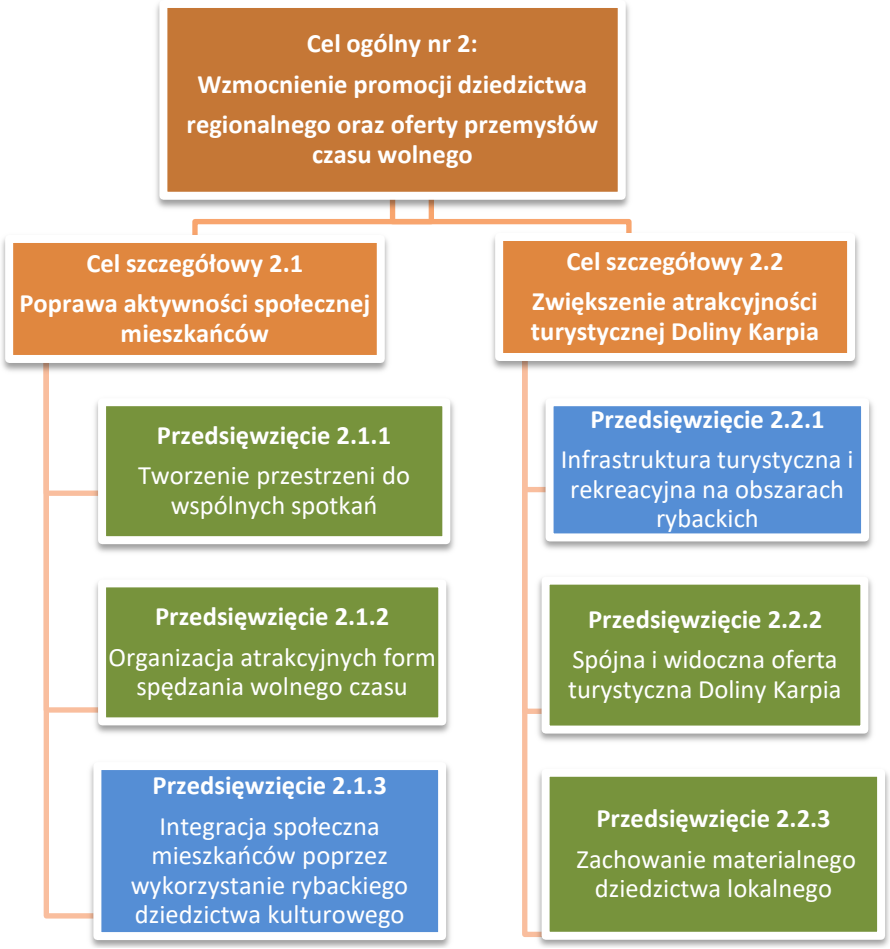
- podejmowania działalności gospodarczej,
- tworzenia lub rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych,
- rozwijania działalności gospodarczej,
- wspierania współpracy podmiotów wykonujących działalność gospodarczą na obszarze wiejskim,
- rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych.

Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

[66] Ankieta dla mieszkańców Doliny Karpia w zakresie inkubatora przetwórstwa lokalnego, 2015

- zakup, najem lub dzierżawa sprzętu i wyposażenia w ramach przetwórstwa rolno-spożywczego i dystrybucji produktów lokalnych,
- tworzenie, remont lub modernizacja obiektów potrzebnych do przetwórstwa rolno-spożywczego i dystrybucji produktów lokalnych,
- wprowadzanie rozwiązań organizacyjnych i marketingowych wykorzystywanych w ramach przetwórstwa i dystrybucji produktów lokalnych,
- rękodzielnictwo i rzemiosło.

Wykres 3. *Logika interwencji w ramach celu ogólnego nr 2*

Przedsięwzięcie 2.1.1 *Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 2: *Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego*
Cel szczegółowy 2.1: *Poprawa aktywności społecznej mieszkańców*
Źródło finansowania: *EFRROW*

Uzasadnienie:
Wyniki konsultacji społecznych wskazują jednoznacznie, że niska aktywność społeczna mieszkańców oraz niedostateczna oferta w zakresie spędzania wolnego czasu to kluczowe czynniki wpływające na słabą ocenę jakości życia na obszarach wiejskich. Realizacja przedsięwzięcia ma więc przede wszystkim doprowadzić do ograniczenia deficytu obiektów infrastrukturalnych umożliwiających wspólne spędzanie wolnego czasu. Przedsięwzięcie ma szczególne znaczenie dla zidentyfikowanych na terenie LSR grup defaworyzowanych - młodzieży i osób starszych - które w coraz mniejszym stopniu biorą udział w życiu lokalnych społeczności. W odróżnieniu od przedsięwzięcia 2.2.1 (infrastruktura turystyczna) działania zaplanowane w tym obszarze adresowane są do lokalnej społeczności.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe. Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi przepisami prawa operacje w zakresie:
- budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej lub kulturalnej;

Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:
- budowa, remont, przebudowa publicznej infrastruktury sportowo-rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych np.: siłownie, wiaty grillowe, place zabaw, świetlice,
- adaptacja obiektów charakterystycznych dla terenu LSR na cele publiczne,

- budowa, remont, przebudowa obiektów małej architektury,
- wyburzenie i rozbiórka zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości (jeżeli jest niemożliwe ich odnowienie i dalsze użytkowanie),
- zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich jako przestrzeni do wspólnych spotkań mieszkańców miejscowości,
- urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych plenerowych miejsc wspólnych spotkań,
- zakup wyposażenia do ogólnodostępnych i niekomercyjnych obiektów sportowo-rekreacyjnych lub kulturalnych,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w celu poprawy warunków funkcjonowania miejsc wspólnych spotkań.

Przedsięwzięcie 2.1.2 ***Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu***

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 2: *Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego*
Cel szczegółowy 2.1: *Poprawa aktywności społecznej mieszkańców*
Źródło finansowania: *EFRROW*

Uzasadnienie:
Realizacja przedsięwzięcia 2.1.2 jest logicznym uzupełnieniem działań realizowanych w ramach przedsięwzięcia 2.1.1. Wyeliminowanie zgłaszanych podczas konsultacji społecznych i opisanych w Diagnozie problemów w zakresie aktywności społecznej mieszkańców oraz oferty spędzania wolnego czasu, wymaga synergii między działaniami infrastrukturalnymi oraz aktywizującymi. Realizacja przedsięwzięcia ma doprowadzić do efektywnego wykorzystania istniejących i powstających przestrzeni publicznych, gdzie można spędzić wspólnie wolny czas. Opisywane przedsięwzięcie jest również bezpośrednią odpowiedzią na rosnące aspiracje kulturalne i rekreacyjne mieszkańców obszarów wiejskich, których niespełnienie skutkować będzie postępującą depopulacją terenu LSR. Przedsięwzięcie ma szczególne znaczenie dla zidentyfikowanych na terenie LSR grup defaworyzowanych - młodzieży i osób starszych - które w coraz mniejszym stopniu biorą udział w życiu lokalnych społeczności.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty grantowe. Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi przepisami prawa operacje w zakresie:
- wzmocnienia kapitału społecznego,
- podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej (również w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych),
- zachowania niematerialnego dziedzictwa lokalnego,
- promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych.

Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:
- warsztaty (m.in. ochrona środowiska, zmiany klimatyczne, innowacyjność),
- organizacja wydarzeń sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych z udziałem mieszkańców,
- organizacja konkursów z udziałem mieszkańców.

Przedsięwzięcie 2.1.3 ***Integracja społeczna mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego***

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 2: *Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego*
Cel szczegółowy 2.1: *Poprawa aktywności społecznej mieszkańców*
Źródło finansowania: *EFRM*

Uzasadnienie:
Jednym z podstawowych kryteriów oceny dobrostanu społecznego jest jakość tzw. kultury wolnego czasu. O ile mieszkańcy miast mają wiele różnych możliwości spędzania wolnego czasu, to mieszkańcy obszarów wiejskich (w tym rybackich) są pod tym względem w dużo gorszej sytuacji. Taka sytuacja nie tylko negatywnie wpływa na dobrostan społeczny jako taki, ale również stanowi istotny czynnik dezintegracji społecznej. Realizacja operacji w tym zakresie doprowadzić ma do zachowania i promowania dziedzictwa kulturowego rybołówstwa, poprawy atrakcyjności spędzania czasu wolnego na obszarach rybackich, ale przede wszystkim poprawić integrację społeczności lokalnych. Przedsięwzięcie ma również szczególne znaczenie dla zidentyfikowanych na terenie LSR grup defaworyzowanych - zwłaszcza młodzieży i osób starszych - które w coraz mniejszym stopniu biorą udział w życiu lokalnych społeczności. Działania integracyjne mogą również zawierać element edukacyjny lub poznawczy, co stanowić będzie wartość dodaną w procesie aktywizacji społecznej.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w art. 63 ust. 1 pkt d Rozporządzenia 508/2014: *propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego*. Przedsięwzięcie realizowane

będzie poprzez projekty konkursowe i projekty współpracy, w tym projekt współpracy skierowany do przedstawicieli sektora rybackiego. Wśród realizowanych operacji znajdą się m.in.:

- organizacja wydarzeń kulturalnych i promocyjnych,
- organizacja wydarzeń rekreacyjno-sportowych,
- działania aktywizujące lokalne społeczności,
- organizacja zawodów sportowych, wędkarskich, turniejów,
- działania edukacyjne oraz szkoleniowe,
- wymiana doświadczeń i współpracy z innymi LGD.

Przedsięwzięcie 2.2.1 ***Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na obszarach rybackich***

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 2: *Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego*
Cel szczegółowy 2.2: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia*
Źródło finansowania: *EFRM*

Uzasadnienie:
Zasoby przyrodnicze i kulturowe Doliny Karpia dają podstawę do intensywnego rozwoju turystyki i rekreacji. Niestety aktualny stan infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej nie przystaje do aspiracji regionu oraz wysokich standardów narzuconych przez potencjalną konkurencję (np.: Czechy). Poprawa tego obszaru pozwoli również na rozwój działań podejmowanych w ramach przedsięwzięcia 1.2.1 tj. różnicowania działalności gospodarczej na obszarach rybackich. Brak dostatecznych inwestycji infrastrukturalnych uniemożliwia wykorzystanie opisanego w SWOT (S3-S6) potencjału turystycznego.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w art. 63 ust. 1 pkt d Rozporządzenia 508/2014: *propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego*. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe i międzynarodowy projekt współpracy. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- tworzenie miejsc wypoczynkowych, biwakowych, punktów widokowych i innej małej infrastruktury turystycznej,
- budowa, remont, przebudowa publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych i rekreacyjnych, np:, ścieżki rowerowe i edukacyjne, szlaki turystyczne i kajakowe, tereny biwakowe, punkty widokowe, trasy narciarstwa biegowego, zjazdowego, szlaków wodnych, rowerowych, konnych, place zabaw z siłowniami zewnętrznymi, zadaszonymi miejscami grillowym, chodniki do obiektów turystycznych etc.
- zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celach turystycznych,
- zakup wyposażenia do ogólnodostępnych i niekomercyjnych obiektów turystycznych i rekreacyjnych,
- likwidacja barier architektonicznych w obiektach turystycznych i sportowo-rekreacyjnych,
- wymiana doświadczeń i współpracy z innymi LGD.

Przedsięwzięcie 2.2.2 ***Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia***

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 2: *Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego*
Cel szczegółowy 2.2: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia*
Źródło finansowania: *EFRROW*

Uzasadnienie:
Dolina Karpia to obszar o dużym potencjale turystycznym, który jak pokazuje to Rozdział III: Diagnoza oraz analiza SWOT (vide: SWOT W6) nie jest odpowiednio wypromowany i rozpoznawalny wśród potencjalnych turystów. W związku z tym obok realizacji działań dotyczących budowy spójnej regionalnej oferty turystycznej niezbędne jest również podjęcie działań związanych z promocją regionu i jego walorów. Realizacja przedsięwzięcia ma się przyczynić do stworzenia rozpoznawalnej, atrakcyjnej i przede wszystkim skoordynowanej oferty turystycznej Doliny Karpia.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez między innymi: operacje własne, projekt grantowy, międzynarodowe projekty współpracy i krajowe projekty współpracy. Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi przepisami prawa operacje w zakresie:

- promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych,

Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- wydarzenia i imprezy promujące obszar LSR,
- zakładanie oraz prowadzenie stron i portali internetowych,
- działania z zakresu marketingu internetowego,

- wydawanie publikacji, folderów,
- udział w targach, konferencjach, seminariach itp.,
- badania i analizy dotyczące ruchu turystycznego,
- działania z zakresu spójnej wizualizacji (oznakowania) produktów i samego terenu LSR,
- oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- działania związane z turystyką rowerową,
- przygotowanie lokalnych przewodników,
- wymiana doświadczeń i współpracy z innymi LGD.

Przedsięwzięcie 2.2.3 ***Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego***

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 2: *Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego*
Cel szczegółowy 2.2: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia*
Źródło finansowania: *EFRROW*

Uzasadnienie:
Bogate materialne dziedzictwo kulturowe jest jednym z podstawowych wyróżników obszaru Doliny Karpia (SWOT S3). Jest to również kluczowy dla rozwoju aktywności społecznej i tożsamości lokalnej zasób materialny. Turystyka kulturowa jest także jednym z najmocniejszych wyróżników i atutów województwa małopolskiego. Jednocześnie wiele z ważnych dla regionu obiektów, w tym również zabytków, znajduje się w fatalnym stanie. Pomimo iż Dolina Karpia dysponuje obiektami, które potencjalnie mogłyby cieszyć się wysokim zainteresowaniem, są one w wielu wypadkach zdewastowane i zaniedbane, a wiele z użytkowanych znajduje się w kiepskim stanie technicznym. Realizacja przedsięwzięcia ma doprowadzić zarówno do ich zachowania, jak również do stworzenia możliwości wykorzystania ich w rozwoju obszaru LSR.

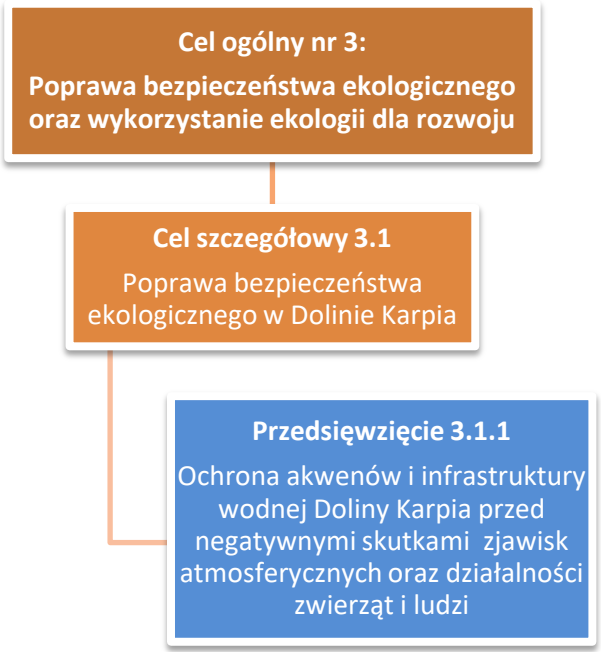
Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe. Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi przepisami prawa operacje w zakresie:

- zachowania dziedzictwa lokalnego.

Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- remont i konserwacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką lub gminną ewidencją zabytków,
- konserwacja przedmiotów i urządzeń stanowiących dziedzictwo lokalne,
- rewitalizacja budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką lub gminną ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne,
- rewitalizacja budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką lub gminną ewidencją zabytków,
- odnawianie lub konserwacja lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci,
- odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką lub gminną ewidencją zabytków,
- odnawianie cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków,
- oznakowanie obiektów dziedzictwa lokalnego.

Wykres 4. *Logika interwencji w ramach celu ogólnego nr 3*

Przedsięwzięcie 3.1.1 ***Ochrona akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi.***

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 3: *Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju*
Cel szczegółowy 3.1: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia
Źródło finansowania: *EFRM*

Uzasadnienie:
Realizacja przedsięwzięcia 3.1.1 ma doprowadzić do ograniczenia negatywnych skutków zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi dla rybackiego potencjału produkcyjnego Doliny Karpia. Te katastrofalne w skutkach, ale pozostające do tej pory poza kontrolą rybaków czynniki, mają niebagatelny wpływ na konkurencyjność branży rybackiej. Składane podczas konsultacji społecznych deklaracje i wezwania przedstawicieli rybaków skłaniają LGD do podjęcia działań w tym zakresie.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w art. 63 pkt c Rozporządzenia 508/2014: *wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym operacje na rzecz łagodzenia zmiany klimatu.* Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez projekty konkursowe. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- działania na rzecz przeciwdziałania kłusownictwu,
- przywracanie lub zabezpieczanie potencjału produkcyjnego i stanu środowiska w przypadku jego zniszczenia w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej lub działalności, chronionych gatunków zwierząt.

Tabela 24. *Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników*

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziały-wanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Nieprzygoto-wanie podmiotów rybackich do skutecznego funkcjonowa-nia na coraz bardziej konkurencyj-nym rynku	**Cel ogólny 1** Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich	**Cel szczegółowy 1.1** *Zwiększenie konkurencyjnośc i sektora rybackiego*	**1.1.1** Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego	4 operacje polegające na modernizacji lub wdrożeniu innowacji w podmiotach sektora rybackiego	9 utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR		1) zmiany w przepisach prawa dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej (np.: obciążenia fiskalne) 2) pogorszenie sytuacji gospodarczej spowoduje konieczność ograniczenia zatrudnienia lub likwidacji zakładów pracy 3) dodatkowo: SWOT (T2)
			1.1.2 Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	5 operacji polegających na poprawie potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich			
Niski poziom przedsiębior-czości na terenie Doliny Karpia		**Cel szczegółowy 1.2** *Rozwój lokalnej przedsiębiorczo-ści*	**1.2.1** Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich	21 operacji polegających na różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach rybackich	~~59~~ 62 utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR	wzrost o 2% podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyj-nym	1) zmiany prawne utrudnią wykorzystywanie potencjału wodnego w celach gospodarczych 2) zwiększenie obciążeń fiskalnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej 3) dodatkowo: SWOT (T2)
			1.2.2 Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich	~~25~~ 28 operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa 11 operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			
			1.2.3 Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów	2 operacje polegające na poprawie potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów			

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziały-wanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR	**Cel ogólny 2:** Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego	**Cel szczegółowy 2.1** *Poprawa aktywności społecznej mieszkańców*	**2.1.1** Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań	16 nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów przeznaczonych na spotkania lokalnych społeczności	co najmniej 20 000 osób korzystających z oferty edukacyjnej i spędzania wolnego czasu dzięki wsparciu LSR	wzrost o10% liczby osób korzystających z oferty turystyczno-kulturalnej na terenie LSR	1) pogorszenie sytuacji ekonomicznej w kraju wpłynie negatywnie na siłę nabywczą mieszkańców i ich aktywność społeczną 2) wycofanie się partnerów z realizacji projektu współpracy
			2.1.2 Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu	24 zorganizowane dzięki wsparciu z LSR spotkania lokalnych społeczności, w tym 12 dla grup defaworyzowanych 12 podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach LSR			
			2.1.3 Integracja społeczna mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego	15 wydarzeń wykorzystujących rybackie dziedzictwo kulturowe, które otrzymały wsparcie w ramach LSR 2 zrealizowane projekty współpracy co najmniej 10 LGD uczestniczących w projektach współpracy			

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziały-wanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny Doliny Karpia		**Cel szczegółowy 2.2** *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia*	**2.2.1** Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na obszarach rybackich	13 nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej 1 zrealizowany projekt współpracy, w tym 1 projekt współpracy międzynarodowej co najmniej 2 LGD uczestniczące w projektach współpracy	co najmniej 20 000 osób korzystających z obiektów turystyczno-rekreacyjnych objętych wsparciem w ramach LSR		1) osłabienie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia w wyniku zdynamizowania działań terenów ościennych 2) ograniczenie aktywności inwestycyjnej jsfp w wyniku pogorszenia sytuacji budżetowej 3) dodatkowo: SWOT (T3-T6) 4) wycofanie się partnerów z realizacji projektu współpracy
			2.2.2 Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia	38 obiektów turystycznych objętych jednolitym systemem promocji 54 strony w przestrzeni wirtualnej uczestniczące w promocji oferty turystycznej Doliny Karpia 1 przygotowany projekt współpracy 4 zrealizowane projekty współpracy, w tym 2 projekty współpracy międzynarodowej co najmniej 13 LGD uczestniczących w projektach współpracy			

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziały-wanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
			2.2.3 Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego	4 obiekty poddane dzięki wsparciu z LSR pracom konserwatorskim lub restauratorskim			
Negatywny wpływ przyrody (zwierzęta, zjawiska atmosferyczne) oraz ludzi na potencjał produkcyjny	**Cel ogólny 3:** Poprawa bezpieczeń-stwa ekologiczne-go oraz wykorzysta-nie ekologii dla rozwoju	**Cel szczegółowy 3.1** Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia	**3.1.1** Ochrona akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	3 operacje polegające na wprowadzeniu rozwiązań przeciwdziałającym negatywnym skutkom zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	co najmniej 400 ha obszarów wodnych objętych ochroną potencjału produkcyjnego w ramach LSR	co najmniej 70% pozytywnych ocen bezpieczeństwa ekologicznego wód w badaniu ankietowym rybaków	1) brak porozumienia sektora rybackiego z środowiskami ekologicznymi 2) dodatkowo: SWOT (T4, T5)

Źródło: Opracowanie własne

5.2 Specyfikacja wskaźników

Każdy z zastosowanych w LSR wskaźników dedykowany jest do konkretnego celu odpowiednio na poziomie celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć. Wszystkie wskaźniki spełniają wymóg mierzalności i weryfikowalności w oparciu o wiarygodne dane. W tym celu wykorzystane zostaną zarówno dane gromadzone od beneficjentów (przede wszystkim na poziomie przedsięwzięć i celów szczegółowych) jak i informacje ogólnodostępne w Banku Danych Lokalnych.

Sposób pomiaru, stan początkowy i stan docelowy (wraz ze sposobem ustalenia) każdego ze wskaźników został przedstawiony w tabelach 27, 28 i 29. Zdecydowana większość wskaźników ma charakter wskaźników prostych, które weryfikowane będą na podstawie sprawozdań beneficjentów lub danych ogólnodostępnych (GUS BDL). Wyjątkiem od tej zasady jest wskaźnik dla celu ogólnego 2, który ma charakter wskaźnika zagregowanego, będącego sumą dwóch wskaźników prostych: a) liczba uczestników imprez, b) liczba noclegów ogółem. **Stan początkowy** większości wskaźników wynosi zero. W kilku wskazanych w tabelach 27, 28 i 29 przypadkach wartość jest większa niż zero i została określona na podstawie danych GUS BDL. Podstawowym sposobem określania stanu docelowego wskaźników było określenie ilorazu wielkości środków alokowanych na dany cel / przedsięwzięcie oraz zakładaną wielkość dofinansowania zbliżoną do maksymalnej. W przypadku wskaźników ogólnodostępnych (GUS BDL) założono ich ostrożny wzrost zgodnie z dotychczasowymi trendami.

Częstotliwość pomiaru wskaźników określa załączona do LSR *Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu*. Zgodnie z tą procedurą wskaźniki monitorowane są na bieżąco i raportowane do Zarządu co kwartał.

Tabela 25. *Uzasadnienie wyboru wskaźników*

	Cel LSR	Wskaźnik	Uzasadnienie
1	**CEL OGÓLNY 1**	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.	Wskaźnik dotyczy zmian makroekonomicznych i makrospołecznych, wykraczających poza bezpośrednie efekty operacji lecz ściśle z nimi związanych. **GUS BDL**
2	**Cel szczegółowy 1.1**	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR.	Wskaźniki bezpośrednio odwołują się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikują stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
3	Przedsięwzięcie 1.1.1	Liczba operacji polegających na modernizacji lub wdrożeniu innowacji w podmiotach sektora rybackiego.	Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
4	Przedsięwzięcie 1.1.2	Liczba operacji polegających na poprawie potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich.	Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
5	**Cel szczegółowy 1.2**	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR.	Wskaźniki bezpośrednio odwołują się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikują stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
6	Przedsięwzięcie 1.2.1	Liczba operacji polegających na różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach rybackich	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
7	Przedsięwzięcie 1.2.2	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa.	. Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie. **Wskaźniki 7, 8: PROW**
8		Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.	
9	Przedsięwzięcie 1.2.3	Liczba operacji polegających na poprawie potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów.	Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.

	Cel LSR	Wskaźnik	Uzasadnienie
10	**CEL OGÓLNY 2**	Liczba osób korzystających z oferty turystyczno-kulturalnej na terenie LSR.	Wskaźnik dotyczy zmian makroekonomicznych i makrospołecznych, wykraczających poza bezpośrednie efekty operacji. **Wskaźnik agregowany na podstawie danych BDL** (liczba noclegów ogółem + liczba uczestników imprez).
11	**Cel szczegółowy 2.1**	Liczba osób korzystających z oferty edukacyjnej i spędzania wolnego czasu dzięki wsparciu LSR.	Wskaźniki bezpośrednio odwołują się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikują stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
12	Przedsięwzięcie 2.1.1	Liczba nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów przeznaczonych na spotkania lokalnych społeczności.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie. .
13	Przedsięwzięcie 2.1.2	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności, w tym dla grup defaworyzowanych.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie. **Wskaźnik nr 14: PROW**
14		Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach LSR.	
15	Przedsięwzięcie 2.1.3	Liczba wydarzeń wykorzystujących rybackie dziedzictwo kulturowe, które otrzymały wsparcie w ramach LSR.	. Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie. **Wskaźnik nr 16, 17: PROW**
16		Liczba zrealizowanych projektów współpracy.	
17		Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy.	
18	**Cel szczegółowy 2.2**	Liczba osób korzystających z obiektów turystyczno-rekreacyjnych objętych wsparciem w ramach LSR.	Wskaźnik bezpośrednio odwołuje się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikuje stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
19	Przedsięwzięcie 2.2.1	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie. **Wskaźniki PROW**
20		Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej.	
21		Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy.	
22	Przedsięwzięcie 2.2.2	Liczba obiektów turystycznych objętych jednolitym systemem promocji.	Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie. **Wskaźnik nr 24, 25, 26: PROW**
23		Liczba stron w przestrzeni wirtualnej uczestniczących w promocji oferty turystycznej Doliny Karpia.	
24		Liczba przygotowanych projektów współpracy.	
25		Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej.	

	Cel LSR	Wskaźnik	Uzasadnienie
26		Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy.	
27	Przedsięwzięcie 2.2.3	Liczba obiektów poddanych dzięki wsparciu z LSR pracom konserwatorskim lub restauratorskim.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie. **Wskaźnik PROW**
28	**CEL OGÓLNY 3**	% pozytywnych ocen bezpieczeństwa ekologicznego wód w badaniu ankietowym rybaków.	Wskaźnik dotyczy zmian makrospołecznych, wykraczających poza bezpośrednie efekty operacji.
29	**Cel szczegółowy 3.1**	Wielkość obszarów wodnych objętych ochroną potencjału produkcyjnego w ramach LSR.	Wskaźnik bezpośrednio odwołuje się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikuje stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
30	Przedsięwzięcie 3.1.1	Liczba operacji polegających na wprowadzeniu rozwiązań przeciwdziałającym negatywnym skutkom zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 26. Wskaźniki kosztów bieżących i aktywizacji

Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych /Sposób pomiaru
		Początkowa 2015	Końcowa 2024	
Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD (produkt)	osobodzień	0	60	Dane własne LGD
Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD (produkt)	osobodzień	0	150	Dane własne LGD
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (produkt)	sztuka (liczba)	0	≥240	Dane własne LGD
Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD (rezultat)	osoba (liczba)	0	≥24	Dane własne LGD
Liczba pracowników zaangażowanych we wdrażanie LSR 2014-2020 (produkt)	Etat	0	≥2	Dane własne LGD
Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami (produkt)	sztuka (liczba)	0	≥17	Dane własne LGD
Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD (rezultat)	osoba (liczba)	0	≥170	Dane własne LGD

Tabela 27. *Cele i wskaźniki dla celu ogólnego 1*

1.0	**CEL OGÓLNY**	**ROZWÓJ GOSPODARCZY MAŁYCH MIAST ORAZ TERENÓW WIEJSKICH**					
1.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	**Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego**					
1.2		**Rozwój lokalnej przedsiębiorczości**					
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2015 rok**	**Plan na 2024 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
w1.0	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym			Podmiot gospodarczy	814,1[67]	Wzrost o 2%	Dane BDL, GUS.
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2015 rok**	**Plan na 2024 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
w1.1	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR			Etat średnioroczny	0	9	Dane LGD na podstawie sprawozdań gmin
w1.2	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR			Etat średnioroczny	0	59	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
Przedsięwzięcia		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)**	**Wskaźniki produktu**			
				Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
						Początkowa 2015 rok / **Końcowa 2024 rok**	
1.1.1	Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego	Podmioty sektora rybackiego ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych	Konkurs	Liczba operacji polegających na modernizacji lub wdrożeniu innowacji w podmiotach sektora rybackiego	Sztuka (liczba)	0 / 4	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
1.1.2	Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	Właściciele i pracownicy podmiotów rybackich	Konkurs	Liczba operacji polegających na poprawie potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	Sztuka (liczba)	0 / 5	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
1.2.1	Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich	Podmioty sektora rybackiego Mikro i małe przedsiębiorstwa Mieszkańcy ze	Konkurs	Liczba operacji polegających na różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach rybackich	Sztuka (liczba)	0 / 21	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów

[67] Stan na 31.12.2014 r.

		szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych						
1.2.2	Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich	Mikro i małe przedsiębiorstwa Mieszkańcy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych	Konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Sztuka (liczba)	0	~~25~~ 28	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
				Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Sztuka (liczba)	0	11	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
1.2.3	Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów	Mikro i małe przedsiębiorstwa Organizacje pozarządowe Mieszkańcy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych	Konkurs	Liczba operacji polegających na poprawie potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów	Sztuka (liczba)	0	2	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
SUMA				**2 449 240,28 EURO**				

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 28. *Cele i wskaźniki dla celu ogólnego 2*

2.0	**CEL OGÓLNY**	**WZMOCNIENIE PROMOCJI DZIEDZICTWA REGIONALNEGO ORAZ OFERTY PRZEMYSŁÓW CZASU WOLNEGO**				
2.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	**Poprawa aktywności społecznej mieszkańców**				
2.2		**Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia**				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2015 rok**	**Plan na 2024 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
w2.0	Liczba osób korzystających z oferty turystyczno-kulturalnej na terenie LSR		Osoba (liczba)	57748[68]	Wzrost o 10%	Wskaźnik zagregowany GUS, BDL: liczba uczestników imprez + liczba noclegów ogółem
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2015 rok**	**Plan na 2024 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**

[68] Stan na 31.12.2014 r.

w2.1	Liczba osób korzystających z oferty edukacyjnej i spędzania wolnego czasu dzięki wsparciu LSR			Osoba (liczba)	0	≥20 000	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
w2.2	Liczba osób korzystających z obiektów turystyczno-rekreacyjnych objętych wsparciem w ramach LSR			Osoba (liczba)	0	≥30 000	Dane GUS, BDL

Przedsięwzięcia		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji** (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	**Wskaźniki produktu**				
				Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						Początkowa 2015 rok	**Końcowa 2024 rok**	
2.1.1	Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań	Mieszkańcy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych Turyści Organizacje pozarządowe	Konkurs	Liczba nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów przeznaczonych na spotkania lokalnych społeczności	Sztuka (liczba)	0	16	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
2.1.2	Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu	Mieszkańcy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych Turyści Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności,	Sztuka (liczba)	0	24	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
				w tym dla grup defaworyzowanych		0	12	
				Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach LSR	Sztuka (liczba)	0	12	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
2.1.3	Integracja społeczna mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego	Mieszkańcy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych Przedstawiciele sektora rybackiego Turyści	Konkurs	Liczba wydarzeń wykorzystujących rybackie dziedzictwo kulturowe, które otrzymały wsparcie w ramach LSR	Sztuka (liczba)	0	15	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
			Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Sztuka (liczba)	0	2	Dane LGD
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Sztuka (liczba)	0	≥ 10	Dane LGD
2.2.1	Infrastruktura turystyczna	Mieszkańcy ze	Konkurs	Liczba nowych lub	Sztuka	0	13	Dane LGD na

	i rekreacyjna na obszarach rybackich	szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych Przedstawiciele sektora rybackiego Turyści		zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	(liczba)			podstawie sprawozdań beneficjentów
			Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	Sztuka (liczba)	0 0	1 1	Dane LGD
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Sztuka (liczba)	0	≥ 2	Dane LGD
2.2.2	Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia	Turyści, komercyjne i niekomercyjne podmioty organizujące ruch turystyczny	Operacje własne Projekt grantowy	Liczba obiektów turystycznych objętych jednolitym systemem promocji	Sztuka (liczba)	0	38	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
				Liczba stron w przestrzeni wirtualnej uczestniczących w promocji oferty turystycznej Doliny Karpia	Sztuka (liczba)	1	54	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
			Projekt współpracy	Liczba przygotowanych projektów współpracy	Sztuka (liczba)	0	1	Dane LGD
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	Sztuka (liczba)	0 0	4 2	Dane LGD
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Sztuka (liczba)	0	≥ 13	Dane LGD
2.2.3	Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego	Turyści, mieszkańcy terenu LSR	Konkurs	Liczba obiektów poddanych dzięki wsparciu z LSR pracom konserwatorskim lub restauratorskim	Sztuka (liczba)	0	4	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
SUMA				**2 449 240,28 EURO**				

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 29. *Cele i wskaźniki dla celu ogólnego 3*

3.0	CEL OGÓLNY	POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO ORAZ WYKORZYSTANIE EKOLOGII DLA ROZWOJU				
3.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2015 rok**	**Plan na 2024 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
w3.0	% pozytywnych ocen bezpieczeństwa ekologicznego wód w badaniu ankietowym rybaków		Sztuka (liczba)	35%	≥70%	Dane własne LGD na podstawie badania ankietowego
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2015 rok**	**Plan na 2024 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
w3.1	Wielkość obszarów wodnych objętych ochroną potencjału produkcyjnego w ramach LSR		ha (liczba)	0	≥ 400	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.

Przedsięwzięcia	**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji** (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	**Wskaźniki produktu**				
			Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
					Początkowa 2015 rok	**Końcowa 2024 rok**	
3.1.1 Ochrona akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	Podmioty sektora rybackiego. Organizacje pozarządowe	Konkurs	Liczba operacji polegających na wprowadzeniu rozwiązań przeciwdziałającym negatywnym skutkom zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	Liczba (sztuka)	0	3	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów
SUMA			97 563,75 EURO				

Źródło: Opracowanie własne

5.3 Zgodność celów LSR z celami PROW i PO RiM

Określone w LSR cele i przedsięwzięcia są ściśle związane z celami przekrojowymi określonymi w art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014, a także z celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj. ochroną środowiska, przeciwdziałaniem zmianom klimatu oraz innowacyjnością.

Tabela 30. *Wykazanie zgodności celów z celami przekrojowymi Rozporządzenia 508/2014*

Cel LSR	EFRM					EFFROW		
	Cel A	Cel B	Cel C	Cel D	Cel E	Ochrona środowiska	Przeciwdziałanie zmianom klimatu	Innowacy-jność
CEL OGÓLNY 1	X	X				X	X	X
CS 1.1	X	X						
P 1.1.1 (EFRM)	X							
P 1.1.2 (EFRM)	X							
CS 1.2		X				X	X	X
P 1.2.1 (EFRM)		X						
P 1.2.2 (EFFROW)						X	X	X
P 1.2.3 (EFFROW)						X	X	X
CEL OGÓLNY 2				X		X	X	X
CS 2.1				X		X	X	X
P 2.1.1 (EFFROW)						X	X	X
P 2.1.2 (EFFROW)						X	X	X
P 2.1.3 (EFRM)				X				
CS 2.2				X				
P 2.2.1 (EFRM)				X				
P 2.2.2 (EFFROW)						X		X
P 2.2.3 (EFFROW)						X		X
CEL OGÓLNY 3			X					
CS 3.1			X					
P 3.1.1 (EFRM)			X					

Źródło: Opracowanie własne

5.3.1 Zgodność z celem przekrojowym A

Określony w art. 63 Rozporządzenia 508/2014 cel przekrojowy A odnosi się do *podnoszenia wartości produktów, tworzenia miejsc pracy, zachęcania młodych ludzi i propagowania innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury*. Cel ten będzie realizowany głównie w ramach przedsięwzięć 1.1.1 oraz 1.1.2. W wyniku realizacji tych przedsięwzięć planuje się tworzenie lub utrzymanie miejsc pracy oraz wsparcie innowacyjności, co znalazło swoje odzwierciedlenie nie tylko w nazwie przedsięwzięcia 1.1.1, jak i kryteriach wyboru.

5.3.2 Zgodność z celem przekrojowym B

Cel przekrojowy B dotyczy *wspierania różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenia miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury*. Bezpośrednim nawiązaniem do zakresu przedmiotowego tego celu jest przedsięwzięcie 1.2.1 czyli różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich.

5.3.3 Zgodność z celem przekrojowym C

Określony w art. 63 Rozporządzenia 508/2014 cel przekrojowy C odnosi się do *wspierania i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym operacje na rzecz łagodzenia zmiany klimatu*. W opracowanym przez MRiRW[69] uszczegółowieniu tego celu wymienia się między innymi problem kłusownictwa oraz skutków zjawisk atmosferycznych i działalności chronionych gatunków zwierząt. Działania w tym zakresie zostały przewidziane w ramach przedsięwzięcia 3.1.1.

[69] Projektowane rozwiązania dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach priorytetu 4. Pismo Departamentu Rybołówstwa MRiRW nr RYBoz-AW-077-75/15(5048) z 22 października 2015 r.

5.3.4 Zgodność z celem przekrojowym D

Cel przekrojowy D zapewnić ma *propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego*. Obszar ten jest kluczowym elementem LSR, o czym świadczy zakres przedmiotowy przedsięwzięć 2.1.3 oraz 2.2.1. W pierwszym z przywołanych przedsięwzięć znajduje się nawet bezpośrednie odwołanie do dziedzictwa kulturowego. Natomiast przedsięwzięcie 2.2.1 dotyczą obszaru turystyki i rekreacji, czyli tych zagadnień, które zgodnie ze wytycznymi MRiRW[70] stanowią elementy składowe celu przekrojowego D.

5.3.5 Zgodność z celami „Ochrona środowiska" i „Przeciwdziałanie zmianom klimatu"

Jedną z mocnych stron wskazanych w analizie SWOT (S4) jest m.in. „brak zakładów przemysłowych wykorzystujących technologie stanowiące istotne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego". Jest to olbrzymi atut, który w kontekście kierunków rozwoju obszaru LSR tj. turystyki i rekreacji (Cel 2.2) oraz produktów lokalnych (Cel 1.2) ma kluczowe znaczenie. Wszystkie z działań zaprojektowanych w LSR mają nie tylko utrzymać, ale nawet wzmocnić ten stan rzeczy. Założenie to jest również zasadne w kontekście Przedsięwzięcia 1.2.2 (Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich), co potwierdza m.in. następujący fragment z Załącznika nr 6 do PROW: *Niektóre operacje w zakresie **działalności pozarolniczej** mogą bezpośrednio lub pośrednio **realizować cele przekrojowe z zakresu środowiska lub klimatu** – dotyczy to takich przypadków, gdy rodzaj rozpoczynanej w ramach operacji działalności, sposób organizacji lub stosowana technologia, ma bezpośredni związek (przełożenie) na ochronę środowiska*[71]. Warto również podkreślić, że operacje realizowane w ramach wszystkich finansowanych z EFRROW (choć również z EFRM) celów ogólnych i szczegółowych, a także części przedsięwzięć (1.2.2, 1.2.3, 2.1.1, 2.2.3) mogą potencjalnie uwzględniać zastosowanie nowych technologii o wymiarze proklimatycznym i prośrodowiskowym (zmniejszenie emisji, oszczędność wody, energii, wykorzystanie OZE itp.). Istotne znaczenie dla realizacji celów środowiskowych i klimatycznych PROW mają również zaplanowane w LSR cele w zakresie zagospodarowania wolnego czasu (Przedsięwzięcie 2.1.2) i wykorzystania kultury lokalnej (Przedsięwzięcie 2.2.3). Poprawa atrakcyjności życia społecznego i kulturalnego na obszarach wiejskich ograniczy transport mieszkańców do ośrodków miejskich (często duże odległości), co ma bezpośrednie przełożenie na klimat i środowisko. Kultura obszaru LSR to przede wszystkim kultura wiejska, ściśle związana z rolnictwem i tzw. ekologicznym / wiejskim stylem życia blisko przyrody. Dlatego też, cele związane z rozwojem kultury lokalnej, wiejskim stylem życia, promocją produktów lokalnych i rozwojem agroturystyki uwzględniają wsparcie dla działań ekologicznych i w ten sposób pośrednio pozytywnie wpływają zarówno na środowisko, jak i klimat. Ponadto, w ramach działalności szkoleniowo-edukacyjnej i promocyjnej (Przedsięwzięcie 2.1.2, 2.2.2), będą mogły być realizowane operacje z zakresu podnoszenia świadomości czy promowania postaw prośrodowiskowych i proklimatycznych.

Zaprezentowane powyżej informacje wskazują, iż LSR w szerokim zakresie realizuje cele środowiskowe i klimatyczne, zarówno przez działania bezpośrednio ukierunkowanych na te cele, jak i instrumenty, których efektem dodatkowym jest pozytywny wpływ na środowisko lub klimat. Wzmocnieniu tego efektu służyć będzie zastosowanie, w ramach niektórych przedsięwzięć, kryteriów wyboru premiujących operacje uwzględniające aspekty środowiskowo-klimatyczne.

5.3.6 Zgodność z celem „Innowacyjność"

Innowacyjność nie tylko została bezpośrednio przywołana w nazwie jednego z przedsięwzięć (1.1.2), ale również jest obecna w większości z zaplanowanych w LSR celów i przedsięwzięć. Podstawowe znaczenie dla poprawy innowacyjności na terenie Doliny Karpia mają działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości (Cel 1.2). W ramach tego celu wprowadzane będą do praktyki gospodarczej nowe innowacyjne produkty, technologie, instrumenty marketingu lub organizacji i zarządzania. Potwierdzają to również następujące cytaty z załącznika nr 6 do PROW, które znakomicie korespondują z intencjami LGD: ***Podejmowanie** (…) **działalności pozarolniczej** (…) stymuluje podejmowanie przez rolników działalności w innych sektorach gospodarki, w związku z czym, z perspektywy beneficjenta, ma ono **charakter innowacyjny**. Należy się spodziewać, że część beneficjentów działania, poszukując pola nowej działalności, jej metod i organizacji, będzie wybierać rozwiązania nowoczesne, niestandardowe, o innowacyjnym charakterze*[72]. Również pozostałe cele LSR (2.1, 2.2) posiadają potencjał innowacyjny, gdyż dzięki realizowanym operacjom beneficjenci będą mogli korzystać z nowoczesnej infrastruktury, wyposażenia, sprzętu i usług, których zakup bez wsparcia z PROW byłby nieopłacalny lub niemożliwy. W ślad za Załącznikiem nr 6 do PROW należy również podkreślić, że *także te inwestycje które same w sobie nie mają zawsze innowacyjnego charakteru, to warunkują jednak dalszy rozwój i sprzyjają, w oparciu o powstającą w ich wyniku infrastrukturę, dalszemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu, w tym rozwiązaniom innowacyjnym*[73].

[70] jw.

[71] Załącznik nr 6 do PROW: „Opis sposobu uwzględnienia celów przekrojowych, w tym szczegółowych wymagań w art. 8 ust. 1 lit. c) ppkt (v)", s. 5.

[72] jw., s. 8.

[73] jw.

VI SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

6.1 Ogólna charakterystyka

Przy określaniu rozwiązań formalno-instytucjonalnych w LGD przyjęto trzy główne założenia, które miały decydujący wpływ na sposób powstawania poszczególnych procedur:

1. Zgodność z wymogami określonymi w regulacjach wspólnotowych i krajowych,
2. Uwzględnienie wyników konsultacji społecznych,
3. Korzystanie z doświadczeń poprzedniego okresu programowania 2007-2013.

W rezultacie, proces formułowania procedur i regulacji wewnętrznych podzielono na trzy etapy. W **pierwszym etapie** dokonano gruntownej analizy aktualnych i projektowanych rozwiązań prawnych, do których stowarzyszenie powinno się dostosować. Decyzją Zarządu LGD, jako punkt odniesienia przyjęto najwyższy poziom wymagań wynikający z przepisów i wytycznych[74]. W konsekwencji, regulacje wewnętrzne zawierają rozwiązania, które choć nie są obligatoryjne, to jednak zostały wskazane jako modelowe przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (np.: wielkość i skład Rady). Podczas **etapu drugiego** przeprowadzono konsultację projektowanych rozwiązań z lokalną społecznością, w tym podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu poprzedniej strategii oraz z przedstawicielami grup defaworyzowanych. Kluczowym punktem tych konsultacji była kwestia sformułowania kryteriów wyboru operacji. Zebrane opinie i wnioski pozwoliły na przyjęcie ostatecznej wersji kryteriów. Ostatni **trzeci etap** prac, polegał na skodyfikowaniu wypracowanych rozwiązań formalno-instytucjonalnych i ich weryfikacji przez radcę prawnego. Wynikiem tych prac było przyjęcie następujących procedur:

1. Procedura oceny i wyboru operacji,
2. Procedura oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców,
3. Procedura oceny i wyboru operacji własnych LGD,
4. Procedura ustalania lub aktualizacji kryteriów wyboru operacji,
5. Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu,
6. Procedura aktualizacji LSR.

Ad 1) **Procedura oceny i wyboru operacji**
Jest to podstawowa procedura regulująca zasady i tryb przeprowadzania naboru wniosków oraz oceny operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD. Procedura reguluje postępowanie poszczególnych organów i Biura LGD, począwszy od podjęcia czynności zmierzających do ogłoszenia naboru wniosków, poprzez wybór operacji i rozpatrywanie ewentualnych protestów. Zakresem procedury nie jest objęty sposób postępowania organów i Biura LGD w związku z realizacją operacji własnych LGD, które zostały uregulowane odrębnymi procedurami. Czynności Rady zostały uregulowane w taki sposób aby nie powielać niepotrzebnie treści zawartych już w Regulaminie Rady.

Ad 2) **Procedura oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców**
Procedura reguluje zasady i tryb realizacji projektów grantowych, o których mowa w art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności. Podobnie jak w przypadku poprzedniej procedury czynności Rady zostały uregulowane w taki sposób aby nie powielać treści zawartych już w Regulaminie Rady. Procedura ta reguluje postępowanie poszczególnych organów i Biura LGD w poniższym zakresie:

- Ogłaszanie naboru;
- Składanie i wycofywanie wniosków
- Zasady korzystania z systemu Platformy Obsługi Projektów (POP)
- Rejestrowanie wniosków
- Wstępna formalna weryfikacja wniosku
- Publikacja listy wniosków
- Przesłanie wniosków do oceny i wyłączenia z oceny i wyboru grantobiorców
- Ocena i wybór grantobiorców
- Ocena w zespole
- Wezwania do wprowadzenia zmian we wniosku
- Informacja dla grantobiorców
- Procedura odwoławcza
- Publikacja ostatecznej listy grantobiorców
- Przekazanie dokumentów do zarządu województwa

[74] Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, wydanie III, Warszawa 2015 r.

- Odstąpienie od konkursu
- Przygotowanie, zawarcie i aneksowanie umowy
- Weryfikacja wykonania zadań i rozliczanie realizacji operacji
- Sprawozdawczość
- Monitoring, kontrola i udzielanie informacji
- Zwrot grantu
- Zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy
- Publikowanie protokołów
- Archiwizacja dokumentów

Ad 3) **Procedura oceny i wyboru operacji własnych LGD**
W procedurze określono zasady i tryb przeprowadzania wyboru operacji własnych LGD, o których mowa w art. 17 ust. 6 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności. Procedura natomiast nie reguluje przeprowadzania naborów wniosków, która została uregulowana w odrębnych dokumentach. Czynności Rady zostały uregulowane w taki sposób aby nie powielać niepotrzebnie treści zawartych już w Regulaminie Rady.

Ad 4) **Procedura ustalania lub aktualizacji kryteriów wyboru operacji**
Procedura reguluje zasady i tryb ustalania, a następnie aktualizacji kryteriów wyboru operacji stosowanych w związku z wdrażaniem LSR. Należy podkreślić, że przyjęte rozwiązania uwzględniają stosowanie mechanizmów konsultacji społecznych.

Ad 5) **Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu**
Stanowiąca załącznik do LSR procedura, określa zasady, tryb, terminy, zakres przedmiotowy oraz uczestników procesu monitoringu i ewaluacji. Zawarte w dokumencie informacje odnoszą się zarówno do oceny wdrażania LSR jak i funkcjonowania LGD. Procedura jest ściśle powiązana z Planem komunikacji.

Ad 6) **Procedura aktualizacji LSR**
W załączonej do LSR procedurze określono tryb i zasady aktualizacji LSR. Przyjęte rozwiązania uwzględniają stosowanie mechanizmów konsultacji społecznych.

Duże znaczenie dla wyboru operacji mają poza procedurami także regulacje wewnętrzne LGD uszczegółowione w rozdziale I 1.3.2

1. *Statut Stowarzyszenia* - określający zasady i tryb funkcjonowania LGD.
2. *Regulamin Walnego Zebrania Członków* - opisujący sposób funkcjonowania najwyższego organu stowarzyszenia.
3. *Regulamin Rady* - najbardziej istotny z perspektywy wyboru i oceny operacji dokument wewnętrzny LGD.
4. *Regulamin Komisji Rewizyjnej* - regulujący sposób funkcjonowaniu organu odpowiedzialnego za sprawowanie kontroli nad działalnością stowarzyszenia.
5. *Regulamin Zarządu* - opisujący zasady i tryb działania organu realizującego funkcje kierownicze i zarządzające w stowarzyszeniu.
6. *Regulamin Biura* - określający zasady i tryb funkcjonowania Biura LGD, w tym również kwestie zakresu obowiązków poszczególnych pracowników oraz sposób oceny i metodykę świadczonych przez nich usług doradczych i animizujących.

6.2 Sposób ustanawiania i aktualizacji kryteriów

Kwestia kryteriów wyboru operacji zajmowała bardzo ważne miejsce w procesie konsultacji społecznych. Opinie mieszkańców i liderów opinii zdecydowały o wynikach diagnozy obszaru i analizy SWOT, co w konsekwencji przełożyło się na projekt katalogu kryteriów. Projekt ten następnie został zaprezentowany mieszkańcom, w tym społeczności rybackiej oraz Grupie Roboczej ds. LSR, co zaowocowało przyjęciem ostatecznej ich wersji. Wyodrębniono trzy główne rodzaje kryteriów:

1. Kryteria zgodności z LSR - są to kryteria, które muszą być bezwzględnie spełnione przez każdą operację wybraną do realizacji. Należą do nich:
   - realizacja co najmniej: jednego celu ogólnego i jednego celu szczegółowego, podniesienie wartości co najmniej jednego wskaźnika produktu przypisanego do przedsięwzięcia objętego naborem, o co najmniej jedną jednostkę miary.
   - zgodność z *Programem Operacyjnym „Rybactwo i Morze" na lata 2014 - 2020* albo *Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.*

2. Kryteria podstawowe - są to kryteria wyboru operacji, takie same dla wszystkich celów szczegółowych zaplanowanych w LSR.

Tabela 31. *Kryteria podstawowe*

Lp.	Kryterium
1.	**Przygotowanie operacji/ zadania**
2.	**Obszar oddziaływania operacji/ zadania**
3.	**Tworzenie miejsc pracy**
4.	**Praca dla grupy defaworyzowanej**
5.	**Związek z Doliną Karpia**
6.	**Wkład własny wnioskodawcy**
7.	**Zakres operacji**
8.	**Innowacyjność**
9.	**Zaangażowanie w zrównoważony rozwój Doliny Karpia**

Źródło: Opracowanie własne

3. Kryteria premiujące - są to kryteria wyróżniające poszczególne cele szczegółowe. Ich zastosowanie ma spowodować wybór operacji o szczególnym znaczeniu dla LSR.

Tabela 32. *Kryteria premiujące*

Lp.	Kryterium
1.	**Tworzenie miejsc pracy w ramach podstawowej działalności rybackiej**
2.	**Ograniczenie sezonowości sprzedaży**
3.	**Znak marki lokalnej**
4.	**Wykorzystanie lokalnych zasobów**
5.	**Turystyczny charakter operacji**
6.	**Lokalny rynek pracy**
7.	**Wnioskowana kwota pomocy**
8.	**Wsparcie dla grupy defaworyzowanej**
9.	**Spójna wizualizacja**
10.	**Tworzenie miejsc pracy w zakresie animacji lokalnej**
11.	**Miejsce realizacji operacji/ zadania**
12.	**Szlaki Doliny Karpia**
13.	**Status zabytku**
14.	**Natura 2000**
15.	**Zbiorowy interes**

Źródło: Opracowanie własne

Należy podkreślić, że przyjęta przez LGD Procedura ustalania lub aktualizacji kryteriów wyboru zakłada proces konsultacji społecznych również na etapie aktualizacji kryteriów. Zgodnie bowiem z procedurą Zarząd zobowiązany jest do konsultacji treści projektu aktualizacji kryteriów z Radą, członkami LGD i lokalną społecznością. Konsultacje z Radą polegają na przesłaniu do Przewodniczącego Rady projektu aktualizacji kryteriów oraz wyznaczeniu terminu na ustosunkowanie się do tego projektu. Przewodniczący Rady konsultuje treść projektu aktualizacji kryteriów z Członkami Rady i w terminie wyznaczonym przez Zarząd przedstawia pisemne stanowisko Rady na ten temat. Natomiast konsultacje z członkami LGD i społecznością polegają na:

a. konsultacjach elektronicznych - opublikowaniu na stronie internetowej LGD projektu aktualizacji kryteriów wraz z uzasadnieniem wprowadzanych zmian, z możliwością zgłaszania przez zainteresowane osoby drogą elektroniczną uwag do projektu,
b. otwartej skrzynce - obligatoryjnej dystrybucji (tradycyjnie lub e-mail) informacji o planowanej aktualizacji kryteriów wśród członków Stowarzyszenia Dolina Karpia oraz członków Grupy Roboczej ds. LSR uczestniczących w przygotowaniu strategii. Aktualizacja kryteriów dopiero po upływie co najmniej tygodniowego terminu na składanie uwag,
c. spotkaniu konsultacyjnym - przeprowadzeniu co najmniej jednego otwartego spotkania informacyjno - konsultacyjnego dotyczącego aktualizacji kryteriów – Zarząd podejmuje starania, by informacja o spotkaniu dotarła do przedstawicieli grup defaworyzowanych wskazanych w LSR,
d. wywiadach indywidualnych - wywiadach z liderami opinii i przedstawicielami poszczególnych grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych na temat planowanej aktualizacji kryteriów.

Wszystkie przyjęte kryteria są powiązanie z wynikami diagnozy oraz wskaźnikami produktu i rezultatu, co ilustruje poniższa tabela.

Tabela 33. *Wykazanie zgodności kryteriów z wynikiem diagnozy i wskaźnikami*

Lp.	Kryterium	Wynik diagnozy / SWOT	Wskaźnik LSR[75]	Zastosowanie
1.	Przygotowanie operacji/ zadania	Kryterium ma zapewnić wybór operacji/zadań, które są najbardziej przygotowane do realizacji. Jest to odpowiedź m.in. na problem słabego potencjału organizacyjnego w zakresie samodzielnego finansowania i organizacji inicjatyw i inwestycji lokalnych (SWOT W1, W2).	Liczba nowych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR.	Konkursy dla wszystkich celów. Projekty grantowe dla CS 2.1 i 2.2. Operacje własne.
2.	Obszar oddziaływania operacji/ zadania	Kryterium ma zapewnić szeroki zakres oddziaływania na terenie LSR, zwłaszcza w kontekście zdiagnozowanych różnic między poszczególnymi gminami i grupami społecznymi, SWOT (W1, W2, W6).	Liczba osób korzystających z oferty turystyczno-kulturalnej na terenie LSR. Liczba osób korzystających z oferty edukacyjnej i spędzania wolnego czasu dzięki wsparciu LSR.	Konkursy dla wszystkich celów. Projekty grantowe dla CS 2.1 i 2.2. Operacje własne.
3.	Tworzenie miejsc pracy	Kryterium jest bezpośrednim nawiązaniem do wymogów programowych PROW i PO RiM. Zasadność wyboru kryterium potwierdza również wynik analizy SWOT (W1-W2).	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR. Liczba operacji polegających na modernizacji lub wdrożeniu innowacji w podmiotach sektora rybackiego.	Konkursy dla wszystkich celów. Operacje własne.
4.	Praca dla grupy defaworyzowanej	Kryterium jest również bezpośrednim nawiązaniem do sytuacji na rynku pracy. Poza tym, wyniki SWOT (W1-W2).	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR. Liczba operacji polegających na poprawie potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	Konkursy dla wszystkich celów. Operacje własne.
5.	Związek z Doliną Karpia	Kryterium stanowi bezpośrednią odpowiedź na zdiagnozowane w LSR słabości lokalnych przedsiębiorców i organizacji. Kryterium ma również posłużyć do budowania lub umacniania lokalnego tożsamości i zaangażowania. SWOT (W1, W2, T1, T2).	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.	Konkursy dla wszystkich celów. Projekty grantowe dla CS 2.1 i 2.2. Operacje własne.
6.	Wkład własny wnioskodawcy	Jest to wypełnienie wymogów konkursowych określonych w kryterium nr 16. Poza tym, ma zapewnić wybór podmiotów zdolnych do realizacji projektu. Stanowi tym samym odpowiedź na problem ograniczonego potencjału finansowego potencjalnych wnioskodawców (SWOT W1, W2).	Liczba nowych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	Konkursy dla wszystkich celów. Operacje własne.
7.	Zakres operacji	Wskaźnik ma zapewnić szybkie dostarczenie grupom docelowym efektów wdrażania LSR, co stanowi realną odpowiedź na zdiagnozowane problemy, zwłaszcza dotyczące deficytów infrastrukturalnych. Odwołuje się również do wyników SWOT (W1-W6, T1-T6). Ma zapewnić również szybką realizację wskaźników, zwłaszcza w kontekście przewidywanych	W zasadzie kryterium dotyczy każdego ze wskaźników ponieważ ma doprowadzić do właściwego tempa realizacji Planu działania.	Konkursy dla wszystkich celów. Operacje własne.

[75] Zastosowane w LSR podejście zintegrowane powoduje, że w większości przypadków kryterium odwołuje się bezpośrednio lub pośrednio do więcej niż jednego wskaźnika. W tabeli wskazano jednak maksymalnie dwa przykładowe wskaźniki.

		przez umowę ramową ocen okresowych.		
8.	Innowacyjność	Kryterium stanowi realizację celów przekrojowych PROW i PO RiM. Poza tym, jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy z atrakcyjnością obszaru na tle regionów ościennych oraz konkurencyjnością lokalnych przedsiębiorców, w tym rybaków. Analiza SWOT (W6 i T6).	Liczba operacji polegających na modernizacji lub wdrożeniu innowacji w podmiotach sektora rybackiego. Liczba operacji polegających na poprawie potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich.	Konkursy dla wszystkich celów. Projekty grantowe dla CS 2.1 i 2.2. Operacje własne.
9.	Zaangażowanie w zrównoważony rozwój Doliny Karpia	Kryterium ma wspierać działania LGD w zakresie aktywizacji społecznej lokalnych podmiotów, a także wzmacniania lokalnej tożsamości. Tym samym stanowi bezpośrednią odpowiedź na opisane w diagnozie i SWOT problemy społeczne i gospodarcze (W1, W2, W3, W6).	Liczba osób korzystających z oferty edukacyjnej i spędzania wolnego czasu dzięki wsparciu LSR. Liczba wydarzeń wykorzystujących rybackie dziedzictwo kulturowe, które otrzymały wsparcie w ramach LSR.	Konkursy dla wszystkich celów. Projekty grantowe dla CS 2.1 i 2.2. Operacje własne.
10.	Tworzenie miejsc pracy w ramach podstawowej działalności rybackiej	Kryterium jest bezpośrednim nawiązaniem do spadającej atrakcyjności pracy w sektorze rybackim, a także wymogów programowych PO RiM. Zasadność wyboru kryteriów potwierdza również wynik analizy SWOT (W2, T2).	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR. Liczba operacji polegających na modernizacji lub wdrożeniu innowacji w podmiotach sektora rybackiego.	CS 1.1
11.	Ograniczenie sezonowości sprzedaży	Kryterium jest odpowiedzią na jeden z podstawowych problemów śródlądowego sektora rybackiego (karp!). Jest też bezpośrednim nawiązaniem do wyników analizy SWOT (W2).	Liczba operacji polegających na modernizacji lub wdrożeniu innowacji w podmiotach sektora rybackiego.	CS 1.1
12.	Znak marki lokalnej	Kryterium odnosi się do istotnych problemów dotyczących rozpoznawalności i komercyjnego wykorzystania marki lokalnej Doliny Karpia SWOT (W6, W1). Ma też doprowadzić do wykorzystania mocnych stron Doliny Karpia poprzez rozwinięcie działań zainicjowanych w okresie 2007-13 (S3, S6).	Liczba operacji polegających na poprawie potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów.	CS 1.1, CS 1.2
13.	Wykorzystanie lokalnych zasobów	Kryterium stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy ekonomiczne i społeczne obszaru LSR (SWOT W1, W2 i T1, T2). Wykorzystywanie lokalnych zasobów ma wpłynąć pozytywnie na lokalnych przedsiębiorców oraz poprawić tożsamość lokalną.	Liczba operacji polegających na poprawie potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów.	CS 1.2
14.	Turystyczny charakter operacji	Kryterium jest odpowiedzią na jeden z problemów związanych z brakiem obiektów lub ofert turystycznych na obszarze Doliny Karpia. Jest też bezpośrednim nawiązaniem do wyników analizy SWOT (W6).	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR.	CS 1.2
15.	Lokalny rynek pracy	Kryterium jest nie tylko bezpośrednim nawiązaniem do wymogu tworzenia miejsc pracy, ale również stanowi mechanizm integracji mieszkańców oraz ograniczenia tzw. „syndromu sypialni", SWOT (W1, W2, T1, T2).	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR.	CS 1.2
16.	Wnioskowana kwota pomocy	Kryterium ma zapewnić szeroki zakres oddziaływania na terenie LSR poprzez wybór jak największej liczby operacji. Stanowi tym samym odpowiedź na problem ograniczonego potencjału finansowego potencjalnych wnioskodawców (SWOT W1, W2).	Liczba operacji polegających na różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach rybackich. Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.	CS 1.2

17.	Wsparcie dla grupy defaworyzowanej	Kryterium jest również bezpośrednim nawiązaniem do sytuacji na rynku pracy, SWOT (W1-W2).	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności(w tym dla grup defaworyzowanych).	CS 2.1 Projekty grantowe dla CS 2.1
18.	Spójna wizualizacja	Kryterium jest odpowiedzią na zdiagnozowany i opisany w SWOT problem niewystarczającej identyfikacji i promocji marki lokalnej, a także braku spójnych i skoordynowanych działań promocyjnych (SWOT W3, W6).	Liczba obiektów turystycznych objętych jednolitym systemem promocji. Liczba wydarzeń wykorzystujących rybackie dziedzictwo kulturowe, które otrzymały wsparcie w ramach LSR.	CS 2.1, CS 2.2 Projekty grantowe dla CS 2.1 i 2.2. Operacje własne.
19.	Tworzenie miejsc pracy w zakresie animacji lokalnej	Kryterium jest bezpośrednim nawiązaniem do opisanej w diagnozie i SWOT (W1) niedostatecznej atrakcyjności oferty spędzania wolnego czasu oraz braku systemowych rozwiązań w zakresie finansowania animatorów kultury i sportu.	Liczba osób korzystających z oferty edukacyjnej i spędzania wolnego czasu dzięki wsparciu LSR. Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności.	CS 2.1
20.	Miejsce realizacji operacji/ zadania	Kryterium odwołuje się głównie do problemu braków infrastrukturalnych (SWOT W5), a także do określonego w dokumentacji konkursowej wymogu wspierania miejscowości o liczbie mieszkańców poniżej 5 tys.	Liczba osób korzystających z obiektów turystyczno-rekreacyjnych objętych wsparciem w ramach LSR. Liczba nowych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	CS 2.1 CS 2.2 Projekty grantowe dla CS 2.2. Operacje własne.
21.	Szlaki Doliny Karpia	Kryterium jest bezpośrednim nawiązaniem do zdiagnozowanych w LSR braków infrastrukturalnych oraz kwestii niedostatecznej integracji istniejących szlaków (W5, W6).	Liczba obiektów turystycznych objętych jednolitym systemem promocji. Liczba nowych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	CS 2.2 Projekty grantowe dla CS 2.2 Operacje własne.
22.	Status zabytku	Kryterium odwołuje się materialnych zasobów kulturowych obszaru LSR jako dziedzictwa, ale też szansy rozwojowej, SWOT (S3, S6, W3, W6).	Liczba osób korzystających z obiektów turystyczno-rekreacyjnych objętych wsparciem w ramach LSR.	CS 2.2 Operacje własne.
23.	Natura 2000	Kryterium stanowi realizację celu przekrojowego Programu oraz odwołuje się do wyników diagnozy wskazujących na to, że środowisko przyrodnicze stanowi podstawowy zasób i szanse rozwojową obszaru LSR. Poza tym, wyniki SWOT (W4, S4).	Wielkość obszarów wodnych objętych ochroną potencjału produkcyjnego w ramach LSR. Liczba operacji polegających na wprowadzeniu rozwiązań przeciwdziałającym negatywnym skutkom zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi.	CS 3.1
24.	Zbiorowy interes	Kryterium premiuje inwestycje mające wpływ na poprawę jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców. Odwołuje się również do faktu traktowania lokalnych zasobów przyrodniczych jako ważnego czynnika determinującego rozpoznawalność obszaru LSR i identyfikację mieszkańców z Doliną Karpia SWOT (S1, S4 oraz W1).	Wielkość obszarów wodnych objętych ochroną potencjału produkcyjnego w ramach LSR. Liczba osób korzystających z obiektów turystyczno-rekreacyjnych objętych wsparciem w ramach LSR.	CS 3.1

Źródło: Opracowanie własne

6.3 Innowacyjność

Innowacyjność uznać można za priorytet i cel przekrojowy LSR. Wyraża się to nie tylko w dedykowaniu temu tematowi jednego z przedsięwzięć (1.1.1[76]), ale również w uznaniu innowacyjności za jedno ze strategicznych kryteriów oceny, które zostało zastosowane jako kryterium podstawowe dla wszystkich celów i przedsięwzięć. Podstawą stosowanej przez LGD definicji innowacyjności jest ta zawarta w *Podręczniku Oslo Manual*[77].

Innowacyjność *- wdrożenie nowego lub istotnie ulepszonego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszonego procesu, nowej metody marketingu lub nowej metody organizacji w zakresie praktyk biznesowych, organizacji miejsca pracy bądź relacji ze środowiskiem zewnętrznym.*

LGD przewidziała dodatkowe punktowanie operacji/zadań, które mają charakter innowacyjny przy jednoczesnym wykorzystaniu lokalnych zasobów obszaru LSR.

Innowacyjność będzie oceniana zarówno w ujęciu przedmiotowym (na podstawie ww. definicji) oraz terytorialnym (odniesienie do obszaru oddziaływania innowacyjności). Ma to zapewnić wyeliminowanie znanych z przeszłości przypadków deklarowania innowacyjności w zakresie tylko jednej miejscowości.

6.4 Projekty grantowe i operacje własne

LGD planuje realizację co najmniej dwóch projektów grantowych (PG).

Pierwsze projekty grantowe prowadzone będą w ramach przedsięwzięcia 2.1.2 (*Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu*), które jest jednym z trzech przedsięwzięć celu szczegółowego 2.1. Zakres tych projektów dotyczyć będzie oddolnych inicjatyw aktywizujących lokalną społeczność poprzez organizację wydarzeń w obszarze tzw. wolnego czasu. LGD planuje przeznaczyć na realizację projektów 75 000,00 EURO, aby w wyniku jego realizacji osiągnąć następujące wskaźniki:

- Co najmniej 24 zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności, w tym 12 dla grup defaworyzowanych (*wskaźnik produktu*).
- Co najmniej 12 podmiotów działających w sferze kultury otrzyma wsparcie w ramach LSR (*wskaźnik produktu*).
- Co najmniej 10 tys. osób korzystających z oferty edukacyjnej i spędzania wolnego czasu dzięki wsparciu LSR (*wskaźnik rezultatu*).

Kolejny projekt grantowy planuje się w ramach przedsięwzięcia 2.2.2 (*Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia*), które jest jednym z trzech przedsięwzięć celu szczegółowego 2.2. Zakres tego projektu dotyczyć będzie lokalnego dziedzictwa kulturowego, a zwłaszcza tych operacji, które będą się przyczyniały do promocji Doliny Karpia, w tym produktów lokalnych. LGD planuje przeznaczyć na realizację projektu 75 000,00 EURO. PLN, aby w wyniku jego realizacji osiągnąć następujące wskaźniki:

- Co najmniej 24 obiektów turystycznych objętych jednolitym systemem promocji *(wskaźnik produktu).*
- Co najmniej 24 strony w przestrzeni wirtualnej uczestniczących w promocji oferty turystycznej Doliny Karpia *(wskaźnik produktu).*
- Co najmniej 2400 osób korzystających z obiektów turystyczno-rekreacyjnych objętych wsparciem w ramach LSR *(wskaźnik rezultatu).*

LGD przewiduje jednak możliwość przeznaczenia powyższej kwoty na realizację dodatkowych operacji własnych w ramach przedsięwzięcia 2.2.2 (*Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia*).

LGD planuje **operacje własne** w ramach przedsięwzięcia 2.2.2 (*Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia*). W ramach operacji własnych planuje się podjęcie działań związanych ze wsparciem corocznego wyboru marki lokalnej przez członków powołanej w tym celu Kapituły oraz corocznej organizacji Targów Turystycznych Doliny Karpia wspierających proces wdrażania marki lokalnej. W przypadku przeznaczenia kwoty dostępnej na projekt grantowy na realizację dodatkowych operacji własnych, planuje się ich realizację w zakresie promocji Doliny Karpia. W ramach projektów własnych, przewiduje się udział środków własnych o 5% większy niż ten wynikający z przepisów dotyczących warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020 oraz Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

[76] Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego.
[77] Oslo Manual 2005, OECD/Eurostat.

6.5 Intensywność i wysokość wsparcia

Decyzja o określeniu intensywności i wysokości wsparcia wynika z doświadczeń z wdrażania LSR 2007-13 oraz efektów konsultacji społecznych[78]. Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR wynikają bezpośrednio z treści regulacji prawnych w tym zakresie[79]. W kilku wskazanych poniżej przypadkach zdecydowano o przyjęciu zasad premiujących wnioskodawców należących do grup defaworyzowanych, a jednocześnie ograniczających wielkość wsparcia i intensywności pomocy w ramach części działań:

1. Podejmowanie działalności gospodarczej (dla przedsięwzięć 1.2.2 i 1.2.3)
   - wielkość wsparcia: 70 tys. PLN[80],
   - intensywność pomocy: 100%.

2. Rozwijanie działalności gospodarczej (dla przedsięwzięcia 1.2.2 i 1.2.3)
   - wielkość wsparcia: nie więcej niż 300 tys. PLN,
   - intensywność pomocy: do 65%, grupy defaworyzowane do 70% chyba, że wnioskodawca zadecyduje o zwiększeniu wkładu własnego.

3. Operacje w ramach P 2.2.3
   - wielkość wsparcia: nie więcej niż 200 tys. PLN,
   - intensywność pomocy: do 75% chyba, że wnioskodawca zadecyduje o zwiększeniu wkładu własnego.

VII PLAN DZIAŁANIA

Proces wdrażania LSR obejmuje okres blisko siedmiu lat od roku 2016 do roku 2024. W okresie tym, Lokalna Grupa Działania będzie musiała efektywnie i skutecznie wydać 4 729 375,00 EURO przeznaczonych na realizację strategii, w tym projektów współpracy. Kwota ta, w wyniku pozyskania dodatkowych środków o okresie 2016-2021 wzrosła do 5 255 175,00 EURO, a następnie w 2022 r. została zmniejszona do poziomu 5 205 175,00 EURO. Określając plan działań uwzględniono więc następujące uwarunkowania decydujące o racjonalności harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu oraz realizacji budżetu:

1. Zgodnie z kalendarzem konkursu na wybór strategii, umowa ramowa między LGD i województwem małopolskim będzie zawarta nie wcześniej niż w maju 2016 roku,
2. Zgodnie z Rozporządzeniem MRiRW[81] graniczną datą składania przez beneficjentów wniosków o płatność jest 31 grudnia 2022 roku,
3. Projekt umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR zakłada w § 8 zarówno sankcje jak i premię za tempo realizacji wskaźników rzeczowych i finansowych strategii.

W rezultacie, Lokalna Grupa Działania zdecydowała, aby zdecydowaną większość zaplanowanych działań przeprowadzić w dwóch przedziałach czasowych: 2016-2018 oraz 2019-2024. W każdym z tych okresów planuje się realizację około 40%-50% założonych wskaźników finansowych i rzeczowych. Wyniki konsultacji społecznych (zwłaszcza złożone fiszki projektowe) wskazują, że takie tempo realizacji LSR pozwoli z jednej strony wyjść naprzeciw oczekiwaniom związanym z szybkim uruchomieniem środków z nowego okresu programowania, a z drugiej strony, umożliwi składnie wniosków praktycznie przez cały okres wdrażania LSR.

Określając wartość poszczególnych wskaźników rzeczowych, zastosowano głównie mechanizm polegający na podziale budżetu danego przedsięwzięcia przez liczbę operacji o maksymalnej możliwej wartości dofinansowania. Tego typu rozwiązanie umożliwia rzetelną, a jednocześnie ostrożną kwantyfikację wskaźników rzeczowych. W dwóch przypadkach (P 2.1.2 i P 2.2.2) wartość

[78] Ostateczną decyzję w tym zakresie podjęto na spotkaniach Grupy Roboczej ds. LSR oraz Grupy Ekspertów.
[79] Odrębnie dla PROW i PO RiM.
[80] Wielkość wsparcia została określona na podstawie analizy rynku (adekwatne granty PUP mają wartość ok. 20 tys.) oraz danych historycznych z poprzedniego okresu programowania. W ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw" średnia wartość zrealizowanego projektu wynosiła ok. 30 000,00 PLN, w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej" średnia wnioskowana kwota wsparcia wynosiła blisko 76 000,00 PLN, natomiast w ramach działania „Podnoszenie wartości produktów rybactwa, rozwój usług na rzecz społeczności zamieszkującej obszary zależne od rybactwa" wynosiła ok. 95 000,00 PLN
[81] Art. 30 Rozporządzenia MRiRW z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

wskaźnika jest znacząco wyższa z uwagi na planowane w ramach tych przedsięwzięć projekty grantowe, umożliwiające dużej liczbie wnioskodawców uzyskanie wsparcia w relatywnie niskiej wysokości.

Stanowiący załącznik do LSR Plan działania zawiera nie tylko informacje o sposobie wydatkowania środków na wdrażanie strategii, ale również te dotyczące realizacji siedmiu projektów współpracy, a także kosztów bieżących i aktywizacji. LGD planuje zrealizować zarówno krajowe jak i międzynarodowe projekty współpracy. Pierwsze przeprowadzone zostaną w ramach przedsięwzięć 2.1.3 i 2.2.2 a projekty międzynarodowe w ramach przedsięwzięć 2.2.1 i 2.2.2. Planuje się, że cztery projekty zostaną zrealizowane w okresie do końca 2018 roku. Przy czym, po roku 2018, LGD rozważa realizację kolejnych projektów ponad gwarantowany aktualnie limit środków.

Szczegółowy harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu i wskaźników finansowych znajduje się w zał. nr 3 do LSR.

VIII BUDŻET LSR

8.1 Ogólna charakterystyka budżetu

Lokalna Strategia Doliny Karpia ma charakter wielofunduszowy, co oznacza że realizowane w jej ramach działania finansowane będą zarówno ze środków EFMR[82] jak i EFRROW[83].

EFRM

Zgodnie z dokumentacją konkursową na wybór LSR, maksymalne kwoty środków przeznaczonych na realizację strategii są uzależnione od spełnienia przez LGD poszczególnych progów dla parametrów:

- wysokość zatrudnienia w sektorze rybackim,
- wartość całkowitej rocznej produkcji/połowów ryb.

Aby zakwalifikować się do wyższego progu należy spełnić obydwa parametry obowiązujące w danym progu. Wysokość zatrudnienia (co najmniej 150 osób) i produkcji (co najmniej 5 200 000 PLN) lokuje Dolinę Karpia w ramach III (na IV możliwe) progu dostępności środków. W rezultacie maksymalna kwota środków na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR z wyłączeniem wsparcia funkcjonowania LGD to 3,6 mln euro. Biorąc jednak pod uwagę określony w załączniku nr 6 do Regulaminu konkursu limit finansowy dla województwa małopolskiego, Stowarzyszenie zdecydowało się aplikować o 2,7 mln EURO[84]. Do tej kwoty dochodzą jeszcze środki na wsparcie funkcjonowania LGD. Ponieważ LSR Doliny Karpia ma charakter wielofunduszowy, to decyzja o wielkości tych środków oraz źródle ich finansowania zostanie podjęta na późniejszym etapie.

EFRROW

Finansowany z środków EFFROW budżet LSR składa się z trzech podstawowych elementów:

1. Środków przeznaczonych na realizację LSR (19.2),
2. Środków przeznaczonych na koszty bieżące i aktywizację (19.4).
3. Środków przeznaczonych na projekty współpracy (19.3),

Zgodnie z dokumentacją konkursową dotyczącą wyboru strategii[85], wielkość dostępnych środków uzależniona jest od liczby ludności zamieszkującej obszar objęty lokalną strategią rozwoju. Oznacza to, że maksymalna kwota środków dostępna na realizację LSR (19.2) wynosi 1,75 mln EURO. Zarówno wielkość środków na koszty bieżące i aktywizację (19.4) jak i tych na projekty współpracy (19.3) uzależniona jest od budżetu przewidzianego na realizację LSR. Przy czym, z racji wielofunduszowego charakteru LSR, decyzja o wielkości środków na koszty bieżące i aktywizację oraz źródle ich finansowania zostanie podjęta przez Samorząd Województwa na późniejszym etapie. Natomiast, planowany z środków EFRROW budżet planowanych do roku 2018 projektów współpracy to 33 250,00 EURO. Wielkość środków na projekty współpracy z EFMiR na cały okres wdrażania LSR wynosi co najmniej 75 000,00 EURO.

Zgodnie z wymogami PROW, kwota dostępnych środków obejmuje zarówno wkład EFRROW, jak i wymagany krajowy wkład środków publicznych. Jednolita wielkość wkładu EFRROW to 63,63%, a wymagany krajowy wkład środków publicznych to 36,37%. W przypadku operacji gdzie beneficjentem jest jednostka sektora finansów publicznych krajowym wkładem środków publicznych jest wkład własny tej jednostki na poziomie 36,37%. Przy założeniu, że beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych uzyskają 561 250 EURO (33,76% całego budżetu na realizację LSR), ich wkład własny wynosić będzie 204 126,625 EURO (36,37% środków). Szczegółowe tabelaryczne informacje na temat budżetu znajdują się w załączniku nr 4 do LSR.

[82] Europejski Fundusz Morski i Rybacki.

[83] Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

[84] Zgodnie z dokumentacją konkursową do przeliczania kwot wyrażonych w PLN na EUR stosuje się kurs 4 PLN/EUR.

[85] Załącznik nr 6 do Regulaminu konkursu: Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR.

8.2 Powiązanie budżetu z celami LSR

Struktura wewnętrzna budżetu LSR wynika zarówno z wymogów konkursu na wybór strategii, jak i z konsultacji społecznych. Wymogi konkursowe zdecydowały o przeznaczeniu 50% obu budżetów (EFRROW i EFMR) dotyczących wdrażania LSR na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. W rezultacie, na cel ogólny nr 1 *Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich* przeznaczono 2 181 250 EURO (PROW – 831 250 EURO, PO RiM – 1,35 mln EURO), czyli właśnie 50% budżetu. Środki te podzielono na dwa cele szczegółowe, z których to uznane za trudniejsze i mniej popularne (1.1) uzyskało 450 000 EURO, a drugie (1.2) adresowane do szerszej grupy wnioskodawców 1 731 250 EURO.

Pozostałe 2 214 500 EURO przeznaczono na dwa inne cele ogólne, przy czym na cel ogólny nr 3 alokowano w wyniku konsultacji społecznych jedynie 150 000 EURO. Warto również zaznaczyć, że każdy z celów szczegółowych w ramach celu ogólnego nr 2 wdrażany jest przez przedsięwzięcia, z których co najmniej jedno ma zawsze charakter „twardy" (infrastrukturalny), a drugie „miękki" (działania aktywizujące i promocyjne). Ten podział widoczny jest również w budżecie LSR, ponieważ wielkość środków przewidzianych na działania infrastrukturalne jest zdecydowanie większa (P 2.1.1, P 2.2.1, P 2.2.3). O podziale środków pomiędzy poszczególne cele zdecydowały przede wszystkim konsultacje społeczne, a zwłaszcza analiza fiszek projektowych, które potencjalni wnioskodawcy ze wszystkich sektorów mogli składać w LGD. Dodatkowo, ważny głos w pracach nad budżetem mieli również eksperci[86], którzy wskazywali na uwarunkowania finansowe związane z realizacją danego typu operacji.

W wyniku zmian wprowadzonych na przestrzeni lat 2016-2021 spowodowanych otrzymaniem dodatkowych środków w ramach PROW 2014-2020 oraz przesunięć środków pomiędzy przedsięwzięciami realizowanymi w ramach EFRM oraz EFRROW, LGD wdraża środki w łącznej wysokości 5 255 175,00 EURO (wraz z projektami współpracy) w następujących proporcjach:
- cel ogólny I - 2 554 140,50 EURO (środki przeznaczone na miejsca pracy);
- cel ogólny II - 2 603 470,75 EURO;
- cel ogólny III - 97 563,75 EURO.

W 2022 r. dokonano przesunięć pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami w ramach PROW 2014-2020. Część środków z celu ogólnego I została przesunięta na cel ogólny II. Po dokonanych zmianach pula środków w ramach poszczególnych celów ukształtowała się następująco:
- cel ogólny I - 2 449 240,28 EURO (środki przeznaczone na miejsca pracy);
- cel ogólny II - 2 708 370,97 EURO;
- cel ogólny III - 97 563,75 EURO.

Warto podkreślić, że LGD wyznaczyła zasady premiowania projektów, w których wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w Rozporządzeniu MRiRW[87]. Jedno z kryteriów podstawowych (stosowanych do wszystkich wniosków za wyjątkiem wniosków dot. podejmowania działalności gospodarczej w PROW oraz projektów grantowych !) zakłada bowiem dodatkowe punkty dla wnioskodawców, których wkład własny jest wyższy od minimalnego[88]. Poza tym LGD przewiduje w ramach **projektów własnych** udział środków własnych o 5% większy niż ten wynikający z przepisów dotyczących warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach PROW i PO RiM.

Tabela 34. *Budżet realizacji LSR w podziale na poszczególne cele i przedsięwzięcia*

Cel	Ogółem (EURO)	PROW (EURO))	PO RiM (EURO)
CO 1 ROZWÓJ GOSPODARCZY MAŁYCH MIAST ORAZ TERENÓW WIEJSKICH	2 449 240,28	1 046 804,03	1 402 436,25
CS 1.1 Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego	292 768,88	0	292 768,88
P 1.1.1 Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego.	172 053,13	0	172 053,13
P 1.1.2 Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	120 715,75	0	120 715,75
CS 1.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	2 156 471,40	1 046 804,03	1 109 667,37
P 1.2.1 Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich	1 109 667,37	0	1 109 667,37

[86] Grupa Robocza ds. LSR.
[87] Rozporządzenia MRiRW z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji…".
[88] Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w Rozdziale VI.

P 1.2.2 Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich	909 544,10	909 544,10	0
P 1.2.3 Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów	137 259,93	137 259,93	0
CO 2 WZMOCNIENIE PROMOCJI DZIEDZICTWA REGIONALNEGO ORAZ OFERTY PRZEMYSŁÓW CZASU WOLNEGO	2 708 370,97	1 508 370,97	1 200 000
CS 2.1 Poprawa aktywności społecznej mieszkańców	1 181 012,39	987 262,39	193 750
P 2.1.1 Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań	926 311,89	926 311,89	0
P 2.1.2 Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu	60 950,50	60 950,50	0
P 2.1.3 Integracja społeczna mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego	193 750	0	193 750
CS 2.2 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia	1 527 358,58	521 108,58	1 006 250
P 2.2.1 Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na obszarach rybackich	1 006 250	0	1 006 250
P 2.2.2 Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia	392 482,72	392 482,72	0
P 2.2.3 Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego	128 625,86	128 625,86	0
CO 3 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju	97 563,75	0	97 563,75
CS 3.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia	97 563,75	0	97 563,75
P 3.1.1 Ochrona akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	97 563,75	0	97 563,75
BUDŻET OGÓŁEM	**5 255 175**	**2 555 175**	**2 700 000**

Źródło: Opracowanie własne

IX PLAN KOMUNIKACJI

9.1 Cele działań komunikacyjnych

Podstawową przesłanką do określenia Planu komunikacji jest zapewnienie skutecznego wdrożenia Lokalnej Strategii Rozwoju poprzez realizację **dwóch strategicznych celów komunikacyjnych**:

1. Informowania mieszkańców, a zwłaszcza potencjalnych wnioskodawców, o realizacji LSR,
2. Pozyskiwania informacji od mieszkańców, a zwłaszcza potencjalnych wnioskodawców, o ocenie procesu wdrażania LSR.

Oczywiście każdy z tych celów składa się z szeregu mniejszych celów operacyjnych, które zostały szczegółowo przedstawione w załączonym do LSR Planie komunikacji (kolumna nr 2). Celom tym wyznaczono półroczny okres realizacji, a znajdują się wśród nich między innymi:

- Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia oraz rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie.
- Przekazanie potencjalnym wnioskodawcom wyjaśnień dotyczących interpretacji kryteriów ocen używanych przez Radę LGD.
- Zebranie informacji na temat ewentualnych problemów związanych z procesem aplikowania o środki z budżetu LSR.
- Uzyskanie informacji od interesariuszy na potrzeby ewaluacji okresowej zarówno formatywnej jak i podsumowującej.
- Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych.

Ad. 1) **Informowanie o realizacji LSR** prowadzone będzie zarówno na poziomie ogólnym (promocyjnym) jak i szczegółowym (technicznym). Efektem działań promocyjnych ma być przede wszystkim uświadomienie mieszkańców samego faktu realizacji LSR oraz efektów realizowanych operacji. W natłoku informacji jakie codziennie docierają do mieszkańców bardzo trudne będzie wyróżnienie działalności LGD. Dlatego też, zakłada się formułowanie przekazu prostego i czytelnego, a jednocześnie odwołującego się do lokalnej sytuacji. Pomocne w tym ma być również wprowadzenie zasady cykliczności, zgodnie z którą kampanie informacyjne o naborach prowadzone będę na początku każdego roku.

W przypadku tzw. działań „technicznych" informacje będą bardziej szczegółowe. Dotyczyć będą one zagadnień związanych z procesem wdrażania LSR i realizacji naborów, w tym na przykład informacji o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia. Informacje przekazywane wnioskodawcom doprowadzić mają zarówno do składania wniosków w naborach, jak i do maksymalnego ograniczenia ewentualnych błędów.

Ad 2) Jakość pracy LGD, a tym samym jakość procesu wdrażania LSR, zależy również od umiejętności usuwania potencjalnych zagrożeń i błędów, a także wprowadzania działań korygujących. Warunkiem realizacji tych działań jest **uzyskiwanie aktualnych informacji od grup docelowych** LSR. Opracowany przez LGD Plan komunikacji zakłada bardzo intensywne działania w zakresie zbierania informacji od mieszkańców, zwłaszcza wnioskodawców i liderów opinii. Zebrane w ten sposób informacje staną się podstawą działań korygujących LGD oraz określonych w Planie komunikacji corocznych kampanii informacyjnych. Warto podkreślić, że działania te zostały zintegrowane z procesem ewaluacji i monitoringu opisanym w rozdziale XI.

W celu zapewnienia skuteczności Planu komunikacji każdemu z działań w nim wskazanych **przypisano mierzalne wskaźniki zarówno na poziomie produktu (wskaźniki realizacji) jak i rezultatów (efekty działań).** Stan realizacji wskaźników będzie monitorowany przez biuro LGD, a także oceniany w ramach ewaluacji okresowej i końcowej.

9.2 Metody działań i grupy docelowe

Odbiorców planowanych działań komunikacyjnych można podzielić na trzy podstawowe grupy docelowe:

1. **Mieszkańcy LSR** - jest to grupa najszersza, a tym samym najtrudniejsza do realizacji skutecznych działań komunikacyjnych. Choć wszystkie z planowanych działań mogą trafić do ogółu mieszkańców, to jednak przede wszystkim dwa główne dedykowane są tej właśnie grupie. Jest to planowana na 2016 kampania promocyjna o rozpoczęciu wdrażania LSR, oraz przewidziana w 2020 kampania „5 lat LSR". Dobór środków przekazu jest adekwatny do charakteru tak dużej grupy odbiorców i zakłada wykorzystanie mediów elektronicznych, papierowych oraz nowoczesnych i efektywnych narzędzi komunikacji w internecie.

2. **Wnioskodawcy** (również potencjalni) - sukces wdrożenia LSR jest uzależniony od jakości działań komunikacyjnych realizowanych wobec tej właśnie grupy docelowej. Stąd właśnie na początku każdego roku realizowana będzie cykliczna kampania informacyjna adresowana do potencjalnych wnioskodawców. O ile informacje o poszczególnych naborach będą dostępne cały czas, to właśnie początek roku został wybrany jako moment szczególnie intensywnych działań informacyjnych skierowanych do podmiotów planujących ewentualne inwestycje. Wymogi programowe oraz konieczność realizacji wskaźników dotyczących zatrudnienia sprawiają, że wśród wnioskodawców szczególnie istotną podgrupą docelową będą podmioty tworzące miejsca pracy. Wybór narzędzi komunikacyjnych jest konsekwencją dotychczasowy doświadczeń LGD (informacje w gminach, spotkania), a także rezultatem konsultacji społecznych, podczas których zwracano szczególną uwagę na mocniejsze wykorzystanie narzędzi internetowych (E-mailng, strony internetowe oraz portale społecznościowe). Wnioskodawcy są również podstawową grupą docelową w realizacji drugiego celu strategicznego Planu komunikacji tj. pozyskania informacji o ocenie procesu wdrażania LSR. W tym przypadku podstawowym narzędziem komunikacyjnym będą metody z powodzeniem wykorzystywane w procesie konsultacji społecznych LSR - ankieta oraz wywiady.

3. **Grupy defaworyzowane** - to grup tych należą osoby o bardzo różnych preferencjach w zakresie metod komunikacyjnych. O ile osoby młode (<35) bardzo mocno domagały się podczas konsultacji społecznych komunikacji za pomocą internetu (zwłaszcza portale społecznościowe), o tyle osoby starsze (>50) wolą spotkania bezpośrednie lub informacje przekazywane przez lokalnych liderów opinii (np.: KGW, OSP, sołtys). Przedstawiciele sektora rybackiego jako szczególnie istotna grupa docelowa objęci będą tzw. działaniami sprofilowanymi. Oznacza to, że LGD prowadzić będzie bazę adresową tej właśnie grupy odbiorców i kierować informacje do nich, o ile to możliwe, bezpośrednio, nawet przy wykorzystaniu techniki telemarketingu.

9.3 Działania korygujące

Opracowany na potrzeby LSR Plan komunikacji powinien zapewnić skuteczną realizację strategii. Nie mniej jednak, istnieje ryzyko zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego pojawienia się sytuacji niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej. Na wypadek takiej sytuacji LGD planuje podjęcie działań sprofilowanych, czyli takich w których informacja adresowana będzie nie tylko do ogólnej grupy docelowej, ale przede wszystkim do konkretnych osób - potencjalnych wnioskodawców i liderów opinii. W tym celu planuje się wykorzystanie narzędzi telemarketingowych, pozwalających na bezpośredni kontakt telefoniczny, a następnie spotkanie bezpośrednie z daną osobą. W przypadku braku skuteczności takich działań, zakłada się przeprowadzenie zewnętrznej ewaluacji doraźnej, której celem będzie zidentyfikowanie przyczyn problemów oraz określenie działań naprawczych. Działania korygujące opisane zostały również w załączonym do LSR Planie komunikacji.

X ZINTEGROWANIE

10.1 Opis sposobu integrowania

Podejście zintegrowane w LSR jest wykorzystywane zarówno na etapie programowania jak i na etapie wdrażania strategii. W ramach tego pierwszego etapu zintegrowany charakter przejawia się przede wszystkim w samym sposobie formułowania celów i przedsięwzięć, zapewnieniu ich komplementarności i spójności. Dodatkowo, istotnym elementem zintegrowania był również udział przedstawicieli różnych sektorów i branż gospodarczych w procesie konsultacji społecznych. Etap wdrażania natomiast, zakłada zastosowanie różnych metod, zaangażowanie różnych sektorów i partnerów, a także branż działalności gospodarczej w całym okresie realizacji LSR.

Właściwie wszystkie cele szczegółowe określone w LSR będą realizowane przy zastosowaniu podejścia zintegrowanego. Świadczy o tym ich spójność i kompleksowość, różnorodność wykorzystywanych metod, a także udział różnych sektorów, partnerów i branż. Potwierdzeniem tej jest zawarty poniżej opis odejścia zintegrowanego w ramach dwóch celów szczegółowych - 2.1 oraz 2.2.

10.1.1 Zintegrowanie na przykładzie celu 2.1

Cel 2.1 *Poprawa aktywności społecznej mieszkańców* został sformułowany w odpowiedzi na zdiagnozowany podczas konsultacji społecznych problem niskiej aktywności społecznej mieszkańców terenu LSR (patrz: SWOT W1, T1 w kontekście O1).

Integrowanie przedsięwzięć: spójność i kompleksowość

Wszystkie trzy przedsięwzięcia określone dla celu 2.1 dotyczą obszaru szeroko rozumianej aktywności społecznej. Dzięki temu, działania podejmowane w ramach celu są nie tylko spójne, ale powodują również efekt synergii, w tym kluczowym dla lokalnej tożsamości i świadomości obszarze. Skuteczna interwencja na polu aktywności społecznej jest trudna z racji jej złożoności przedmiotowej i podmiotowej. Dlatego też, konieczne jest podejście kompleksowe łączące różne metody, podmioty i kierunki działania. Ta kompleksowość została wyrażona również w zakresie przedmiotowym każdego z przedsięwzięć. Przedsięwzięcie 2.1.1 dotyczy działań infrastrukturalnych, które doprowadzić mają do stworzenia miejsc pozwalających na wspólne spędzanie wolnego czasu. Jest to więc obszar projektów „twardych". Uzupełnieniem działań infrastrukturalnych są przedsięwzięcia 2.1.2 i 2.1.3, dedykowane organizacji czasu wolnego, w tym również poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa lokalnego. W ramach tego obszaru planuje się tzw. działania „miękkie" - np.: spotkania, konkursy, zawody sportowe. Opisane powyżej przedsięwzięcia odwołują się do różnego rodzaju braków (infrastrukturalne *versus* promocyjne) po to, aby w sposób jak najbardziej kompleksowy zwiększyć aktywność społeczną obszaru. Ta kompleksowość determinuje również przyjętą sekwencję interwencji, w której oba rodzaje działań stanowią wzajemne uzupełnienie w równoległych lub następujących po sobie ciągach czasowych.

Integrowanie metod

Realizacja celu szczegółowego 2.1 zakłada wykorzystanie czterech metod interwencji:

a) projektów konkursowych (2.1.1, 2.1.3),
b) projektów współpracy (2.1.3),
c) projektów grantowych (2.1.2).

Dodatkowo, o zintegrowanym podejściu do metodyki wdrażania LSR świadczy również fakt wykorzystywania zarówno środków z EFRM (2.1.3) jak i z EFFROW (2.1.1, 2.1.2).

Integrowanie sektorów & partnerów

We wdrażaniu celu szczegółowego 2.1 uczestniczyć będą przedstawiciele wszystkich sektorów:

a) *sektor publiczny* - zakłada się, że jednostki publiczne będą głównymi wnioskodawcami w ramach przedsięwzięcia 2.1.1.
b) *sektor społeczny* - doświadczenie z poprzedniego okresu programowania wskazują, że organizacje społeczne będą bardzo aktywnymi wnioskodawcami przede wszystkim w ramach obu przedsięwzięć miękkich (2.1.2 i 2.1.3). Dodatkowo, przedsięwzięcie 2.1.3 realizowane będzie między innymi poprzez projekt współpracy prowadzony ze stowarzyszeniem spoza obszaru LSR.
c) *sektor gospodarczy* - podmioty gospodarcze będą wykonawcą większości inwestycji przewidzianych w celu 2.1, a zwłaszcza w przedsięwzięciu 2.1.1. Doświadczenia z poprzedniego okresu programowania wskazują, że inwestycje infrastrukturalne związane z tworzeniem przestrzeni do wspólnych spotkań są ważnym czynnikiem rozwojowym dla lokalnych firm budowlanych.
d) *mieszkańcy* - ostateczną grupą docelową wszystkich działań, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich, będą mieszkańcy. Rozwój aktywności społecznej na terenie LSR spowodować ma bowiem wzmocnienie ich świadomości i tożsamości lokalnej, co ma szczególne znaczenie zwłaszcza w kontekście grup defaworyzowanych.

e) *sektor rybacki* - przedsięwzięcie 2.1.3 odwołuje się do rybackiego dziedzictwa kulturowego i jako takie adresowane jest w pierwszym rzędzie do przedstawicieli sektora rybackiego. Aktywizacja tej właśnie grupy społecznej ma szczególne znaczenie w kontekście wieloletnich tradycji rybackich oraz planów rozwojowych Doliny Karpia.

Integrowanie branż

Podczas realizacji celu szczegółowego 2.1 zintegrowane zostaną między innymi następujące branże działalności gospodarczej:

a) *branża kulturalna* (kod PKD: sekcja R) - jako wnioskodawca lub wykonawca operacji w ramach 2.1.2 lub 2.1.3,
b) *branża gastronomiczna* (kody PKD: sekcja I) - jako wykonawca operacji w ramach 2.1.2 lub 2.1.3,
c) *branża budowlana* (kod PKD: sekcja F) - jako wykonawca inwestycji w 2.1.2,
d) *branża wydawnicza* (kod PKD: sekcja J) - jako wnioskodawca lub wykonawca operacji z zakresu promocji w 2.1.2 lub 2.1.3,
e) *branża turystyczna* (kod PKD: sekcja N) - jako pośredni odbiorca działań infrastrukturalnych w ramach 2.1.1.

10.1.2 Zintegrowanie LSR na przykładzie celu 2.2

Cel 2.2 *Zwiększenie atrakcyjności oferty turystycznej Doliny Karpia* jest bezpośrednim odwołaniem do zidentyfikowanego w analizie SWOT problemu niedostatecznego wykorzystania potencjału turystycznego terenu LSR (patrz: SWOT W6 w kontekście S3 i S6).

Integrowanie przedsięwzięć: spójność i kompleksowość

Spójność trzech przedsięwzięć określonych w ramach tego celu wynika z samego ich zakresu przedmiotowego - turystyki. Tworząc LSR założono, ze wyeliminowanie określonych w SWOT problemów w obszarze turystyki wymaga działań kompleksowych, na trzech podstawowych poziomach interwencji - infrastrukturalnej, organizacyjnej i promocyjnej. Za działania infrastrukturalne odpowiada przedsięwzięcie 2.2.1. Planowane w ramach tego przedsięwzięcia operacje doprowadzić mają do zminimalizowania deficytów opisanych w obszarach W5 i W6 analizy SWOT. Działania „twarde" mają być uzupełnione również tzw. działaniami „miękkimi" - promocją i koordynacją zarządzania. Tym potrzebom dedykowane jest przedsięwzięcie 2.2.2. Warto również podkreślić rolę materialnego dziedzictwa lokalnego (2.2.3) w procesie zwiększania atrakcyjności turystycznej. Jak pokazują to doświadczenia Doliny Karpia jak i całej Małopolski, kultura materialna (np.: obiekty zabytkowe) stanowi nieodłączny element polityki promocyjnej regionu. Podobnie więc jak w przypadku celu szczegółowego 2.1, również i w ramach celu 2.2 zakłada się kompleksowość interwencji poprzez uzupełniające się działania infrastrukturalne i promocyjne. Podobieństwo to odnosi się również do przyjętej sekwencji interwencji, gdzie oba rodzaje działań stanowią wzajemne uzupełnienie w równoległych lub następujących po sobie ciągach czasowych.

Integrowanie metod

Realizacja celu szczegółowego 2.2 zakłada wykorzystanie trzech głównych metod interwencji:

a) projektów konkursowych (w ramach wszystkich przedsięwzięć 2.2.1, 2.2.3),
b) projektów współpracy (2.2.1, 2.2.2),
c) projektu grantowego (2.2.2),
d) operacji własnych (2.2.2).

Dodatkowo, o zintegrowanym podejściu do metodyki wdrażania LSR świadczy również fakt wykorzystywania zarówno operacji infrastrukturalnych (2.2.1, 2.2.3) jak i promocyjnych (2.2.2).

Integrowanie sektorów & partnerów

We wdrażaniu celu szczegółowego 2.2 uczestniczyć będą przedstawiciele wszystkich sektorów:

a) *sektor publiczny* - zakłada się, że głównymi wnioskodawcami w ramach przedsięwzięcia 2.2.1 będą właśnie jednostki publiczne.
b) *sektor społeczny* - organizacje społeczne zaangażowane będą w realizację przedsięwzięcia 2.2.1 (projekt współpracy), 2.2.2 (projekt grantowy), a także 2.2.3. Warto przy tym podkreślić, że dzięki realizacji projektu grantowego pomoc będzie dostępna nie tylko dla dużych organizacji, ale również tych najmniejszych.
c) *sektor gospodarczy* - podmioty prowadzące działalność gospodarczą są ważną grupą docelową w ramach przedsięwzięcia 2.2.1. To właśnie podmioty aktywne w obszarze turystyki będą korzystały z efektów spójnej wizualizacji i oznakowania terenu oraz działań promocyjnych. Poza tym, doświadczenia lat 2007-13 wskazują, że inwestycje infrastrukturalne związane z zachowaniem dziedzictwa materialnego (m.in.: zabytki, obiekty sakralne) są istotnym czynnikiem rozwoju dla lokalnych firm budowlanych,
d) *mieszkańcy* - ostateczną grupą docelową wszystkich działań, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich, będą mieszkańcy. Rozwój turystyki na terenie LSR wpłynie bowiem pozytywnie na rozwój gospodarczy (rynek pracy) oraz jakość życia, co ma szczególne znaczenie zwłaszcza w kontekście grup defaworyzowanych.

e) *sektor rybacki* - cel szczegółowy 2.2 zakłada finansowanie przedsięwzięć zarówno z środków EFFROW (2.2.2, 2.2.3) jak i EFRM (2.2.1), który dedykowany jest właśnie przede wszystkim sektorowi rybackiemu jako podstawowej grupie docelowej. Połączenie dwóch funduszy w ramach jednego celu jest również potwierdzeniem zintegrowanego charakteru LSR.

Integrowanie branż

Podczas realizacji celu szczegółowego 2.2 zintegrowane zostaną między innymi następujące branże działalności gospodarczej:

a) *branża turystyczna* (kod PKD: sekcja N) - jako bezpośredni odbiorca działań promocyjnych w ramach 2.2.2 i pośredni beneficjent operacji infrastrukturalnych w 2.2.1 i 2.2.3,
b) *branża budowlana* (kod PKD: sekcja F) - jako wykonawca inwestycji w 2.2.1 i 2.2.3,
c) *branża rekreacyjna* (kod PKD: sekcja R) - jako odbiorca infrastruktury rekreacyjnej w 2.2.1,
d) *branża informatyczna* (kody PKD: sekcja J) - jako wykonawca działań z zakresu marketingu internetowego w 2.2.2,
e) *branża wydawnicza* (kod PKD: sekcja J) - jako wykonawca działań promocyjnych w 2.2.2,
f) *branża gastronomiczna* (kody PKD: sekcja I) - jako bezpośredni odbiorca działań promocyjnych w ramach 2.2.2,
g) *branża noclegowa* (kod PKD: sekcja I) - jako bezpośredni odbiorca działań promocyjnych w ramach 2.2.2 i pośredni beneficjent operacji infrastrukturalnych w 2.2.1 i 2.2.3.

10.2 Zgodność z innymi dokumentami planistycznymi

Określone w LSR cele i przedsięwzięcia są zgodne z najważniejszymi dokumentami planistycznymi odnoszącymi się do obszaru Doliny Karpia. Sposobem na zapewnienie tej zgodności był zarówno udział przedstawicieli lokalnych instytucji w konsultacjach społecznych, jak i szczegółowa analiza dostępnych materiałów, której streszczenie znajduje się poniżej.

1. *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*

Wszystkie z celów i przedsięwzięć określonych w LSR są również zgodne ze strategią województwa. Gwarancją tej spójności jest wykorzystanie jako celów ogólnych LSR trzech kierunków polityki rozwoju określonych w *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*:

- **Kierunek polityki rozwoju 5.2**: Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich
- **Kierunek polityki rozwoju 2.4**: Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego
- **Kierunek polityki rozwoju 6.1**: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski

2. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020*

Już sama analiza osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego jednoznacznie wskazuje na spójność LSR z kierunkami działań województwa.

1. Cele „gospodarcze" LSR (1.1 i 1.2) wpisują się w oś 3 *Przedsiębiorcza Małopolska* i oś 8 *Rynek pracy*. Co ciekawe obie te osie poprzez sposób formułowania swoich priorytetów inwestycyjnych zwracają dużą uwagę na silnie zaakcentowaną w LSR kwestię innowacyjności (P 1.1.1).
2. Obszar aktywności społecznej opisany w LSR na poziomie celu 2.1 (przedsięwzięcia 2.1.1, 2.1.2 i 2.1.3) jest natomiast odpowiednikiem osi 12 *Infrastruktura społeczna* oraz osi 9 *Region spójny społecznie*, w której podobnie jak w LSR zwraca się szczególną uwagę na kwestię włączenia społecznego.
3. Turystyka, bardzo ważny dla LSR kierunek działania określony w celu 2.2 (wszystkie przedsięwzięcia 2.2.1 i 2.2.2 i 2.2.3) jest według zawartej w RPO matrycy zgodności ściśle związany z 5 osiami priorytetowymi. Natomiast szczególnie istotne dla turystyki są zwłaszcza osie 6-ta (*Dziedzictwo regionalne) i* 11-ta (*Rewitalizacja przestrzeni regionalnej*).
4. Odpowiednikiem określonej w celu 3.1 LSR kwestii bezpieczeństwa ekologicznego (przedsięwzięcie 1.3.1) jest natomiast oś 5 *Ochrona środowiska.*

3. *Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020*

Spójność LSR ze strategią powiatu wadowickiego jest już widoczna na poziomie celów strategicznych i operacyjnych. Natomiast szczególną zbieżność planowanych kierunków interwencji dostrzec można zwłaszcza na poziomie powiatowych kierunków działań.

1. ***Przedsiębiorczość*** - cele „gospodarcze" LSR (1.1 i 1.2) korespondują z celem operacyjnym I.3 *Łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja zawodowa uwzględniająca zmiany na lokalnym rynku pracy oraz* I.6 *Wsparcie działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu wadowickiego*. Warta podkreślenia jest również spójność wynikająca kierunków działań powiatu: *I.3.1 Wspieranie pracodawców oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia* lub I.3.4 *Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej osób młodych,*

2. ***Aktywność społeczna*** - kolejny priorytet LSR określony w celu 2.1 jest odpowiednikiem powiatowego celu operacyjnego I.5 *Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców powiatu*,
3. ***Turystyka -*** do tego obszaru nawiązuje cel szczegółowy 2.2 LSR, a także powiatowy cel operacyjny II.3 *Wspieranie rozwoju infrastruktury podnoszącej atrakcyjność turystyczną regionu.*
4. ***Ekologia -*** do tego obszaru nawiązuje cel 3.1 LSR oraz powiatowy cel operacyjny V.6 *Poprawa stanu środowiska naturalnego*.

4. *Strategia Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego na lata 2014-2020*

Również przygotowany przez powiat oświęcimski dokument zakłada realizację celów spójnych z LSR:

1. ***Przedsiębiorczość*** - cele „gospodarcze" LSR (1.1 i 1.2) są zgodne z powiatowym celem operacyjnym 1.1 *Rozwój gospodarczy i wzrost poziomu zatrudnienia*,
2. ***Aktywność społeczna*** - planowane w LSR działania w tym obszarze są odpowiednikiem powiatowego celu operacyjnego 2.1 *Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej,*
3. ***Turystyka -*** obszaru, któremu poświęcono cel szczegółowy 2.2 LSR, a także powiatowy cel operacyjny 2.1 *Rozwój infrastruktury oraz spójnej oferty turystycznej*,
4. ***Ekologia -*** do tego obszaru nawiązuje natomiast cel 3.1 LSR oraz powiatowy cel operacyjny Cel operacyjny 1.3 *Racjonalne użytkowanie zasobów i ochrona środowiska*.

5. *Dokumenty planistyczne gmin*

Jak ilustrują to poniższe tabele wszystkie cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne i spójne z następującymi dokumentami planistycznymi gmin.

1. *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Brzeźnica na lata 2007-2015,*
2. *Strategia Rozwoju Gminy Osiek w Powiecie Oświęcimskim na lata 2007-2020,*
3. *Strategia Rozwoju Gminy Polanka Wielka na lata 2007-2015,*
4. *Strategia Rozwoju Gminy Przeciszów na lata 2015-2020+,*
5. *Strategia Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Gminy Spytkowice na lata 2007-2015,*
6. *Plan Odnowy Miejscowości Tomice,*
7. *Strategia Rozwoju Gminy Zator.*

Tabela 35. *Wykazanie zgodności z dokumentami planistycznymi gmin Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów .*

Cel / przedsięwzięcie	Brzeźnica	Osiek	Polanka Wielka	Przeciszów
CS 1.1 Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego	CP[89] 4.1 Rozwój aktywności zawodowej i przedsiębiorczości	CO I.1 Rozwój działalności gospodarczej opartej na zasobach lokalnych	CS 2 Rozwój aktywności gospodarczej, poprawa sytuacji w oświacie i na rynku pracy	CO 1.2 Kształtowanie przedsiębiorczości mieszkańców oraz wzrost zatrudnienia
P 1.1.1 Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego				
P 1.1.2 Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich				
CS 1.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	CP 4.1 Rozwój aktywności zawodowej i przedsiębiorczości	CO I.1 Rozwój działalności gospodarczej opartej na zasobach lokalnych	CS 2 Rozwój aktywności gospodarczej, poprawa sytuacji w oświacie i na rynku pracy	CO 1.2 Kształtowanie przedsiębiorczości mieszkańców oraz wzrost zatrudnienia
P 1.2.1 Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich				
P 1.2.2 Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich				
P 1.2.3 Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów				
CS 2.1 Poprawa aktywności społecznej mieszkańców	CP 4.2 Rozwój aktywności społecznej CP 5.5 Poprawa oferty czasu wolnego	CO II.1 Zapewnienie szerokiej oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz rekreacyjno - sportowej CO II.2 Pobudzenie aktywności społecznej	CS III Poprawa stanu infrastruktury w gminie	CO 3.2 Nowoczesne zarządzanie publiczne i aktywna społeczność lokalna CO 3.1 Edukacja, kultura i sport, kształtujące kapitał intelektualny i społeczny mieszkańców
P 2.1.1 Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań				
P 2.1.2 Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu				
P 2.1.3 Integracja społeczna mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego				
CS 2.2 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia	CS 5 Rozwój turystyki aktywnej i poprawa oferty zagospodarowania czasu wolnego	CO II.1 Zapewnienie szerokiej oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz rekreacyjno - sportowej CO III.2 Zachowanie walorów przyrodniczych i historycznych gminy	CS IV Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej	CO 1.4 Rozwój turystyki i oferty czasu wolnego, bazującej na zasobach dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego
P 2.2.1 Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na obszarach rybackich				
P 2.2.2 Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia				
P 2.2.3 Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego				
CS 3.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia	CS 1 Poprawa stanu środowiska	CO III.2 Zachowanie walorów przyrodniczych i historycznych gminy	CS III Poprawa stanu infrastruktury w gminie	CO 2.1 Skuteczny system ochrony środowiska
P 3.1.1 Ochrona akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi.				

[89] CP - cel pośredni

Tabela 36. *Wykazanie zgodności z dokumentami planistycznymi gmin Spytkowice, Tomice, Zator.*

Cel / przedsięwzięcie	Spytkowice	Tomice	Zator
CS 1.1 Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego	CS[90] I. Rozwój przedsiębiorczości – nowoczesne rolnictwo, usługi komercyjne, drobna wytwórczość.	Cel 5: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej miejscowości	CO[91] II.4 Rozwój działalności gospodarczej opartej na zasobach lokalnych
P 1.1.1 Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego			
P 1.1.2 Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich			
CS 1.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	CS I. Rozwój przedsiębiorczości – nowoczesne rolnictwo, usługi komercyjne, drobna wytwórczość.	Cel 5: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej miejscowości	CO II.4 Rozwój działalności gospodarczej opartej na zasobach lokalnych
P 1.2.1 Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich			
P 1.2.2 Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich			
P 1.2.3 Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów			
CS 2.1 Poprawa aktywności społecznej mieszkańców	CS IV Rozwój oświaty, kultury, sportu i turystyki	Cel 6: Wzrost aktywności, integracji i tożsamości społeczności wiejskiej	CO III.1 Zapewnienie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej na wysokim poziomie
P 2.1.1 Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań			
P 2.1.2 Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu			
P 2.1.3 Integracja społeczna mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego			
CS 2.2 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia	CS IV Rozwój oświaty, kultury, sportu i turystyki	Cel 4: Ochrona i kształtowanie zasobów krajobrazu kulturowego wsi Cel 5: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej miejscowości	CO I.3 Baza turystyczno – rekreacyjna CO I.4 Promocja
P 2.2.1 Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na obszarach rybackich			
P 2.2.2 Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia			
P 2.2.3 Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego			
CS 3.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia	CS III Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego – czyste środowisko i ład przestrzenny oraz zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodz.	Cel 3: Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego	CO I.1 Wdrożenie programu „Dolina Karpia”
P 3.1.1 Ochrona akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi.			

[90] CS - cel strategiczny
[91] CO - cel operacyjny

XI MONITORING I EWALUACJA

11.1 Zasady monitorowania i ewaluacji

Planowanie strategiczne z natury rzeczy obejmuje długi horyzont czasowy. Określone w Lokalnej Strategii Rozwoju cele, przedsięwzięcia i odpowiadające im wskaźniki dotyczą okresu dziewięciu lat (2016-2024). W tak długim okresie czasu bardzo prawdopodobne jest wystąpienie zdarzeń mających negatywny wpływ na funkcjonowanie biura LGD oraz samą realizację strategii. Aby zapewnić wysoką skuteczność i efektywność podejmowanych działań opracowano szczegółowe zasady monitoringu i ewaluacji.

Zasady **monitoringu** zakładają stałe i systematyczne zbieranie oraz analizowanie informacji zarówno na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji LSR. Monitoring prowadzony będzie przez pracowników Biura LGD, których w procesie analizy danych wspomaga również Zarząd LGD. W ramach monitoringu gromadzone będą dane finansowe (zwłaszcza stan realizacji budżetu) oraz rzeczowe (przede wszystkim stan realizacji wskaźników LSR). Załączona do strategii procedura szczegółowo określa zakres przedmiotowy i podmiotowy monitoringu, rodzaj gromadzonych danych, a także sposób i okres pomiaru. Procedura określa również dane i wskaźniki, które będą zbierane przez cały okres wdrażania LSR. Poza samym gromadzeniem danych procedura określa również mechanizmy analizy i wykorzystywania wyników monitoringu. Dane objęte monitoringiem będą miały charakter dezagregowalny, uwzględniając między innymi kontekst geograficzny (gminy), aktywność przedstawicieli grup defaworyzowanych oraz specyfikę obu funduszy (EFRROW i EFRM).

O ile monitoring jest procesem ciągłym, to **ewaluacja** LSR ma charakter przede wszystkim zaplanowany i okresowy. Nie mniej jednak, w przypadku sytuacji wyjątkowych lub kryzysowych opracowane przez LGD procedury zakładają również ewaluację doraźną. Celem ewaluacji jest ocena wartości interwencji publicznej w ramach LSR dokonana przy uwzględnieniu kryteriów skuteczności, efektywności, istotności, użyteczności i trwałości. W ramach planowanych działań przewiduje się zarówno kompleksową ocenę całego LSR, jak i ewaluację tematyczną w podziale na oba fundusze (EFRROW i EFRM). Założono realizację trzech podstawowych rodzajów ewaluacji: ex ante, bieżącej oraz zewnętrznej.

Ewaluacja ex ante przeprowadzona została jeszcze na etapie przygotowania LSR. W ramach tej oceny sprawdzono jakość rozwiązań organizacyjnych i proceduralnych LGD, zwłaszcza tych dotyczących funkcjonowania Biura i naboru wniosków. Poza tym, ewaluacja ex ante obejmowała również weryfikację istotności i spójności założonych celów. W tym celu wykorzystano wyniki konsultacji społecznych, analizę SWOT oraz metodę matrycy logicznej.

Ewaluacja bieżąca realizowana będzie przez Biuro i Zarząd w pierwszym kwartale każdego roku od 2017 do 2025. Okres oceny obejmować będzie wydarzenia z roku poprzedniego. Jej celem będzie systematyczna ocena stanu realizacji LSR i inicjowanie ewentualnych działań korygujących. Ewaluacja będzie miała zarówno charakter formatywny (funkcjonowanie Biura i Rady) jak i konkluzywny (wdrażanie LSR). Przy ocenie bieżącej szczególna uwaga zostanie zwrócona na realizację Planu działania i Planu komunikacji oraz budżetu LSR. **Szczegółowe informacje na temat elementów objętych badaniem oraz sposobu oceny znajdują się w procedurze monitoringu i ewaluacji stanowiącej załącznik do LSR. Znajdują się wśród m.in.:**

- Stan realizacji celów i przedsięwzięć,
- Sposób wyboru i oceny operacji, kryteria wyboru,
- Realizacja budżetu, Planu działania i Planu komunikacji,
- Funkcjonowanie organów LGD.

Ewaluacja zewnętrzna zostanie przeprowadzona w 2021r. Ocena obejmować będzie wydarzenia z okresu wdrażania strategii tj. lata 2016-2021. Celem badania będzie przede wszystkim ocena skuteczności i efektywności podjętych działań, oraz weryfikacja użyteczności i trwałości osiągniętych efektów w kontekście potrzeb obszaru LSR. Ewaluacja będzie miała zarówno charakter formatywny (funkcjonowanie Biura, Rady i Zarządu) jak i konkluzywny (wdrażanie LSR). Wśród elementów objętych ewaluacją znajdą się wszystkie określone w LSR wskaźniki rzeczowe i finansowe, a także objęte monitoringiem mierniki odnoszące się do funkcjonowania LGD. Ewaluację zewnętrzną przeprowadzi niezależny wykonawca zewnętrzny. Szczegółowe informacje o elementach i sposobie oceny znajdują się w procedurze monitoringu i ewaluacji stanowiącej załącznik do LSR. Znajdują się wśród m.in.:

- Stan realizacji celów i przedsięwzięć,
- Sposób wyboru i oceny operacji, kryteria wyboru,
- Realizacja budżetu, Planu działania i Planu komunikacji, zasady partycypacji,
- Funkcjonowanie organów LGD.

Ewaluacja zewnętrzna dotyczyć będzie co najmniej następujących obszarów badawczych: ocena wpływu na kapitał społeczny, przedsiębiorczość, turystyka i dziedzictwo kulturowe, grupy defaworyzowane, innowacyjność, projekt współpracy, ocena funkcjonowania LGD, ocena procesu wdrażania, wartość dodana podejścia Leader. Ewaluacja zewnętrzna może zostać zlecona wspólnie, tj. badanie może obejmować kilka lub wszystkie LGD z terenu województwa.

Badanie przeprowadzone zostanie zgodnie z Wytycznymi nr 5/3/2017 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

11.2 Kryteria ewaluacyjne

Przy ocenie funkcjonowania LGD i realizacji LSR zastosowane zostaną następujące kryteria:

1. **Skuteczność**: ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów i przedsięwzięć na podstawie określonych w LSR wskaźników. Zakłada się również ocenę skuteczności organów LGD w ramach ewaluacji formatywnej. Kryterium wykorzystane zostanie podczas ewaluacji zewnętrznej (2021 r.). Dopuszcza się możliwość wykorzystania tego kryterium na potrzeby ewaluacji doraźnej, o ile wyniki monitoringu lub ocen zewnętrznych wskażą na potrzebę jej przeprowadzenia.
2. **Efektywność**: porównanie uzyskanych efektów z poniesionymi nakładami. Kryterium zostanie wykorzystane zarówno do oceny realizacji LSR jak i funkcjonowania Biura w ramach ewaluacji zewnętrznej (2021r.).
3. **Istotność**: właściwe sformułowanie celów w kontekście potrzeb obszaru LSR. Kryterium weryfikuje czy cele i przedsięwzięcia oraz odpowiadające im wskaźniki rzeczywiście stanowią właściwą odpowiedź na zidentyfikowane problemy lub szanse rozwojowe. Kryterium zostało już wykorzystane w ramach ewaluacji ex ante LSR.
4. **Użyteczność**: właściwe sformułowanie celów w kontekście potrzeb obszaru LSR. Zarówno „istotność" jak i „użyteczność" polegają na ocenie zasadności określonych w LSR celów. O ile jednak „istotność" to kryterium wykorzystane podczas ewaluacji ex ante, to „użyteczność" zastosowanie zostanie podczas ewaluacji zewnętrznej (2021r.).
5. **Trwałość**: ocena prawdopodobieństwa tego czy osiągnięte zmiany lub korzyści będą nadal kontynuowane. Kryterium wykorzystane zostanie do oceny realizacji LSR w ramach ewaluacji zewnętrznej (2021r.).

11.3 Wykorzystanie wyników monitoringu i ewaluacji

Informacje uzyskane z ewaluacji i monitoringu wykorzystane zostaną w następujący sposób:

1. **Realizacja celu poznawczego** - głównym celem monitoringu i ewaluacji będzie zwiększenie wiedzy LGD oraz zainteresowanych interesariuszy na temat mechanizmów wdrażania LSR i poszczególnych operacji oraz uzyskanie informacji dotyczącej efektów strategii, jej sukcesów i niepowodzeń. Wiedza uzyskana w trakcie monitoringu i ewaluacji ma pomóc w wypracowywaniu decyzji strategicznych przez LGD. Dodatkowo, w ramach realizacji Planu komunikacji, informacje będące wynikiem ewaluacji będą przedstawiane mieszkańcom obszaru LSR.
2. **Realizacja celu instrumentalnego** - głównym celem monitoringu i ewaluacji w podejściu instrumentalnym będzie wykorzystanie jej wyników i rezultatów do podejmowania decyzji związanych z realizowanymi operacjami jak i samą strategią. Uzyskane z ewaluacji dane będą miały kluczowe znaczenie przy podejmowaniu decyzji dotyczących działań promocyjno-informacyjnych (przede wszystkim wśród wnioskodawców), decyzji finansowych (wybór projektów w kontekście założonych wskaźników) jak i decyzji organizacyjnych (proces decyzyjny i obsługa administracyjna w LGD). Opracowana na potrzeby realizacji LSR procedura monitoringu i ewaluacji zakłada bieżące gromadzenie danych z monitoringu i ich szczegółową analizę przez Zarząd co najmniej raz na kwartał.

XII STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W dniu 13 listopada 2015 r. Stowarzyszenie Dolina Karpia zwróciło się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z wnioskiem[92] o stwierdzenie czy istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020 dla obszaru Stowarzyszenia LGD „Dolina Karpia". Jako podstawę prawną do złożenia wniosku zastosowano artykuł 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W przedstawionej do RDOŚ dokumentacji przedstawiono główne cele Lokalnej Strategii Rozwoju oraz podkreślono zgodność LSR z dokumentami, które już zostały poddane pozytywnej weryfikacji w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - *Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020*, a także z *Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020* oraz *Programem Operacyjnym „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020*. Do wniosku załączono również:

[92] Pismo Stowarzyszenia Dolina Karpia L. Dz. nr 220/W/2015

- *Załącznik nr 1. Główne założenia Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia Dolina Karpia w okresie programowania 2014-2020 obejmującej tereny gmin: Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów, Spytkowice, Tomice, Zator, w oparciu o informacje o których mowa w art. 49. Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.*

W piśmie nr OO.410.1.99.2015.AZ z dnia 24 listopada 2015 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie stwierdziła, że projekt LSR nie zakłada realizacji konkretnych przedsięwzięć, które mogłyby zostać zidentyfikowane jako mogące spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Ponadto zaznaczono, że z uwagi na ogólny charakter działań przewidzianych do realizacji, jak również braku odniesień przestrzennych nie ma możliwości przewidywania wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

W rezultacie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie stwierdził, że *projekt Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020 dla obszaru Stowarzyszenia LGD „Dolina Karpia”* ***nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko*** *w myśl przepisów ustawy ooś.*

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

1. Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, wydanie III, Warszawa 2015 r.
2. Podręcznik Oslo, Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji, wydanie III, Warszawa 2008 r.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1: Procedura aktualizacji LSR

Procedura aktualizacji
Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność
na lata 2014-2020 dla obszaru Doliny Karpia

I. SŁOWNICZEK:

Użyte w niniejszej procedurze zwroty oznaczają:

1. Procedura – niniejsza procedura,
2. LGD – Stowarzyszenie Dolina Karpia,
3. Zarząd – Zarząd Stowarzyszenia Dolina Karpia,
4. WZC – Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Dolina Karpia.
5. Rada – Rada LGD, organ decyzyjny, do którego wyłącznej kompetencji należy ocena i wybór operacji oraz ustalanie kwoty wsparcia,
6. ZW – Zarząd Województwa Małopolskiego
7. LSR – strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obowiązująca w LGD,
8. Ustawa RLKS – ustawa z dnia 20.02.2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. 2015.378 z późn. zm.),
9. Aktualizacja – zmiana treści LSR dokonywana w trakcie jej realizacji.

I. PROCES AKTUALIZACJI LSR:

1. Aktualizacja LSR może mieć miejsce w trakcie realizacji LSR, to znaczy po zawarciu z Samorządem Województwa Małopolskiego umowy ramowej.
2. Projekt aktualizacji LSR przygotowuje Zarząd.
3. Przesłanką do przygotowania przez Zarząd projektu aktualizacji LSR może być w szczególności:
   1) zmiana w przepisach prawnych, istotnych z punktu widzenia wdrażania LSR;
   2) wydanie przez Instytucję Zarządzającą dla Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014 - 2020 wytycznych mających wpływ na realizację LSR
   3) wydanie przez Instytucję Zarządzającą dla Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 wytycznych mających wpływ na realizację LSR
   4) wyniki realizacji LSR – niski stopień osiągnięcia założonych w LSR wskaźników;
   5) uwagi dotyczące treści LSR oraz związanych z nią dokumentów, zgłaszane przez Biuro LGD, członków Rady lub wnioskodawców biorących udział w naborach i konkursach przeprowadzanych przez LGD w związku z wdrażaniem LSR.
4. Zarząd konsultuje treść projektu aktualizacji kryteriów lub aktualizacji LSR z Radą, członkami LGD i lokalną społecznością.
   1) Konsultacje z Radą polegają na przesłaniu do Przewodniczącego Rady projektu aktualizacji LSR oraz wyznaczeniu terminu na ustosunkowanie się do tego projektu. Przewodniczący Rady konsultuje treść projektu aktualizacji LSR z Członkami Rady i w terminie wyznaczonym przez Zarząd przedstawia pisemne stanowisko Rady na ten temat.
   2) Konsultacje z Członkami LGD i lokalną społecznością polegają na:
   a. konsultacjach elektronicznych - opublikowaniu na stronie internetowej LGD projektu aktualizacji LSR wraz z uzasadnieniem wprowadzanych zmian, z możliwością zgłaszania przez zainteresowane osoby drogą elektroniczną uwag do projektu
   b. otwartej skrzynce - obligatoryjnej dystrybucji (tradycyjnie lub e-mail) informacji o planowanej aktualizacji LSR wśród członków Stowarzyszenia Dolina Karpia oraz członków Grupy Roboczej ds. LSR uczestniczących w przygotowaniu strategii. Aktualizacja LSR dopiero po upływie co najmniej tygodniowego terminu na składanie uwag,
   c. spotkaniu konsultacyjnym - przeprowadzeniu co najmniej jednego otwartego spotkania informacyjno - konsultacyjnego dotyczącego aktualizacji LSR – Zarząd podejmuje starania, by informacja o spotkaniu dotarła do przedstawicieli grup defaworyzowanych wskazanych w LSR,
   d. wywiadach indywidualnych - wywiadach z liderami opinii i przedstawicielami poszczególnych grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych na temat planowanej aktualizacji LSR.
   3) W przypadku konieczności terminowego wprowadzenia w życie aktualizacji LSR (np. konieczność niezwłocznego uwzględnienia wytycznych wydanych przez Instytucję Zarządzającą dla Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014 - 2020 lub Instytucję Zarządzającą dla Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 wytycznych mających wpływ na realizację LSR), Zarząd może ograniczyć proces konsultacji społecznych, jednak w każdym wypadku na stronie

internetowej LGD powinien zostać opublikowany projekt aktualizacji LSR wraz z uzasadnieniem proponowanych zmian i wskazaniem sposobu i terminów zgłaszania uwag do przedstawionej propozycji.

5. Zarząd analizuje uwagi zgłoszone w procesie konsultacji opisanym w pkt 4 Procedury.
6. Po dokonaniu analizy zgłoszonych uwag i ewentualnym wprowadzeniu stosownych zmian w projekcie aktualizacji LSR, Zarząd podejmuje warunkową uchwałę w przedmiocie aktualizacji LSR. Uchwała wchodzi w życie pod warunkiem akceptacji zmian przez zarząd województwa.
7. W przypadku podjęcia warunkowej uchwały, o której mowa w pkt 6 Procedury, Zarząd opracowuje wniosek do zarządu województwa dotyczący aktualizacji LSR a następnie występuje do zarządu województwa z tym wnioskiem. Do wniosku dołącza się kopię warunkowej uchwały Zarządu.
8. W przypadku zaakceptowania projektu aktualizacji LSR przez zarząd województwa, Zarząd podejmuje działania mające na celu
    1) umieszczenie na stronie internetowej LGD informacji o zaakceptowaniu przez zarząd województwa projektu aktualizacji LSR i spełnieniu się warunku wejścia w życie uchwały, o której mowa w **pkt 6 Procedury**,
    2) dokonanie zmian na stronie internetowej LGD, w celu dostosowania opublikowanych treści do zaktualizowanej LSR;
    3) przeszkolenie członków Rady i pracowników Biura w zakresie znajomości zaktualizowanej LSR.

Załącznik nr 2: Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu

§ 1
Ewaluacja

1. Ocena funkcjonowania LGD i wdrażania LSR dokonywana jest w ramach:
    1) ewaluacji bieżącej - w terminie do końca pierwszego kwartału każdego roku, w okresie od roku 2017 do roku 2025;
    2) ewaluacji zewnętrznej - w terminie do 30 października 2021 r.
2. Ewaluacja bieżąca prowadzona jest przez Biuro i Zarząd,
3. Decyzję o wyborze wykonawcy ewaluacji okresowej i ex post podejmuje Zarząd.
4. Tabela nr 1 określa szczegółowe informacje na temat:
    1) elementów wdrażania LSR, które będą podlegać ewaluacji,
    2) kryteriów, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja,
    3) czasu, sposobu i okresu objętego pomiarem.
5. Tabela nr 2 określa szczegółowe informacje na temat:
    1) elementów funkcjonowania LGD, które będą podlegać ewaluacji,
    2) kryteriów, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja,
    3) czasu, sposobu i okresu objętego pomiarem.

§ 2
Monitoring

1. Monitoring funkcjonowania LGD i wdrażania LSR prowadzony jest w sposób ciągły w okresie realizacji umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego.
2. W przeciągu 14 dni po zakończeniu każdego kwartału Zarząd otrzymuje raport monitoringowy, którego wzór stanowi tabela nr 5.
3. Odpowiedzialny za prowadzenie monitoringu jest Specjalista ds. wdrażania i monitoringu.
4. Tabela nr 3 określa szczegółowe informacje na temat:
    1) elementów wdrażania LSR, które będą podlegać monitoringowi,
    2) czasu, sposobu i okresu objętego pomiarem.
5. Tabela nr 4 określa szczegółowe informacje na temat:
    1) elementów funkcjonowania LGD, które będą podlegać monitoringowi,
    2) czasu, sposobu i okresu objętego pomiarem.
6. Zmiana zakresu informacji objętych monitoringiem wymaga zgody Zarządu.

Tabela 1. *Ewaluacja wdrażania LSR*

Kiedy? Termin oceny	Co? Zakres oceny - główne elementy podlegające badaniom/kryteria oceny	Jak? Sposób oceny	Kto? Wykonawca oceny
Ewaluacja bieżąca I kwartał każdego roku: 2017-2025 Okres oceny: rok poprzedni.	1. Stan realizacji celów i przedsięwzięć - kryterium: ocena skuteczności (EFRROW, EFRM) 2. Sposób wyboru i oceny operacji, kryteria wyboru - przejrzystość i powtarzalność procesu, analiza zgłaszanych uwag. 3. Realizacja budżetu - kryterium: zgodność z umową i LSR. 4. Realizacja Planu działania - kryterium: zgodność z umową, LSR, ocena skuteczności. 5. Realizacja Planu komunikacji - kryterium: zgodność z umową, LSR, ocena skuteczności. 6. Realizacja zasady partycypacji - kryterium: zgodność z LSR i oczekiwaniami społecznymi.	• Analiza dokumentacji i danych z monitoringu. • Biały wywiad - analiza przekazów medialnych. • Opinie Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej.	Wewnętrzny ewaluator - Biuro & Zarząd.
Ewaluacja *zewnętrzna* II połowa 2021 Okres oceny: 2016-2021	1. Stan realizacji celów i przedsięwzięć - kryterium: ocena skuteczności, użyteczności i trwałości (EFRROW, EFRM). 2. Wpływ wdrażania LSR na stan realizacji celów przekrojowych UE. 3. Sposób i kryteria wyboru, oceny operacji: przejrzystość, powtarzalność procesu, opinie wnioskodawców - kryterium: ocena skuteczności i efektywności. 4. Realizacja budżetu - kryterium: zgodność z umową, LSR, ocena efektywności (EFRROW, EFRM). 5. Realizacja Planu działania - kryterium: zgodność z umową, LSR, ocena skuteczności. 6. Realizacja Planu komunikacji - kryterium: zgodność z umową, LSR, ocena skuteczności. 7. Realizacja zasady partycypacji - kryterium: zgodność z LSR i oczekiwaniami społecz.	• Analiza dokumentacji i danych z monitoringu. • Biały wywiad - analiza przekazów medialnych. • Badanie ankietowe. • Wywiady indywidualne. • Warsztaty moderowane z udziałem interesariuszy	Zewnętrzny ewaluator przy zastosowaniu elementów ewaluacji partycypacyjnej - LGD, interesariusze

Tabela 2. *Ewaluacja funkcjonowania LGD*

Kiedy? Termin oceny	Co? Zakres oceny - główne elementy podlegające badaniom/ kryteria oceny	Jak? Sposób oceny	Kto? Wykonawca oceny
Ewaluacja bieżąca I kwartał każdego roku: 2017-2025 Okres oceny: rok poprzedni.	1. Biuro - kryterium skuteczność, efektywność, użyteczność: • realizacja umowy ramowej i regulacji wewnętrznych LGD. • jakość i efektywność usług doradczych, • działania w zakresie animacji lokalnej, współpracy i polityki informacyjnej, • efektywność poszczególnych pracowników i Biura jako całości. 2. Rada - kryterium skuteczność, efektywność, użyteczność: • frekwencja na posiedzeniach, • spójność i rzetelność w stosowaniu regulacji wewnętrznych.	• Analiza dokumentacji i danych z monitoringu. • Opinie Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady.	Wewnętrzny ewaluator - Biuro & Zarząd.
Ewaluacja *zewnętrzna* II połowa 2021 Okres oceny: 2016-	1. Biuro - kryterium skuteczność, efektywność, użyteczność: • realizacja umowy ramowej i regulacji wewnętrznych LGD. • jakość i efektywność usług doradczych, • działania w zakresie animacji lokalnej, współpracy i polityki informacyjnej, 2. Funkcjonowanie Biura, Rady i Zarządu, a stan realizacji celów, przedsięwzięć (kryterium skuteczności, efektywności),	• Analiza dokumentacji i danych z monitoringu. • Biały wywiad - analiza przekazów medialnych. • Badanie ankietowe. • Wywiady indywidualne.	Zewnętrzny ewaluator przy zastosowaniu elementów ewaluacji partycypacyjnej -

2021	3. Funkcjonowanie Biura, Rady, a wybór i ocena operacji (kryterium skuteczności, efektywności), 4. Funkcjonowanie Biura i Zarządu, a realizacja budżetu i Planu działania (kryterium skuteczności), 5. Funkcjonowanie Biura, a realizacja Planu komunikacji (kryterium skuteczności, efektywności), 6. Funkcjonowanie Biura, a realizacja zasady partycypacji (kryterium skuteczności, efektywności).	• Warsztaty moderowane z udziałem interesariuszy.	LGD, interesariusze

Tabela 3. *Monitoring wdrażania LSR*

Kiedy? Termin	Co? Zakres danych - główne elementy podlegające badaniom/ kryteria oceny	Jak? Źródło danych	Kto? Wykonawca
Na bieżąco. Raportowanie do Zarządu co kwartał	1. Realizacja wskaźników celów i przedsięwzięć LSR (grupy defaworyzowane, gminy), 2. Stan realizacji budżetu LSR (EFRROW, EFRM), 3. Liczba rozwiązanych umów o dofinansowanie (dezagregacja: grupy defaworyzowane, gminy, EFRROW, EFRM), 4. Liczba podpisanych umów o dofinansowanie (grupy defawor., gminy, (EFRROW, EFRM), 5. Stan realizacji projektów współpracy.	Dane własne LGD, zbierane przez Biuro.	Biuro LGD.

Tabela 4. *Monitoring funkcjonowania LGD*

Kiedy? Termin	Co? Zakres danych - główne elementy podlegające badaniom/ kryteria oceny	Jak? Źródło danych	Kto? Wykonawca
Na bieżąco. Raportowanie do Zarządu co kwartał	1. Efektywność usług doradczych; • liczba usług doradczych (EFRROW, EFRM), • liczba wniosków, na które świadczono usługi doradcze, • % wniosków, na które świadczono usługi doradcze i które zostały wybrane, 2. Intensywność animacji lokalnej i współpracy: • liczba publikacji pracowników LGD (tradycyjnych i w przestrzeni wirtualnej), • liczba odwiedzających stronę internetową i fanpage LGD, • liczba organizowanych przez LGD spotkań i ich uczestników, • liczba wydarzeń, w których LGD wystąpiła w roli wystawcy, • liczba skarg złożonych do Biura (EFRROW, EFRM), • stan realizacji wskaźników określonych w Planie komunikacji, 3. Realizacja budżetu na koszty bieżące i aktywizację. 4. Frekwencja na posiedzeniach Rady, 5. Liczba złożonych i odrzuconych wniosków (grupy defaworyzowane, gminy), 6. Liczba złożonych odwołań (EFRROW, EFRM), 7. Odsetek operacji, na które przyznano pomoc w stosunku do wybranych wniosków, 8. Średnia liczba wniosków o przyznanie pomocy przypadająca na 1 pracownika Biura, 9. Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem.	Dane własne LGD, zbierane przez Biuro.	Biuro.

Tabela 5. *Raport monitoringowy*

Raport monitoringowy za okres ……..

	Wskaźnik	**Wartość wskaźnika**	
		EFRROW	**EFRM**
1)	zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem (zgodny / niezgodny)		
2)	frekwencja na posiedzeniach Rady (%)		
3)	liczba złożonych wniosków		
4)	liczba odrzuconych wniosków		
5)	liczba złożonych odwołań		
6)	odsetek operacji, na które przyznano pomoc w stosunku do wniosków wybranych przez LGD (narastająco od początku realizacji LSR)		
7)	liczba usług doradczych		
8)	średnia liczba wniosków o przyznanie pomocy przypadająca na 1 pracownika Biura		
9)	liczba złożonych wniosków, na które świadczono usługi doradcze		
10)	% wniosków, na które świadczono usługi doradcze i które zostały wybrane		
11)	liczba publikacji pracowników LGD (tradycyjnych i w przestrzeni wirtualnej),		
12)	liczba odwiedzających stronę internetową i fanpage LGD		
13)	liczba zorganizowanych przez LGD spotkań		
14)	liczba uczestników spotkań zorganizowanych przez LGD		
15)	liczba wydarzeń, w których LDG wystąpiła w roli wystawcy		
16)	liczba skarg złożonych do Biura		
17)	stan realizacji wskaźników określonych w Planie komunikacji (zgodny / niezgodny)		
18)	wartość zakontraktowanych środków na wdrażanie LSR (wartość w PLN narastająco od początku realizacji LSR)		
19)	realizacja budżetu na koszty bieżące i aktywizację (wartość w kwartale w PLN)		

Uwagi:

Załączniki: stan realizacji wskaźników LSR oraz liczba podpisanych i rozwiązanych umów.

Załącznik nr 3: Plan działania

Tabela 1. *Cel ogólny nr 1*

CEL OGÓLNY nr 1: Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 - 2024			RAZEM 2016-2024		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EURO		
Cel szczegółowy 1.1: Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego													PROW/ PO RIM	
Przedsięwzięcie 1.1.1: Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego	Liczba operacji polegających na modernizacji lub wdrożeniu innowacji w podmiotach sektora rybackiego	2	50%	100 000	2	100%	72 053,13	0	100%	0	4	172 053,13	PO RiM	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.2: Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	Liczba operacji polegających na poprawie potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	2	40%	100 000	3	100%	20 715,75	0	100%	0	5	120 715,75		Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1				200 000			92 768,88			0		292 768,88		
Cel szczegółowy 1.2: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości													PROW/ PO RiM	

Przedsięwzięcie 1.2.1: Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich	Liczba operacji polegających na różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach rybackich	8	44%	400 000	9	94%	450 000	4	100%	259 667, 37	21	1 109 667, 37	PO RiM	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.2: Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	4	16%	70 000	3	28%	52 500	~~18~~ 21	100%	315 000	~~25~~ 28	437 500,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	3	33%	155 250	5	89%	259 250	3	100%	57 544,1 0	11	472 044,10		
Przedsięwzięcie 1.2.3 Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów	Liczba operacji polegających na poprawie potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów	2	100%	137 259,93	0	100%	0	0	100%	0	2	137 259,93	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				762 509,93			761 750,00			632 211, 47		2 156 471, 40		
Razem cel ogólny				962 509,93			854 518,88			632 211, 47		2 449 240, 28		
Razem LSR				2 012 759, 93			2 019 833, 99			1 222 58 1,08		5 255 175		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PO RiM / PROW													% budżetu poddziała-nia Realizacja LSR	
												2 449 240,28	46,40%	

Tabela 2. *Cel ogólny nr 2*

CEL OGÓLNY nr 2: Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2024			RAZEM 2016--2024		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EURO		
Cel szczegółowy 2.1: Poprawa aktywności społecznej mieszkańców													PROW/ PO RiM	
Przedsięwzięcie 2.1.1 Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań	Liczba nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów przeznaczonych na spotkania lokalnych społeczności	4	33,33%	282 000	3	58,33%	181 750	9	100%	462 561, 89	16	926 311,89	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 2.1.2 Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności, w tym dla grup defaworyzowanych	12	50%	37 500	12	100%	23 450,50	0	100%	0	24	60 950,50	PROW	Realizacja LSR
		6	50%		6	100%		0	100%		12			
	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach LSR	6	50%		6	100%		0	100%		12			

Przedsięwzięcie 2.1.3 Integracja społeczna mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego	Liczba wydarzeń wykorzystujących rybackie dziedzictwo kulturowe, które otrzymały wsparcie w ramach LSR	6	40%	60 000	6	80%	60 000	3	100%	30 000	15	150 000	PO RiM	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1	50%	6 250	1	100%	37 500	0	100%	0	2	43 750		Projekty współpracy
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	8	80%		2	100%		0	100%		10			
Razem cel szczegółowy 2.1				385 750			302 700,50			492 561, 89		1 181 012, 39		
Cel szczegółowy 2.2: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia													PROW/ PO RiM	
Przedsięwzięcie 2.2.1 Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na obszarach rybackich	Liczba nowych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	6	46%	450 000	6	92%	450 000	1	100%	75 000	13	975 000	PO RiM	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym	1	100%	31 250	0	100%	0	0	100%	0	1	31 250		Projekt współpracy
	projektów współpracy międzynarodowej	1	100%		0	100%		0	100%		1			

	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	2	100%		0	100%		0	100%		2			
Przedsięwzięcie 2.2.2 Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia	Liczba obiektów turystycznych objętych jednolitym systemem promocji	4	11%	25 000	30	94%	112 500	4	100%	22 807,72	38	160 307,72	PROW	Realizacja LSR
	Liczba stron w przestrzeni wirtualnej uczestniczących w promocji oferty turystycznej Doliny Karpia	6	11%		33	61%		15	100%		54			
	Liczba przygotowanych projektów współpracy	1	100%	33 250	0	100%	198 925	0	100%	0	1	232 175	PROW	Projekt współpracy
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	2	50%		2	100%		0	100%		4			
		2	100%		0	100%		0	100%		2			
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	7	53,85%		6	100%		0	100%		13			
Przedsięwzięcie 2.2.3 Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego	Liczba obiektów poddanych dzięki wsparciu z LSR pracom konserwatorskim lub restauratorskim	2	67%	75 000	2	100%	53 625,86	0	100%	0	4	128 625,86	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.2				614 500			815 050,86			97 807, 72		1 527 358, 58		
Razem cel ogólny				1 000 250			1 117 751, 36			590 369, 61		2 708 370, 97		

Razem LSR		2 012 759,93		2 019 833,99		1 222 581,08		5 255 175	
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PO RiM / PROW									% budżetu poddziała-nia Realizacja LSR
								2 449 240,28	46,40%

Tabela 3. *Cel ogólny nr 3*

CEL OGÓLNY nr 3: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2024			RAZEM 2016--2024		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EURO		
Cel szczegółowy 3.1: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia													PO RiM	
Przedsięwzięcie 3.1.1: Ochrona akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	Liczba operacji polegających na wprowadzeniu rozwiązań przeciwdziałającym negatywnym skutkom zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	2	51%	50 000	1	100%	47 563,75	0	100%	0	3	97 563,75	PO RiM	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.1				50 000			47 563,75			0		97 563,75		
Razem cel ogólny				50 000			47 563,75			0		97 563,75		
Razem LSR				2 012 759,93			2 019 833,99			1 222 581,08		5 255 175		

Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PO RiM / PROW	% budżetu poddziała-nia Realizacja LSR
2 449 240,28	46,40%

Tabela 4. *Koszty bieżące i aktywizacja*

Koszty bieżące i aktywizacja	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2024			RAZEM 2016-2024		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EURO		
Realizacja Planu Komunikacji	Liczba działań aktywizująco-szkoleniowo-promocyjnych, w tym liczba spotkań informacyjno-konsultacyj-nych LGD	14 działań 5 sztuk	31% 29%	22 500	16 działań 6 sztuk	67% 64%	24 500	15 działań 6 sztuk	100% 100%	3 000	45 działań 17 sztuk	50 000	Fundusz wiodący	Funkcjonowanie
Razem Aktywizacja				22 500			24 500			3 000		50 000		
Realizacja Planu Szkoleń	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	28 osobodni	47%	201 492, 75	25 osobodni	88%	241 071, 50	7 osobodni	100%	119 935, 75	60 osobodni	562 500		
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	63 osobodni	42%		65 osobodni	85%		22 osobodni	100%		150 osobodni			
Koszty bieżące	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	88 podmiotów	36%		108 podmiotów	81%		44 podmiotów	100%		240 Podmiotów			

	Liczba pracowników zaangażowanych we wdrażanie LSR	Co najmniej 2 etaty	100%		Co najmniej 2 etaty	100%		Co najmniej 2 etaty	100%		Co najmniej 2 etaty[93]			
Razem koszty bieżące				201 492,75			241 071,50			119 935,75		562 500		
Razem Funkcjonowanie				223 992,75			265 571,50			122 935,75		612 500		

[93] LGD planuje kontynuację zatrudnienia co najmniej 2 osób w całym okresie wdrażania LSR

Załącznik nr 4: Budżet LSR

Tabela 1. *Budżet LSR*

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (EURO)			
	PROW	**PO RYBY**	**Fundusz wiodący**	**EFSI**
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b Rozporządzenia nr 1303/2013)	2 323 000	2 575 000		4 898 000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c Rozporządzenia nr 1303/2013)	232 175	75 000		307 175
Koszty bieżące i **Aktywizacja** (art. 35 ust. 1 lit. d oraz e Rozporządzenia nr 1303/2013)			662 500	662 500
RAZEM	**2 555 175**	**2 650 000**	**662 500**	**5 867 675**

Tabela 2. *Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020*

	Wkład EFRROW	**Budżet państwa**	**Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych**	**RAZEM**
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	930 189,99 EURO	531 683,34 EURO		1 461 873,33 EURO
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	547 934,90 EURO		313 191,77 EURO	861 126,67 EURO
RAZEM	1 478 124,89 EURO	531 683,34 EURO	313 191,77 EURO	2 323 000 EURO

Załącznik nr 5: Plan komunikacji

Prezentacja głównych celów i przesłanek leżących u podstaw opracowania Planu komunikacji

Podstawową przesłanką do określenia Planu komunikacji jest zapewnienie skutecznego wdrożenia Lokalnej Strategii Rozwoju poprzez realizację **dwóch strategicznych celów komunikacyjnych**:

1. Informowania mieszkańców, a zwłaszcza potencjalnych wnioskodawców, o realizacji LSR,
2. Pozyskiwania informacji od mieszkańców, a zwłaszcza potencjalnych wnioskodawców, o ocenie procesu wdrażania LSR.

Na każdy z tych celów składają się półroczne cele szczegółowe przedstawione w kolumnie nr 2 poniższej tabeli *Plan komunikacji*.

Opis działań komunikacyjnych i grup docelowych oraz środków przekazu, w tym działań podejmowanych w przypadku problemów z realizacją LSR, niskim poparciu społecznym dla działań realizowanych przez LGD

Szczegółowe informacje na temat sposobu realizacji działań komunikacyjnych znajdują się w tabeli *Plan komunikacji*:

- opis działań komunikacyjnych dotyczących zarówno przekazywania informacji odbiorcom (np.: kampanie promocyjne) jak i zbierania ich opinii (np. ewaluacje, badania ankietowe) znajduje się w kolumnie nr 3 tabeli *Plan komunikacji,*
- opis grup docelowych w rozbiciu na poszczególne cele i działania komunikacyjne znajduje się w kolumnie nr 4 tabeli *Plan komunikacji*,
- opis środków przekazu, również w rozbiciu na poszczególne cele i działania komunikacyjne, znajduje się w kolumnie nr 5 tabeli *Plan komunikacji*,
- opis działań podejmowanych w przypadku problemów z realizacją LSR, niskim poparciu społecznym dla działań realizowanych przez LGD znajduje się przede wszystkim w tabeli *Plan działań korygujących*. Natomiast warto zaznaczyć, że również wiele z zawartych w tabeli *Plan komunikacyjny* działań ma na celu badanie oceny społecznej (np.: ewaluacja, badania ankietowe).

Opis zakładanych wskaźników realizacji działań komunikacyjnych oraz efektów działań komunikacyjnych

Szczegółowe informacje na temat wskaźników realizacji zawarte są w kolumnie nr 6 tabeli *Plan komunikacji,* natomiast informacje o efektach działań komunikacyjnych znajdują się w kolumnie nr 7 tabeli *Plan komunikacji* tej samej tabeli.

Analizę efektywności działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu (w tym tryb korygowania planu komunikacji)

Począwszy od roku 2017, planowana jest coroczna „Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych". Efektem tej analizy będzie coroczna informacja dla Zarządu. Opis składających się na tą analizę działań znajduję się w tabeli *Plan komunikacyjny*. Dodatkowo, opis działań podejmowanych w przypadku konieczności korygowania planu komunikacji znajduje się w tabeli *Plan działań korygujących*.

Opis sposobu wykorzystania w procesie realizacji LSR wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych

Jak to już wskazano powyżej, *Plan komunikacyjny* zakłada również zbieranie wniosków i opinii od odbiorców działań komunikacyjnych. W rezultacie Zarząd dysponował będzie coroczną oceną komunikacji (vide: kolumna nr 7 tabeli *Plan komunikacji)* . Na podstawie tej oceny możliwe będzie sformułowanie ewentualnych zaleceń w zakresie poprawy wdrażania LSR. Zamieszczone w poniższych tabelach informacje wskazują zarówno na cykliczną (tabela: *Plan komunikacji*) jak doraźną (tabela: *Plan działań korygujących)* aktywność w tym zakresie.

Budżet przewidziany na działania komunikacyjne

Budżet działań komunikacyjnych to (50 tys. EURO), informacja na ten temat również znajduje się w ostatnim wierszu tabeli.

Tabela 1. *Plan komunikacji (w tym analiza efektywności działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu)*

1 Termin	2 Główne cele i przesłanki	3 Opis działań komunikacyjnych	4 Opis grup docelowych	5 Zastosowane środki przekazu	6 Wskaźniki realizacji	7 Efekty działań komunikacyjnych
I poł. 2016	1) Przekazanie mieszkańcom obszaru LSR informacji o rozpoczęciu wdrażania strategii, głównych celach, planowanym budżecie i terminach naboru. 2) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia oraz rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie.	1) Kampania promocyjna „Rusza LSR!" 2) Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2016".	1) Wszyscy mieszkańcy obszaru LSR ze szczególnym uwzględnieniem rybaków. 2) Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, • przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	1) Informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych, informacje na stronach internetowych oraz portalach społecz., E-mailing 2) Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	1) 2 informacje w mediach elektronicz. 2 informacje w mediach papierowych 3 informacje na 8 stronach internet. /portalach społecz. 2) ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, 3 spotkania	1) 100% liderów opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu ma świadomość startu LSR. 2) W ramach naborów realizowanych zgodnie z *harmonogramem planowanych naborów wniosków*, do końca okresu realizacji LSR zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem, pod warunkiem, że w danym naborze co najmniej 1 wniosek zostanie pozytywnie oceniony.
II poł. 2016	Przekazanie potencjalnym wnioskodawcom wyjaśnień dotyczących interpretacji kryteriów ocen używanych przez Radę LGD.	Spotkania dot. zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD.	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, • przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	Spotkania, informacje na stronach internetowych oraz portalach społecz., E-mailing.	4 spotkania, ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., 100 wysłanych maili,	W kolejnych latach odsetek wniosków odrzuconych w wyniku niespełnienia minimalnych wymogów wynikających z kryteriów oceny będzie niższy niż przed rozpoczęciem działań.
I poł. 2017	1) Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych 2) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia oraz rodzaju operacji, które będą	1) Ewaluacja bieżąca 2) Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2017".	1) Odbiorcy działań komunikacyjnych. 2) Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, • przedstawiciele grup	1) Analiza dokumentacji 2) Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania,	1) 1 raport z ewaluacji bieżącej 2) Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich,	1) Zarząd otrzyma ocenę m.in. komunikacji. 2) W ramach naborów realizowanych zgodnie z *harmonogramem planowanych naborów wniosków*, do końca

	mogły otrzymać dofinansowanie.		defaworyzowanych (w tym rybacy).	telemarketing wobec rybaków.	100 wysłanych maili, 4 spotkania	okresu realizacji LSR zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem, pod warunkiem, że w danym naborze co najmniej 1 wniosek zostanie pozytywnie oceniony.
II poł. 2017	Zebranie informacji na temat ewentualnych problemów związanych z procesem aplikowania o środki z budżetu LSR.	Badanie satysfakcji dotychczasowych wnioskodawców oraz osób korzystających z doradztwa.	Wszyscy dotychczasowi wnioskodawcy oraz osoby korzystające z doradztwa.	Ankiety, wywiady indywidualne, spotkania.	95% wnioskodawców i osób korzystających z doradztwa otrzyma ankiety, 4 spotkania, 10 wywiadów indywidualnych.	W kolejnych latach odsetek wniosków odrzuconych będzie niższy niż przed rozpoczęciem działań.
I poł. 2018	1) Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych 2) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia, rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie oraz o najczęstszych problemach związanych z procesem aplikowania o środki z budżetu LSR.	1) Ewaluacja bieżąca 2) Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2018”.	1) Odbiorcy działań komunikacyjnych. 2) Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, • przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	1) Analiza dokumentacji 2) Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	1) 1 raport z ewaluacji bieżącej 2) Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, 8 spotkań.	1) Zarząd otrzyma ocenę m.in. komunikacji. W ramach naborów realizowanych zgodnie z *harmonogramem planowanych naborów wniosków*, do końca okresu realizacji LSR zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem, pod warunkiem, że w danym naborze co najmniej 1 wniosek zostanie pozytywnie oceniony.
II poł. 2018	Przekazanie informacji o stanie wdrażania LSR.	Konferencja prezentująca stan wdrażania LSR.	Mieszańcy obszaru LSR, a zwłaszcza liderzy opinii i rybacy.	Konferencja, informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych, artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecz.	1 konferencja, 100 zaproszeń dla uczestników	Większość mieszkańców i rybaków oraz 100% liderów opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu ma świadomość efektów wdrażania LSR

I poł. 2019	1) Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych 2) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia, rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie oraz ewentualnych wnioskach wynikających z ewaluacji.	1) Ewaluacja bieżąca 2) Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2019".	1) Odbiorcy działań komunikacyjnych. 2) Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, • przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	1) Analiza dokumentacji 2) Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	1) 1 raport z ewaluacji bieżącej 2) Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, 4 spotkania	1) Zarząd otrzyma ocenę m.in. komunikacji. 2) W ramach naborów realizowanych zgodnie z *harmonogramem planowanych naborów wniosków*, do końca okresu realizacji LSR zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem, pod warunkiem, że w danym naborze co najmniej 1 wniosek zostanie pozytywnie oceniony.
II poł. 2019	Przekazanie informacji o najczęstszych błędach w ramach procesu aplikowania o środki z budżetu LSR.	Spotkania informacyjno-szkoleniowe	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, zwłaszcza ci, których wnioski zostały wcześniej odrzucone.	Spotkania, informacje na stronach internetowych oraz portalach społecz., E-mailing.	90% wnioskodaw. i osób korzystających z doradztwa otrzyma e-mail, 4 spotkania, ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., 100 wysłanych maili	W kolejnych latach odsetek wniosków odrzuconych będzie niższy niż przed rozpoczęciem działań.
I poł. 2020	1) Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych 2) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia oraz rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie.	1) Ewaluacja bieżąca 2) Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2020".	1) Odbiorcy działań komunikacyjnych. 2) Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	1) Analiza dokumentacji 2) Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	1) 1 raport z ewaluacji bieżącej 2) Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, 4 spotkania	1) Zarząd otrzyma ocenę m.in. komunikacji. 2) W ramach naborów realizowanych zgodnie z *harmonogramem planowanych naborów wniosków*, do końca okresu realizacji LSR zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem, pod warunkiem, że w danym naborze co najmniej 1 wniosek zostanie pozytywnie oceniony.
II poł.	1) Uzyskanie informacji od	1) Badanie	1) Liderzy opinii tj.:	1) Ankiety elektroniczne,	100% członków LGD	1) Ocena i sformułowanie

2020	liderów opinii na temat oceny efektów wdrażania LSR. 2) Poinformowanie mieszkańców o stanie wdrażania LSR w oparciu o wyniki monitoringu.	ankietowe. 2) Kampania informacyjna „5 lat LSR”	przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu. 2) Wszyscy mieszkańcy obszaru LSR ze szczególnym uwzględnieniem rybaków.	wywiady indywidualne. 2) Informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych, artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecz., spotkania.	otrzyma ankiety, 10 wywiadów indywidualnych. 2) 2 informacje w mediach elektronicz. 2 informacje w mediach papierowych 3 informacje na 8 stronach internetowych, 4 spotkania.	ewentualnych zaleceń w zakresie poprawy wdrażania LSR. 2) Większość mieszkańców i 100% liderów opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu ma świadomość efektów wdrażania LSR
I poł. 2021	1) Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych 2) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia oraz rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie.	1) Ewaluacja bieżąca 2) Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2021”.	1) Odbiorcy działań komunikacyjnych. 2) Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	1) Analiza dokumentacji 2) Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	1) 1 raport z ewaluacji bieżącej 2) Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, 4 spotkania	1) Zarząd otrzyma ocenę m.in. komunikacji. 2) W ramach naborów realizowanych zgodnie z *harmonogramem planowanych naborów wniosków*, do końca okresu realizacji LSR zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem, pod warunkiem, że w danym naborze co najmniej 1 wniosek zostanie pozytywnie oceniony.
II poł. 2021	1) Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych 2)Poinformowanie mieszkańców o stanie wdrażania LSR w oparciu o wyniki monitoringu.	1)Ewaluacja zewnętrzna 2)Kampania informacyjna	1) Odbiorcy działań komunikacyjnych. 2)Wszyscy mieszkańcy obszaru LSR	1) 1 raport z ewaluacji zewnętrznej 2)Informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych, artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecz., spotkania.	1) 1 raport z ewaluacji zewnętrznej 2)informacje w mediach elektronicz. 2 informacje w mediach papierowych 3 informacje na 8 stronach internetowych, 4 spotkania.	1) Zarząd otrzyma ocenę m.in. komunikacji. 2)Większość mieszkańców i 100% liderów opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu ma świadomość efektów

						wdrażania LSR
I poł. 2022	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia oraz rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie.	Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2022".	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, 4 spotkania	W ramach naborów realizowanych zgodnie z *harmonogramem planowanych naborów wniosków*, do końca okresu realizacji LSR zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem, pod warunkiem, że w danym naborze co najmniej 1 wniosek zostanie pozytywnie oceniony.
II poł. 2022	Poinformowanie mieszkańców o stanie wdrażania LSR w oparciu o wyniki monitoringu.	Kampania informacyjna	Wszyscy mieszkańcy obszaru LSR	Informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych, artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecz., spotkania.	1 Informacja w 2 mediach elektronicz. 1 informacja w 2 mediach papierowych 1 informacje na 8 stronach internetowych, 2 spotkania.	Większość mieszkańców i 100% liderów opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu ma świadomość efektów wdrażania LSR
I poł. 2023	1) Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych 2) Poinformowanie beneficjentów o zakresie i warunkach wsparcia w ramach rozliczania i monitoringu operacji, które otrzymały dofinansowanie.	1) Ewaluacja bieżąca 2) Kampania informacyjna na temat rozliczania i monitoringu operacji, które otrzymały dofinansowanie.	1) Odbiorcy działań komunikacyjnych. 2) Wszyscy beneficjenci, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	1) Analiza dokumentacji 2) Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	1) 1 raport z ewaluacji bieżącej. 2) Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich, 80 wysłanych maili, 2 spotkania.	1) Zarząd otrzyma ocenę m.in. komunikacji. 2) 100% uczestników spotkań zapoznało się z zasadami rozliczania i monitoringu operacji, które otrzymały dofinansowanie.
II poł. 2023	Poinformowanie beneficjentów o zakresie i warunkach wsparcia w ramach rozliczania i monitoringu operacji, które otrzymały dofinansowanie.	Kampania informacyjna na temat rozliczania i monitoringu operacji, które otrzymały dofinansowanie.	Wszyscy beneficjenci, a zwłaszcza: tworzący miejsca pracy, przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich, 80 wysłanych maili, 2 spotkania	100% uczestników spotkań zapoznało się z zasadami rozliczania i monitoringu operacji, które otrzymały dofinansowanie.
I poł. 2024	1) Analiza zastosowanych	1) Ewaluacja bieżąca	1) Odbiorcy działań	1) Analiza dokumentacji	1) 1 raport z ewaluacji	1) Zarząd otrzyma ocenę m.in. komunikacji.

	działań komunikacyjnych. 2)Poinformowanie beneficjentów o zakresie i warunkach wsparcia w ramach rozliczania i monitoringu operacji, które otrzymały dofinansowanie.	 2)Kampania informacyjna na temat rozliczania i monitoringu operacji, które otrzymały dofinansowanie.	komunikacyjnych. 2)Wszyscy beneficjenci, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	 2)Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	bieżącej 2)Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecz., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, 2 spotkania	 2)100% uczestników spotkań zapoznało się z zasadami rozliczania i monitoringu operacji, które otrzymały dofinansowanie.
II poł. 2024	1) Uzyskanie informacji od liderów opinii na temat oceny efektów wdrażania LSR. 2) Poinformowanie mieszkańców o stanie wdrażania LSR.	1) Badanie ankietowe. 2) Kampania informacyjna „Zakończenie wdrażania LSR”	1) Liderzy opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu. 2) Wszyscy mieszkańcy obszaru LSR ze szczególnym uwzględnieniem rybaków.	1) Ankiety elektroniczne, wywiady indywidualne. 2) Informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych, artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecz., spotkania.	100% członków LGD otrzyma ankiety, 10 wywiadów indywidualnych. 2) 1 informacja w 2 mediach elektronicz. 1 informacja w 2 mediach papierowych 1 informacja na 8 stronach internetowych, 2 spotkania.	1) Ocena i sformułowanie ewentualnych zaleceń w zakresie poprawy wdrażania LSR. 2) Większość mieszkańców i 100% liderów opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu ma świadomość efektów wdrażania LSR
I poł. 2025	Analiza zastosowanych działań komunikacyjnych	Ewaluacja bieżąca	Odbiorcy działań komunikacyjnych.	Analiza dokumentacji	1 raport z ewaluacji bieżącej	Zarząd otrzyma ocenę m.in. komunikacji.
Budżet przewidziany na działania komunikacyjne						50 tys. EURO

Tabela 2. *Plan działań korygujących (w tym analiza efektywności działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu)*

Termin	Cel komunikacji	Działanie komunikacyjne	Grupy docelowe	Środki przekazu	Efekty działań komunikacyjnych
Sytuacja doraźna - wynikająca z analizy wskaźników LSR oraz Planu komunikacji.	1) Analiza efektywności działań komunikacyjnych. 2-3) Uzyskanie informacji na temat powodów zdiagnozowanych problemów oraz określenie działań korygujących.	1) Monitoring 2) Komunikacja sprofilowana 3) Pogłębiona ocena	1) Zarząd i Biuro LGD 2) Przede wszystkim potencjalni wnioskodawcy i liderzy opinii. 3) Przede wszystkim potencjalni wnioskodawcy, liderzy opinii oraz eksperci zewnętrzni.	1) Analiza danych z monitoringu 2) Telemarketing, spotkanie bezpośrednie. 3) Ewaluacja doraźna.	1) Diagnoza działań komunikacyjnych 2) Realizacja założonych w LSR i Planie komunikacji wskaźników. 3) Ocena i sformułowanie ewentualnych zaleceń w zakresie poprawy wdrażania LSR.